

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

Bureau CVE
Muntstraat 7
3512 ET UTRECHT

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

IPC 2650

Onze referentie
334546

Uw brief van
6 juli 2011

Uw referentie
11.01848

Datum 28 september 2011
Betreft Wijziging werkprogramma 2011

Geachte

Dank voor het toesturen van de begrotingswijzigingen 2011. Wij nemen deze mutaties en het oorspronkelijke werkprogramma 2011 ter kennisneming in ontvangst.

Op de weergegeven structurele activiteiten en kosten zullen de betrokken directies een analyse uitvoeren. De verwachting is dat wij u later dit najaar hierover zullen berichten.

Voor wat betreft de verwachte projectactiviteiten en -kosten zullen de directies zelfstandig met het CvE gesprekken voeren en per project goedkeuring verlenen. Ten aanzien van de opgenomen activiteiten en kosten van de wettelijke ketenpartners zal OCW met de afzonderlijke partijen in gesprek treden waarin de activiteiten en kosten zullen worden besproken.

Met vriendelijke groet,

de plaatsvervanger ~~van de~~ directeur Voortgezet Onderwijs,

College voor Examens

> Retouradres Postbus 315 3500 AH Utrecht

Het ministerie van OCW
t.a.v. de staatssecretaris,
mw. J.M. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Datum 6 oktober 2010
Betreft Wijziging begroting 2010-09-30

Ministerie van OCW	
Educ.Nr.	241512
Datum	07 OKT 2010
Directie	
Ter behandeling:	
☒ Advies aan ministerie over bewindspersoon	
☐ Advies aan ministerie over directie-OCW	
☐ Advies aan directie-OCW	
☐ Ter kennisneming	
Afdeling voor:	

Kopie 2/10

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

De Wet College voor examens biedt in artikel 8 lid 3 de mogelijkheid gemotiveerd wijzigingsvoorstellen op het werkprogramma bij de Minister in te dienen. Door ontwikkelingen in het Caribische deel van het Koninkrijk zijn wij voor het werkprogramma 2011 genoodzaakt van deze mogelijkheid gebruik te maken.

Het voortgezet onderwijs op Bonaire en St. Eustatius valt onder de Nederlandse onderwijs wet- en regelgeving. Dit geldt voor de leerlingen die vanaf 1 augustus 2011 het voortgezet onderwijs instromen. Onder hen doen de vmbo leerlingen op zijn vroegst in 2015 examen, de havo leerlingen in 2016 en de vwo leerlingen in 2017. Voor de leerlingen die eerder examen doen, blijft in het kader van een overgangsregeling de huidige Antilliaanse examenregeling van kracht.

In de overgangsregeling is de opzet van de examens hetzelfde als in de periode van de Nederlandse Antillen. Dat wil zeggen dat de leerlingen voor een deel van de vakken de Nederlandse examens doen zoals die onder regie van het CvE geproduceerd zijn. Voor een ander deel van de vakken wordt gebruik gemaakt van de examens die door het Expertisecentrum voor Toetsen & Examens (ETE) op Curaçao wordt geproduceerd.

De Nederlandse scholen op Bonaire en St. Eustatius zullen op grond van de overgangsregeling tot en met 2017 (voor eventuele bezemkandidaten) de examens van ETE blijven gebruiken. Ook worden aan ETE en de nieuwe Dienst Examens op Sint Maarten enkele taken opgedragen met betrekking tot afname van landsexamens, voorlichting over de examens volgens de huidige regeling, en regeling van bestelling en levering. Hiermee is tot en met 2015 per jaar een bedrag van in totaal 600.000 Antilliaanse guldens (NAF) gemoeid; daarna wordt het bedrag lager omdat eerst vmbo "wegvalt" en een jaar later ook havo. In 2018 worden geen examens meer van ETE afgenoem op grond van de overgangsregeling. Wel zoekt en behoudt het College voor Examens samenwerking met ETE en met de Dienst Examens van Sint Maarten onder meer voor de centrale examens Papiamentu, voor screening van de examens en voor uitwisseling van expertise.

1. 05/10/2010 7/10
2. IB/BES
3 VO (-)

Bureau CvE
Muntstraat 7
3512 ET Utrecht
Postbus 315
3500 AH Utrecht
Nederland
www.cve.nl

Contactpersoon
Graag
zeer
100%
mijn collega
BES
directeur

Onze referentie
CvE-10.1132

Bijlagen
0

2

Bureau CvE

Daarnaast is in ieder geval tot en met 2015 een bedrag van NAF 100.000 nodig voor de organisatie van de tweede correctie van de examens op Bonaire en St.Eustatius. Voor de jaren na de overgangsperiode ontwikkelt CvE een voorstel voor de organisatie van de tweede correctie. Samengevat doen wij een wijzigingsvoorstel voor ons werkprogramma 2011 voor NAF 700.000, wat overeenkomt met circa € 350.000.

Datum
6 oktober 2009
Onze referentie
CvE- 10.1132

Misschien nog meer dan de andere overheidsorganen die betrokken zijn bij de BES-eilanden dient CvE niet alleen rekening te houden met de lokale situatie bij de inpassing in wet- en regelgeving, maar heeft CvE ook te maken met overeenkomsten en overleg met de examendiensten van Curaçao en Sint Maarten. De complexe overlegsituatie maakt dat een groter beslag gelegd wordt op de inzet van medewerkers van het bureau dan vooraf in de werkplannen voor 2010 en 2011 voorzien. Voor zover nu te overzien kan voor 2010 en 2011 één en ander binnen de vastgestelde middelen worden gerealiseerd.

Terzijde wordt opgemerkt dat de kosten die gemoeid zijn met de afname van Nederlandse examens bij het Vespucci college op Curaçao reeds in het werkprogramma van het CvE zijn opgenomen.

De Engelstalige school op Saba maakt geen gebruik van de Nederlandse examens, noch van die van ETE, maar uitsluitend van de examens van het examenbureau CXC dat op Barbados gevestigd is. De kosten hiervan zijn echter nog niet bekend. Hierover zullen wij u separaat informeren en een wijzigingsvoorstel voor het werkprogramma 2011 indienen.

Met vriendelijke groet,

directeur

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

College voor Examens
t.a.v.
Postbus 315
3500 AH Utrecht

3

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

IPC 2650

Onze referentie
248991

Bijlagen
1

Datum   **24 NOV 2010**
Betreft   Werkplan en begroting 2011

Geachte

Met uw brief van 18 mei 2010 ontvingen wij het CvE werkprogramma 2011 met daarin aandacht voor de maatschappelijke opdracht van het CvE en de activiteiten en kosten van de gehele examenketen.

Het CvE heeft de maatschappelijke opdracht op zich genomen om te komen tot goede examens in Nederland, waarbij kwaliteit, kwaliteitsbewaking en toezicht voorop staan. In uw werkplan heeft u een duidelijke ambitie neergeschreven over hoe in 2011 vorm gegeven wordt aan deze opdracht.

Daarnaast bevat het werkplan ook een overzicht van de activiteiten en kosten van de gehele examenketen. Dit geeft een goed beeld van de gehele keten. Uitdaging voor 2011 is om de kosten van de ketenpartners op sommige punten nog inzichtelijker te maken. In deze brief ga ik verder alleen in op de activiteiten en kosten van het College en het Bureau. De afspraken met de ketenpartners verlopen via andere processen.

Basisarrangement

Zoals eerder in de analyse over de positionering van het CvE beschreven, zijn de activiteiten van het CvE onder te verdelen in twee type werkzaamheden: basisarrangement en projecten. Voor wat betreft het basisarrangement geldt dat deze activiteiten en de kosten over de jaren heen niet veel zullen veranderen. Het CvE is hierin gedelegeerd opdrachtgever.

In het basisarrangement zitten ook de kosten van de vmbo landbouw examens (post 7.2) ter grote van €159.000,-. Met het ministerie van EL&I is afgesproken dat deze gelden via OCW naar het CvE zullen worden overgeboekt.

Via deze brief keur ik, mede namens de Minister van EL&I, de begroting voor deze activiteiten goed en zal begin 2011 het geld op het SAP nummer van het CvE worden gestort. Verantwoording van de uitgaven gebeurt in de reguliere verantwoording (zie verderop in de brief).

BES

Per 1 januari 2011 zal het CvE wettelijk belast worden met de centrale eindexamens VO op de BES eilanden. Deze taken zullen dan vallen in het basisarrangement. In uw brief van 6 oktober 2010 (referentie 10.1132) meldt u

dat door de ontwikkelingen van de BES eilanden er extra werkzaamheden voor het CvE gaan volgen in 2011. Expertisecentrum voor Toetsen en Examens (ETE) op Curacao en de nieuwe Dienst Examens op Sint Maarten produceren en verspreiden de examens voor de BES eilanden. Daarvoor is tot 2015 jaarlijks een bedrag van 600.000 Antilliaanse guldens (NAF) mee gemoeid. Daarnaast is er voor de organisatie van de tweede correctie op de BES eilanden een bedrag van 100.000 NAF begroot. Totaal komt de begroting neer op €350.000.

Datum

Onze referentie
248991

Projecten

Voor wat betreft de projecten blijft OCW opdrachtgever. Akkoord op de projectvoorstellen geschiedt apart op het moment dat het project zich aandient, dit kan dus ook gedurende het jaar zijn. Bij projecten staat een duidelijk resultaat vast en zal per voorstel de verantwoording worden vastgelegd. OCW kan hierin ook kiezen voor gedeelde betaling (bijvoorbeeld 80% vooraf en 20% aan einde). Bij goedkeuring van de projectopdrachten zal ook dit budget op het SAP nummer van het CvE worden overgeboekt.

Verantwoording

Verantwoording van de activiteiten en de kosten van het CvE vindt op twee manieren plaats. Ten eerste is wettelijk vastgelegd dat het CvE met een jaarverslag komt. Hierin staat generiek beschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat de behaalde resultaten zijn.

Ten tweede vindt er een reguliere financiële verantwoording plaats. Deze vindt drie keer per jaar plaats, ten tijde van de voorjaarsnota, de najaarsnota en de eindejaarsnota. Hierin staat beschreven wat de gedane uitgaven zijn op de datum van opstellen, welke verplichtingen er zijn aangegaan en wat de verwachte uitgaven voor de rest van het jaar zijn. Bij afwijkingen met de begroting vindt hier een korte toelichting plaats. De eindejaarsnota geeft een compleet overzicht van de uiteindelijke balans en een toelichting op de afwijkingen.

Projecten zullen in de verantwoording wat meer aandacht vragen. Hierin ontvangen wij graag een korte beschrijving van de stand van zaken, zoals is afgesproken bij de individuele projectopdrachten.

Goedgekeurde begroting

In bijgevoegd overzicht is terug te vinden welke begrotingsposten nu geacordineerd zijn. Dit zijn alle posten uit het basisarrangement (geel gearceerd). Hierbij opgemerkt dat in de post personeelskosten 1 FTE uitbreiding is meegenomen voor de tijdelijke coördinator taal/rekenen. Dit is via een projectfinanciering van 2 jaar gegaan.

De projecten zijn blauw gearceerd. Ook Post 9, mbo examens, valt in 2011 onder de projectopdracht mbo taal en rekenen. Dit zal BVE via een projectopdracht afhandelen. Op dit momenten worden alleen de projecten VO en Staatsexamens VO goedgekeurd (posten 10.1-10.4, 10.8, 10.11 en 10.13). De overige projecten, mbo examens, staatsexamens NT2 en software, zullen op een nader te bepalen tijdstip een projectopdracht krijgen van de desbetreffende directie.

Het totaal goedgekeurde bedrag van €7.260.794 miljoen zal in januari 2011 zal voor 4.209.521 € ten gunste van post 3.01 en voor 3.051.473 € ten gunste van 3.50.03.01 CvE bij de directie CO geboekt worden. De verantwoordingsrapportage kunt u sturen naar VO (.. Zij zullen zorg dragen voor verder afstemming binnen OCW.

Datum

Onze referentie
248991

Met vriendelijke groet,

Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart,

namens deze,
AI
de directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

BEGROTING WERKPLAN CvE 2011

post	Onderdeel	Begroting CvE	Begroting goedgekeurd OCW (ELI)	Realisatie per dd	openst. verplichtingen per dd	verwachte realisatie per dd	Verwacht saldo 2011
3	<u>H3 College</u> collegekosten	€ 104.000	€ 104.000				
4.2	<u>H4 Bureau CvE</u> personeel loonkosten overige personele kosten overhead kwaliteitszorg informatie en communicatie officetaken huisvesting	€ 1.728.000 € 159.473	€ 1.887.473				
4.3		€ 190.000 € 422.000 € 154.000 € 398.000	€ 1.164.000				
7.1	<u>H7, 8, 9 going concern</u> VO-examens syllabus commissie	€ 322.380	€ 1.307.380				
7.2	vakcommissies (incl LNV)	€ 2.890.000					
7.3	overig	€ 95.000					
8.4	Staatsexamens NT2	€ 169.441					
~~MEIKE~~	~~BES~~	€ 350.000					
9	MBO-examens	€ 134.000	n.t.b. BVE (Marjo)				
	<u>H10 Projecten</u> Projecten VO						
10.1	aanpassing digitale examens kand. Zint. beperking	€ 100.000					
10.2	vernieuwing Nederlands havo/vwo	€ 12.000					
10.3	ontwikkeling binas	€ 6.500					
10.4	uitbreiding registratiesyst. Examenfunct.	€ 50.000					
10.8	onderzoek examensoftware	€ 10.000					
10.11	onderzoek printing on demand	€ 25.000					
	MBO examens						
10.6	niveau 4: syllabus	€ 64.000					
10.6	niveau 1.2.3 prototypen	€ 98.500					
10.6	organisatie	€ 45.500					
	Staatsexamens NT2						
10.12	digitalisering	€ 300.000					
	Staatsexamens VO						
10.13	digitale examens 2011	€ 50.000					
10.13	kwaliteitsborging college-examens	€ 25.000					
	software						
10.7	incidenteel (niet alles naar CvE)	€ 3.620.000	n.t.b. VO (Henn)				
Totaal begroting CvE werkplan 2011		€ 11.522.794					
Totaal goedgekeurd OCW			€ 7.260.794				

post Onderdeel

	CvE
3	collegekosten
4.2	personeel specifiek NT2 70/30 mbo
4.3	overhead
7	VO-examens
9	MBO-examens
8.4	NT2 examens
	BES
10 (excl 10)	Projecten projecten VO
10.6	projecten mbo
10.12	project digi NT2

	software
10.7	incidenteel (niet alles naar CvE) structureel

totaal verdeling per directie
Totaal op SAP CvE

Totaai

€ 104.000
€ 1.887.473
€ 1.164.000
€ 3.307.380
€ 134.000
€ 169.441
€ 350.000
€ 786.500

€ 3.620.000
€ 0

€ 11.522.794
€ 7.260.794

VO

BVE

EL&I

€ 95.333	€ 8.667	
€ 1.727.473		
	€ 80.000	
€ 24.000	€ 56.000	
€ 1.067.000	€ 97.000	
€ 3.148.380		€ 159.000
	nog niet toegekend	
	€ 169.441	
€ 350.000		
€ 278.500		
	nog niet toegekend	
	nog niet toegekend	

nog niet toegekend		
€ 0	€ 0	

€ 6.690.686   € 411.108   € 159.000

8

College voor Examens

> Retouradres Postbus 315 3500 AH Utrecht

Ministerie van OC en W
 T.a.v. mevrouw M.J. van Bijsterveldt-Vliegenthart
 Postbus 16375
 2500 BJ 'S GRAVENHAGE

Bureau CvE
 Muntstraat 7
 3512 ET Utrecht
 Postbus 315
 3500 AH Utrecht
 Nederland
www.cve.nl

Contactpersoon
 voorzitter
info@cve.nl

Onze referentie
 CvE-10.0632

Bijlagen
 1

Ministerie van OCW	
E-doc Nr.	210 871
Datum Reg.	19 MEI 2010
Directie	
Ter behandeling aan:	
☒ Advies aanvuldiening door bewindspersoon ☐ Advies aanvuldiening door lid MT-OCW ☐ Afdeling op directieenniveau ☐ Ter kennisneming ☐ Afdeling voor:	

Datum 18 mei 2010
 Betreft Werkprogramma 2011

Geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

Het is mij een groot genoegen u namens het College voor Examens het werkprogramma 2011 toe te sturen. Het is het eerste werkprogramma dat onder regie van het College tot stand is gekomen.

Uitgangspunt bij het schrijven was de maatschappelijke opdracht die u dit nieuwe bestuursorgaan bij de wettelijke totstandkoming heeft meegegeven: verantwoordelijkheid voor goed verlopende examinering, geborgde kwaliteit en betrouwbare niveauhandhaving.

Het civiele effect van de verschillende examens en van de diploma's en certificaten is daar in hoge mate van afhankelijk.

Behalve de informatievoorziening van Cito en DUO, heeft met name de feedback van de collegae uit zowel de directies van VO en BVE als die van het Managementteam OCW mede ten grondslag gelegen aan dit document, dat wij u hierbij presenteren.

Het College is benieuwd naar uw reactie in de wetenschap dat het altijd nog beter kan.

Een audittraject zal in het komend jaar relevante input opleveren om het College voor Examens een extra kwaliteitsimpuls te geven als regievoerder in de examenketen.

Wij vertrouwen erop u met deze brief en de aanbieding van ons werkprogramma op dit moment voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet en hoogachting,

Voorzitter

College voor Examens

WATERPROGRAFICA

2011

WERKPROGRAMMA CvE 2011

Inhoud

Leeswijzer	3
1 Maatschappelijke opdracht College voor Examens	4
1.1 Het belang van goede examens.....	4
1.2 2010-2011 : constitueren, inoefenen en verkennen.	4
1.3 Kwaliteit, kwaliteitsbewaking en toezicht	5
1.4 Taken, rollen en prioriteiten	7
1.5 Doorontwikkeling van het CvE.....	9
2 Inleiding Begroting 2011.....	11
3 College voor Examens	13
4 Bureau College voor Examens	16
4.1 Algemeen	16
4.2 Personeel bureau CvE	16
4.2.1 Bureau	16
4.2.2 Personeel	17
4.2.3 Formatie	17
4.3 Organisatie en huisvesting.....	19
4.3.1 Kwaliteitszorg, onderzoek en analyse	19
4.3.2 Informatie en communicatie	20
4.3.3 Officetaken en automatisering.....	22
4.3.4 Huisvesting.....	22
5 Partners en uitvoeringsorganisaties	24
5.1 Inleiding.....	24
5.2 DUO	25
5.2.1 Programmakosten DUO	25
5.2.2 Apparaatskosten DUO	25
5.3 Cito	26
5.4 Andere uitvoerders	28
6 Staatsexamens VO.....	29
7 Centrale examens.....	31
7.1 Syllabi.....	31
7.2 Examenopgaven.....	32
7.3 Overige activiteiten.....	34
8 Staatsexamens NT2	36
9 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen Mbo	38
10 Projecten	39
10.1 Ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking	39
10.2 vernieuwing Nederlands havo en vwo.....	40
10.3 ontwikkeling opvolger Binas / Biodata	40
10.4 uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen	40
10.5 onderzoek digitale communicatie CvE-Cito	40
10.6 voorbereiding centrale examens mbo	40
10.7 nieuw examensysteem voor digitale examens	40
10.8 onderzoek beveiliging examensoftware	41
10.9 onderzoek taalgebruik vmbo examens	42
10.10 externe expertise	42

10.11 experiment printing on demand.....	42
10.12 digitalisering schrijfexamens NT2	42
10.13 project staatsexamens VO: digitale examens 2011	42
10.14 project staatsexamens VO: kwaliteitsborging college-examens 2010-2012	43
Bijlagen	44
Bijlage 1 - Kaderwet zelfstandige bestuursorganen	45
Bijlage 2 - Wettelijke opdracht College voor Examens	49
Bijlage 3 – Organogram bureau van het College voor Examens	51
Bijlage 4 – Cijfermatige samenvatting begroting 2011.....	52

Samenstelling College voor Examens per 1 januari 2010

Voorzitter:

Leden:

Directeur bureau CvE:

Leeswijzer

Dit is het eerste Werkprogramma van het College voor Examens, een college dat sinds oktober 2009 operationeel is. Het Werkprogramma betreft het jaar 2011. Het loopt vooruit op een nog op te stellen meerjarenplan. Als Werkplan geeft het invulling aan de wettelijke verplichting, opgenomen in artikel 8 van de Wet College voor Examens, dat voorschrijft dat jaarlijks in april een werkprogramma aan de Minister wordt toegezonden. Conform deze voorschriften bevat dit werkplan ook een integrale begroting. Daarnaast bevat dit werkplan die gegevens die de wettelijke ketenpartners Cito en DUO zelf aangeleverd hebben en nodig hebben voor hun werk in 2011. Een belangrijk deel van dit werkplan is gewijd aan de voorgenomen activiteiten van het College.

Hoofdstuk 1 van het Werkplan bevat een reflectie op de maatschappelijke opdracht van het College door het College zelf. Nagegaan wordt wat de implicaties zijn van de nieuwe status van het College en van het tweeledige nieuwe wettelijke regime: de Wet College voor Examens en de Kaderwet ZBO. Een verdere verkenning vindt plaats van de nieuwe verhoudingen, werkwijzen en doelstellingen waartoe deze beide wetten oproepen en uitnodigen. Aangegeven wordt welke activiteiten voor 2011 zijn voorzien onder meer op het terrein van kwaliteitszorg, het onderwerp dat door het College als een absolute prioriteit is aangemerkt. Daarnaast wordt zichtbaar gemaakt welke rollen het College zelf ambieert en hoe het daaraan in 2011 invulling wil geven. Tenslotte bevat hoofdstuk 1 een beschouwing over de noodzakelijke en mogelijke doorontwikkeling van het College. Doorontwikkeling van het CvE tot de Nederlandse examenautoriteit bij uitstek, vormt daarbij het perspectief.

Hoofdstuk 2 bevat de inleiding op de begroting en geeft zicht op de geldstromen -ook de externe- van examens waarbij het CvE betrokken is.

De *hoofdstukken 3 en 4* handelen over de uitgaven van het college zelf en beschrijven de koppeling tussen college en bureau. Ruime aandacht is er voor de wijze waarop personeel geëquipeerd wordt om de opgedragen taken naar behoren uit te voeren.

Hoofdstuk 5 gaat in op de partners en uitvoeringsorganisaties. Hierin zijn de geplande uitgaven van DUO en Cito opgenomen.

Vervolgens een uitwerking van kerntaken in deelgebieden: *de staatsexamens VO (hoofdstuk 6)*, *de centrale examens VO (hoofdstuk 7)*, *de staatsexamens NT2 (hoofdstuk 8)*, *de centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo (hoofdstuk 9)* en ten slotte een overzicht van geplande projecten in *hoofdstuk 10*.

Er is een viertal *bijlagen*:

Bijlage 1: Kaderwet Zelfstandige Bestuursorganen

Bijlage 2: Wettelijke opdracht voor het CvE

Bijlage 3: Organigram van het bureau van het College voor Examens

Bijlage 4: een cijfermatige samenvatting

1 Maatschappelijke opdracht College voor Examens

1.1 Het belang van goede examens.

Het College voor Examens (CvE) is het centrum in Nederland waar examens in goede handen zijn. Examens in het reguliere voortgezet onderwijs, de volwasseneneducatie, de staatsexamens voor VO en voor Nederlands als tweede taal (NT2). In de toekomst komen daar de centrale examens voor het Mbo bij. De taak van het CvE is om namens de overheid de kwaliteit van al deze examens te waarborgen en te zorgen voor een vlekkeloze afname van examens. Deze taak is belangrijk vanwege het civiel effect dat aan afgegeven diploma's is verbonden. Honderdduizenden Nederlanders komen jaarlijks in contact met het werk van het CvE en hebben groot belang bij de kwaliteit ervan. De politiek erkent het belang van goede examens en betrouwbare niveauhandhaving meer dan ooit. In de kenniseconomie die Nederland wil zijn, is een stelsel van kwalitatief hoogwaardige examens een factor van grote betekenis.

1.2 2010-2011 : constitueren, inoefenen en verkennen.

Het CvE is een organisatie die sinds oktober 2009 bestaat en als nieuw zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) taken uitvoert die eerder waren toegewezen aan een drietal organisaties: CEVO, de Staatsexamencommissie VO en de Staatsexamencommissie NT2. De samenvoeging van deze drie organisaties die zich namens de overheid bezighielden met de samenstelling van examens en de afname ervan coördineerden dan wel uitvoerden, vloeide voort uit nieuwe wetgeving : de Wet College voor examens. Deze wet werd in 2008 (TK) en 2009 (EK) door het Parlement besproken en aangenomen. Dit nieuwe wettelijke kader droeg de nieuwe organisatie CvE ook taken op die de eerdere drie organisaties niet hadden. Het belangrijkste voorbeeld daarvan is de ontwikkeling van centrale toetsen taal en rekenen voor het Mbo. Daarnaast biedt de nieuwe wet de ruimte voor doorontwikkeling van het CvE tot de organisatie bij uitstek die namens de overheid de kwaliteit van examens waarborgt en verbetert.

Het jaar 2010 is het eerste volledige jaar waarin het CvE operationeel is. Dit impliceert dat heel wat zaken nu nog onvoldoende gestalte hebben gekregen. De samenstelling van het college is weliswaar voltooid maar zijn werkwijze, de reflectie van het nieuwe college op bestaande en nieuwe taken en de inpassing van dat werk in de nieuwe wettelijke kaders, vragen nog veel uitwerking. Gedurende 2010 en 2011 zal die uitwerking plaatsvinden op basis van een audit, uitgevoerd door een tweetal externe auditoren. Een agenderende audit heeft inmiddels plaatsgevonden: rolopvatting van het CvE, missie, ambitie, mandaat en het te ontwikkelen kwaliteitszorgsysteem waren de onderwerpen. Een meeromvattende audit zal worden uitgevoerd vanaf september 2010, zodanig dat de opbrengsten ervan het werkprogramma voor 2012 nog kunnen beïnvloeden.

Andere kwesties die in 2010 en 2011 aan de orde komen, vloeien ook voort uit de nieuwe positionering van het CvE. Als zelfstandig bestuursorgaan valt het CvE onder de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, een wet die aanmerkelijk meer informatie-, sturings- en toezichtsinstrumenten bevat dan het oude wettelijke kader. De nieuwe – en scherper omschreven – verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de Minister en het college, vraagt om een fase van inoefenen van rollen. De relatie met de ketenpartners Cito en DUO zal opnieuw moeten worden bezien en ongetwijfeld ook opnieuw – of preciezer – moeten worden beschreven. Aan de beide toezichtrelaties – enerzijds met Minister en Parlement, anderzijds met de Onderwijsinspectie – zal inhoud moeten worden gegeven. Nieuwe taken en nieuwe mogelijkheden die het college heeft

zullen moeten worden verkend. En dit alles zal moeten plaatsvinden zonder dat het belangrijke staande werk -het produceren van perfecte examens en een foutloze (coördinatie van de) afname- in gevaar komt.

Aan welke verwachtingen zal het College voor Examens in de komende jaren moeten voldoen? Het afnemende scholenveld zal terecht vooropstellen de kwaliteit van de examens en van de procedures en logistiek daaromheen. De wetgevende organen hebben – zoals blijkt uit de wetshistorie – ook nog andere verwachtingen. Zij verwachten dat met de instelling van het college de maatschappelijke participatie beter tot uitdrukking wordt gebracht , dat het primaat van de Minister inzake het examenstelsel en de examenprogramma's ondubbelzinnig wordt gewaarborgd en dat de samenvoeging van de drie organen leidt tot meer doelmatigheid, meer transparantie en meer eenduidigheid. Het college zal in de eerste jaren van zijn bestaan zichtbaar moeten maken dat deze verwachtingen terecht waren. De vraag naar meer maatschappelijke participatie bij de totstandkoming van examens, hangt samen met het belang dat de samenleving hecht aan overheidsexamens. En ook de andere verwachtingen die bij de parlementaire wetsbehandeling zijn geformuleerd, zijn een uitdrukking van het grote belang dat de samenleving bij kwalitatief hoogwaardige examens heeft. Dat belang wil de Minister-namens de samenleving - op een heldere wijze kunnen waarborgen.

Het college heeft deze maatschappelijke opdracht om namens de overheid op meer transparante wijze kwaliteitsexamens te produceren, aanvaard en heeft de ambitie uitgesproken om zich te ontwikkelen tot een erkende en voor de samenleving goed zichtbare autoriteit op examengebied. Daar hoort bij dat het college op het gebied van de centrale examinering ook een toegankelijke bron wordt van informatie voor belanghebbenden uit het onderwijsveld en de maatschappij en ook de communicatie met de ketenpartners verbeterd. Om dit te realiseren zal het CvE in 2010 een communicatieplan maken dat – na overleg met de ketenpartners – in 2011 zal worden geïmplementeerd.

Als "autoriteit op examengebied" is het CvE zich er zeer van bewust dat het maatschappelijk en politiek krachtenveld behoeft heeft aan een betrouwbare afsluiting van de verschillende onderwijsvormen. Dat niveauhandhaving daarbij cruciaal is. En dat civiel effect van diploma's berust op vertrouwen in de kwaliteit en het niveau van afgelegde examens. De ontwikkeling van een systeem van kwaliteitszorg en een helder systeem van niveauhandhaving zijn daarmee niet alleen prioriteiten- in- de- tijd voor het CvE maar vormen ook zijn "missie".

1.3 Kwaliteit, kwaliteitsbewaking en toezicht

Zowel de Kaderwet ZBO (bijlage 1) als de Wet College voor examens bevatten veel passages die ertoe strekken de kwaliteit van het CvE te waarborgen, te verhogen of te controleren.

De Kaderwet ZBO regelt allereerst het primaat van de politiek – en daarmee de democratische controle – op het functioneren van de ZBO's, waaronder nu ook het CvE. De kaderwet geeft regels over:

- Benoeming, schorsing en ontslag van leden van ZBO's
- Bezoldiging en schadeloosstelling
- Rechtspositie personeel
- Informatievoorziening, sturing, toezicht
- Financiële relatie tussen het ZBO en de betrokken Minister
- Zorgplichten ZBO

Het zijn met name de voorschriften inzake informatievoorziening, sturing en toezicht en de zorgplichten die de kwaliteit van het functioneren van het CvE zullen gaan bepalen.

De algemene regels over informatievoorziening, sturing en toezicht uit de Kaderwet zijn voor het CvE nader gespecificeerd in de Wet College voor examens. Daar is vastgelegd dat de Minister integraal verantwoordelijk is voor het examenbeleid. Hij blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het examenstelsel en de examenprogramma's en kan zo de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs waarmaken. Ook bepaalt de Minister de zak-slaagregeling, de verhouding tussen schoolexamen en centraal examen en de examenstofverdeling. En vervolgens is het aan het CvE om examens tot stand te brengen. In dat proces zit een drieslag:

- Het opstellen van zogenaamde syllabi per examenvak. Dit zijn interpreterende uitwerkingen van het examenprogramma die voorafgaan aan en sturend zijn voor het maken van examenopgaven.
- Het doen opstellen van examenopgaven.
- Het vaststellen van de normering.

Elk van deze stappen is met tal van kwaliteitsaspecten omgeven. De informatie van het CvE richting de Minister maar ook richting het afnemend scholenveld en ruimer richting alle betrokkenen in de samenleving, zal overtuigend moeten aangeven hoe kwaliteit en zorgvuldig handelen gestalte krijgen.

Voor de *syllabi* per vak geldt dat de nieuwe wet de status ervan heeft veranderd. Werden de syllabi eerst beschouwd als niet-bindende informatie voor scholen, leerboekschrijvers en lerarenopleidingen, nu zijn het algemeen verbindende voorschriften die werken als een eis van deugdelijkheid voor scholen. Dit betekent ook dat de syllabi pas gelden nadat de Minister ze heeft goedgekeurd. Een syllabus wordt gemaakt voor meerdere jaren tenzij de examenstof –zoals bij enkele vakken – jaarlijks wisselt. Maar de beslissing een nieuwe syllabus te maken kan ook voortkomen uit een maatschappelijk signaal dat de huidige niet meer voldoet. Het CvE heeft de verwachting dat herziening op deze grond zal gaan voorkomen als door de nieuwe wet maatschappelijk actoren meer bij het beleid van het CvE betrokken raken. Als het CvE voldoende ruimte geeft aan maatschappelijk betrokkenen tot commentaar op concept-syllabi, kunnen het goedkeuringstraject door de Minister dan wel eigen evaluatie door de CvE, daadwerkelijk leiden tot een meer transparante gang van zaken in de voorfase van de opstelling van examenopgaven. Het opstellen van examenopgaven verandert procedureel niet met de komst van het CvE. Het CvE neemt de afspraken over opdracht, begeleiding van de constructie en oplevering, zoals neergelegd in " De productie van centrale examens" ongewijzigd van de CEVO over. Daarmee blijft de rol van de vaksecties hetzelfde al wordt hun naam gewijzigd in "vakcommissies", wat juridisch nodig is.

Ten aanzien van de laatste fase van het examenproces, *de normering*, brengt de wet wel nieuws. In de nieuwe situatie worden de regels voor omzetting van scores naar cijfers door het college vastgesteld en goedgekeurd door de Minister. De normering van examens is een ingewikkelde en zeer technische aangelegenheid die deels ook nog onder grote tijdsdruk (na de examens) moet geschieden. Hiervoor kan de Minister (ook vooraf) aanwijzingen geven. Momenteel probeert het CvE – ook met behulp van extern wetenschappelijk advies – meer inzicht te krijgen in de normeringproblematiek. Het zg. Hooglerarenrapport dat in november 2009 aanbevelingen deed omtrent normering, vraagt dan ook om een vervolg. De toepassing van pretests, posttests en schaduwexamens vraagt nader onderzoek. Doel daarvan is een verdere versterking van het stelsel dat gericht is op normhandhaving/- verankering.

Het bovenstaande maakt inzichtelijk waar de aangrijppingspunten voor kwaliteitsverbetering in het hele examenproces zitten en wat daarbij de onderscheiden – nieuwe- rollen zijn voor Minister en CvE. Voor het werkprogramma 2011 is van belang dat wordt aangegeven dat de CvE bezig is op nieuwe mogelijkheden en nieuwe procedures in te spelen.

Met de komst van het college is systematische kwaliteitszorg een van de hoogste prioriteiten. Het college wil laten nagaan of de examens een juiste en relevante inhoud

bevatten en recht doen aan het examenprogramma, iets wat in het verleden impliciet gebeurde. Deze nieuwe functie binnen de examenketen zal minstens omvatten:

- Het systematisch evalueren van examens: nagaan in hoeverre examens tegemoet komen aan de maatschappelijke vraag, aan de ambities van scholen die leerlingen opleiden en aan de kwaliteitseisen voor toetsen;
- Het analyseren van examens als onderdeel van longitudinale leerlijnen.
- Het analyseren van prestaties bij examens als (deel-)indicator van veranderingen in vaardigheden of populaties;
- Het inspelen op het maatschappelijk ordeel over de examens.

De ontwikkeling van een kwaliteitszorgsysteem dat deze evaluatiemethodiek moet omvatten, is in 2010 in gang gezet. Het kwaliteitszorgsysteem gaat daarbij vooralsnog uit van een tweetal domeinen en een tweetal werkvelden die kruislings met elkaar in verband kunnen worden gebracht. De twee domeinen zijn (1) het realisatieproces in de examenketen en (2) de externe producten (syllabi, examens, normering). De twee werkvelden zijn (1) de samenleving (politiek, veld, publiek) en (2) de wetenschap. In het jaarverslag over 2010 zal voor de eerste keer aan de hand van dit model evaluatie van de werkzaamheden van het CvE plaatsvinden. Met de ketenpartners (Cito, DUO) en met de Inspectie zal gemeenschappelijk worden vastgesteld welke organisatie welke gegevens verzamelt en hoe er geëvalueerd wordt. Daarnaast zal het CvE een eigen, onafhankelijke onderzoeksagenda moeten opstellen om het beoogde kwaliteitszorgsysteem op alle domeinen en werkvelden met betrouwbare data te kunnen vullen.

Tenslotte het toezicht en de klachtenregeling. Het toezicht op het CvE is langs twee lijnen geregeld. Als ZBO heeft het CvE de verplichting elk jaar een beleidsmatig jaarverslag op te stellen en aan de Minister te zenden. Daarin geeft elk ZBO een eigen weergave van de prestaties in het afgelopen jaar waardoor inzicht in het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten wordt gegeven. Dit jaarverslag wordt ook aan het parlement gezonden. Een tweede lijn betreft het toezicht door de Onderwijsinspectie. De inspectie gebruikt het jaarverslag van het CvE als eerste bron voor het toezicht en neemt in de toekomst het oordeel over de naleving van de wettelijke voorschriften ook op in het Onderwijsverslag. Inmiddels is door de hoofdinspectie een concept toezichtskader voor het CvE opgesteld. De relatie CvE- Onderwijsinspectie is daarmee een dubbele. Immers in voorkomende situaties treedt het CvE ook samen met de Onderwijsinspectie op als bijvoorbeeld rond de afname van examens problemen ontstaan.

Klagen over het CvE kan uiteraard ook bij de Onderwijsinspectie. Maar er is ook een tweede weg: Afdeling 9 van de Awb geeft een ieder het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan - en wie onder zijn verantwoordelijkheid werken - zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, bij dat bestuursorgaan een klacht in te dienen. Dat recht betreft dus gedragingen van leden van het college, het bureau en examenbetrokkenen. Het heeft geen betrekking op klachten over de inhoud van een examen of de juistheid van een correctievoorschrift. Integendeel. De Awb ziet examens en beoordelingsnormen als professionele oordelen, waartegen ook geen beroep kan worden ingesteld (Awb 8.4e).

Klachten zijn wel mogelijk over hoe men bij de examenlijn te woord is gestaan, of over hoe een examinator zich bij het afnemen van een examen heeft gedragen.

1.4 Taken, rollen en prioriteiten

Het takenpakket van het CvE staat omschreven in artikel 2 van de Wet College voor examens. De taken hebben betrekking op de examens in vwo-havo-vmbo, de staatsexamens VO, de staatsexamens NT2 – de drie traditionele domeinen – en op toekomstige Mbo examinering.

Tussen de reguliere examens VO en de Staatsexamens VO bestaat veel overeenkomst. Inhoudelijk zijn de centrale examenopgaven identiek, de commissie-examens worden voor deze examens door het CvE afzonderlijk vastgesteld (doen scholen bij hun SE ook), al zijn er in de condities en procedures rond de afname aanzienlijke verschillen. Zij leiden tot gelijkwaardige diploma's waarvan er honderdduizenden per jaar worden afgegeven. De examens NT2 vormen een geheel eigen domein. Ze worden wekelijks afgenoem in zes decentrale examencentra en bestaan op twee verschillende niveaus. Een niveau is het ingangsniveau voor het Mbo, een tweede niveau is het ingangsniveau voor het Hbo en WO. In 2009 werden bijna 16.000 van deze examens afgenoem en bijbehorende certificaten verstrekt.

Nieuw in het takenpakket is het voorbereiden van centrale examens voor het Mbo. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 zullen pilotafnames plaatsvinden van centraal ontwikkelde examens taal- en rekenen voor Mbo-4. Voor Mbo 2 en 3 en mogelijk ook voor niveau 1 gebeurt dat een jaar later. In dit traject, dat beschreven is in een implementatieplan, verkeert het CvE dus nog in de beginfase, maar van betekenis is dat de Minister het CvE ziet als de aangewezen exameninstantie voor de ontwikkeling van centrale examens, respectievelijk examens in nieuwe onderwijssectoren.

Bij al deze examens zijn de CvE- kerntaken het vaststellen van de opgaven, de normen en de scores en het geven van voorschriften over de condities van afname (tijdsduur en tijdstip van examens, regeling toegestane hulpmiddelen). Maar om deze kerntaken te kunnen uitvoeren is het CvE afhankelijk van de keten van organisaties die bij het examenproces betrokken zijn. In die keten is de rol van het CvE die van regievoerder d.w.z. dat de diensten en producten van de andere ketenpartners moeten passen in het werkprogramma van het CvE en onderworpen zijn aan het budgettaire kader van het CvE.

Het CvE kent wettelijke ketenpartners en niet -wettelijke. De wettelijke zijn Cito en DUO/IBG. Met deze partners vindt structureel en periodiek overleg plaats. Dat gebeurde ook voorheen, maar er waren bijvoorbeeld klachten ten aanzien van een eenduidigheid van communicatie in de examenperiode. Om dit te voorkomen zal het CvE in 2010-2011 de gedachten van "één loket" verder uitwerken en implementeren. Daarnaast zullen werkprocessen moeten worden geoptimaliseerd.

Een aantal (nieuwe) processen en werkwijzen vraagt om een nadere beschrijving. In 2010 wordt hiermee een begin gemaakt en in 2011 zal een herijking plaatsvinden en zullen werkprocessen die nog niet of onvoldoende zijn beschreven, verbeterd worden. Ook ten aanzien van de budgettering binnen de keten zullen er veranderingen worden aangebracht. Immers door het tot stand komen van het CvE kunnen de kosten van de totale examenketen beter in beeld worden gebracht. Het CvE zal in 2011 verder gaan met het ontwikkelen van een kostprijsmodel voor de totale examenkosten waarbij de modellen van Cito en DUO/IBG worden betrokken. Het onder leiding van CvE ontwikkelde model zal uiteindelijk bepalend zijn ; ketenpartners zullen relevante informatie op adequate wijze moeten aanleveren.

In de relatie met de niet-wettelijke ketenpartners (ICE, Cito b.v.) is er sprake van opdrachtgeverschap.

Naast ketenpartners zijn er veel organisaties die het CvE als stakeholders beschouwt: onderwijsraden, vakcentrales, het LAKS, onderwijsvakverenigingen en uitgevers. Het is van groot belang dat met deze organisaties goed gecommuniceerd wordt, voor het CvE als ZBO ligt hier ook een expliciete zorgplicht. Het in 2010 gemaakte plan voor overleg waarin de verschillende lagen van overleg beschreven zijn, zal in 2011 herijkt worden op doelmatigheid en efficiency.

Om de nieuwe positie van het CvE duidelijk te maken is het zinvol een zestal rollen van het CvE te omschrijven :

- Het CvE als *regisseur* van de examenketen, in 2011 doende werkprocessen te optimaliseren en doelmatigheidsvoordelen te behalen onder meer door een nieuw kostprijsmodel;
- Het CvE als *expert*, in 2011 bezig verschillende examendisciplines bij elkaar te brengen.
- Het CvE als *borger* van het examenniveau door de jaren heen, in 2011 onder meer bezig met de verheldering van de normeringsproblematiek;
- Het CvE als *innovator*, in 2011 onder meer bezig met de doorontwikkeling van nieuwe examenvormen (examens per computer) en met de voorbereiding van het nieuwe Mbo-examentraject;
- Het CvE als *vraagbaak*, permanent dus ook in 2011 bezig scholen en andere betrokkenen te informeren over alles rond de centraal afgenumde examens, bijvoorbeeld d.m.v. de examenlijn. Gebaseerd op de grote ervaring van veel CvE medewerkers;
- Het CvE als *antenne*: dat kansen en bedreigingen signaleert en zoekt naar verbindingen tussen relevante thema's uit het scholen- en maatschappelijke veld. Soms ook in de rol van *discussie-aanjager*.

De genoemde rollen komen in dit Werkprogramma aan de orde in relatie met de Nederlandse samenleving. Kennisbases, examens en niveauhandhaving hebben in eerste instantie betrekking op de nationale context. Deze thema's zijn nauwelijks meer los te zien van hun *internationale dimensie*. Na een oriëntatiefase in 2010 zal in de loop van 2011 zal een beschrijving plaatsvinden van de wijze waarop het CvE een positie wil innemen in de mondiale educatie. De oriëntatie kent een aantal kernvragen: hoe komen in internationaal verband kennisbases tot stand? Hoe gaan andere samenlevingen om met het aspect van niveauhandhaving en welke rol speelt de computer bij examinering in de ons omringende landen?

1.5 Doorontwikkeling van het CvE.

Het college voor examens is zodanig samengesteld dat relevante deskundigheid voor wat betreft het werkveld vorhanden is en dat tegelijkertijd de verschillende samenstellende sectoren vertegenwoordigd zijn. Het college is formeel op 1 oktober 2009 van start gegaan en is sindsdien enkele malen bijeengeweest, begin januari 2010 in een tweedaagse. Bij een voorzien regulier vergaderrooster van ongeveer vijf jaarlijkse bijeenkomsten, is er nu al de vraag of dit voldoende is om de hoge ambities die ook in dit werkprogramma zijn beschreven, volledig waar te maken. Immers, hoewel het logisch is dat in het eerste jaar de aandacht vooral uitgaat naar het vlekkeloos doen verlopen van examens, reikt de ambitie van het college verder. Zo wil het college bijvoorbeeld een eigenstandige onderzoeksagenda opstellen en uitvoeren. Niveauhandhaving vraagt om additionele kennis, regie van examens levert telkens nieuwe relevante onderzoeks vragen en de onderzoeksfunctie past bij de hoeder van examens die een autoriteit op het gebied van normeren wil worden.

Daarnaast is er de kennisontwikkeling door middel van uit te voeren projecten. In dit werkprogramma 2011 wordt een veertiental projecten genoemd die enerzijds tot doel hebben de bestaande examenpraktijk te optimaliseren en anderzijds betrekking hebben op nieuwe activiteiten. Hoewel deze projecten worden uitgevoerd door medewerkers van het bureau – al dan niet samen met externen of ketenpartners- zal ook het college zelf bij deze ontwikkelingen en vernieuwingen nauw betrokken moeten zijn.

Tenslotte zijn er complexe vraagstukken die wel geagendeerd zijn maar nog niet in uitvoering zijn genomen. Bij het verder uitwerken van die agenda kan het bureau een

belangrijke rol spelen maar ook de externe auditoren. Inhoudelijk gaat het enerzijds over innovaties van de examens zelf (bijvoorbeeld het flexibiliseren van examens, aansluitend bij meer op de leerling toegesneden trajecten) en anderzijds over vraagstukken van accountability en legitimering van het examenstelsel (bijvoorbeeld de modernisering van examens tegen de achtergrond van maatschappelijke veranderingen, zonder kwaliteitsverlies).

In het Jaarverslag over 2010 en het Werkprogramma voor 2012 zal verder worden ingegaan op deze ontwikkelaspecten.

Volgens de wet beschikt het college over een bureau dat hiërarchisch ondergeschikt is aan het college. Tegelijk is binnen dit bureau zoveel expertise aanwezig en is de professionaliteit dermate hoog dat het college zeer gebaat is bij voortdurende voeding vanuit het bureau, zeker ook waar het de vernieuwing van examens betreft. In 2010 en 2011 zal gewerkt worden aan organisatieontwikkeling van het bureau. Ter voorbereiding daarop wordt in 2010 een SWOT-analyse uitgevoerd. Eventuele aanpassingen die daaruit voortvloeien worden in het werkprogramma voor 2012 aangegeven.

2 Inleiding Begroting 2011

Voor het eerst dient het College voor Examens een werkprogramma in. De voorliggende begroting is een integraal onderdeel van dit werkprogramma.

Voor 2010 is uitsluitend een begroting ingediend. Een begroting, die samengesteld moet worden uit de begrotingen van de drie organen, die opgegaan zijn in het College voor Examens. Vanwege het ontbreken van historische gegevens bevatte deze begroting nog veel onzekerheden. Voor het werkprogramma 2011 en de daarbij behorende begroting gelden deze onzekerheden voor een deel nog steeds. Managementrapportages over 2010 moeten er voor zorgen dat bij toekomstige begrotingen het aantal onzekerheden sterk vermindert.

Er kan sprake van onvoorzien omstandigheden of ontwikkelingen, die nopen tot extra werkzaamheden en noodzakelijke uitgaven. Vaak gaat het dan om kwesties die snel opgelost moeten worden. Soms echter vraagt de besluitvorming veel tijd en duurt het lang voordat een beslissing kan worden genomen. Conform artikel 8 lid 3 van de WCVE zal het college in voorkomend geval in overleg treden over een aanpassing van dit werkprogramma met OCW. Omdat de wet in deze mogelijkheid voorziet, is in dit werkprogramma bij de diverse onderdelen afgezien van een post onvoorzien.

Ter vergelijking is in dit werkprogramma de begroting 2010 opgenomen, die op 22 februari 2010 bij OCW is ingediend.

Op de volgende pagina is een samenvattend overzicht opgenomen van de begroting, waarbij deze verticaal de hoofdstuk indeling van de begroting volgt en horizontaal ingedeeld is naar de subsidieontvangers. Onderaan de tabel is een totalisering naar subsidiegevers opgenomen.

Samenvatting begroting 2011

Bedragen x € 1.000	nr.	begrotingspost	OCW-CO	CvE uit VO	CvE uit BVE	DUO uit VO	DUO uit BVE	Cito VO	Totaal
	3	collegekosten		104					104
	4	bureau CvE							
	4.2	personeel bureau CvE	1.887						1.887
	4.3	huisvesting en organisatie							
	4.3.1	kwaliteitszorg, onderzoek en analyse		190					190
	4.3.2	informatie en communicatie		422					422
	4.3.3	officetaken		154					154
	4.3.4	huisvesting	185	213					398
	5	partners en uitvoeringsorganisaties							
	5.2	DUO-Groningen							
	5.2.1	programmakosten Komex			2.916	275			3.191
	5.2.2	apparaatskosten DUO			3.715				3.715
	5.3	Cito SLOA additioneel							4.299
		Cito SLOA mantel							18.155
	6	staatsexamens VO			2.227				2.227
	7	centrale examens							
	7.1	syllabuscommissies		322					322
	7.2	vakcommissies		2.890					2.890
	7.3	overige activiteiten CE		95					95
	8	staatsexamens NT2			4.175	652			4.827
	9	centrale examens mbo			134				134
	10	projecten		1.773	508	2.125			4.406
		Totaal OCW directie CO	2.072						2.072
		Totaal OCW directie VO		6.004					39.441
		Totaal OCW directie BVE			4.817				5.744
		Totaal LNV				927			159
		Totaal generaal							47.417

3 College voor Examens

Het college bestaat uit zeven gewone leden, waaronder een voorzitter, en zes plaatsvervangende leden. Alle leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Minister van OCW (WCVE artikel 3 lid 1 en 2).

Kerntaken

Naast het voeren van de regie over de examenketen zijn de kerntaken van het college:

- het tot stand brengen van syllabi voor de centrale examens
- het tot stand brengen van de opgaven voor de centrale examens in het voortgezet onderwijs met al wat daartoe behoort
- het zorg dragen dat de scholen het centraal examen kunnen afnemen
- het uitvoeren en het doen uitvoeren van projecten op het terrein van examens
- het organiseren, afnemen en corrigeren van de staatsexamens
- het vaststellen van de uitslag van staatsexamens en het uitreiken van daarmee samenhangende diploma's, certificaten en cijferlijsten.

Ter illustratie staan hieronder enkele voorbeelden van verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Minister en het college:

- de Minister stelt het examenprogramma vast, dat geldt voor schoolexamen en centraal examen. Het college werkt dat uit in een syllabus voor het centraal examen.
- de Minister stelt op voorstel van het college het totale budget voor de examens vast. Het college geeft in dit voorstel aan welke taken door het college worden verricht en welke door Cito, IBG of anderen.
- de Minister bepaalt voor welke vakken er een centraal examen is. Het college bepaalt de opgaven, de correctievoorschriften, de normering en de afnamecondities. Indien de uitvoering van deze taken door het college aanleiding geeft tot een bredere discussie is de Minister daarop aanspreekbaar.
- de Minister bepaalt de tijdsindeling van het centraal examen. Het college regelt vervolgens de examinering op deze tijdstippen en stelt het concrete examenrooster vast.
- de Minister besluit over randvoorwaarden van het centraal examen, zoals het gebruik van een computer. Het college doet voorstellen voor de manier waarop dit vorm krijgt, bijvoorbeeld voor de keuze van programmatuur.
- de Minister besluit over flexibel in de tijd af te nemen examens, zoals bij de praktijkexamens. Het college trekt daaruit de consequenties voor de inrichting van de opgaven en de examinering.

Besturingsfilosofie

Het College voor Examens is een zelfstandig bestuursorgaan. De nadruk van de werkzaamheden van de collegeleden ligt op besturen: de Wet College voor examens is hierbij kaderstellend.

In deze wet is bepaald dat het college over een bureau beschikt. Een bureau dat hiërarchisch ondergeschikt is aan het college.

De schakel tussen het college en het bureau wordt gevormd door de voorzitter van het college en de directeur van het bureau. De collegevoorzitter heeft vanuit zijn wettelijk mandaat, een grote betrokkenheid bij het bureau, uiteraard met inachtneming van de taken, verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van de directeur van het bureau. Intensieve samenwerking en voortdurende afstemming tussen voorzitter en directeur zorgen voor continuïteit, herkenbaarheid en een doelmatige verdeling van taken.

De besturingsfilosofie werkt *kaderstellend, integraal en resultaatverantwoordelijk*:

Het principe van *kaderstellend* bestuur houdt in dat een hoger niveau in de organisatie kaders vaststelt voor lagere niveaus. Deze kaders dienen zo te zijn geformuleerd dat de leidinggevenden die deze kaders nader inhoud moeten geven, voldoende ruimte ervaren om werk te maken van de plannen en deze door te voeren met gebruikmaking van eigen ideeën.

Het principe van *integraal* bestuur wordt in beginsel op alle niveaus van de organisatie in acht genomen. De term integraal verwijst naar het op elkaar afstemmen van personeel en middelen (instandhouding bureau) om de beleids- en beslissingsbehoefte krachtens de wet en de taakstelling van het college eendrachtig en adequaat uit te voeren. De onderlinge verbondenheid van college, leidinggevenden en stafleden speelt daarbij een voorname rol.

Het managementteam heeft op een geloofwaardige manier een open oor en oog voor ideeën en voorstellen van de medewerkers. Het managementteam betrekt medewerkers bij het voorbereiden van beleid, besluiten en het doorvoeren van verbeteringen.

Het principe van *resultaatverantwoordelijkheid* leidt tot resultaatgerichte afspraken voor leidinggevenden en aandacht voor systematische, interne kwaliteitszorg. Vanuit een doelgericht leiderschap worden persoonlijke doelen vastgelegd in een helder geformuleerd actieplan.

Bestuurskosten

Hieronder zijn de activiteiten en kosten ondergebracht van de taken die aan het college zelf zijn voorbehouden (bestuursreglement, artikel 4)

In artikel 5 van het bestuursreglement heeft het college mandaat verleend aan de directeur van het bureau van het College voor Examens ten aanzien van alle aangelegenheden met betrekking tot zijn taak, onverminderd het bovenstaande.

Verder heeft deze begrotingscategorie betrekking op de vergoedingen van de voorzitter, de leden en de plaatsvervangend leden van het college. De functie van voorzitter neemt de eerste 2 jaar gemiddeld 1 ½ dag per week in beslag.

Tenslotte zijn hier de overige collegekosten opgenomen zoals de kosten van vergaderingen, reiskosten, representatie, e.d.

Het uitvoeren van eigenstandig onderzoek is een activiteitvoorraarde die tot op heden onvoldoende tot uitdrukking is gekomen. Een aantal factoren pleit hier echter wel voor: niveauhandhaving vraagt om additionele kennis, regie van kennisbases en examens levert telkens nieuwe relevante onderzoeks vragen en de onderzoeksfunctie past bij het CvE.

Deze onderzoeksfunctie wordt door het college in nauw overleg met de beleidsmedewerker kwaliteitszorg en analyse van het bureau CvE vorm gegeven. Om versnippering van het budget te voorkomen is het in 2011 uitsluitend opgenomen onder post 4.3.1.

nr.	begrotingspost	2011	2010
3	collegekosten		
	bezoldiging en vacaties	54.000	54.000
	reis- en verblijfkosten	20.000	20.000
	representatie	10.000	10.000
	proceskosten	20.000	20.000
	externe ondersteuning	-	70.000
	totaal collegekosten	104.000	174.000

4 Bureau College voor Examens

4.1 Algemeen

Het college heeft voor de uitvoering van zijn taken een bureau, kortweg het bureau CvE. Door het bureau worden de volgende kernactiviteiten uitgevoerd:

- regie examenketen (zie hoofdstuk 5);
- staatsexamens VO (zie hoofdstuk 6);
- centrale examens (zie hoofdstuk 7);
- staatsexamens NT2 (zie hoofdstuk 8);
- rekenen en taal examens in het Mbo (zie hoofdstuk 9).

Het CvE heeft zelf geen personeel in dienst. Alle personeelsleden vallen rechtspositioneel onder het ministerie van OCW en worden dan ook door de Minister benoemd, bevorderd, geschorst en ontslagen na overleg met de voorzitter en de directeur. Het personeel legt uitsluitend verantwoording af aan de directeur van het bureau, en de directeur op zijn beurt aan de voorzitter van het college. De personeelskosten van het bureau CvE zijn begroot in hoofdstuk 4.2.

De huisvestingskosten en de organisatiekosten waaronder met name ook de kwaliteitszorg, de communicatie, de informatisering en de voorzieningen en projecten op het terrein van de bestuurlijke informatieverzorging zijn opgenomen in hoofdstuk 4.3.

4.2 Personeel bureau CvE

Voor de uitvoering van de werkzaamheden heeft het college het bureau CvE. Circa de helft van het personeel van het bureau CvE is onder leiding van de directeur inhoudelijk en organisatorisch actief bij de totstandbrenging en kaders voor de afname van examens. Dit betreft de sectormangers, de managers staatsexamens en de clustermanagers.

Zij worden ondersteund door een inhoudelijke en een administratieve staf. De inhoudelijke ondersteuning bestaat uit de manager en de medewerker computerexamens, de adviseur kwaliteitszorg en analyse, de juridisch beleidsadviseur en de communicatiemedewerker. De PIOFAH-taken zijn grotendeels ondergebracht bij het departement. De administratieve staf onder leiding van het hoofd bedrijfsvoering is daardoor van beperkte omvang en bestaat uit medewerkers met officietaken op het secretariële en (financieel)administratieve gebied. Op HRM gebied wordt gebruik gemaakt van de diensten van het ministerie.

De structuur en de personeelsbezetting van het bureau CvE zijn beschreven in de startnotitie CvE waarover veelvuldig overleg heeft plaatsgevonden met het ministerie van OCW (Organogram, bijlage 3)

4.2.1 Bureau

Het bureau van het CvE is zó samengesteld en georganiseerd dat de verschillende productgebieden elk vanuit specifieke kennis, ervaring en verankering in het desbetreffende domein kunnen worden bediend. Het bureau beschikt daarbij over een staf ter ondersteuning (ict: toepassing en innovatie, regelgeving, communicatie en kwaliteitszorg) en een secretariaat ten behoeve van uitvoerende werkzaamheden. De

facilitaire ondersteuning is van een dusdanige kwaliteit dat medewerkers er een adequate thuisbasis hebben voor het uitvoeren van hun taken.

Het bureau van het College voor Examens werkt vanuit een situatie waarin kaders duidelijk zijn vastgelegd, afspraken helder worden gemaakt en nageleefd en dialoog op alle niveaus een belangrijke rol gewoon is.

Er heerst een klimaat waarin het voor alle personeelsleden plezierig is zich te ontspieren en er is een stimulans tot voortgaande ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten.

Innovatie van examens is een permanente bron van aandacht van het bureau CvE. Vooral de ontwikkeling van computerexamens heeft momenteel veel aandacht. Ook hier geldt: informatietechnologie moet meerwaarde hebben ten opzichte van het reguliere (papieren) examen, eer er sprake kan zijn van een verbetering.

De wijze waarop een vertaling van kennisbases wordt gegenereerd, de vaststelling van toetsen door professionals en de wijze waarop scores worden omgezet naar cijfers maakt het CvE tot expertisecentrum dat het debat over het examen in Nederland inhoud en richting geeft.

Het bureau van het CvE is als regisseur van examenketens een kennis-/expertisecentrum dat een leidende rol speelt op het gebied van het vaststellen en normeren van examens. Doel van de activiteiten is dat uiteindelijk wordt geconcludeerd: "Onze examens deugen".

4.2.2 Personeel

Om de maatschappelijke opdracht ten uitvoer te brengen zullen de personeelsleden van het Bureau dagelijks vanuit hun reservoir aan kennis, capaciteiten en vaardigheden putten. De specifieke opdracht aan het Bureau van het College vraagt om een personeelssamenstelling waarin het hbo- en wo-denkniveau ruim zijn vertegenwoordigd. De aansturing van de keten en de wisselwerking tussen beleid, beleidsvormers en beleidsuitvoerders vraagt om vakmanschap en leiderschap.

De omgang van personeelsleden onderling, collega's op het departement, ketenpartners en overige actoren is te kenmerken als open, collegiaal en gericht op resultaat. De grondhouding daarbij begripvol en vriendelijk.

Er kunnen zich evenwel situaties voordoen waarbij begrip plaats maakt voor onbegrip en vriendelijkheid moeilijk is op te brengen. In zulke gevallen zal in overleg met de eigen leidinggevende een strategie worden gekozen en uitgewerkt om de doelstelling die wordt nastreefd optimaal te realiseren.

Van personeelsleden wordt verwacht dat zij in staat zijn feedback te geven en te ontvangen. Reflectie op het handelen van individuen vindt plaats in de verschillende vormen van intern overleg, in gesprekken tussen medewerkers onderling en in het kader van de gesprekkencyclus.

Behalve ontmoeting in georganiseerd overleg en aan de dagelijkse lunchtafel is er minstens twee maal per jaar een mogelijkheid tot informele ontmoeting: bijvoorbeeld een personeels-uitje en een nieuwjaarsbijeenkomst zijn daartoe goede mogelijkheden.

4.2.3 Formatie

Aangezien het college een breder takenpakket heeft dan voorheen de afzonderlijke examenorganisaties en als gevolg van de samenvoeging van deze organisaties moest de

bestaande formatie kwalitatief en kwantitatief worden uitgebreid. De formatie werd gesteld op 29 fte, waarvan 20% moest worden ingeleverd wegens de algehele taakstelling bij het Rijk, zodat 23,2 fte resteert.

Door een amendement van de Tweede Kamer is de centrale examinering in het Mbo aan de taken van het college toegevoegd.

Voor 2011 wordt voorlopig uitgegaan van de uitbreiding van de formatie met 1 fte. Een uitbreiding die in 2010 gestalte zal krijgen. Indien door deze nieuwe taak verder uitbreiding van de formatie nodig is, zal dit via een aanvullende begroting worden aangevraagd.

Bij de begroting van de personele kosten wordt uitgegaan van Lumpsumbedragen per salarisschaal. Hiervan is naar de normen van OCW 96,5% bestemd voor loonkosten, 2% voor scholing en de resterende 1,5% voor overige personeelskosten, waaronder gemiddeld € 300 per persoon voor incentives.

In de begroting 2010 was onder loonkosten nog 100% van de lumpsum vermeld en daarnaast waren aparte bedragen voor scholing, representatie, reis- en verblijfkosten en uitzendkrachten opgenomen. Hiervan zijn vanwege de grote landelijke spreiding van het personeel en de veelvuldige dienstreizen alleen de reis- en verblijfkosten door OCW geaccepteerd. De overige bedragen dienen uit de lumpsum te worden bekostigd.

Door de kleinschaligheid van het bureau CvE bestaat twijfel of het lumpsumbudget voldoende is in relatie tot de in hoofdstuk 1 beschreven taken die voortvloeien uit de maatschappelijke opdracht van het college. Uit de managementrapportages over 2010 zal blijken of deze twijfel reëel is. Door het nog niet kunnen beschikken over historische gegevens is ook dit onderdeel van de begroting 2011 voorlopig. Bovendien zijn nog geen gegevens bekend voor de indexering van de lumpsumbedragen.

nr.	begrotingspost		2011	2010
4.2	personeel bureau CvE			
4.2.1	loonkosten	fte	96,5%	100,0%
	directeur	1,0	102.000	106.000
	sectormanager	2,0	186.000	192.000
	managers staatsexamens	2,0	168.000	174.000
	hoofd bedrijfsvoering	1,0	84.000	87.000
	manager computerexamens	0,8	60.000	61.600
	clustermanager	7,6	568.000	585.200
	inhoudelijke ondersteuning	5,9	395.000	407.100
	administratieve ondersteuning	3,9	165.000	171.600
	totaal loonkosten	24,2	1.728.000	1.784.500
4.2.2	overige personele kosten			
	scholing	2,0%	35.813	96.800
	overig incl. incentives	1,5%	26.860	12.100
	reis- en verblijfkosten		96.800	96.800
	uitzendkrachten	-		153.600
	totaal overige personele kosten		159.473	359.300
	totaal personeel bureau CvE		1.887.473	2.143.800

4.3 Organisatie en huisvesting

Het personeel van het bureau CvE dient voor de uitvoering van de werkzaamheden voldoende gefaciliteerd zijn. Passende huisvesting, goede arbeidsomstandigheden, een hedendaagse ICT infrastructuur en communicatiemiddelen bevorderen optimale prestaties van het personeel.

Wat voor het bureau CvE geldt, geldt evenzo voor de gehele examenketen. Daarom start dit hoofdstuk met de subparagraphen Kwaliteitszorg en analyse, en Informatie en communicatie, om meer intern gericht te eindigen met de subparagraphen Officetaken en Huisvesting.

4.3.1 Kwaliteitszorg, onderzoek en analyse

Het college bepaalt gaandeweg welke keuzes het maakt ten aanzien van de dwarsverbanden binnen het kwaliteitszorgsysteem en bepaalt het methodische karakter van de gewenste analyses. Het college formuleert zijn prioriteiten in die onderwerpen die analyse vergen en ontwikkelt een eigen onderzoeksagenda.

De twee domeinen van het kwaliteitszorgsysteem zijn: het realisatieproces in de examenketen en de externe producten (examens, normen, syllabi etc.). Beide vergen een jaarlijkse evaluatie cq. borging, te verantwoorden in het jaarverslag.

De werkvelden waarin deze domeinen en dus de kwaliteitszorg zich manifesteren zijn de samenleving (politiek, veld, publiek) en de wetenschap. Nadat de juiste focus en inhoud van het kwaliteitszorgsysteem zijn bepaald, kan er vanuit de CvE-eigen visie worden gezocht naar een adequaat hanteringsmodel. Daarbij valt te denken aan het INK-model, evaluatie via de PDCA-cyclus, of op toetreding tot de Handvestgroep Publiek Verantwoordenis.

Met Cito, de inspectie en DUO zal overleg gevoerd worden om gemeenschappelijk vast te stellen welke organisatie welke gegevens verzamelt en evalueert. Onderlinge afstemming is gewenst en kan transparantie in de examenketen ten goede komen.

Het college wil in concreto:

1. investeren in samenwerking binnen de keten en in een (proactieve) regierol van het college;
2. een inhoudsgestuurde- en adequaat kwaliteitszorgsysteem ontwikkelen;
3. vormgeven aan een eigen, onafhankelijke onderzoeksagenda.

Ad 1. Om binnen de keten antwoorden te genereren op vragen zoals in hoofdstuk 1.4.4 gesteld, zal samenwerking met de relevante (keten-)partners op gang worden gebracht. Dit dient in de eerste plaats om van alle specialismen in ons land op het gebied van onderzoek naar examens zo effectief mogelijk gebruik te maken. In de tweede plaats zal het tegengaan dat instellingen binnen de examenketen in elkaar gaan vallen. Het college heeft immers juist als doel om in te zetten op versterking van elkaar. Dat zal naast onderbouwde inzichtelijkheid in examenniveau tevens kunnen leiden tot een jaarlijkse gedegen evaluatie en een adequate verantwoording van de werkprocessen binnen de keten.

Ad 2. Terwijl deze initiatieven voor het totstandbrengen van zo'n infrastructuur plaatsvinden, investeert het college tegelijkertijd in zijn gedachtevorming over een structureel kwaliteitszorgsysteem. Het auditten en zich laten adviseren over de rol, positie en verantwoordelijkheid van het college en zijn bureau is hierbij een belangrijk hulpmiddel. Voor het bureau is tevens een uitbreiding en actualisering van de reeds beschreven werkprocessen van belang.

Ad 3. Behalve het borgen van betrouwbare examens en valide realisatieprocessen door kwaliteitszorg en audits, heeft het college ook een onafhankelijk instrument nodig om transparantie en legitimiteit te bevorderen. Het college is ervan overtuigd dat betrouwbare examens óók buiten de examenketen gevalideerd moeten worden. Het college zal daarvoor een eigen onderzoeksagenda ontwikkelen zodat het zijn kwaliteitszorg kan voorzien van een wetenschappelijk anker. Doordat de onderzoeksagenda en zijn uitvoering onafhankelijk is van de samenwerking met de ketenpartners vergroot het college zijn maatschappelijke transparantie.

De begrotingspost "externe juridische ondersteuning" is bedoeld voor bedrijfsjuridische zaken (opstellen overeenkomsten) en ten behoeve van juridische ondersteuning voor het CvE bij eventuele beroepszaken.

nr.	begrotingspost	2011	2010
4.3.1	kwaliteitszorg en analyse aanvullende productieopdrachten aan (keten-) partners	30.000	30.000
	(statistisch) onderzoek en analyse	50.000	30.000
	software voor analyse brongegevens		20.000
	beschrijving werkprocessen	30.000	
	audit college en bureau	70.000	
	externe juridische ondersteuning	10.000	10.000
	totaal kwaliteitszorg en analyse	190.000	80.000

4.3.2 Informatie en communicatie

Het CvE wil op het gebied van examens dé voor de hand liggende, professionele, betrouwbare en zichtbare partner zijn, die transparant handelt. Het (externe) communicatiebeleid moet aan het behalen van deze doelstelling een bijdrage leveren. En richt de pijlen daarom op de ketenpartners, het scholenveld, de politiek en de samenleving (beroepenveld en burgers).

In het communicatieplan van het CvE 2010 – 1013 wordt deze doelstelling geconcretiseerd door een aantal actuele, concrete vraagstukken en opgaven te onderscheiden, waaraan verschillende communicatie-activiteiten kunnen worden opgehangen:

- profiliëring en positionering van het CvE als regisseur in de examenketen
- samensmeden van de vier 'poten' van CvE tot een organisatie met één gezicht
- vergroten betrokkenheid en bevorderen samenwerking met ketenpartners
- vergroten bereik en actieve deelname scholenveld en maatschappij
- verbeteren signaal- en monitoringsfunctie (wat speelt er in het veld en in de samenleving?)
- aftasten en voorzichtig uitdragen functie kenniscentrum
- verbeteren interne communicatie.

Een selectieve terugblik

In 2010 is er met een actiever communicatiebeleid al een aanzet gegeven om de organisatie als één gezicht naar buiten te presenteren. Zo is er een huisstijl ontwikkeld die binnen de huisstijlrichtlijnen van de Rijksoverheid past, maar met een aantal herkenbare, visuele elementen toch een eenduidige identiteit van professionaliteit en ingetogenheid creëert. Er is een begin gemaakt met het omvormen van de website cve.nl tot het kennisportaal van CvE.

Ook heeft het CvE zich in diverse publicaties, voorlichtingsbrochures en op bijeenkomsten gepresenteerd.

Een selectieve vooruitblik

CvE-website

In 2011 zal de CvE-website verder worden uitgebouwd met interactieve elementen. Het beheer van de websites (cve.nl en examenblad.nl) zal uitbesteed blijven aan PDC in Den Haag.

Examenkrant

Sinds 2009 is de uitgifte van de examenkrant de verantwoordelijkheid van CEVO/CvE. Totaal 300.000 exemplaren en 18.000 posters worden door Studio V&V geschreven, ontworpen en verspreid. In 2010 is er een lezersonderzoek verricht naar deze krant om op basis van de resultaten van dit onderzoek een koers voor de komende jaren uit te stippelen wat betreft het informeren van scholen (examensecretarissen, mentoren, docenten en kandidaten) over de centraal examenperiode. Deze onderzoeksresultaten zijn nog niet bekend en is daarom in dit werkprogramma uitgegaan van de situatie van voorgaande jaren.

Congres

Het CvE wil een leidende rol spelen in de examenketen en een signaalfunctie vervullen ten aanzien van alle maatschappelijke ontwikkelingen van invloed kunnen zijn op examens. Om beide doelstellingen te kunnen dienen is het een idee om eens per twee jaar een examencongres te organiseren. Een congres waar de partners elkaar kunnen ontmoeten, waar kennis wordt gedeeld en waar innovatieve ideeën kunnen worden geboren.

Actief persbeleid

In 2010 heeft het CvE een aantal malen de pers bewust opgezocht om zichzelf te presenteren. In 2011 is het de bedoeling het persbeleid nog manifester te maken, mn bij de vakpers.

Briefing leden Tweede Kamer

Begin 2011 zitten de Tweede Kamerleden een half jaar. Idee is om in overleg met het departement de Vaste Kamercommissie Onderwijs kennis te laten maken met het werk van het CvE. Het doel is om informatie te verschaffen over de wijze waarop het CvE het niveau van examens bewaakt.

nr.	begrotingspost	2011	2010
4.3.2	communicatie		
	beheer websites	140.000	130.000
	examenlijn	25.000	25.000
	examenkrant	160.000	160.000
	jaarverslag	20.000	
	voorlichtingsmateriaal	20.000	20.000
	voorlichtingsbijeenkomsten / congres	30.000	30.000
	ontwikkelen sjablonen syllabi	5.000	
	bijdrage beeldbank	5.000	
	excursie (leden Tweede Kamer)	7.000	
	pers	10.000	
	totaal informatie en communicatie	422.000	365.000

4.3.3 Officetaken en automatisering

Voor de secretariële en administratieve ondersteuning is aan formatie 3,9 fte beschikbaar. Dit team is met inzet van uitzendkrachten nagenoeg op de beoogde omvang gebracht.

In 2009 is opdracht gegeven voor de ontwikkeling van een webapplicatie voor het relatiebeheer en de postregistratie, waarmee de vele examenfunctionarissen hun gegevens en declaraties rechtsreeks in de webapplicatie inbrengen. De medewerkers krijgen daarbij meer een begeleidende en controlerende dan een registrerende rol. In 2010 wordt de verdere ontwikkeling van de applicatie voortgezet en geïmplementeerd. Met deze applicatie kan ook de (papieren) poststroom gedigitaliseerd worden, waarmee deze plaats- en tijdonafhankelijk geraadpleegd kan worden. Het beheer van de webapplicatie is verplaatst en toegevoegd aan post 4.3.2.

Met DUO-Groningen wordt onderzocht of deze applicatie ook verder ontwikkeld kan worden om ook de registratie en betaling van de grote aantallen examenbetrokkenen voor de staatsexamens met deze webapplicatie te digitaliseren. Daarmee komen deze gegevens voor de manager staatsexamens VO bij het CvE beschikbaar. Hiervoor is ruimte opgenomen onder de projecten.

Voor het systeembeheer wordt niet gebruik gemaakt van Atos, die de automatisering bij OCW verzorgt, maar van ESN, die meerdere kleine buitendiensten van OCW in zijn klantenbestand heeft. De ervaringen in 2010 zijn goed.

De post bedrijfsvoering algemeen moet gezien worden als een post onvoorzien. Bij afwijkingen van de begroting van enige omvang, wordt OCW geraadpleegd, bij kleine zaken kan deze begrotingspost worden aangesproken.

nr.	begrotingspost	2011	2010
4.3.3	officetaken en automatisering		
	portikosten	7.000	7.000
	telecommunicatie	20.000	20.000
	kantoorbenodigheden	25.000	25.000
	huur webserver	12.000	12.000
	systeembeheer en onderhoud	30.000	30.000
	afschrijvingslasten ICT	35.000	70.000
	beheer webapplicatie		10.000
	bedrijfsvoering algemeen	25.000	25.000
	totaal officetaken	154.000	199.000

4.3.4 Huisvesting

Van het pand aan de Muntstraat 7 te Utrecht gebruikt het bureau CvE tot en met het eerste kwartaal van 2011 de begane grond en nagenoeg de volledige eerste etage. Eén kamer van die etage en de zolderverdieping blijven tijdens deze periode in gebruik bij de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW). Voor het CvE betekent dit dat kantoorruimte en vergadercapaciteit tot die tijd beperkt is.

Met de Riksgebouwendienst is voor de Muntstraat 7 een huurovereenkomst gesloten met een looptijd van vijf jaar. CvE heeft een onderhuurcontract met NHW gesloten.

Apart aandacht wordt gevraagd voor de huishoudelijke dienst. Deze is door miscommunicatie in 2010 ten onrechte niet in de begroting opgenomen.

nr.	begrotingspost	2011	2010
4.3.4	huisvesting		
	huur Muntstraat	185.000	170.500
	vergoeding NHW	15.000-	57.970-
	huur Muntkade (tot 1-10-2010)	-	35.500
	zaalhuur	20.000	30.000
	catering en kantine	20.000	20.000
	energie en water	23.000	26.500
	beveiliging	15.000	15.000
	huishoudelijke dienst	55.000	
	schoonmaak	20.000	22.000
	onderhoud gebouw	20.000	10.000
	afschrijving aanpassingen Muntstraat	30.000	60.000
	afschrijving inventaris	25.000	10.000
	totaal huisvesting	398.000	341.530

5 Partners en uitvoeringsorganisaties

5.1 Inleiding

Voor de uitvoering van zijn taak schakelt het CvE veel anderen in.

Wettelijk verplicht is de inschakeling van de IB-Groep en Cito. Deze organisaties worden in de WCVE ook genoemd. In dit werkprogramma dient het CvE de werkzaamheden op te nemen van deze organisaties op het gebied van de centrale examens en de staatsexamens. Per 1 januari 2010 is de IB-Groep samengevoegd met CFI tot een agentschap van OCW met de naam Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO).

Daarnaast werkt het CvE samen met anderen, c.q. voeren anderen in opdracht van het CvE werkzaamheden uit ten behoeve van de CvE-taak.

- De SLO is betrokken bij de productie van syllabi voor de centrale examens VO.
- Met het Bureau ICE en de Stichting Cito heeft OCW een contract tegen ARVODI voorwaarden gesloten voor de productie van de opgaven voor de staatsexamens NT2.
- Het Parlementair documentatiecentrum (PDC) verzorgt de websites van het CvE.
- Een nog aan te wijzen bedrijf produceert de software voor de ICT examens VO (Europese aanbesteding in 2010).
- Maro produceert de software voor de staatsexamens NT2.
- Cito produceert pilotexamens taal en rekenen ten behoeve van het mbo.
- Een nog aan te wijzen organisatie produceert de syllabi voor rekenen en taal mbo.

Het bureau BiZZdesign heeft een beschrijving en analyse gemaakt van de wijze waarop de processen van het CvE nu plaats vinden en van de verschillende deelprocessen daarin:

- productie en vaststelling centrale examens
- staatsexamens, met daarin onderscheiden:
  - opstellen, vaststellen en wijzigen van het examenreglement;
  - inschrijven kandidaten;
  - totstandbrengen vakinformatie;
  - construeren examens;
  - distribueren examens;
  - afnemen schriftelijke examens;
  - verwerken examenresultaten;
  - afnemen mondelinge examens;
  - afhandelen onregelmatigheden;
  - afhandelen klachten en bezwaren.

Deze deelprocessen (werkprocessen) zijn afzonderlijk beschreven inclusief de wettelijke taak, de betrokkenheid en de rol van de diverse ketenpartners. In 2010 en 2011 zullen de werkprocessen van CvE verder beschreven en geoptimaliseerd worden.

Het CvE zal in 2010 verder overleg voeren met de ketenpartners over hun activiteiten voor 2010 en 2011 en over de prestatiecriteria, de leveringsvoorwaarden en de kosten. De huidige bedragen worden hieronder per partner afzonderlijk weergegeven. De opname daarvan in dit werkplan betekent dat het CvE vanuit haar verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de diverse onderwijsexamens te kunnen waarborgen, deze activiteiten, prestatiecriteria en leveringsvoorwaarden noodzakelijk acht en het ministerie adviseert om voor zover van toepassing aan de betrokken partners hiervoor de middelen beschikbaar te stellen.

5.2 DUO

DUO is een belangrijke partner van het CvE. DUO heeft een eigen wettelijke taak op het terrein van de centrale examens. Deze bestaat uit:

- de vermenigvuldiging en distributie van examenopgaven, ook in alle bijzondere uitvoeringen
- de pooling voor de tweede correctie
- de registratie van examenresultaten

Bij de uitvoering van deze werkzaamheden maakt DUO veelvuldig gebruik van derden, zoals Dedicon, Sagem, Brinks, etc

Voor de staatsexamens NT2 heeft DUO geen eigen wettelijke taken, en voor de staatsexamens VO enkele in het Staatsexamenbesluit genoemde. Maar DUO voert wel in zeer overwegende mate de CvE taak voor alle staatsexamens uit.

DUO voert dus twee soorten werkzaamheden uit:

- werkzaamheden voor de eigen taken, zoals omschreven in wet- en regelgeving. Deze worden in dit hoofdstuk beschreven.
- werkzaamheden ten behoeve van taken van het College voor Examens. Deze komen aan bod in de hoofdstukken per onderwijssector.

Voor de werkzaamheden die DUO uitvoert ten behoeve van de taken van het CvE zullen CvE en DUO in 2010 een convenant opstellen, waarin de betreffende taken zijn beschreven, waarin is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt, welke taken het zelf uitvoert en welke hij door DUO laat uitvoeren. Dat convenant bouwt voort op de bestaande praktijk, maar zal daar niet geheel identiek aan kunnen zijn.

Ook wordt onderscheid gemaakt tussen de werkzaamheden en de inzet van personeel van DUO. Het college doet geen uitspraken over deze inzet, terwijl de werkzaamheden zelf zijn opgenomen in de hoofdstukken 6 (staatsexamens VO), 7 (centrale examens) en 8 (staatsexamens NT2).

5.2.1 Programmakosten DUO

Voor de calculatie van de budgetten van DUO is in het verleden het Kostprijsmodel examens (Komex) ontwikkeld. Dit is een uitgebreide spreadsheet waarin de werkelijkheid van het afgelopen jaar wordt geëxtrapoleerd voor de volgende jaren. Komex omvat niet alle kosten van alle ketenpartners, terwijl het CvE (en OCW) wel behoeft heeft aan een integraal kostprijsmodel. Het CvE neemt in 2010 het initiatief om in samenwerking met de ketenpartners dit nieuwe kostprijsmodel te ontwikkelen. De basis voor dit nieuwe model ligt in het registratiesysteem voor de vakcommissies centrale examens VO. Dit systeem wordt gaandeweg uitgebreid. Hiervoor is budget opgenomen onder de projecten in hoofdstuk 10.

Voor de examens op Curaçao is in overleg met OCW en DUO afgesproken dat de hiermee gepaard gaande kosten in 2010 nog door DUO worden meegenomen in Komex en onder de eigenstandige verantwoordelijkheid van DUO vallen. Voor 2011 worden deze kosten overgeheveld naar het college. Ze zijn daarom opgenomen in hoofdstuk 6, wat niet wegneemt dat de werkzaamheden deels door DUO uitgevoerd worden.

5.2.2 Apparaatskosten DUO

DUO heeft aan het CvE een opgave verstrekt over de apparaatskosten van de afdeling Examendiensten. Hierin komen naast de personeelskosten alleen Overig intern personeel en Externe communicatie voor. Huisvesting, afschrijvingen en automatisering ontbreken.

Examendiensten DUO	Totaal	Regulier	OCW-KOMEX	Meerwerk (TMP's pré 2011)	Meerwerk p.m. post
Personnel in fte	46,9	31,8	7,8	7,2	2,1
Personneelskosten	3.855.196	2.383.493	765.307	706.396	285.120
Intern Personnel - Overig (+EP- overig)	116.535	99.452	17.083	-	-
Automatisering	-	-	-	-	-
Externe Diensten	-	-	-	-	-
Externe Communicatie	189.015	189.015	-	-	-
Afschrijvingen	-	-	-	-	-
Huisvesting	-	-	-	-	-
Overige Bedrijfskosten	-	-	-	-	-
Totale kosten	4.160.746	2.671.961	782.390	706.396	285.120

De geaccentueerde € 765.307 in de kolom OCW-Komex is in de navolgende begrotingstabellen van het personeelsbudget afgetrokken omdat deze kosten het personeel van DUO betreft, dat voor de staatsexamens NT2 werkt. Deze kosten vallen onder de verantwoordelijkheid van het CvE en zijn verwerkt in hoofdstuk 8 van dit werkprogramma.

De kosten van uitvoeringstoetsen en de aansluiting van EOS op de Basis Administratie Persoonsgegevens zijn eveneens geaccentueerd omdat deze door het onzekere karakter door DUO slechts in de toelichting bij de begroting zijn genoemd.

Het was voor DUO niet mogelijk op korte termijn de apparaatskosten te splitsen in een VO-deel en een BVE-deel.

nr.	begrotingspost	2011	2010
5.2	DUO-Groningen		
5.2.1	programmakosten Komex 2011		
	centrale examens: distributie, 2e cor. en drukwerk	Komex 2011	2.723.000
	VAVO	Komex 2011	241.000
	Curaçao	zie hoofdst 6	213.000
	onvoorzien BVE deel	Komex 2011	34.000
	onvoorzien OCW deel	Komex 2011	193.000
	totaal programmakosten Komex 2011		3.191.000
5.2.2	DUO apparaatskosten		
	Examendiensten	4.161.000	over
	-/- verantwoord onder staatsexamens NT2	765.000-	2010
	uitvoeringstoetsen	285.000	zijn geen
	aansluiting EOS op Basis Admin.Persoonsgegevens (BAP)/BSN	34.000	gegevens
	totaal DUO apparaatskosten	3.715.000	bekend
	totaal DUO-Groningen	6.906.000	3.489.000

5.3 Cito

De Stichting Cito verricht werkzaamheden in de keten van de centrale examens op grond van een wettelijke bepaling in de SLOA. Een en ander is uitgewerkt in de Meerjarige Examen Productie Planning (MEPP).

MEPP 2011

De begroting 2011 van Cito is gebaseerd op de MEPP 2011, een zeer uitgebreide spreadsheet, waarin gedetailleerd is weergegeven hoeveel werk het is een examen te construeren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de reguliere werkzaamheden en de extra werkzaamheden, zoals pretesten of standaardsetten ten behoeve van de normhandhaving en computerversies naast de papieren versies van de examens. De MEPP op zich is afgeleid van de concept Hoofdlijnenbrief 2011-2012 van het ministerie van OCW.

De financiering van de Cito begroting komt voor het grootste deel uit de zogenaamde WVO mantel en voor een klein deel uit artikel 6.2b van de SLOA wetgeving. Dit artikel regelt de aanvullende subsidie voor de werkzaamheden die verband houden met de vernieuwing van de examens. Daarbij wordt aangetekend dat voor vijf posten uit additioneel nog geen bedrag bekend is. Deze zijn als p.m. opgenomen.

nr. begrotingspost		2011	2010
5.3 Cito			
Productie vwo-havo-vmbo TL examens voor pilot meerderen examenmomenten (PME)	projectcode Cit/6-2b-11-01	d.d.12-3-2010 219.725	d.d.6-11-2009 1.469.650
Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens	Cit/6-2b-11-02	398.000	370.000
Extra productie papieren examens BB AV	Cit/6-2b-11-03	570.473	in WVO mantel
Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2011-2012	Cit/6-2b-11-04	1.488.437	
Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito	Cit/6-2b-11-05	29.000	
Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy')	Cit/6-2b-11-06	287.763	
Experimentele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot	Cit/6-2b-11-07	1.266.523	
Masterplan ERK	Cit/6-2b-10-08		p.m.
Beroepsgericht schrijven NE bij cspe	Cit/6-2b-11-26	p.m.	58.435
Examen gedocumenteerd schrijven Nederlands havo-vwo	Cit/6-2b-11-28	38.802	p.m.
Syllabi ontwikkeling exacte vakken (bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo (natuurkunde, scheikunde, wiskunde en biologie))	Cit/6-2b-11-33	p.m.	25.160
Onderzoek tweede correctie centrale examens	Cit/6-2b-10-34		p.m.
Aanvullende kosten (BTW) Constructiegroepen constructie centrale examens vmbo en havo/vwo	Cit/6-2b-10-36		in WVO mantel
Centraal ontwikkelde examens Taal en Rekenen mbo, fase 1: ontwikkeling prototype, deelname aan Verkennings-commissie mbo 1, 2 en 3	Cit/6-2b-10-42		p.m.
Screening centrale examens op politieke kwetsbaarheid	Cit/6-2b-10-46		64.779
Centraal ontwikkelde toetsen VO rekenen 2F en 3F	Cit/62b-10-49		p.m.

nr. begrotingspost		2011	2010
5.3 Cito (vervolg)			
Taal en rekenen mbo 4	projectcode	d.d.9-4-2010	d.d.6-11-2009
Aanvullende constructie BB 2010 papier		Doorloop van 2009 t/m 2012	Doorloop t/m 01-06-2010
Onderzoek historisch perspectief niveau vmbo examens	Cit/6-2b-11-52	p.m.	290.432
onderhoud Examen Tester		p.m.	
onderzoek normeringsmethodiek nav rapport en		p.m.	
totaal VO additioneel		4.298.723	2.278.456
Examenproductie alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	Cit/w.11-01	8.594.532	8.420.969
Examenproductie alg. vormende vakken havo/vwo	Cit/w.11-02	4.960.902	4.700.641
CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	Cit/w.11-03	1.859.551	1.981.482
CG alg. vormende vakken havo/vwo	Cit/w.11-04	1.854.805	1.863.346
Normhandhaving	Cit/w.11-05	385.578	382.200
COMPEX	Cit/w.11-06	500.000	600.000
Extra productie papieren examens BB AV		naar additioneel	569.001
Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2011-2012		naar additioneel	1.460.721
Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito		naar additioneel	28.600
Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy')		naar additioneel	57.200
Experimentele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot		naar additioneel	1.368.630
totaal WVO mantel inclusief BTW		18.155.368	21.432.790
totaal Cito		22.454.091	23.711.246

Naast de bovenstaande wettelijke taken van Cito heeft het ministerie van OCW een dienstverleningsovereenkomst Staatsexamens NT2 voor de jaren 2008, 2009, 2010 en 2011 afgesloten met Cito voor de onderdelen luisteren en spreken. Een vergelijkbare dienstverleningsovereenkomst heeft het ministerie afgesloten met het Bureau ICE voor de onderdelen lezen en schrijven. Omdat het hier wettelijke taken van het CvE betreft, zijn deze niet hier maar onder hoofdstuk 8 opgenomen.

5.4 *Andere uitvoerders*

SLO heeft deskundigheid en een taak op het terrein van de leerplanontwikkeling en is derhalve een partner voor het CvE voor de ontwikkeling van syllabi en documentatie. Het door SLO bijhouden van vakdossiers is voor het CvE eveneens van (strategisch) belang. Deze vakdossiers kunnen het college belangrijke evaluatieve aanwijzingen en handvatten bieden. SLO speelt tevens een rol bij diverse vakvernieuwingen.

6 Staatsexamens VO

De staatsexamens VO zijn een taak van het CvE. DUO verzorgt het grootste deel van de werkzaamheden, die voortvloeien uit de wettelijke taken van het CvE.

Welk deel van deze wettelijke CvE taken door DUO worden uitgevoerd is vastgelegd in een convenant dat CvE en DUO zullen afsluiten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt, welke taken het zelf uitvoert en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk. In het convenant worden alle werkzaamheden van DUO beschreven, voor de overzichtelijkheid zijn ook die ten behoeve van de eigen DUO-taken opgenomen.

De kosten zijn voor 2011 geprognosticeerd met het kostprijsmodel Komex 2011. De inzet van het personeel van DUO en van het bureau CvE is hier niet in opgenomen. De vergelijkende cijfers van 2010 zijn daarbij aangepast aan de herijkte versie van Komex 5.2.

Het leeuwendeel van de kosten van de staatsexamens VO gaat op aan de vergoeding van de werkzaamheden van een grote groep van 2.500 externe examenbetrokkenen. DUO maakt in 2010 voor de registratie van de examenkandidaten en de examenbetrokkenen gebruik van het programma EOS (Examen Organisatie Systeem). Dit programma is al 20 jaar oud en het is nodig budget te reserveren voor de ontwikkeling van een vervangend programma.

Wanneer bij het CvE de webapplicatie voor de registratie van o.a. de vakcommissies operationeel is, kan dit worden uitgerold naar de examenbetrokkenen van de staatsexamens. Het is dan de bedoeling dat deze personen hun persoonlijke gegevens, de aard en omvang van de werkzaamheden en eventuele onkosten gaan registreren in de webapplicatie van het college. DUO controleert en autoriseert deze gegevens en geeft voor de vergoeding van de werkzaamheden van de examenbetrokkenen digitale betalingsopdrachten aan het college, die ze doorstuurt naar OCW. Voor de verdere ontwikkeling van dit registratiesysteem is onder de projecten budget gereserveerd.

De examenbetrokkenen ontvangen een vergoeding per transactie. In onderstaande tabel is het aantal transacties van de ca. 2.500 examenbetrokkenen verdeeld per functie weergegeven en de procentuele verdeling van de € 1.891.000 en € 626.000 die in 2010 aan vacaties of taakvergoedingen respectievelijk reis- en verblijfkosten wordt uitgegeven. Voor 2011 is nog geen prognose bekend.

Functie	Aantal transacties	Vacatie of taakvergoeding	Reis- en verblijfs-kosten
Deskundigen vrijstellingen	25	0,2%	0,0%
Coördinator, deskundigen, adviseurs aanpassingen examenopgaven	25	0,2%	0,2%
Maken college-examens schriftelijk	100	2,5%	1,0%
Plaatselijk voorzitter VSO schriftelijk	900	8,9%	8,9%
Plaatselijk voorzitter VSO mondeling	350	3,9%	3,5%
Plaatselijk voorzitter	200	1,9%	2,0%
Secretaris	550	5,1%	5,4%
Examinator	6000	55,6%	59,3%

Correctoren	30000	8,7%	0,0%
Surveillanten	1250	7,7%	12,3%
Staf	250	2,3%	2,5%
Overige examenbetrokkenen	500	3,1%	4,9%
Totaal	100%		100%

Naast de kosten zijn in de begrotingstabel ook de ontvangen examengelden opgenomen. DUO schrijft de kandidaten in en regelt de inning van de examengelden in EOS. Indien betaling uitblijft volgt automatische uitsluiting van deelname aan het examen.

Speciaal aandacht wordt gevraagd voor de ontwikkelingen in "de West". Zoals in hoofdstuk 5 is aangegeven worden de kosten van "Curaçao" met ingang van 2011 overgeheveld van DUO naar het CvE. Wat de financiële gevolgen zijn van de omvorming van Curaçao, Sint Maarten en Aruba tot zelfstandige landen en de drie overige Antilliaanse eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba (BES) tot Nederlandse gemeenten, is nu nog onduidelijk. Om die reden is de € 213.000 van Komex vooralsnog gehandhaafd, maar moet er daarnaast rekening worden gehouden met een aanvullend budget voor de overige eilanden.

nr. begrotingspost	2.011	2010	specificatie x € 1.000						
			VO	3e tv	VSO	av	pme	Curaçao	
5 staatsexamens VO vacatiegelden/taakvergoed.	1.659.000	1.615.000	683	136	711	39	44	46	
reis- en verblijfkosten	615.000	481.000	218	43	193	12	14	135	
examenlocaties + distributie	195.000	181.000	146	30	4	1	1	13	
ex.drukwerk incl.dilpoma's	42.000	39.000	15	3	15	4	2	3	
admin.kosten externen	74.000	59.000	19	0	39	1	0	15	
divers vergoedingen	181.000	181.000	106	21	50	2	1	1	
indirecte kosten	48.000	49.000	48	0	0	0	0	0	
af: subtotaal staatsexamens VO	2.814.000	2.605.000	1.235	233	1.012	59	62	213	
ontvangen examengelden	587.000-	587.000-	-587						
staatsexamens VO	2.227.000	2.018.000	648	233	1.012	59	62	213	

7 Centrale examens

Bij de centrale examens is van oudsher een groot aantal organisaties betrokken. Dat is door de instelling van het College voor Examens niet veel veranderd (hooguit verder uitgebreid):

Het examen wordt afgenoem door en onder de verantwoordelijkheid van de scholen, en maakt deel uit van het gehele eindexamen dat zij afnemen. De productie is en blijft bij Cito, en de logistiek en distributie bij DUO.

Toch is er wel degelijk ook wat veranderd. Het College voor Examens is verantwoordelijk voor de inhoud, zoals de CEVO dat ook was, maar het college is dat op eigen titel, en de CEVO was toch eigenlijk ook de Minister. Hoe dat dan precies zat, was in de praktijk niet altijd duidelijk. Aan die onduidelijkheid is een einde gekomen. Het college is verantwoordelijk en zal ook verantwoordelijk worden gehouden.

Het is nog niet geheel duidelijk wat dit in de praktijk zal betekenen. Nog onder CEVO vlag is een aanscherping van de criteria voor de vaststelling tot stand gekomen, die inhoudt dat examenopgaven geen vooringenomenheid van examenmakers ten opzichte van maatschappelijke verschijnselen mogen tonen. Het college heeft deze preamble uiteraard overgenomen. Vervolgens wil het college meer aandacht moeten gaan besteden aan de maatschappelijke borging van examens. In de inleiding is daarover al het een en ander opgemerkt. In de loop van 2010 zal het beleid met betrekking tot kwaliteitsbewaking van de examens worden geëxpliciteerd.

Bij centrale examens zijn achtereenvolgens van belang:

- syllabi
- examenopgaven
- normering
- evaluatie

Dit alles in een cyclisch proces.

7.1 Syllabi

De examenprogramma's worden vastgesteld door de Minister. Examenprogramma's geven in hoofdlijn aan welke kennis, inzichten en vaardigheden nodig zijn bij een bepaald vak. Voor het centraal examen geeft dat examenprogramma niet genoeg houvast aan examenmakers en opleiders. Vandaar dat sinds de inwerkingtreding van de globale examenprogramma's (1 augustus 2007), de CEVO heeft om de eisen voor het centraal examen te specificeren in syllabi. De CEVO heeft voor alle vakken die centraal worden geëxamineerd een syllabus tot stand gebracht, over het algemeen sterk leunend op het uitgebreide programma zoals dat voor 1 augustus 2007 gold. De CEVO beschouwde deze syllabi als informatie voor scholen, leerboekschrijvers en lerarenopleidingen, bindend voor de CEVO, niet bindend voor de scholen. In de wet is een andere opvatting over syllabi neergelegd. De wetgever ziet deze als algemeen verbindend voorschrift, als een eis van deugdelijkheid voor scholen. De wetgever heeft daaraan de consequentie verbonden dat de syllabi pas gelden nadat de Minister ze heeft goedgekeurd. De Minister kan de goedkeuring alleen onthouden wegens strijd met de wet of strijd met het algemeen belang, niet om - bij voorbeeld - vakinhoudelijke redenen.

Een syllabus geldt altijd voor het centraal examen van een bepaald jaar, maar de meeste syllabi worden van jaar op jaar niet of nauwelijks bijgesteld.

In de volgende gevallen is een nieuwe syllabus of een grondige herziening van een syllabus nodig:

- Als uit evaluatie en maatschappelijke signalen blijkt dat de geldende syllabus niet meer voldoet.
- Bij een vak waar de c.e. stof geregeld, b.v. jaarlijks wisselt.

- Bij een nieuw vak of een nieuw examenprogramma dat met een centraal examen wordt afgesloten.

In al deze gevallen wordt een syllabuscommissie ingesteld, bestaande uit een voorzitter, enkele leden en ondersteuning van SLO en Cito. De leden van een syllabuscommissie ontvangen in beginsel vacatiegelden conform het vacatiegeldenbesluit, tenzij hun werkgever een taakvergoeding wenst te ontvangen.

Wisselende c.e. stof is er bij een klein aantal vakken in het havo/vwo:

- klassieke talen (geen syllabuscommissie, maar via de vakcommissie);
- geschiedenis;
- filosofie (begeleidingscommissie);
- tehatex.

Hiervoor dienen ieder jaar middelen te worden vrijgemaakt.

Het derde geval (nieuw examenprogramma) is momenteel het meest verbreid. In het havo/vwo worden de examenprogramma's van een groot aantal vakken herzien.

Momenteel lopen experimenten voor geschiedenis, economie, natuurkunde, scheikunde en biologie. Wiskunde A, B en C en maatschappijwetenschappen beginnen daar op korte termijn mee.

Dat vergt een nieuwe syllabus voor nieuwe experimenten (de wiskundevakken en maatschappijwetenschappen) en heroverweging van de experimentele syllabi in de andere vakken. Wanneer het nieuwe examenprogramma wordt ingevoerd dient na evaluatie van de opbrengst van het vernieuwingsproject de syllabus te worden vastgesteld als algemeen verbindend voorschrift, iets wat ze in de experimentele situatie nog niet zijn.

Te verwachten is dat er de komende jaren uit enkele vaksecties voorstellen komen om de syllabus op enkele meer wezenlijke onderdelen aan te passen. Dat kan leiden tot afspraken met de ketenpartners en de desbetreffende vakverenigingen over een traject dat leidt tot aanpassing. Daarvoor is wat budgetruimte nodig.

nr.	begrotingspost	2011	2010
7.1	syllabuscommissies		
	filosofie (permanent)	30.000	30.000
	geschiedenis (permanent)	30.000	30.000
	tehatex (permanent)	7.000	5.000
	wiskunde (tijdelijk)	55.000	55.000
	exacte vakken (tijdelijk)	95.380	50.000
	aardrijkskunde vmbo (tijdelijk)	15.000	15.000
	maatschappijwetenschappen (tijdelijk)	30.000	30.000
	onderhoud/herziening syllabi	40.000	40.000
	evaluatie en definitief maken experimentele syllabi	20.000	20.000
	totaal syllabuscommissies	322.380	275.000

7.2 Examenopgaven

De WCVE geeft als taak aan het college ondermeer het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven voor de centrale examens. Hierbij zet het college de taak van de CEVO vrijwel ongewijzigd voort. De opgaven, op grond van de SLOA, blijven geconstrueerd worden door Cito. Het CvE neemt daarbij de afspraken over opdracht, begeleiding bij de constructie en oplevering, zoals neergelegd in de "De productie van centrale examens" ongewijzigd van de CEVO over.

Er zijn twee veranderingen:

- de beoordelingsnormen dienen bij algemeen verbindend voorschrift te worden vastgesteld, dat wil zeggen door het college zelf

- datzelfde geldt voor de normering van de examens, welk laatste regeling door de Minister moet worden goedgekeurd

Wat betreft de eerste verandering zal het college na de vaststelling van de errata van ieder tijdvak de beoordelingsnormen bij verzamelregeling vaststellen.

Wat betreft de tweede verandering: met het ministerie zijn afspraken gemaakt over wat het voorwerp van goedkeuring door de Minister is.

De constructieopdrachten worden door de directeur van het bureau CvE aan Cito verstrekt.

De rol van de vaksecties blijft ongewijzigd, maar hun naam wordt gewijzigd in vakcommissies, wat om juridische redenen nodig is. Ze blijven bestaan uit een voorzitter en enkele leden. Zij krijgen mandaat van de directeur om de examenopgaven vast te stellen. Formeel stellen zij het correctievoorschrift (CV) niet meer vast, maar een voorstel voor vaststelling aan het college. Zij dienen evenwel te handelen alsof zij het CV vaststellen: zij blijven binnen het CvE verantwoordelijk voor de inhoud ervan.

Omdat hun taak materieel niet verandert, blijven zij ook dezelfde taakvergoeding ontvangen, die is gekoppeld aan het aantal vast te stellen examens en de tijd die daarvoor nodig is. De omvang van deze begrotingspost wordt verklaard uit het aantal examens, inclusief digitale examens, pilots, experimenten en bezemexamens, waarbij soms twee examens gedurende langere tijd naast elkaar bestaan. De uurtarieven volgen de CAO-ontwikkelingen in het voortgezet onderwijs

	havo/vwo	vmbo/havo/vwo	vmbo alg.	vmbo groen	vmbo ber.ger.
secties	23	5	15	8	26
leden+voorzitters	70	19	56	17	69
uren totaal	17460	3221	13143	3.222	15.586

Bij de berekening van de vergoeding werd door de CEVO rekening gehouden met de maximale BTW verplichting. In theorie kunnen alle scholen ervoor kiezen de taakvergoeding voor de leden van de vakcommissies te verhogen met 19% BTW. In de praktijk kiest maar een minderheid van de scholen hiervoor. In de begroting van 2010 is, in tegenstelling tot voorgaande jaren, van deze feitelijke situatie uitgegaan. Indien (achteraf) door scholen BTW geclaimd wordt, wordt deze claim gehonoreerd en zo nodig een begrotingswijziging voorgesteld. Naast de taakvergoeding ontvangen de vakcommissies een vergoeding voor reis- en verblijfkosten en een kleine vaste onkostenvergoeding. Totaal komt dit neer op circa 5,5% van de taakvergoeding. Deze werden tot nu toe ook uit deze BTW marge in de begroting betaald. Nu van de gemiddelde BTW wordt uitgegaan is er geen budgetruimte. Daarom is hier in de begroting 2011 apart ruimte voor opgenomen.

De huidige CAO-VO loopt tot 1 augustus 2010. Voor de ontwikkeling daarna is uitgegaan van een verhoging met 1% procent. Dit is opgebouwd uit verhoging van de pensioenpremies, de nullijn voor de af te sluiten CAO-VO en de gevolgen van het Convenant Leerkracht. De veranderingen in de functiemix leiden tot meer LC en LD functies, waardoor de gemiddelde loonkosten toenemen.

nr.	begrotingspost	uren	tarief	2011	2010
7.2	vakcommissies				
	havo-vwo	19.409	54,00	1.100.000	985.000
	vmbo algemeen	14.415	47,00	711.000	801.000
	vmbo landbouw	3.222	47,00	159.000	incl.vmbo bg
	vmbo beroepsgericht	15.586	47,00	769.000	918.000
	subtotaal incl. gemid. 6% BTW en 1% stijging	52.632		2.739.000	2.704.000
	opslag voor reis-, verblijf, en onkostenvergoeding		5,5%	151.000	
	totaal vakcommissies			2.890.000	

7.3 Overige activiteiten

Centrale examens op de computer

Een deel van de centrale examens wordt op de computer afgenoem. Het CvE heeft ook hier de regiefunctie binnen de keten en is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van deze computerexamens. Binnen het CvE vallen de centrale examens op de computer onder de manager computerexamens (ondersteund door de medewerker computerexamens). In 2009 wordt een aanbesteding gestart voor nieuwe examensoftware.

Werkzaamheden van de afdeling computerexamens zijn onder andere voorlichting aan het veld, het voeren van de regie over de examenketen inzake computerexamens en het uitvoeren van de aanbesteding, inclusief het opstellen van eisen en criteria.

Voor 2010 waren hiervoor aparte begrotingsposten opgenomen. Vanwege de geringe omvang en de overlap met andere begrotingsposten, is hier voor 2011 van afgezien.

Examenkrant

Sinds 2009 is de uitgifte van de examenkrant de verantwoordelijkheid van CEVO/CvE. Totaal 300.000 exemplaren en 18.000 posters worden door Studio V&V ontworpen en verspreid.

Koninkrijkszaken

In de begrotingen van CEVO was voor koninkrijkszaken een bedrag van € 20.000 opgenomen. Het ging daarbij om goede afspraken met de Nederlandse Antillen en Aruba omtrent de door hen onder hun verantwoordelijkheid afgenoem centrale examens die deels gelijk zijn aan de Nederlandse centrale examens (nogend tot overleg over de keuze van de vakken in relatie met het rooster voor de centrale examens), en die deels ervan zijn afgeleid (waarvoor goede afspraken met betrekking tot verantwoordelijkheid en afwikkeling nodig waren, en waarmee ook kosten voor aanpassing waren gemoeid).

In 2010 en de eerste jaren daarna moet dit bedrag fors hoger worden. Dat is een gevolg van de staatsrechtelijke herziening die zijn beslag zal krijgen op 10 oktober 2010. De eilanden Bonaire, St. Eustatius en Saba maken vanaf die datum deel uit van Nederland en vallen dus onder het werkterrein van het College voor Examens. En voor Curaçao, Sint Maarten en Aruba blijft de samenwerking als voorheen met een verantwoordelijkheid die op Curaçao en Sint Maarten wordt verplaatst van landsregering Nederlandse Antillen naar eilandregering.

Voor de BES-eilanden geldt een overgangsregeling om te zorgen dat kandidaten niet lopende de rit met veranderende regels worden geconfronteerd. Dat leidt ertoe dat kandidaten in 2011 en een aantal jaren daarna (afhankelijk van de leerroute) onder de "oude" Antillenexamens vallen maar dan wel onder de verantwoordelijkheid van het college. Dat vergt goede afspraken tussen het college en het huidige Examenbureau van de Nederlandse Antillen (ETE) en zijn rechtsopvolger op Curaçao. Daarnaast moet het college zich voorbereiden op de situatie na de overgangsperiode als de Nederlandse

onderwijswetgeving geheel op de centrale examens op de BES-eilanden van toepassing is.

Diverse groepen en commissies

Naast de syllabus- en vakcommissies zijn meerdere commissies en adviesgroepen actief, zoals de verkenningscommissie COE's taal en rekenen; de resonansgroep verkenning mbo 1,2,3; de resonansgroep Mbo ICT; ontwikkelcommissie taal en rekenen; pilot Nederlands vmbo; projectgroep beeldende vakken; begeleidingscommissie filosofie VO; ICT adviesgroep.

Een deel hiervan is als projectgroep voor een bepaalde periode ingesteld. Deze worden verantwoord onder de projecten in hoofdstuk 10. Voor de meer permanente groepen en commissies is in de begrotingstabel ruimte opgenomen voor de vacaties en reis- en verblijfkosten.

Wervingskosten commissieleden

Voor het aantrekken van leden en -voorzitters van zowel de vakcommissie (zie 7.2.) als de hiervoor genoemde groepen en commissies, worden advertenties geplaatst in vakbladen en landelijke dagbladen.

nr.	begrotingspost	2011	2010
7.3	overige activiteiten CE		
	centrale examens op de computer	-	16.000
	koninkrijkszaken	50.000	50.000
	diverse groepen en commissies	25.000	20.000
	werving commissieleden	20.000	
	totaal overige activiteiten CE	95.000	86.000

8 Staatsexamens NT2

In tegenstelling tot de staatsexamens VO is bij de staatsexamens NT2 geen sprake van een wettelijke taakverdeling tussen van DUO en het College voor Examens. Slechts het CvE heeft hier een taak naast het ministerie van OCW dat rechtstreeks met Cito en het Bureau ICE dienstverleningsovereenkomsten heeft afgesloten.

Door de expertise en de aanwezige capaciteit bij DUO laat het college een groot deel van zijn taken ook in 2011 door DUO uitvoeren, waarvoor het CvE en DUO een convenant zullen sluiten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt en welke taken het zelf uitvoert, en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk.

De kosten zijn geprognosticeerd met het kostprijsmodel Komex 2011. De vergelijkende cijfers van 2010 zijn daarbij aangepast aan de herikte versie van Komex 5.2.

In Komex is geen bedrag opgenomen voor de uitbreiding van de toetslocatie Amsterdam, die door capaciteitsgebrek noodzakelijk is. In overleg met OCW wordt zo mogelijk reeds in 2010 een oplossing gevonden en aanvullend budget aangevraagd. Voor de toetslocaties in Zwolle en Utrecht geldt in mindere mate hetzelfde.

Punt van bijzondere aandacht vormen de ontvangen examengelden. DUO schrijft de kandidaten in en regelt de inning van de examengelden in EOS. Indien betaling uitblijft volgt automatische uitsluiting van deelname aan het examen.

Voor het boekjaar 2010 blijft de administratieve verwerking van de examengelden nog onveranderd bij DUO. In de loop van 2010 wordt onderzocht hoe deze verwerking kan worden opgenomen in het financiële deel van SAP bij OCW.

Het ministerie van OCW heeft in 2007 een dienstverleningsovereenkomst **Staatsexamens NT2** voor de jaren 2008, 2009, 2010 en 2011 voor de onderdelen luisteren en spreken afgesloten met Cito. Een vergelijkbare overeenkomst voor de onderdelen lezen en schrijven werd toen afgesloten met het Bureau voor Interculturele Evaluatie BV, kortweg ICE. Voor 2011 hebben Cito en ICE op basis van de overeenkomsten een offerte gezonden aan OCW, die deze met het CvE heeft besproken. Op basis van dit overleg is een post onvoorzien uit de offerte van Cito geschrapt. In beide offertes wordt uitgegaan van aantallen kandidaten die afwijken van de opgave van DUO in Komex 2011. In het begrotingstabell zijn de offertes hierop aangepast.

Tot slot zijn eigen activiteiten opgenomen. Naast de vergoeding aan de drie commissieleden zijn hier ook de kosten opgenomen van het Steunpunt Staatsexamens NT2 op de Arbeidsmarkt en de website Staatsexamen NT2. Beide worden verzorgd door het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) van de Universiteit van Amsterdam.

nr.	begrotingspost	aantai	tarief	2.011	2010
8	staatsexamens NT2				
8.1	werkzaamheden DUO vacatiegelden/taakvergoed. examenlocatiekosten examendrukwerk incl.diploma's administratieve kosten directe personeelskosten indirecte kosten subtotaal werkzaamheden DUO ontvangen examengelden totaal werkzaamheden DUO	komex 6 progr.kst progr.kst progr.kst progr.kst app.kst progr.kst	6.000 569.000 1.000 2.000 1.035.000 28.000	5.000 523.000 1.000 2.000 1.047.000 26.000	
			1.641.000	1.604.000	
		progr.kst	989.000-	910.000-	
			652.000	694.000	
8.2	Cito: luisteren en spreken ontwikkeling en pretesting onderzoek beoordelaarstraining + digitale facilitering drukken, verwerken en registreren genormeerd bedrag per kandidaat : 15.605 totaal exclusief BTW BTW totaal Cito: luisteren en spreken	49,56 19%	364.020 52.875 32.489 707.260 773.384 1.930.028 366.705 2.296.733	354.821 70.973 31.661 654.568 628.550 1.740.573 330.709 2.071.282	
8.3	ICE: lezen en schrijven constructie, testen, analyse en samenstelling vaste kosten afname lezen en schrijven genormeerd bedrag per kandidaat : 15.605 totaal exclusief BTW BTW totaal ICE: lezen en schrijven	16,58 19%	652.264 525.179 258.731 1.436.174 272.873 1.709.047	632.232 505.930 207.480 1.345.642 255.672 1.601.314	
8.4	eigen activiteiten commissieleden ITTA: steunpunt en website totaal eigen activiteiten totaal staatsexamens NT2	3	113.000 56.441 169.441 4.827.221	113.000 58.227 171.227 4.537.822	

9 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen Mbo

In de brief aan de Onderwijsinstellingen d.d. 29 januari 2010 over de Implementatie referentieniveaus taal en rekenen mbo heeft de staatssecretaris medegedeeld dat er m.i.v. het schooljaar 2011-2012 pilot afnames plaats zullen vinden van de centraal ontwikkelde examens taal en rekenen voor mbo 4. Voor mbo 1, 2 en 3 gebeurt dat een jaar later.

Dit betekent dat er voor deze pilotexamens secties ingesteld moeten worden die deze examens vast gaan stellen volgens de werkwijze zoals die binnen het CvE ook voor de centrale examinering in v.o. gangbaar is. Daarmee vindt in 2011 dus al een gedeeltelijke overgang plaats van de projectfase naar de reguliere inbedding in het CvE van centrale examinering voor de examens taal en rekenen voor het mbo.

In 2011 worden er secties ingesteld die voor resp. taal en rekenen de centraal ontwikkelde examens voor mbo 4 (3F) vast gaan stellen.

Dit betreft pilotexamens die in het 1e pilotjaar (2011-2012) en het 2e pilotjaar (2012-2013) afgenoem worden. Het gaat n.l. om 2 periodes van examinering in 2011-2012: naar verwachting zal de 1e periode in februari 2012 vallen, gevuld door een 2e periode voor de zomervakantie van 2012. In het 2e pilotjaar zal in het najaar van 2012 nog een afnameperiode gepland worden. Dit betekent dus dat er voor het kalenderjaar 2012 3 periodes gepland zijn voor coe's taal en rekenen voor mbo 4.

Het is nu nog niet duidelijk volgens welke systematiek die pilotexamens geconstrueerd zullen worden, daarom hanteren we voorlopig de planning zoals die ook voor de digitale examens voor vmbo gehanteerd wordt. Per periode zullen er een aantal varianten van het coe aangeboden worden. Dus per periode hanteren we een factor van 2,5 examen voor het totaal aan varianten dat voor die periode geconstrueerd wordt.

De ontwikkelingen voor mbo 1,2 en 3 volgen die van mbo 4. Dat betekent dat eind 2011 ook secties taal en rekenen voor niveau 2F actief zullen zijn om de coe's vast te stellen voor de 1e pilotexamens in het schooljaar 2012-13. Daarvoor is dezelfde planning gehanteerd waarbij uitgegaan is van het feit dat deze secties vanaf november 2011 actief zijn (dus 2/12 deel van de schatting voor mbo 4).

Naast de reguliere activiteiten die plaats vinden in 2011 (zoals het vaststellen van de pilotexamens) vinden er nog steeds projectactiviteiten plaats die beschreven zijn in het Implementatieplan versie 2. Dit plan wordt in april 2010 vast gesteld door OCW en geldt als aanvulling op het Implementatieplan van februari 2009.

nr. begrotingspost	2011	2010
10 centrale examens mbo		
taal niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	10.000	-
rekenen niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	10.000	-
taal niveau 4	57.000	-
rekenen niveau 4	57.000	-
totaal centrale examens mbo	134.000	-

10 Projecten

Naast de structurele activiteiten zijn er tal van projecten, zowel voor de centrale als voor de staatsexamens.

nr.	begrotingspost		2011	2010
10	projecten			
10.1	ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking		100.000	100.000
10.2	vernieuwing Nederlands havo en vwo		12.000	11.000
10.3	ontwikkeling opvolger Binas / Biodata		6.500	p.m.
10.4	uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen		50.000	50.000
10.5	onderzoek digitale communicatie CvE-Cito		-	5.000
10.6	voorbereiding centrale examens mbo niveau 4: syllabus en voorbeeldexamen		64.000	109.920
	niveau 1,2,3: prototypen, syllabus en voorbeeldexamen		98.500	120.380
	organisatie en examinering (ICT)		45.500	50.700
10.7	nieuw examensysteem voor digitale examens			
	ontwerpen infrastructuur	DUO	594.317	
	aanschaf hardware	DUO	262.500	
	ontwikkeling presentatiesoftware	bedrijf X	80%	848.000
	ontwikkelen logistieke software	DUO	80%	936.000
	projectorganisatie	DUO		331.739
	kwaliteitsborging extern	CvE		127.558
	brede projectmanager	QNH		378.249
	projectondersteuning	QNH en Duthler		140.744
10.8	onderzoek examensoftware en schoolsystemen	bijv. beveiligingscontrole		220.000
10.9	onderzoek taalgebruik vmbo examens	UU		10.000
10.10	externe expertise		zie 4.3.1	10.000
10.11	onderzoek printing on demand			50.000
10.12	digitalisering staatsexamens NT2			25.000
10.13	staatsexamens VO: digitale examens 2011			25.000
10.13	staatsexamens VO: kwaliteitsborging college-examens projecten		50.000	36.000
			25.000	p.m.
			4.405.607	1.538.000

Toelichting:

10.1 Ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking

Bij de schriftelijke examens werden en worden door Dedicon in opdracht van OCW de examens aangepast voor kandidaten met een visuele beperking, onder toezicht van de staatsexamencommissie. Dedicon heeft daartoe een prestatiecontract met OCW. De nieuwe digitale examens vragen om andersoortige aanpassingen voor kandidaten met een visuele beperking, en ook om aanpassingen voor een andere doelgroep (de kandidaten met een auditieve beperking). Dat is volop in ontwikkeling. Niet alleen de aanpassingen en doelgroepen zijn anders, maar ook het hele proces loopt anders door de volstrekt andere logistiek van de digitale examens.

Op termijn kan de aanpassing van de digitale examens voor kandidaten met een visuele beperking een onderdeel worden van het prestatiecontract tussen Dedicon en het ministerie van OCW. Bij de aanpassing voor kandidaten met een auditieve beperking zijn

Cito en Effatha-Guyot betrokken en lijkt het – gezien de procesgang – het meest wenselijk dat de kosten uiteindelijk in de Cito-begroting worden geplaatst. In de ontwikkelfase echter is de ontwikkelingsrichting en zijn de kosten nog niet altijd duidelijk en is vaak sprake van nieuwe, onverwachte afwegingen. Vandaar dat deze ontwikkeling vooralsnog als project bij het CvE staat.

10.2 vernieuwing Nederlands havo en vwo

Voor de vernieuwing van het examenprogramma Nederlands zijn een projectgroep en een begeleidingscommissie ingesteld en worden informatiebijeenkomsten georganiseerd.

10.3 ontwikkeling opvolger Binas / Bodata

Voor de exacte vakken h/v is Binas aan een opvolger toe. Eind 2010 wordt hier een begin mee gemaakt.

10.4 uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen

In 2009 is een start gemaakt met de automatisering van de (vak)commissies van de toenmalige CEVO. Dit registratiesysteem is een groeimodel. In overleg met OCW wordt onderzocht of in 2010 deze webapplicatie gekoppeld kan worden aan het SAP systeem van OCW. Samen met DUO wordt onderzocht of dit systeem ook voor de digitalisering van de examenbetrokkenen van de staatsexamensadministratie bij DUO ingezet kan worden. Door het grote aantal examenbetrokkenen is met name bij DUO efficiencyvoordeel te behalen.

10.5 onderzoek digitale communicatie CvE-Cito

De constructie van examens gaat gepaard met veelvuldig postverkeer tussen Cito en het CvE. Deze aangetekende poststroom garandeert geen 100% betrouwbaarheid en geeft per definitie vertraging. In 2010 wil het CvE de mogelijkheden verkennen om deze informatiestroom te digitaliseren langs streng beveiligde kanalen. Dit kan leiden tot een andere werkwijze in 2011, maar daar wordt vooralsnog geen budget voor gereserveerd.

10.6 voorbereiding centrale examens mbo

Deze uitgaven verwacht het CvE in 2011 in het kader van zijn rol als projectleider van de Implementatie van centraal ontwikkelde examens taal en rekenen voor mbo. Kader voor deze activiteiten is het Implementatieplan zoals dat in februari 2009 vastgesteld is in de stuurgroep taal en rekenen (versie gedateerd 12-02-09).

In Bijlage 2 van dat plan is een begroting opgenomen voor fase 1. Daarin zijn ook de kosten geraamd voor 2011. De begroting hieronder is een specificatie en bijstelling van die begroting conform de afspraak die gemaakt is met OCW. Jaarlijks wordt op basis van de voortgang en de werkelijke besteding een specificatie gemaakt van het begrote bedrag.

De doelstellingen en werkwijze van de projectactiviteiten voor 2011 worden beschreven in Implementatieplan versie 2 dat in april 2010 door OCW vastgesteld wordt.

10.7 nieuw examensysteem voor digitale examens

In 2011 wordt begonnen met de realisatie van de nieuwe examensoftware en de onderliggende infrastructuur bij DUO. Hiervoor zal (gebaseerd op de planning van 21 april 2010) veel werk worden verzet en hardware worden aangeschaft in 2011. Er zullen dat jaar dus ook veel kosten worden gemaakt:

Ontwerpen infrastructuur (kosten van DUO)

Bij DUO wordt een infrastructuur ingericht, waar de examenbestanden, kandidaatinformatie, kandidaatantwoorden, etc. veilig moeten worden opgeslagen. Daarnaast moeten er koppelingen met bestaande DUO-systemen (zoals BROn) worden

gemaakt. Ook moet de nieuwe infrastructuur geschikt zijn om grote aantallen online examenafnames aan te kunnen. Bij een online afname worden door vele kandidaten tegelijkertijd opgaven ingelezen en antwoorden weggeschreven. Het ontwerpen van deze infrastructuur is door DUO gecalculoerd op € 742.896,00 in totaal, waarvan 80% in 2011 (€ 594.317).

Aanschaf hardware (kosten van DUO)

Deze post beschrijft de daadwerkelijke aanschaf van de hardware die nodig is bij DUO om bovenstaande infrastructuur op te zetten. Het totaalbedrag is € 525.000, waarvan 50% besteed wordt in 2011 (€ 262.500).

Ontwikkelen software product X door bedrijf X (kosten van CvE)

De nieuwe examensoftware wordt in twee delen opgesplitst. Aan de ene kant staat de logistieke software, nodig voor onder andere het inplannen en het beheren. Aan de andere kant staat de presentatiesoftware, onder andere nodig voor de afname en de correctie. Aangezien DUO verantwoordelijk is voor het onderbrengen en beheren van de gegevens, is de keuze gemaakt om DUO ook de ontwikkeling van de logistieke software te laten doen. Voor de ontwikkeling van de presentatiesoftware wordt een Europese aanbesteding gestart. De winnaar wordt binnen dit project bedrijf X genoemd. Deze post bevat de kosten die nodig zijn om product te laten ontwikkelen. Het totaalbedrag hiervoor is € 1.060.000, waarvan 80% besteed wordt in 2011 (€ 848.000).

Ontwikkelen logistieke software door DUO (kosten van DUO)

De ontwikkeling van de logistieke software wordt door DUO gedaan. Het totaalbedrag hiervan is € 1.170.000. Ook hier wordt 80% in 2011 besteed (€ 936.000).

Projectmanagement DUO (kosten van DUO)

DUO heeft vanaf de start van het project (augustus 2010) een projectleider aangesteld. De € 331.739 bij deze post zijn voor deze projectleider

Kwaliteitsborging (kosten van CvE)

Voorafgaand aan de aanbesteding zal het CvE samen met DUO een architectuur opstellen (overzicht van alle onderdelen en een eerste plan van aanpak). Voor deze samenwerking is externe expertise nodig in de vorm van een architect. Door tijdens de realisatiefase experts in te zetten op het gebied van projectvoering, speciale functionaliteit (denk aan verklankingssoftware) en techniek borgt het CvE dat de gewenste kwaliteit ook daadwerkelijk wordt opgeleverd. De totale kosten in 2011 voor deze ondersteuning is € 127.578.

Brede projectmanager (kosten van CvE)

Binnen het project is een algemene-projectmanager noodzakelijk, die op sensitieve en krachtige wijze alle ketenpartners aanstuurt. De voorkeur is om deze rol niet intern door CvE te laten vervullen, maar extern aan te trekken, met name omdat CvE niet de expertise in huis heeft om leiding te geven aan een softwareontwikkelingsproject. Daarnaast is het CvE ook al sterk bij de ontwikkeling van de nieuwe examensoftware betrokken en is het van belang dat de centrale aansturing een neutraal karakter moet hebben. Voor 2011 is hiervoor € 378.284 begroot.

Projectondersteuning (kosten van CvE)

De administratieve ondersteuning van het project wil het CvE extern beleggen, vanwege het specifieke karakter van dit project. Voor 2011 is hiervoor € 140.744 begroot.

10.8 onderzoek beveiliging examensoftware

Ook in 2011 zal onderzoek gedaan worden naar de beveiliging van de huidige examensoftware. Het is van belang om dit onderzoek regelmatig te herhalen, omdat schoolsystemen veranderen en we zeker van willen blijven dat de examensoftware aan de gestelde beveiligingseisen voldoet.

10.9 onderzoek taalgebruik vmbo examens

Het College voor Examens heeft de Universiteit Utrecht gevraagd een onderzoek naar de begrijpelijkheid van toetsvragen in examens vmbo-BB. Het doel van dit onderzoek is te verhelderen in hoeverre het taalgebruik in toetsvragen belemmeringen opwerpt voor scholieren wat betreft de begrijpelijkheid. Het onderzoek wordt in 2010 uitgevoerd en afgerond.

10.10 externe expertise

Het CvE is een jonge organisatie met een geringe omvang. Als gevolg hiervan is het noodzakelijk voor specifieke onderwerpen externe expertise in te huren. Om versnippering binnen de begroting te voorkomen zijn in dit werkprogramma diverse posten uit de begroting 2010 samengevoegd onder paragraaf 4.3.1. Kwaliteitzorg, onderzoek en analyse..

10.11 experiment printing on demand

Indien het noodscenario in gang gezet moet worden, behoort printing on demand tot de mogelijkheden. Om hier ervaring mee op te doen wordt in overleg met DUO een experiment uitgevoerd. Naar verwachting wordt dit project niet meer in 2010 uitgevoerd. Daarom is het budget doorgeschoven naar 2011.

10.12 projecten digitalisering staatsexamens NT2

Digitalisering schrijfexamens

In 2010 is de voorbereiding Digitalisering Schrijfexamens (DSS) ingezet. De ontwikkeling wordt gebaseerd op de uitkomsten van enkele onderzoeken die in 2008 en 2009 zijn uitgevoerd. Waarschijnlijk zullen niet van de ene op de andere dag alle schrijfexamens van blocnote en papier naar het toetsenbord verhuizen. Op grond van de vooronderzoeken lijkt het wijs om nog een zekere tijd beide type examens naast elkaar te laten bestaan. Vanaf 2014 zullen vooral digitale afnames plaats vinden en deel van de afnames (25%) zal dan met papier en pen zijn.

In 2011 zal de eerste experimentele constructie door ICE plaats vinden. Tevens moeten we rekenen op de ontwikkeling van nieuwe RelanPro software voor dit onderdeel door de firma Maro.

Extra items voor de pretesten van Luisteren I

In de jaren 2008 en 2009 namen minder kandidaten deel aan de examens van het Programma I dan was ingeschat. Een deel van de zaai-items van 2008 zijn daarom in 2009 opnieuw ingezet. Daarom werden in 2009 minder nieuwe items geconstrueerd. Cito heeft in dat jaar voor Luisteren I ook gedeclareerd. De bekostiging voor 2010 werd aanvankelijk gebaseerd op 2009. Echter, nu komen er plots weer heel veel kandidaten naar programma I en daarom moeten toch snel veel extra luisteritems naar de zaaiblokken worden overgeheveld en zal er niet in 4 maar in 6 blokken worden gezaaid.

10.13 project staatsexamens VO: digitale college-examens 2011

In 2009 is het project digitale examens gestart met het online examineren van de college-examens voor de vakken Nederlands, ANW en informatica (HAVO en VWO). Vanwege positieve ervaringen en evaluatie is het project in 2010 voortgezet en uitgebreid met het vak Engels. Ook voor 2011 is uitbreiding van het project gewenst met een of meerdere andere vakken na eerst weer een evaluatie in juni 2010. Zodra het College voor Examens nieuwe examensoftware ter beschikking heeft, zal overwogen worden om ook voor de digitale college-examens hiervan gebruik te maken. Voor de doelomschrijving wordt verwezen naar het projectplan voor digitale examens 2009-2010. Daarnaast kan het project interessant zijn voor het creëren van een portabel mogelijkheid voor de BES.

De begroting voor 2011 bedraagt € 50.000 en blijft dus gelijk aan het bedrag voor 2010. Voor 2011 geldt dat de kosten voor afname en locaties hoger zullen zijn als meer vakken digitaal worden geëxamineerd, maar de gemiddelde kosten per kandidaat zullen dalen. Bij verdere uitbreiding van digitale afnames streven we naar digitale en schriftelijke examens op eenzelfde locatie, zodat nog efficiënter gewerkt kan worden, met een gunstig effect op de overallkosten.

10.14 project staatsexamens VO: kwaliteitsborging college-examens 2010-2012

In het kader van interne kwaliteitszorg is het goed in 2010 een begin te maken met kwaliteitstoetsing en -borging van de college-examens. Op basis van een aantal indicatoren naar analogie van de kwaliteitsmonitor voor schoolexamens van het Cito wordt onderzocht wat de sterke punten en de verbeterpunten zijn van de college-examens. In 2011 wordt in de vorm van een pilot onderzocht wat deze sterke punten en verbeterpunten zijn met een gericht onderzoeksvoorstel voor 2011-2012 als resultaat. Naar verwachting is voor de pilot van 2011 € 25.000 nodig. Het project heeft de volgende doelen:

- vaststellen wat we goed doen en wat beter kan (trots op, kritisch zijn in)
- het kernteam meenemen in het denken in pdca cyclus
- de functionarissen laten meedenken over kwaliteit in de vorm van klankbordgroepen (professionaliteitbevordering)
- transparantie naar betrokkenen door het opzetten van een intern kwaliteitszorgsysteem

Bljlagen

1. Kaderwet zelfstandige bestuursorganen
2. Wettelijke opdracht College voor Examens
3. Organigram bureau van het College voor Examens
4. Cijfermatige samenvatting begroting 2011

Bijlage 1 - Kaderwet zelfstandige bestuursorganen

De Kaderwet zelfstandige bestuursorganen bevat regels over de mogelijke toezicht- en sturingsinstrumenten die een minister ten opzichte van een zelfstandig bestuursorgaan heeft en harmoniseert een groot deel van de organisatorische bepalingen voor deze organen.

De Kaderwet bevat een aantal bevoegdheden en extra sturingsbepalingen zoals:

- Het jaarverslag van een zelfstandige bestuursorgaan moet worden gezonden aan beide Kamers der Staten-Generaal. De volksvertegenwoordiging wordt op deze manier zo goed mogelijk geïnformeerd.
- Een zelfstandige bestuursorgaan heeft de plicht goed zorg te dragen voor zaken als kwaliteit, dienstverlening en klachtprocedures. Een zelfstandig bestuursorgaan moet zich verantwoorden over deze zaken in het jaarverslag.
- De Minister heeft de mogelijkheid om via algemene beleidsregels een kader vast of bij te stellen waarbinnen de taakuitoefening door het zelfstandige bestuursorgaan moet plaatsvinden. Deze bevoegdheid biedt de Minister een handvat om inhoud te geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid voor een zelfstandig bestuursorgaan.
- De Minister heeft de mogelijkheid een besluit te vernietigen van een zelfstandig bestuursorgaan. In dit kader is artikel 10:43 van de Algemene wet bestuursrecht van belang. Als gevolg van dit artikel kan een besluit van een zelfstandig bestuursorgaan worden geschorst tijdens het onderzoek dat moet vaststellen of er gronden zijn om een besluit te vernietigen.
- De Minister kan noodzakelijke voorzieningen treffen indien een zelfstandig bestuursorgaan zijn taken ernstig verwaarloost. Het gaat om tijdelijke maatregelen waarbij het zelfstandig bestuursorgaan de gelegenheid wordt geboden de taak alsnog uit te voeren, tenzij er sprake is van een spoedgeval. Het parlement wordt van dergelijke maatregelen direct op de hoogte gesteld.
- Een zelfstandig bestuursorgaan heeft de plicht tot het melden van aanmerkelijke verschillen die zijn ontstaan of dreigen te ontstaan tussen de werkelijke en de begrote baten en lasten dan wel inkomsten en uitgaven gedurende het jaar. Het zelfstandig bestuursorgaan geeft hierbij de oorzaak van de verschillen aan.

In de Kaderwet is het organisatierecht voor zelfstandige bestuursorganen geharmoniseerd en voor deze bestuursorganen het primaat van de politiek geregeld: de waarborging van de democratische controle op het functioneren van zelfstandige bestuursorganen. De Kaderwet biedt het wettelijke kader waaraan nieuwe regelingen voor zelfstandige bestuursorganen moeten voldoen. Dit wettelijke kader is alleen van toepassing op zelfstandige bestuursorganen die aan de volgende eisen voldoen. In de eerste plaats dienen zij onderdeel uit te maken van de centrale overheid. In de tweede plaats zijn zij bij of krachtens de wet bekleed met openbaar gezag; zij beschikken over de publiekrechtelijke bevoegdheid om de rechtspositie te bepalen van andere rechtssubjecten. Tot slot mogen deze zelfstandige bestuursorganen niet hiërarchisch ondergeschikt zijn aan een minister; er mag tussen de Minister en het zelfstandige bestuursorgaan geen ambtelijke ondergeschiktheidrelatie bestaan. Het college voldoet aan deze drie eisen. Dit betekent dat het wettelijke kader uit de Kaderwet gelding heeft.

De Kaderwet geeft onder meer regels over:

1. benoeming, schorsing en ontslag van leden van zelfstandige bestuursorganen
2. bezoldiging en schadeloosstelling
3. rechtspositie personeel
4. informatievoorziening, sturing en toezicht
5. financiële relatie tussen de betrokken Minister en zelfstandige bestuursorganen die onderdeel uitmaken van de Staat
6. zorgplichten zelfstandige bestuursorganen.

Ad 1 Benoeming, schorsing en ontslag van leden van zelfstandige bestuursorganen

Op grond van artikel 12 van de Kaderwet benoemt, schorst en ontslaat de betrokken Minister de personen die de daadwerkelijke bevoegdheden van een zelfstandig bestuursorgaan uitoefenen. In de Kaderwet worden deze personen leden genoemd en daaronder moet ook de eventuele voorzitter worden begrepen.

Alleen de betrokken Minister is bevoegd tot het schorsen en ontslaan van leden, tenzij de eventuele benoemingstermijn van deze leden is verlopen. Ontslag van leden vindt ook plaats op eigen verzoek. Schorsing en ontslag van leden kunnen verder slechts plaatsvinden op grond van gebleken ongeschiktheid, onbekwaamheid of andere zwaarwegende redenen, die gelegen moeten zijn in de persoon van de bestuurder (artikel 12, tweede lid, van de Kaderwet). Met deze bevoegdheden heeft de Minister de mogelijkheid de kwaliteit van (het bestuur van) een zelfstandig bestuursorgaan te beïnvloeden, waardoor hij uitvoering kan geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid.

Ad 2: bezoldiging en schadeloosstelling

Aan het lidmaatschap van een zelfstandig bestuursorgaan is een bezoldiging of een schadeloosstelling verbonden. Het college wordt geacht niet belast te zijn met uitvoerende beheerstaken. Het eigenlijke werk wordt voorbereid en uitgevoerd door de directeur en de andere medewerkers. De werkzaamheden van de voorzitter zijn omvangrijker dan die van de andere leden, de voorzitter ontvangt een bezoldiging. De andere leden ontvangen een schadeloosstelling in plaats van een bezoldiging.

Ad 3: rechtpositie personeel

Het bureau van het CvE is een dienstonderdeel van het ministerie van OCW. Het personeel van het college heeft een arbeidsrelatie hebben met het ministerie van OCW. Dit personeel kan voor zijn werkzaamheden voor het college alleen door het college ter verantwoording worden geroepen en niet door de Minister van OCW. In artikel 16 van de Kaderwet is bepaald dat het personeel dat werkzaam is ten behoeve van een zelfstandig bestuursorgaan onder het gezag staat van het bestuursorgaan en dat het over werkzaamheden uitsluitend daaraan verantwoording aflegt. Zaken als de aanstelling, het ontslag en de bevordering blijven wel de bevoegdheid van de Minister van OCW.

Ad 4 Informatievoorziening, sturing en toezicht

De Kaderwet kent een aantal bepalingen met betrekking tot de informatievoorziening aan de Minister en sturing en toezicht door de Minister die in het algemeen gelden voor alle zelfstandige bestuursorganen. Het betreft de verplichting van een zelfstandig bestuursorgaan een jaarverslag op te stellen of desgevraagd inlichtingen te verstrekken, de bevoegdheid van de minister besluiten van het zelfstandige bestuursorgaan te schorsen en te vernietigen of de bevoegdheid van de Minister om op te treden bij ernstige taakverwaarlozing.

Jaarverslag

Het zelfstandige bestuursorgaan dient elk jaar een beleidsmatig jaarverslag op te stellen en aan de Minister te zenden. In het jaarverslag geeft het zelfstandige bestuursorgaan een eigen weergave van de prestaties in het afgelopen jaar waardoor inzicht in het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten wordt gegeven. Dit jaarverslag wordt ook naar het parlement gezonden.

Inlichtingen

Het zelfstandige bestuursorgaan heeft een inlichtingenplicht tegenover de Minister. Voorts kan de Minister inzage vorderen in alle zakelijke gegevens en bescheiden. Op basis van deze inlichtingenplicht en vorderingsbevoegdheid kan de Minister de inlichtingen verkrijgen die nodig zijn om verantwoording af te leggen aan de Staten-Generaal. Om goed toezicht te kunnen houden

op zelfstandige bestuursorganen, is het essentieel dat de Minister over voldoende verantwoordingsinformatie beschikt.

Schorsing en vernietiging

Besluiten van het zelfstandige bestuursorgaan kunnen door de betrokken Minister worden geschorst en vernietigd.

Taakverwaarlozing

Wanneer het zelfstandige bestuursorgaan naar het oordeel van de betrokken Minister zijn taak ernstig verwaarloost, kan de Minister maatregelen treffen. Het zelfstandig bestuursorgaan wordt gelegenheid geboden de taak alsnog uit te voeren, behoudens spoedgevallen. Indien maatregelen zoals hier bedoeld worden getroffen, wordt het parlement hiervan direct op de hoogte gesteld.

Beleidsregels

Op grond van de Kaderwet kan de Minister beleidsregels vaststellen met betrekking tot de taakuitoefening door een zelfstandig bestuursorgaan. Een dergelijke algemene beleidsregel biedt een kader waarbinnen de taakuitoefening van het zelfstandige bestuursorgaan moet plaatsvinden. Een beleidsregel kan uitkomst bieden op het moment dat goedkeuring, optreden bij ernstige taakverwaarlozing en spontane vernietiging niet toereikend zijn voor een minister om inhoud te geven aan zijn ministeriële verantwoordelijkheid. Uitgangspunt blijft dat een zelfstandig bestuursorgaan de ruimte behoudt om zijn wettelijke taak naar eigen inzicht uit te voeren.

Ad 5 financiële relatie tussen de betrokken Minister en zelfstandige bestuursorganen die onderdeel uitmaken van de Staat

Het college is van de rechtspersoon de Staat. Dit betekent dat - wat betreft het beheer en de uitvoering van en de verantwoording over de begroting - de Comptabiliteitswet 2001 van toepassing is. De begrote uitgaven en eventuele inkomsten van het college zullen daarom meelopen in de procedures rond de rijksbegroting, zowel in de (voorbereidende) begrotingsfase als in de (afsluitende) verantwoordingsfase. In de Kaderwet is bepaald dat een zelfstandig bestuursorgaan een ontwerpbegroting indient bij de betrokken Minister. Door dit voorschrift wordt duidelijk en kenbaar (de ontwerpbegroting is openbaar) wat de verwachting van het zelfstandige bestuursorgaan zelf, op basis van zijn inzichten en ervaringen, is over de kosten van zijn taakvervulling in een volgend jaar. Aldus wordt de begrotingswetgever in staat gesteld een goede en gedocumenteerde afweging te maken.

Het college zal aanmerkelijke verschillen tussen werkelijke uitgaven en inkomsten en begrote uitgaven en inkomsten moeten melden aan de Minister. Bij de melding dient het college de oorzaak van de verschillen aan te geven.

Ad 6 zorgplichten zelfstandige bestuursorganen

In de Kaderwet is een zogenoemde zorgplicht opgenomen voor zelfstandige bestuursorganen. Een zelfstandig bestuursorgaan ziet - met betrekking tot de uitoefening van zijn taken - toe op:

- een tijdige voorbereiding en uitvoering van zijn wettelijke taak,
- de kwaliteit van de daarbij gebruikte procedures,
- de zorgvuldige behandeling van personen en instellingen die met hem in aanraking komen,
- en de zorgvuldige behandeling van bezwaarschriften en klachten die worden ontvangen.

Deze zorgplicht neemt overigens niet weg dat een bestuursorgaan zich in elk geval heeft te houden aan algemene beginselen van behoorlijk bestuur en dat de bepalingen over bezwaar, beroep en klachtafhandeling uit de Algemene wet bestuursrecht van toepassing zijn op het college.

Verder is in de Kaderwet de plicht voor een zelfstandig bestuursorgaan neergelegd om zorg te dragen voor de nodige voorzieningen van technische en organisatorische aard ter beveiliging van

zijn gegevens tegen verlies of aantasting en tegen onbevoegde kennisneming, wijziging of verstrekking van die gegevens.

Bijlage 2 - Wettelijke opdracht College voor Examens

Artikel 2 uit de Wet op het College voor Examens:

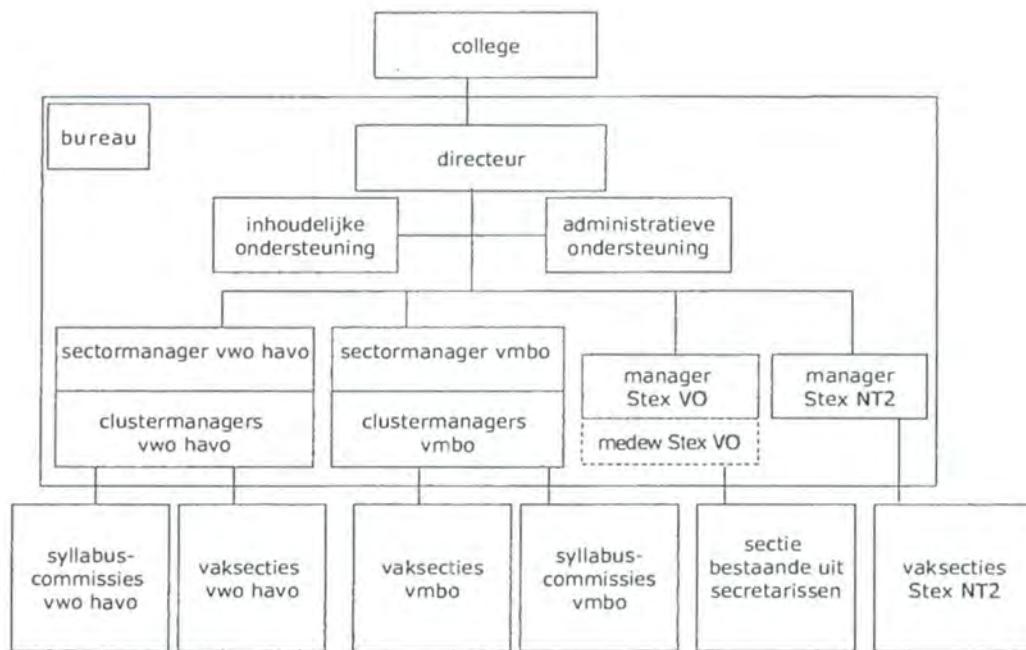
1. Er is een College voor examens.
2. Het college is belast met de volgende taken op het gebied van de centrale examens, bedoeld in de Wet op het voortgezet onderwijs en de Wet educatie en beroepsonderwijs en de daarop berustende bepalingen:
  - a. het vaststellen van het aantal toetsen, de tijdsduur en de aard van de toetsen, overeenkomstig het examenprogramma;
  - b. het vaststellen van het tijdstip van de toetsen, de wijze waarop en de vorm waarin de toetsen worden afgenoem;
  - c. het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven, de beoordelingsnormen en de daarbij behorende scores;
  - d. het geven van regels voor de omzetting van de scores in cijfers;
  - e. het tot stand brengen en vaststellen van syllabi, overeenkomstig het examenprogramma; en
  - f. het geven van regels met betrekking tot de hulpmiddelen die gebruikt mogen worden bij het maken van de opgaven.
3. Het college is belast met de volgende taken op het gebied van de staatsexamens , bedoeld in artikel 60 van de Wet op het voortgezet onderwijs en de daarop berustende bepalingen:
  - a. het vaststellen van het examenreglement;
  - b. het organiseren, afnemen en beoordelen;
  - c. de benoeming van examenfunctionarissen; en
  - d. het vaststellen van de uitslag en het uitreiken van diploma's, certificaten of cijferlijsten.
4. Het college is belast met de volgende taken op het gebied van de college-examens van de staatsexamens, bedoeld in artikel 60, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs en de op het vijfde lid van dat artikel berustende bepalingen:
  - a. het vaststellen van het programma van toetsing en afsluiting; en
  - b. het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven en de beoordelingsnormen.
5. Het college is belast met de volgende taken op het gebied van de staatsexamens, bedoeld in artikel 60, tweede lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs en de op het vijfde lid van dat artikel berustende bepalingen:
  - a. het vaststellen van het examenprogramma; en
  - b. het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven en de beoordelingsnormen.
6. Het college is verder nog belast met de volgende taken:
  - a. het afnemen van examens onder bijzondere omstandigheden;
  - b. het vaststellen welke vakken met geheimhouding worden afgenoem en de daarbij behorende procedures; en
  - c. het uitöefenen van andere door Onze Minister opgedragen taken.

Samengevat: het college is onder politieke eindverantwoordelijkheid van de minister belast met de organisatie van, respectievelijk de regie op de constructie, de afname en de kwaliteit van de centrale examens in het VO, de staatsexamens VO, het staatsexamen Nederlands als Tweede Taal en de centrale examens in het beroepsonderwijs

Het College voor Examens sluit bij het uitvoeren van zijn taken aan op stelsels van onderwijs voor voortgezet onderwijs, middelbaar beroepsonderwijs en volwasseneneducatie. Het CvE toetst op basis van kennisinhouden en vaardigheden (kennen & kunnen) waarover maatschappelijke consensus bestaat.

Het CvE gaat niet over de wijze waarop kennisinhouden en vaardigheden zijn of worden onderwezen.

Bijlage 3 – Organogram bureau van het College voor Examens

Bijlage 4 – Cijfermatige samenvatting begroting 2011

Alle tabellen in dit werkprogramma zijn ontleent aan een Excel bestand met de begroting 2011. Dit bestand bevat meer details, zoals berekeningen. Het complete bestand is als bijlage bij de begroting opgenomen.

begroting 2011 CvE

Samenvatting

	App.kosten CO	Programmakosten				Totaal
		CvE uit VO	CvE uit BVE	DUO uit VO	DUO uit BVE	
3	collegekosten		104.000			104.000
4	bureau CvE					
4.2	personeel bureau CvE	1.887.473				1.887.473
4.3	tuinvesting en organisatie					
4.3.1	kwaliteitszorg, onderzoek en analyse		190.000			190.000
4.3.2	communicatie		422.000			422.000
4.3.3	officetaken en automatisering		154.000			154.000
4.3.4	huisvesting	185.000	213.000			398.000
5	partners en uitvoeringsorganisaties					
5.2	DUO-Groningen					
5.2.1	programmakosten Komex: Centrale examens, VAVO en onvoorzien		2.916.000	275.000		3.191.000
5.2.2	apparaatskosten		3.715.000			3.715.000
5.3	Cito SLOA additieel			4.298.723	4.298.723	
	Cito SLOA mantel			18.155.368	18.155.368	
6	staatsexamens VO		2.227.000			2.227.000
7	centrale examens					
7.1	syllabuscommissies	. 322.380				322.380
7.2	vakcommissies	2.890.000				2.890.000
7.3	overige activiteiten CE	95.000				95.000
8	staatsexamens NT2		4.175.221	652.000		4.827.221
9	centrale examens mbo		134.000			134.000
10	projecten	1.773.051	508.000	2.124.550		4.405.607
	Totaal OCW directie CO	2.072.473				2.072.473
	Totaal OCW directie VO		6.004.431			39.441.078
	Totaal OCW directie BVE			10.982.556		5.744.221
	Totaal LNV			4.817.221	927.000	159.000
	Totaal generaal		159.000			47.416.772

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht. tarief	2011	2010	specificaties
3	collegekosten bezoldiging en vacatures reis- en verblijfkosten representatie proceskosten externe ondersteuning totaal collegekosten	1+6	54.000 20.000 10.000 20.000 - 104.000	54.000 20.000 10.000 20.000 70.000 <u>174.000</u>	
4	bureau CvE				
4.2	personnel bureau CvE				
4.2.1	loonkosten directeur sectormanagers managers staatsexamens hoofd bedrijfsvoering manager computertestexamens clustermanagers inhoudelijke ondersteuning administratieve ondersteuning totaal loonkosten	96,5% fte gpl (mix) 1,0 102.035 2,0 92.954 2,0 83.880 1,0 33.360 0,8 74.766 7,6 74.766 5,9 66.906 3,9 42.352 24,2	100,0% 102.000 186.000 168.000 34.000 50.000 568.000 395.000 165.000 1.728.000	106.000 192.000 174.000 87.000 61.600 585.200 incl. CM mbo 407.100 171.600 1.784.500	NOG NIET GEINDEXEERD schaal lumpsum OCW S15 105.736,00 S14 96.325,00 S13 86.922,00 S12 77.478,00 S11 68.581,00 S10 61.550,00 S8 48.988,00 S7 44.266,00 S6 41.169,00 S5 39.169,00
4.2.2	overige personele kosten scholing overig incl. incentives reis- en verblijfkosten uitzendkrachten totaal overige personele kosten	2,0% 1,5% € 300 24,2	35.813 26.860 96.800 - 159.473	96.800 12.100 96.800 153.600 359.300	2% uit lumpsum per fte 300,00 per fte 4.000,00 per uur 32,00
	totaal personeel bureau CvE		1.887.473	2.143.800	
4.3	huisvesting en organisatie				
4.3.1	kwaliteitszorg, onderzoek en analyse aanvullende productieopdrachten aan (keten-)panners uitbesteding (statistisch) onderzoek en analyse uitbesteding organisatieadvies audit college en bureau externe juridische ondersteuning totaal kwaliteitszorg en analyse		30.000 50.000 50.000 50.000 10.000 190.000	30.000 30.000 20.000 10.000 80.000	
4.3.2	communicatie beheer websites examenlijn examenkrant jaarverslag voorlichtingsmateriaal voorlichtingsbijeenkomsten / congres ontwikkelen sjablonen syllabi	PDC+Mendix	140.000 25.000 160.000 20.000 20.000 30.000 5.000	130.000 25.000 160.000 20.000 20.000 30.000 -	

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht	tarief	2011	2010	specificaties
	bijdrage beeidbank			5.000		
	briefing leden Tweede Kamer			7.000		
	pers			10.000		
	totaal communicatie			422.000	365.000	
4.3.3	officetaken en automatisering			7.000	7.000	
	portiekosten			20.000	20.000	
	telecommunicatie			25.000	25.000	
	kantoorbenodigdheden			12.000	12.000	
	huur webserver			30.000	30.000	
	systeembeheer en onderhoud			35.000	70.000	
	afschrijvingslasten ICT				10.000	
	onderhoud webapplicatie				25.000	
	bedrijfsvoering algemeen				25.000	
	totaal officetaken en automatisering			154.000	199.000	
4.3.4	huisvesting			185.000	170.500	
	huur Muntstraat			15.000-	57.970-	
	vergoeding NHW				35.500	
	huur Muntkade (tot 1-10-2010)			20.000	30.000	
	zaalhuur			20.000	20.000	
	catering en kanline			23.000	26.500	
	energie en water			15.000	15.000	
	beveiliging			55.000		
	huishoudelijke dienst			20.000	22.000	
	schoonmaak			20.000	10.000	
	onderhoud gebouw			30.000	60.000	
	afschrijving aanpassingen Muntstraat			25.000	10.000	
	afschrijving inventaris			398.000	341.530	
	totaal huisvesting					
	totaal huisvesting en organisatie			1.164.000	985.530	
	totaal bureau CvE			3.051.473	3.129.330	
5	partners en uitvoeringsorganisaties					
5.2	DUO-Groningen					
5.2.1	programmakosten Komex 2011			2.723.000	2.803.000	
	centrale examens: distributie, 2e cor. en drukwerk		Komex 2011	241.000	246.000	
	VAVO				213.000	
	Curaçao				34.000	
	onvoorzien BVE deel		Komex 2011	193.000	193.000	
	onvoorzien OCW deel				3.191.000	
	totaal programmakosten Komex 2011				3.489.000	
5.2.2	DUO apparaatkosten			4.161.000		
	Examendiensten			765.000-		
	-/- verantwoord onder staatsexamens NT2			285.000		
	uitvoeringstoetsen					als p.m. positie in begroting DUO opgenomen

Mstraat 7	NHW
185.000	15.263-
	25.000 2.063-
	22.034 1.818-
	inclusief vergoeding aan Rgd

nr.	begrotingspost	aanval/voetchi. tarief	2011	2010	specificaties
	aansluiting EOS op Basis Administratie Persoonsgegevens (BAP)/BSN		34.000		niet in begroting DUO opgenomen
	totaal OOU apparaatskosten		3.715.000		
	totaal DUO-Groningen		6.906.000	3.489.000	
5.3	Cito omschrijving	projectcode 2011	voorlopig 12-3-2010	voorlopig 6-11-2009	
	Productie vwo-havo/vmbo TL examens voor pilot meerdere examenmonitoren (PME)	Cit/6-2b-11-01	219.725	1.469.650	
	Ondersteuning schoten bij de implementatie digitale centrale examens	Cit/6-2b-11-02	398.000	370.000	
	Extra productie papieren examens BB AV	Cit/6-2b-11-03	570.473	in WVO mantel	
	Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2011-2012	Cit/6-2b-11-04	1.488.437		
	Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito	Cii/6-2b-11-05	29.000		
	Experiment gescheidenis examen CHMV (ce Rooy)	Cii/6-2b-11-06	287.763		
	Experimentele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot	Cii/6-2b-11-07	1.266.523		
	Masterplan ERK	Cii/6-2b-10-08		p.m.	
	Beroepsgericht schrijven NÉ bij cspe	Cii/6-2b-11-26		p.m.	58.435
	Examen gecodeerde schrijven Nederlands havo/vwo	Cii/6-2b-11-28	38.802	o.m.	
	Syllabi ontwikkeling exacte vakken (bij nieuwe examenprogramma's Ieo en vwo (natuurkunde, scheikunde, wiskunde en biologie))	Cii/6-2b-11-33		p.m.	25.160
	Onderzoek tweede correctie centrale examens	Cii/6-2b-10-34		p.m.	
	Aanvullende kosten (BTW) Constructiegroepen constructie centrale examens vmbo en havo/vwo	Cii/6-2b-10-36			in WVO mantel
	Centraal ontwikkelde examens Taal en Rekenen mbo, fase 1-ontwikkeling prototype, deelname aan verkennings-commissie mbo 1, 2 en 3	Cii/6-2b-10-42		p.m.	
	Screening centrale examens op politieke kwetsbaarheid	Cii/6-2b-10-46			64.770
	Centraal ontwikkelde toetsen VO rekenen 2F en 3F	Cii/6-2b-10-49		p.m.	
	Taal en rekenen mbo 4				Doorloop van 2009 t/m 2012
	Aanvullende constructie BB 2010 papier				Doorloop t/m 01-06-2010
	Onderzoek historisch perspectief niveau vmbo examens	Cii/6-2b-11-52		p.m.	290.432
	onderhoud Examen Tester			p.m.	
	onderzoek normeringsmethodiek nav rapport Sytsma en Hooijink			p.m.	
	totaal VO additioneel	+ p.m.	4.298.723	2.278.456	
	Examenproductie alg. vormenae en beroepsgerichte vakken vmbo	Cii/w.11-01	8.594.532	8.420.969	
	Examenproductie alg. vormende vakken havo/vwo	Cii/w.11-02	4.960.902	4.700.641	
	CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	Cii/w.11-03	1.859.551	1.981.482	
	CG alg. vormende vakken havo/vwo	Cii/w.11-04	1.854.805	1.863.346	
	Normhandhaving	Cii/w.11-05	385.576	382.200	
	COMPEx	Cii/w.11-06	500.000	600.000	
	Extra productie papieren examens BB AV		naar additioneel	669.001	
	Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2011-2012		naar additioneel	1.460.721	
	Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito		naar additioneel	28.600	

nr.	begrotingsoost	aantal/toelicht. lariet	2011	2010	specificaties						
	Experiment gesechiedenis examen CHMV ('de Rooy')		naar additieel	57.200							
	Experimenele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot		naar additieel	1.368.630							
	rotaal WVO mantel inclusief BTW		18.155.368	21.432.790							
	totaal Cito		22.454.091	23.711.246							
	totaal partners en uitvoeringsorganisaties		29.360.091	27.200.246							
6	staalsexamens VO	Komex 2011				VO	derde lv	VSO	av	pme Curaçao/BES	
	vacatiegelden/laakvergoed.		1.650.000	1.615.000		683.000	136.000	711.000	39.000	44.000 46.000	
	reis- en verblijfkosten		615.000	481.000		218.000	43.000	193.000	12.000	14.000 135.000	
	examenlocalies + distributie		195.000	181.000		146.000	30.000	4.000	1.000	1.000 13.000	
	ex.drukwerk incl. diploma's		42.000	39.000		15.000	3.000	15.000	4.000	2.000 3.000	
	admin kosten externen		74.000	59.000		19.000	-	39.000	1.000	- 15.000	
	divers vergoedingen		181.000	161.000		106.000	21.000	50.000	2.000	1.000 1.000	
	indirecte kosten		48.000	49.000		48.000	-	-	-	- -	
	subtotaal staalsexamens VO		2.814.000	2.605.000		1.235.000	233.000	1.012.000	59.000	62.000 213.000	
	ontvangen examengelden		587.000-	587.000-		587.000-	-	-	-	- -	
	totaal staalsexamens VO		2.227.000	2.018.000		648.000	233.000	1.012.000	59.000	62.000 213.000	
7	centrale examens										
7.1	syllabuscommissies										
	filosofie (permanent)			30.000		30.000					
	geschiedenis (permanent)			30.000		30.000					
	tehatek (permanent)			7.000		5.000					
	wiskunde (lijdelijk)			55.000		55.000					
	exacte vakken (lijdelijk)			95.380		50.000					
	aardrijkskunde vmbo (lijdelijk)			15.000		15.000					
	maatschappijwetenschappen			30.000		30.000					
	onderhoud/herziening syllabi			40.000		40.000					
	evaluatie en definitief maken experimentele syllabi			20.000		20.000					
	totaal syllabuscommissies			322.380		275.000					
7.2	vakcommissies	uren	lariet								
	havo/vwo	19.409	54.00	1.100.000	985.000		havo/vwo	vmbo/h/v	vmbo alg	vmbo groen	vmbo bg
	vmbo algemeen	14.415	47.00	711.000	801.000	secties	23	5	15	8	26
	vmbo lanbouw	3.222	47.00	159.000	incl.vmbo bg	leden+vz	70	19	56	17	69
	vmbo beroepsgericht	15.586	47.00	769.000	918.000	uren totaal	17460	3221	13143	3222	15586
	subtotaal incl. gemid. 6% BTW en 1% stijging	52.632		2.739.000	2.704.000						
	opslag voor reis- en verblijfkosten en onkostenvergoeding		5.5%	151.000							
	totaal vakcommissies			2.890.000	2.704.000						
7.3	overige activiteiten CE										
	centrale examens op de computer				16.000						
	koninkrijkszaken			50.000		50.000					
	diverse groeperingen, waaronder ICT adviesgroep			25.000		20.000					
	weringskosten commissieleden			20.000							
	totaal overige activiteiten CE			95.000		86.000					

nr.	begrotingspost	aantal/noelich. [brief]	2011	2010	specificaties
totaal	centrale examens		3.307.380	3.065.000	

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht.	tarief	2011	2010	specificaties
8	staatsexamens NT2					
8.1	werkzaamheden DUO vacatiegelden/laakvergoed. examenlocatiekosten examendrukwerk incl. diploma's administratieve kosten directe personeelskosten indirecte kosten subtotaal werkzaamheden DUO ontvangen examengelden totaal werkzaamheden DUO	Komex 2011 progr.kst progr.kst progr.kst progr.kst progr.kst progr.kst progr.kst	6.000 569.000 1.000 2.000 1.035.000 28.000 1.641.000 989.000- 652.000	5.000 523.000 1.000 2.000 1.047.000 26.000 1.604.000 910.000- 694.000		15.605 examenkandidaten exclusief uitbreiding Amsterdam waarvan 765 gecorrigeerd in app.kst. ExamenDiensten begroting 2010 aangepast aan herijkte Komex 5.2
8.2	Cito: luisteren en spreken ontwikkeling en pretesting onderzoek oefondelaarstraining + digitale facilitering drukken, verwerken en registreren genormeerd bedrag per kandidaat spreken totaal exclusief BTW BTW totaal Cito: luisteren en spreken			364.020 52.875 32.489 707.260 773.384 1.930.028 366.705 2.296.733	354.821 70.973 31.661 654.568 628.550 1.740.573 330.709 2.071.282	
8.3	iCE: lezen en schrijven construcie, testen, analyse en samenstelling vaste kosten afname lezen en schrijven genormeerd bedrag per kandidaat schrijven totaal exclusief BTW BTW totaal iCE: lezen en schrijven	15.605 16.58	49.56 19%	652.264 525.179 258.731 1.436.174 272.873 1.709.047	632.232 505.930 207.480 1.345.642 255.672 1.601.314	1.270 617.220 29.900 575 154.675 5.144
8.4	eigen activiteiten commissiedelen ITTA: steunpunt en website nieuwsbrief Staatsexamens NT2 op de Arbeidsmarkt brochure Overzicht Examentrainingen Slex.NT2 website onderhoud helpdeskfunctie congreskosten totaal exclusief BTW BTW totaal ITTA, steunpunt en website totaal eigen activiteiten		3	113.000 20.426 10.398 7.606 9.000 - 47.430 9.012 56.441 169.441	113.000 19.110 9.705 7.115 8.400 4.600 48.930 9.297 58.227 171.227	tarief tarief tarief tarief tarief vast tarief tarief tarief vast tarief tarief tarief vast
	totaal staatsexamens NT2			4.827.221	4.537.822	

nr. begelijgingspost aantal/bedelichl. tarief

		2010	specificaties
9	centrale examens mbo taal niveau 1,2,3 (vanaf nov 2011) rekenen niveau 1,2,3 (vanaf nov 2011) taal niveau 4 rekenen niveau 4	10.000 10.000 57.000 57.000	
	totaal Centrale examens mbo	134.000	

10 projecten

10.1	ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zinuiglijke beperking	100.000	100.000
10.2	vernieuwing Nederlands havo en vwo	12.000	11.000
10.3	ontwikkeling opvolger Binus / Bloida	6.500 p.m.	
10.4	uitbreiding registratiesysteem examenluncionarissen	50.000	50.000
10.5	onderzoek digitale communicatie CVE-Clio	-	5.000
10.5	voorbereiding centrale examens mbo		
10.5	niveau 4; syllabus en voorbeeldexamens		
10.5	niveau 1,2,3; prototypen, syllabus en voorbeeldexamens		
10.5	organisatie en examinering (ICT)		
10.7	nieuw examensysteem voor digitale examens	64.000	109.920
	ontwerp en ontwerp infrastructuur	98.500	120.380
	aanschaf hardware	45.500	50.700
	ontwikkeling presentatiesoftware		
	ontwikkelingen logistische software		
	projectorganisatie		
	kwaliteitsborging extern		
	brede projectmanager		
	projectondersteuning		
	onderzoek examenssoftware en schoolsystemen		
	onderzoek taalgebruik vmbc examens		
10.9	extreme expertise		
10.10	onderzoek printing on demand		
10.11	digitaaliseren staatsexamens NT2		
10.12	staatsexamens VO; digitale examens 2011		
10.13	staatsexamens VO; kwaliteitsborging college-examens		
	loaal projecten		
	totaal	47.416.772	41.662.398

WERKPROGRAMMA CvE 2012

Versie 14 juni 2011

Inhoud

Samenstelling College voor Examens per 1 januari 2011	2
Leeswijzer	3
1 Maatschappelijke opdracht College voor Examens	4
1.1 Het belang van goede examens.	4
1.2 2012: Het College voor Examens in transitie.....	4
1.3 Inoefenen en verkennen	5
1.4 Kwaliteit, kwaliteitsbewaking en toezicht.....	5
1.5 Taken, rollen en hoe het CvE zichzelf ziet.....	6
1.6 Doorontwikkeling van het CvE	8
2 Inleiding Begroting 2012.....	9
3 College voor Examens	11
4 Bureau College voor Examens	13
4.1 Algemeen.....	13
4.2 Personeel bureau CvE	13
4.2.1 Bureau.....	13
4.2.2 Personeel	13
4.2.3 Formatie	14
4.3 Organisatie en huisvesting	14
4.3.1 Kwaliteitszorg, onderzoek en analyse.....	14
4.3.2 Informatie en communicatie	16
4.3.3 Officetaken en automatisering	17
4.3.4 Huisvesting	18
5 Partners en uitvoeringsorganisaties	19
5.1 Inleiding	19
5.2 DUO	19
5.2.1 Werkpakket en kosten in KOMEX.....	20
5.2.2 Ontwikkelingen buiten KOMEX	21
5.3 Cito 22	
5.4 Andere uitvoerders	24
6 Staatsexamens VO.....	25
6.1 Werkzaamheden DUO	25
6.2 Staatsexamenlocatie Bonaire	26
6.3 Eigen activiteiten.....	26
7 Centrale examens.....	28
7.1 Syllabi	28
7.2 Examenopgaven	29
7.3 Normering	30
7.4 Evaluatie	31
7.5 Koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland.....	31
7.6 Overige activiteiten	31
8 Staatsexamens NT2	33
9 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo.....	35
10 Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs	36
11 Projecten.....	37
11.1 Ontwikkeling aanpassing digitale examens kandidaten met zintuiglijke beperking	40
11.2 Vernieuwing Nederlands havo en vwo	40
11.3 Ontwikkeling richtlijnen informatieboek exakte vakken.....	40

11.4	Uitbreidings registratiesysteem examenfunctipnariessen	40
11.5	Voorbereiding centrale examens mbo	40
11.6	Nieuw examensysteem voor digitale examens	41
11.7	Onderzoek beveiliging examensoftware.....	42
11.8	Onderzoek taalgebruik vmbo examens (NWO-programma Begrijpelijke Taal).....	42
11.9	Staatsexamens NT2.....	42
11.10	Beroepsgericht schrijven Nederlands	42
11.11	Naar toetsitembanken voor BB en KB	43
11.12	Onderzoek normering c.e.'s en aangescherpte uitslagregel.....	43
11.13	Ondersteuning bij vakvernieuwing bétavakken en normering.....	43
11.14	Onderzoek invoering keurmerk beroepsgerichte examens mbo	44
11.15	Eindtoets Primair Onderwijs.....	44
11.16	Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs	44
Bijlage 1	Organogram College voor Examens en personeelslijst bureau CvE.....	46
Bijlage 2	Cijfermatige samenvatting begroting 2012	48

Samenstelling College voor Examens per 1 januari 2011

Voorzitter:
Leden:

Plaatsvervangende leden:

Directeur bureau CvE:

Leeswijzer

Dit is het Werkprogramma 2012 van het College voor Examens; het bevat voorgenomen activiteiten van het college en loopt vooruit op een nog te ontwikkelen meerjarenplan. Dit werkprogramma geeft invulling aan de wettelijke verplichting, opgenomen in artikel 8 van de Wet College voor examens, dat voorschrijft dat jaarlijks in april een werkprogramma aan de Minister wordt toegezonden. Conform deze voorschriften bevat dit werkplan ook een integrale begroting. Daarnaast bevat dit werkplan de gegevens die de wettelijke ketenpartners Cito en DUO hebben geleverd.

Hoofdstuk 1 bevat een reflectie op de maatschappelijke opdracht van het College door het College zelf. Nagegaan wordt wat de implicaties zijn van de nieuwe status van het College en van het tweeledige wettelijke regime: de Wet College voor examens en de Kaderwet ZBO. Een verdere verkenning vindt plaats van de verhoudingen, werkwijzen en doelstellingen waartoe deze beide wetten oproepen en uitnodigen. Aangegeven wordt welke activiteiten voor 2012 zijn voorzien onder meer op het terrein van kwaliteitszorg, het onderwerp dat door het College als een absolute prioriteit is aangemerkt. Daarnaast wordt zichtbaar gemaakt welke rollen het College zelf ambieert en hoe het daaraan in 2012 invulling wil geven. Ten slotte bevat hoofdstuk 1 een beschouwing over de doorontwikkeling van het College.

Hoofdstuk 2 bevat de inleiding op de begroting en geeft zicht op de geldstromen –ook de externe– van centrale vormen van examinering, waarbij het CvE betrokken is.
De hoofdstukken 3 en 4 handelen over de uitgaven van het college zelf en beschrijven de koppeling tussen college en bureau en de filosofie die ten grondslag ligt aan het bestuur van de organisatie. Er is aandacht voor de wijze waarop personeel geëquipeerd wordt om de opgedragen taken naar behoren uit te voeren.

Hoofdstuk 5 gaat in op de partners en uitvoeringsorganisaties. Hierin zijn de geplande uitgaven van DUO en Cito opgenomen.

Vervolgens komt een uitwerking van kerntaken in deelgebieden aan bod: de staatsexamens VO (*hoofdstuk 6*), de centrale examens VO (*hoofdstuk 7*), de staatsexamens NT2 (*hoofdstuk 8*), de centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo (*hoofdstuk 9*). Nieuw is het *hoofdstuk 10* over taal en rekenen in het voortgezet onderwijs; een uitvloeisel van de wens van het Rijk om de basisvaardigheden in het funderend onderwijs aan te scherpen. Ten slotte is in *hoofdstuk 11* een overzicht van geplande projecten terug te vinden.

Er zijn drie *bijlagen*:

Bijlage 1: Organogram van het College voor Examens

Bijlage 2: Cijfermatige samenvatting begroting 2012

Bijlage 3: Wijzigingsvoorstellen 2011

1 Maatschappelijke opdracht College voor Examens

1.1 *Het belang van goede examens.*

Het CvE is verantwoordelijk voor centrale examinering. Draagvlak is voor het CvE een belangrijke succesfactor: regels worden uitgevoerd en om dat te kunnen doen wordt draagvlak en expertise in het veld gezocht. Die betrokkenheid van het veld is nu en in de toekomst voor het CvE cruciaal: het participatiemotief was (naast het deskundigheidsmotief) hét argument voor de instelling van het CvE als zelfstandig bestuursorgaan. Het CvE stelt examens en toetsen vast waarvan het veld zich "mede-eigenaar" kan voelen door de gevolgde werkwijze.

Bij het College voor Examens (CvE) zijn examens en toetsen in goede handen. Examens in het reguliere voortgezet onderwijs, de volwasseneneducatie, de staatsexamens VO en Nederlands als tweede taal (NT2). In de toekomst komen daar de centrale ontwikkelde examens voor het mbo en de eindtoets basisonderwijs bij. Het is de taak van het CvE is om namens de overheid de kwaliteit van examens te waarborgen en een vlekkeloze afname van examens door scholen en instellingen te waarborgen. Deze taak is belangrijk vanwege het *civiel effect* dat aan afgegeven diploma's is verbonden. Honderdduizenden Nederlanders komen jaarlijks in contact met het werk van het CvE en hebben, bijvoorbeeld als examenkandidaat, werkgever of vervolgopleider, groot belang bij de kwaliteit ervan. De politiek erkent het belang van goede examens en betrouwbare niveauhandhaving meer dan ooit. In de kenniseconomie die Nederland wil zijn, is een stelsel van kwalitatief hoogwaardige examens een factor van grote betekenis.

1.2 *2012: Het College voor Examens in transitie*

Het College voor Examens heeft sinds zijn ontstaan in 2009 een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Niet alleen zijn de wettelijke taken op voortvarende wijze aangepakt; het College kreeg tevens een rol bij de voorbereiding en invoering van plannen die rechtstreeks voortvloeien uit de doelstellingen van het kabinet Rutte.

Daardoor staan er fundamentele nieuwe ontwikkelingen voor de deur. Uit het regeerakkoord, actieplannen voor mbo en VO en een wetsvoorstel ten behoeve van het PO, maken wij op dat er voor het College voor Examens een dynamische tijd aanbreekt. Thema's waar intussen aan wordt gewerkt: centrale eindtoets primair onderwijs en advisering met het oog op de introductie van een keurmerk voor beroepsgerichte programma's in het mbo. Daarnaast is het CvE inmiddels betrokken bij de voorbereiding van tussentoetsing in het voortgezet onderwijs en uitbreiding van centraal ontwikkelde examens (Engels) in het middelbaar beroepsonderwijs. Voor taal en rekenen is een begin gemaakt met de ijking van referentieniveaus, zodat deze basisvaardigheden van jonge Nederlanders geborgd èn onderling vergelijkbaar zijn.

Voor de voorbereiding op al deze ontwikkelingen is uitbreiding van de formatie noodzakelijk, hetzij structureel, hetzij op projectbasis. In hoofdstuk 11 worden de personele gevolgen voor de korte termijn beschreven. In de loop van 2011 zal meer duidelijkheid ontstaan over de projectmatige en structurele formatie van het CvE. Zo spoedig mogelijk na deze duidelijkheid zal een aanvullende begroting worden ingediend.

Het College voor Examens heeft een visie op al deze veranderingen: de implementatie van nieuwe vormen van toetsing en examinering dient vlekkeloos te verlopen zonder dat het vigerende primaire proces -het produceren van perfecte examens en een foutloze afname op de scholen en andere instellingen- in gevaar komt.

Voor wat betreft de lijn die is ingezet in het Werkprogramma 2011 (meerjarenbeleid en internationalisering) betekenen deze ontwikkelingen een pas op de plaats of een tijdelijk uitstel; zo snel als mogelijk zal de draad van kwalitatieve uitbouw van het college weer ter hand worden genomen.

1.3 Inoefenen en verkennen

Het jaar 2011 is het tweede volledige jaar waarin het CvE operationeel is. Dit impliceert dat heel wat zaken nu nader uitkristalliseren. In 2010 is een proefaudit uitgevoerd door twee externe auditoren. Rolopvatting van het CvE, missie, ambitie, mandaat en het te ontwikkelen kwaliteitszorgsysteem waren onderwerpen van onderzoek. Daarnaast signaleerden de auditoren een zestal bijzondere aandachtgebieden die als separate aandachtspunten deel uitmaken van het systeem van kwaliteitszorg dat in 2011 en 2012 zal worden geïmplementeerd. Een vervolgaudit wordt uitgevoerd in 2013 als het systeem van kwaliteitszorg een volledig jaar opbrengsten heeft gegenereerd.

Andere kwesties die aan de orde komen, vloeien ook voort uit de positionering van het CvE. Als zelfstandig bestuursorgaan valt het CvE onder de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, een wet die veel informatie-, sturings- en toezichtsinstrumenten bevat. De nieuwe -en scherper omschreven- verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de Minister en het college, vraagt een voortgezette fase van inoefenen van rollen. De relatie met de ketenpartners Cito en DUO wordt opnieuw beschreven. Vanaf 2012 zal het CvE als gedelegeerd opdrachtgever rechtstreeks afspraken maken met deze ketenpartners.

Aan de beide toezichtrelaties – enerzijds met Minister en Parlement, anderzijds met de Onderwijsinspectie – wordt inmiddels vorm gegeven.

Aan welke verwachtingen wil het College voor Examens in de komende jaren voldoen? Het scholenveld en de toetslocaties in het land zullen terecht de kwaliteit van de examens en de kwaliteit van de procedures en logistiek daaromheen, vooropstellen. De wetgevende organen hebben -zoals blijkt uit de wetshistorie- ook nog andere verwachtingen. Zij verwachten dat met de instelling van het college de maatschappelijke participatie beter tot uitdrukking wordt gebracht, dat het primaat van de Minister inzake het examenstelsel en de examenprogramma's ondubbelzinnig wordt gewaarborgd en dat de clustering van kennis en expertise binnen CvE leidt tot meer doelmatigheid, meer transparantie en meer eenduidigheid. De vraag naar meer maatschappelijke participatie bij de totstandkoming van examens, hangt samen met het belang dat de samenleving hecht aan centrale examinering onder regie van de Rijksoverheid. En ook andere verwachtingen die bij de parlementaire wetsbehandeling werden geformuleerd, zijn een uitdrukking van het grote belang dat de samenleving bij kwalitatief hoogwaardige centrale examens heeft. Dat belang wil de Minister -namens de samenleving- op een heldere wijze kunnen blijven waarborgen. Het college heeft deze maatschappelijke opdracht, om namens de overheid op meer transparante wijze kwaliteitsexamens te laten produceren, aanvaard en heeft de wil uitgesproken om zich te ontwikkelen tot een erkende en voor de samenleving goed zichtbaar, orgaan op examengebied. Daar hoort bij dat het college op het gebied van de centrale examinering ook een toegankelijke bron wordt van informatie voor belanghebbenden uit het samenleven in het algemeen en uit het onderwijsveld in het bijzonder. Ook de communicatie met de ketenpartners verbeterd. Om dit te realiseren maakt het CvE in 2012 een communicatie-beleidsplan dat -na overleg met de ketenpartners- in de komende jaren wordt geïmplementeerd.

Het CvE is zich er van bewust dat het maatschappelijk en politiek krachtenveld behoeft heeft aan een betrouwbare afsluiting van de verschillende onderwijsvormen waarbij niveauhandhaving cruciaal is. En dat civiel effect van diploma's berust op vertrouwen in de kwaliteit en het niveau van afgelegde examens. De ontwikkeling van een systeem van kwaliteitszorg inclusief een helder systeem van niveauhandhaving zijn daarmee niet alleen prioriteiten voor het CvE, maar zijn tevens de onmisbare waarborg voor rust en vertrouwen.

1.4 Kwaliteit, kwaliteitsbewaking en toezicht

Zowel de Kaderwet ZBO als de Wet College voor examens bevatten veel passages die ertoe strekken de kwaliteit van het CvE te waarborgen, te verhogen of te controleren. De Kaderwet ZBO regelt allereerst het primaat van de politiek -en daarmee de democratische controle- op het functioneren van de ZBO's, waaronder nu ook het CvE. Deze kaderwet geeft regels over:

- Benoeming, schorsing en ontslag van leden van ZBO's
- Bezoldiging en schadeloosstelling
- Rechtspositie personeel
- Informatievoorziening, sturing, toezicht
- Financiële relatie tussen het ZBO en de betrokken Minister

- Zorgplichten ZBO

De algemene regels over informatievoorziening, sturing en toezicht uit de Kaderwet zijn voor het CvE nader gespecificeerd in de Wet College voor examens. Daar is vastgelegd dat de Minister integraal verantwoordelijk is voor het examenbeleid. Hij blijft te allen tijde verantwoordelijk voor het examenstelsel en de examenprogramma's en kan zo de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs waarmaken.

De informatie van het CvE richting de Minister maar ook richting het afnemend veld en ruimer, richting alle betrokkenen in de samenleving, zal overtuigend moeten aangeven hoe kwaliteit en zorgvuldig handelen gestalte krijgen.

Het bovenstaande maakt inzichtelijk waar de aangrijppingspunten voor een transparant kwaliteitsbeleid in het hele examenproces zitten en wat daarbij de onderscheiden rollen zijn voor Minister en CvE. Vanaf 1 januari 2012 treedt het kwaliteitszorgsysteem van het College voor Examens in werking. Dat betekent concreet dat het door de Inspectie van het Onderwijs gehanteerde Toezichtskader -dat onder meer aandacht schenkt aan bovengenoemde thema's- voluit zal worden gehanteerd.

De CvE visie op kwaliteit is als volgt:

"Alle aandachtsgebieden uit het kwaliteitssysteem die nodig zijn voor het functioneren van het CvE worden beschreven en aangestuurd, met als doel de organisatie te ontwikkelen van een fusieorganisatie naar een stadium van rijpheid; een organisatie die in staat is op cyclische wijze het primaire proces en zijn kwaliteitszorg integraal in te richten in een continu verbeterproces."

Toezicht en klachtenregeling.

Het toezicht op het CvE is langs twee lijnen geregeld. Als ZBO heeft het CvE de verplichting elk jaar een beleidsmatig jaarverslag op te stellen en aan de Minister te zenden. Daarin geeft het CvE een eigen weergave van de prestaties in het afgelopen jaar waardoor inzicht in het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten wordt gegeven. Dit jaarverslag is openbaar.

Een tweede lijn betreft als genoemd het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs. De inspectie gebruikt het jaarverslag van het CvE als eerste bron voor het toezicht en neemt in de toekomst het oordeel over de naleving van de wettelijke voorschriften ook op in het Onderwijsverslag. In het Toezichtskader worden drie domeinen onderscheiden waarop het toezicht zich concentreert: wettelijke taken, wettelijke voorschriften en kwaliteitszorg.

De relatie CvE-inspectie is daarmee een dubbele. Immers in voorkomende situaties treedt het CvE ook samen met de inspectie op bij voorbeeld problemen rond de afname van examens.

Personele scheiding van taken bij de Inspectie van het Onderwijs en periodiek overleg beogen het gewenste resultaat: een naar behoren functionerend College voor Examens en een stevige professionele relatie met de Inspectie van het Onderwijs.

Klachten over het CvE kunnen uiteraard ook bij de Inspectie van het Onderwijs worden ingediend. Maar er is ook een tweede weg: Afdeling 9 van de Awb geeft een ieder het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan -en wie onder zijn verantwoordelijkheid werken- zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, bij dat bestuursorgaan een klacht in te dienen. Dat recht betreft dus gedragingen van leden van het college, het bureau en examenbetrokkenen. Het heeft geen betrekking op klachten over de inhoud van een examen of de juistheid van een correctievoorschrift. Integendeel. De Awb ziet examens en beoordelingsnormen als professionele oordelen, waar tegen ook geen beroep kan worden ingesteld (AwB 8.4e).

1.5 Taken, rollen en hoe het CvE zichzelf ziet

Het huidige takenpakket van het CvE staat omschreven in artikel 2 van de Wet College voor examens. De taken hebben betrekking op de examens in vwo-havo-vmbo, de staatsexamens VO, de staatsexamens NT2 – de drie traditionele domeinen – en op toekomstige mbo examinering. Tussen de reguliere examens VO en de Staatsexamens VO bestaat veel overeenkomst. Inhoudelijk zijn de centrale examenopgaven identiek. De commissie-examens worden voor deze examens door het CvE afzonderlijk vastgesteld (zoals scholen dat doen bij hun schoolexamens). In de condities en procedures rond de afname zijn er echter aanzienlijke verschillen. Uiteindelijk leiden zij tot gelijkwaardige diploma's waarvan er honderdduizenden per jaar worden afgegeven. De examens NT2 vormen een geheel eigen domein. Ze worden wekelijks afgenomen in zes decentrale examencentra en bestaan op twee verschillende niveaus. Niveau één is de drempel voor

instroom in mbo, niveau twee geeft toegangsmogelijkheden voor hbo en wo. In 2010 werden ruim 55.000 van deze examens bij 19.389 kandidaten afgenoem en bijbehorende certificaten verstrekt. Punt van zorg voor het CvE is de wijze waarop het toezicht op de locaties wordt geregeld. Zowel in kwalitatief opzicht, als voor wat betreft de structurele bemensing en daarmee de continuïteit, kan door DUO momenteel niet worden voldaan aan de CvE-eisen als gevolg van personele beperkingen. In het takenpakket van CvE is het voorbereiden van centraal ontwikkelde examens voor het mbo een relatieve jonge activiteit. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 zullen pilotafnames plaatsvinden van centraal ontwikkelde examens taal- en rekenen voor mbo-4. Voor mbo-2 en -3 en mogelijk ook voor niveau 1 gebeurt dat een jaar later. In dit traject kan gebruik gemaakt worden van de eerste opbrengsten op dit terrein: een pre-pilot die werd gehouden in februari-maart 2011.

Bij al deze examens zijn de CvE-kerntaken: het (doen) beschrijven van de examenstof, het vaststellen van de opgaven, de normen en de scores en het geven van voorschriften over de condities van afname (tijdsduur en tijdstip van examens, regeling toegestane hulpmiddelen). Om deze kerntaken te kunnen uitvoeren is het CvE afhankelijk van de keten van organisaties die bij het examenproces betrokken zijn. In deze keten heeft het CvE de rol van regievoerder d.w.z. dat de diensten en producten t.b.v. de examinering van de andere ketenpartners moeten passen in het werkprogramma van het CvE.

Het CvE kent wettelijke ketenpartners en niet-wettelijke. De wettelijke zijn Cito en DUO. Met deze partners vindt structureel en periodiek overleg plaats. In de relatie met de niet-wettelijke ketenpartners (ICE, SLO en Cito b.v.) is er met ingang van 2012 sprake van gedelegeerd opdrachtgeverschap.

Naast ketenpartners zijn er veel organisaties die het CvE als stakeholders beschouwt: onderwijs(-raden), vakcentrales, het LAKS en onderwijsvakverenigingen. Het is van groot belang dat met deze organisaties goed gecommuniceerd wordt, voor het CvE als ZBO ligt hier ook een expliciete zorgplicht.

Kernwaarden

Bij al zijn handelen heeft het college de volgende kernwaarden als uitgangspunt: zorgvuldigheid, betrouwbaarheid en integriteit.

Het regisseren van centrale examens vraagt om grote zorgvuldigheid. Wat wordt geregeld moet tot in de kleinste details worden doordacht, vastgelegd in afspraken en gecontroleerd op de wijze van uitvoering. Het civiel effect van examens is hiervan rechtstreeks afhankelijk.

Handelen van het CvE dient boven elke vorm van twijfel verheven te zijn. Regels en afspraken worden nageleefd. Adviezen moeten kloppen en de samenleving kan er van op aan dat kwaliteit en niveauhandhaving in goede handen zijn. CvE is betrouwbaar.

Wie zulke vergaande bevoegdheden heeft moet zelf voldoen aan hoge verwachtingen: elke actie dient het algemeen belang, het civiel effect van de door toedoen van CvE afgegeven diploma's. Collega's en medewerkers van het bureau staan voor hun zaak, hanteren geen 'dubbele agenda', opereren recht door zee en beschikken over intrinsieke betrouwbaarheid: zij zijn *integer*. Zij zeggen wat zij doen en doen wat zij zeggen.

Rollen CvE

Om de positie van het CvE duidelijk te maken is het zinvol een zestal rollen van het CvE te omschrijven. Het is onmogelijk om voortdurend in al deze rollen actief te zijn en de onderscheiden rollen zijn ook niet alle even omvangrijk.

Hieronder de opsomming:

- i. Het CvE als regisseur van de examenketen, doende werkprocessen te optimaliseren en doelmatigheidsvoordelen te behalen onder meer door een nieuw kostprijsmodel.
- ii. Het CvE als borger van het examenniveau door de jaren heen, onder meer bezig met de verheldering van de normeringsproblematiek.
- iii. Het CvE als vraagbaak, actief in het informeren van OCW, andere Rijksdiensten, scholen en andere betrokkenen over aspecten van centraal afgenoem examens, bijvoorbeeld via de examenlijn of middels uitvoeringstoetsing. Daarbij wordt gebruik gemaakt van de grote ervaring van veel CvE medewerkers.
- iv. Het CvE als antenne: dat kansen en bedreigingen signaleert en zoekt naar verbindingen tussen relevante thema's uit het scholen- en maatschappelijke veld. Soms ook in de rol van discussieaanjager.

- v. Het CvE als *innovator*¹, in 2011 onder meer bezig met de doorontwikkeling van nieuwe examenvormen (examens per computer en de aanbesteding van nieuwe examensoftware) en met de voorbereiding van het mbo-examentraject.
- vi. Het CvE als *expert*, in 2011 bezig verschillende examendisciplines bij elkaar te brengen.

De eerstgenoemde drie rollen vallen onder een gezamenlijke noemer van "het CvE als gezaghebbend orgaan" en hebben prioriteit boven de laatste drie rollen, die zijn samen te vatten als "het CvE als expert"

Visie

Op grond van zijn kernwaarden ziet het CvE zichzelf als het knooppunt van kennis en expertise op het gebied van de centrale examinering in Nederland, waarbij het CvE zich ontþopt als regisseur en zich ontþikkelt tot gezaghebbend orgaan. Deze beweging van het CvE laat onverlet dat het bestaande primaire proces, namelijk het (doen) produceren van goede centrale examens en een foutloze (coördinatie van de) afname daarvan, niet in gevaar mag komen.

1.6   Doorontwikkeling van het CvE

Het College voor Examens is zodanig samengesteld dat relevante deskundigheid voor wat betreft het werkfeld voorhanden is en dat tegelijkertijd de verschillende samenstellende sectoren vertegenwoordigd zijn. Het voorgenomen vergaderrooster omvat vijf jaarlijkse bijeenkomsten en een jaarlijkse ontmoeting/studiedag met collega's en hun plaatsvervangers.

Kennisontwikkeling door middel van uit te voeren projecten heeft hoge prioriteit. In dit werkprogramma 2012 wordt een aantal projecten genoemd die enerzijds tot doel hebben de bestaande examenpraktijk te optimaliseren en anderzijds betrekking hebben op nieuwe activiteiten. Hoewel deze projecten worden uitgevoerd door medewerkers van het bureau -al dan niet samen met externen of ketenpartners- zal ook het college zelf bij deze ontwikkelingen en vernieuwingen nauw betrokken zijn. Uiteraard door middel van de reguliere rapportages, maar ook door incidenteel te participeren bij lezingen, interne studiedagen of ketenbijeenkomsten.

In meerjarenperspectief zijn er verschillende thema's die om aandacht en/of (voortgezet) onderzoek vragen. We noemen: toetsvormen, normeringssystematiek, internationalisering, de examinering in Caribisch Nederland en de doorontwikkeling van gedelegeerd opdrachtgeverschap richting ketenpartners.

Volgens de wet beschikt het college over een bureau-organisatie, die hiërarchisch ondergeschikt is aan het college. Het college is gebaat bij voortdurende voeding vanuit het bureau, zeker ook waar het actuele ontwikkelingen met betrekking tot centrale examinering betreft.

Bij de start van het CvE is de bureau-organisatie 20% gekort op de nominale omvang. De structurele onderbemensing maakt inpassing van nieuwe organisatietaken extra complex. Als gesteld: de implementatie van nieuwe vormen van toetsing en examinering dient vlekkeloos te verlopen zonder dat het vigerende primaire proces -het produceren van perfecte examens en een foutloze afname op de scholen en andere instellingen- in gevaar komt.

In 2012 moet de bureauorganisatie toekomstbestendig vorm krijgen.

Ten slotte

Internationaal gezien neemt Nederland op het gebied van centrale examinering een unieke plaats in. De wijze waarop examenproductie en vaststelling van examens zijn gescheiden, alsmede het draagvlak voor centrale momenten waarop naast instellingsexamens centraal (ontwikkelde) examens worden afgenoemd (PO, VO en MBO) spelen daarbij een rol.

Het CvE zal ook in 2012 met genoegen werken aan het verstevigen van zijn positie.

¹. Het CvE volgt ontwikkelingen, onderzoekt nieuwe toets- en werkwijzen en selecteert op basis van bewezen kwaliteit. Het innoveren gebeurt dus op incrementele wijze. Innoveren is hier niet bedoeld als het doelbewust nastreven van vernieuwingen. Verbeteringen worden systematisch geborgd.

2 Inleiding Begroting 2012

De begroting in het werkprogramma 2012 is gebaseerd op de geplande activiteiten, waarbij de budgettaire kaders een voorname rol spelen. De opdracht van het ministerie om de begroting 2012 te baseren op de realisatie van 2010, dwingt tot het maken van keuzes. Daar waar significant wordt afgeweken van de realisatiecijfers van 2010, zijn de verschillen verklaard. Vanuit dit uitgangspunt is gekozen voor drie kolommen met bedragen: begroting 2012, begroting 2011 en realisatie 2010.

Er kan sprake zijn van onvoorziene omstandigheden of ontwikkelingen, die nopen tot extra werkzaamheden en noodzakelijke uitgaven. Vaak gaat het dan om kwesties die snel opgelost moeten worden en zo mogelijk binnen de beschikbare capaciteit aan mensen en middelen worden gerealiseerd. Daarnaast zijn er omvangrijke ontwikkelingen in het onderwijs, die nieuwe taken voor het college betekenen. De eerste aanzet tot ontwikkeling van de benodigde capaciteit is in het werkprogramma expliciet zichtbaar gemaakt in de hoofdstukken 10 en 11. Conform artikel 8 lid 3 van de WCVE zal het college in voorkomend geval in overleg treden over een aanpassing van dit werkprogramma met OCW. Omdat de wet in deze mogelijkheid voorziet, is in dit werkprogramma bij de diverse onderdelen afgezien van een post onvoorzien.

In de kolom begroting 2011 zijn met een cursief lettertype de voorgestelde begrotingswijzigingen weergegeven en in de tekst toegelicht. Deze begrotingswijzigingsvoorstellen zijn separaat ter goedkeuring voorgelegd aan het departement. Daar wordt in het werkprogramma 2012 op vooruit gelopen. Reden voor deze wijze van presenteren is dat de onderbouwing voor de wijziging van 2011 en voor de aanvraag van 2012 veelal identiek zijn.

Op de volgende pagina is een samenvattend overzicht opgenomen van de begroting 2012 met ter vergelijking de cijfers voor 2011. Deze volgt verticaal de hoofdstukindeling van de begroting en is horizontaal ingedeeld naar de subsidieontvangers. Onderaan de tabel zijn de totalen per subsidiegever weergegeven.

Samenvatting begroting 2012 en 2011

Begrotingspost bedragen x € 1.000	Apparaatskoste via CO-OCW		Programmakosten				DUO		Cito		derden		Totaal	
			CvE uit VO		CvE uit BVE									
	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011
3 collegekosten			84	84									84	84
4 bureau CvE														
4.2 personeel bureau CvE	1.892	1.857											1.892	1.857
4.3 huisvesting en organisatie														
4.3.1 kw aliteitszorg, onderzoek en analyse			260	210									260	210
4.3.2 communicatie			435	347									435	347
4.3.3 officetaken en automatisering			145	157									145	157
4.3.4 huisvesting	190	185	230	213									420	398
5 partners en uitvoeringsorganisaties														
5.2 DUO-Groningen														
5.2.1 programmakosten Komex: CE, VAVO, onvoorzien													2.384	3.191
5.2.2 apparaatskosten													2.552	3.715
5.3 Cito SLOA additioneel													5.832	4.558
Cito SLOA mantel													17.242	18.155
Cito landbouw onderwijs													1.494	1.400
6 staatsexamens VO														
6.1 werkzaamheden DUO													75	2.227
6.2 staatsexamenlocatie Bonaire			281										281	-
6.3 eigen activiteiten CvE			2.707	151									2.707	151
7 centrale examens														
7.1 syllabuscommissies			171	322									171	322
7.2 vakcommissies			2.716	2.890									2.716	2.890
7.5 koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland			490	490									490	490
7.6 overige activiteiten CE			75	45									75	45
8 staatsexamens NT2														
8.1 werkzaamheden DUO													606	652
8.2 luisteren en spreken													2.114	2.202
8.3 lezen en schrijven													1.705	1.658
8.4 eigen activiteiten CvE													171	189
9 centrale examens mbo													337	196
10 taal & rekenen voortgezet onderwijs			133	70									133	70
11 projecten			664	1.204	355	474	1.760	2.125	272	546	213	849	3.264	5.198
Totaal OCW directie CO	2.082	2.042											2.082	2.042
Totaal OCW directie VO			8.241	6.025									15.070	17.856
Totaal OCW directie BVE					4.681	4.720	6.616	10.983					23.346	23.259
Totaal LNV					151	159	760	927					1.494	1.400
Totaal generaal	2.082	2.042	8.392	6.184	4.681	4.720	7.376	11.910	24.840	24.659	213	849	47.584	50.363

3 College voor Examens

Het college bestaat uit zeven gewone leden, waaronder een voorzitter, en zes plaatsvervangende leden. Alle leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Minister van OCW (WCVE artikel 3 lid 1 en 2).

Kerntaken

Naast het voeren van de regie over de examenketen zijn de kerntaken van het college:

- het tot stand brengen van syllabi voor de centrale examens;
- het tot stand brengen van de opgaven voor de centrale examens in het voortgezet onderwijs met al wat daartoe behoort;
- het zorg dragen dat de scholen het centraal examen kunnen afnemen;
- het uitvoeren en het doen uitvoeren van projecten op het terrein van examens;
- het organiseren, afnemen en corrigeren van de staatsexamens; en
- het vaststellen van de uitslag van staatsexamens en het uitreiken van daarmee samenhangende diploma's, certificaten en cijferlijsten.

Besturingsfilosofie

Het College voor Examens is een zelfstandig bestuursorgaan. De nadruk van de werkzaamheden van de collegeleden ligt op besturen: de Wet College voor examens is hierbij kaderstellend. In deze wet is bepaald dat het college over een bureau(-organisatie) beschikt. Een bureau dat hiërarchisch ondergeschikt is aan het college.

De schakel tussen het college en het bureau wordt gevormd door de voorzitter van het college en de directeur van het bureau. Intensieve samenwerking en voortdurende afstemming tussen voorzitter en directeur zorgen voor continuïteit, herkenbaarheid en een doelmatige verdeling van taken.

De besturingsfilosofie werkt *kaderstellend, integraal en resu/taatverantwoordelijk*:

Het principe van *kaderstellend* bestuur houdt in dat een hoger niveau in de organisatie kaders vaststelt voor lagere niveaus. Deze kaders dienen zo te zijn geformuleerd dat de leidinggevenden die deze kaders nader inhoud moeten geven, voldoende ruimte ervaren om werk te maken van de plannen en deze door te voeren met gebruikmaking van eigen ideeën.

Het principe van *integraal* bestuur wordt in beginsel op alle niveaus van de organisatie in acht genomen. De term *integraal* verwijst naar het op elkaar afstemmen van personeel en middelen (instandhouding bureau) om de beleids- en beslissingsbehoefte krachtens de wet en de taakstelling van het college eendrachtig en adequaat uit te voeren. De onderlinge verbondenheid van college, leidinggevenden en stafleden speelt daarbij een voorname rol.

Het managementteam heeft op een geloofwaardige manier een open oor en oog voor ideeën en voorstellen van de medewerkers. Het managementteam betrekt medewerkers bij het voorbereiden van beleid, besluiten en het doorvoeren van verbeteringen.

Het principe van *resu/taatverantwoordelijkheid* leidt tot afspraken met personeelsleden (vastgelegd in P-gesprekken) en monitoring daarvan door systematische, interne kwaliteitszorg.

Audit

In de zomer van 2010 heeft het College onderzoek uitgevoerd om de kwaliteit van de bureau-organisatie goed in beeld te krijgen. De resultaten van de bijbehorende audit zijn verwerkt in de paragraaf over kwaliteitsbeleid.

Deze onderzoeksfunctie wordt door het college in nauw overleg met de beleidsmedewerker kwaliteitszorg en analyse vorm gegeven. Om versnippering van het budget te voorkomen is het vanaf 2011 uitsluitend opgenomen onder subparagraaf 4.3.1.

Dit geldt ook voor de proceskosten die met terugwerkende kracht in die subparagraaf zijn samengevoegd met de externe juridische ondersteuning.

Bestuurskosten

Hieronder zijn de activiteiten en kosten ondergebracht van de taken die aan het college zelf zijn voorbehouden (bestuursreglement, artikel 4)

In artikel 5 van het bestuursreglement heeft het college mandaat verleend aan de directeur van het bureau van het College voor Examens ten aanzien van alle aangelegenheden met betrekking tot zijn taak, onverminderd het bovenstaande.

Verder heeft deze begrotingscategorie betrekking op de vergoedingen van de voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van het college. De functie van voorzitter neemt gemiddeld 1 ½ dag per week in beslag.

Tenslotte zijn hier de overige collegekosten opgenomen zoals de kosten van vergaderingen, reiskosten, representatie, e.d.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
3	collegekosten			
	bezoldiging en vacaties	54.000	54.000	48.258
	reis- en verblijfkosten	20.000	20.000	3.959
	representatie	10.000	10.000	9.128
	externe ondersteuning	-	-	43.985
	totaal collegekosten	84.000	84.000	105.330

4 Bureau College voor Examens

4.1 Algemeen

Het college heeft voor de uitvoering van zijn taken een bureau, waarvan de personeelsleden rechtspositioneel onder het ministerie van OCW vallen. Zij worden dan ook door de Minister benoemd, bevorderd, geschorst en ontslagen na overleg met de voorzitter en de directeur. Het personeel legt uitsluitend verantwoording af aan de directeur van het bureau, en de directeur op zijn beurt aan de voorzitter van het college. De personeelskosten van het bureau CvE zijn begroot in hoofdstuk 4.2.

De huisvestingskosten en de organisatiekosten waaronder met name ook de kwaliteitszorg, de communicatie, de informatisering en de voorzieningen en projecten op het terrein van de bestuurlijke informatieverzorging zijn opgenomen in hoofdstuk 4.3.

4.2 Personeel bureau CvE

De bureau-organisatie, in beeld gebracht in een organigram, wordt weergegeven in bijlage 1. De PIOFAH-taken zijn grotendeels ondergebracht bij concernondersteuning op het departement. De administratieve staf onder leiding van het hoofd bedrijfsvoering is daardoor van beperkte omvang.

4.2.1 Bureau

Het bureau van het CvE is zo samengesteld en georganiseerd dat de verschillende vormen van centrale examinering een eigen ontwikkeling kunnen doormaken en tegelijkertijd kunnen profiteren van eikaars nabijheid en wederzijdse beïnvloeding. Het bureau beschikt daarbij over een staf (ict: toepassing en innovatie, regelgeving, communicatie en kwaliteitszorg) en een secretariaat. Het bureau van het College voor Examens werkt vanuit een situatie waarin kaders duidelijk zijn vastgelegd, afspraken helder worden gemaakt en nageleefd en dialoog op alle niveaus gewoon is. Er heerst een klimaat waarin het voor alle personeelsleden plezierig is zich te ontplooien en er is een stimulans tot ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten.

4.2.2 Personeel

Om de maatschappelijke opdracht ten uitvoer te brengen putten de personeelsleden van het bureau dagelijks vanuit hun reservoir aan kennis, capaciteiten en vaardigheden. De specifieke opdracht aan het bureau van het college vraagt om een personeelssamenstelling waarin het hbo- en wo-denkniveau ruim zijn vertegenwoordigd. De aansturing van de keten en de wisselwerking tussen beleid, beleidsvormers en beleidsuitvoerders vraagt om vakmanschap en leiderschap.

De omgang van personeelsleden onderling, met collega's op het departement, ketenpartners en overige actoren is te kenmerken als open, collegiaal en gericht op resultaat. De grondhouding daarbij is begripvol en vriendelijk.

Er kunnen zich evenwel situaties voordoen waarbij begrip plaats maakt voor onbegrip en vriendelijkheid moeilijk is op te brengen. In zulke gevallen zal in overleg met de eigen leidinggevende een strategie worden gekozen en uitgewerkt om de doelstelling die wordt nastreefd optimaal te realiseren.

Van personeelsleden wordt verwacht dat zij in staat zijn feedback te geven en te ontvangen. Reflectie op het handelen van individuen vindt plaats in de verschillende vormen van intern overleg, in gesprekken tussen medewerkers onderling en in het kader van de gesprekkencyclus. Behalve ontmoeting in georganiseerd overleg en aan de dagelijkse lunchtafel is er minstens twee maal per jaar een mogelijkheid tot informele ontmoeting bij voorbeeld het personeelsuitje en de nieuwjaarsbijeenkomst.

4.2.3 Formatie

De formatie is vastgesteld op 29 fte, waarvan 20% moet worden ingeleverd wegens de algehele taakstelling bij het Rijk, zodat 23,2 fte resteert.

Van deze 23,2 fte is op het moment van indiening van het werkprogramma 21,2 ingevuld, waarvan 1,2 met inzet van uitzendkrachten. Bij het departement wordt een aanvraag ingediend om ook de laatste twee fte in te vullen. In deze aanvraag wordt verhelderd dat er een geringe aanpassing van het functiebouwwerk noodzakelijk is.

Al bij de start van het CvE in 2009 is door een amendement van de Tweede Kamer de centrale examinering in het mbo aan de taken van het college toegevoegd, zonder formatieve gevolgen. Deze nieuwe taak is door het zittende bureaupersoneel opgepakt en aangestuurd, naast de inzet van een externe projectleider. Vanaf 15-11-2010 is een clustermanager taal en rekenen aangesteld, conform de in het werkprogramma 2011 opgenomen uitbreiding van de formatie met 1 fte. Bij nader inzien is besloten de formatieplaats over te hevelen naar de projecten in hoofdstuk 11. Ook uitbreidingen van het personeel in verband met de uitvoering van nieuwe taken of in verband met adviesaanvragen van het departement zijn opgenomen onder de projecten.

Bij de begroting van de personele kosten wordt uitgegaan van Lumpsumbedragen per salarisschaal. Hiervan is naar de normen van OCW 96,5% bestemd voor loonkosten, 2% voor scholing en de resterende 1,5% voor overige personeelskosten, waaronder gemiddeld €300 per persoon voor incentives.

De lumpsumbedragen van 2010 waren in het werkprogramma 2011 nog niet geïndexeerd. *Onlangs is een indexatie van 3% voor 2011 ten opzichte van 2010 bekend gemaakt. Deze is nu als wijziging meegenomen.* Voor 2012 is met een indexering van de lumpsumbedragen met 2% gerekend.

nr.	begrotingspost		begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
4.2	personeel bureau CvE				
	loonkosten	fte			
	reguliere formatie	23,2	1.736.000	1.702.000	1.442.346
	overige personele kosten				
	scholing	2,0%	35.979	35.275	15.140
	overige vergoed. incl. bewust belonen	1,5%	26.984	26.456	19.212
	reis- en verblijfkosten	€ 4.000	92.800	92.800	82.176
	uitzendkrachten		-	-	161.198
	totaal overige personele kosten		156.000	155.000	277.725
	totaal personeel bureau CvE		1.892.000	1.857.000	1.720.072

4.3 Organisatie en huisvesting

Het personeel van het bureau CvE dient voor de uitvoering van de werkzaamheden voldoende gefaciliteerd te zijn. Passende huisvesting, goede arbeidsomstandigheden, een hedendaagse ICT infrastructuur en communicatiemiddelen bevorderen optimale prestaties van het personeel. Wat voor het bureau CvE geldt, geldt evenzo voor de gehele examenketen. Daarom start dit hoofdstuk met de subparagrafen Kwaliteitszorg en analyse, en Informatie en communicatie, om meer intern gericht te eindigen met de subparagrafen Officetaken en Huisvesting.

4.3.1 Kwaliteitszorg, onderzoek en analyse

Gedurende de jaren 2011 en 2012 modelleert het CvE zijn kwaliteitszorgsysteem. Mede op basis van een proefaudit in augustus 2010, is gekozen voor het INK-model als uitgangspunt voor de

ontwikkeling ervan. Het CvE is in 2011 en 2012 daarom bezig om zijn kwaliteitsbeleid te formaliseren en te optimaliseren. De implementatie van het kwaliteitszorgsysteem vergt 1 à 2 jaar. Gaande de implementatie bepaalt het CvE zijn eigen maatvoering bij het INK-model. Het gaat om een op het CvE toegesneden schaal en reikwijdte.

Het college formuleert zijn prioriteiten in die onderwerpen die analyse vergen. Het ontwikkelt een eigen onderzoeksagenda en bepaalt het methodische karakter van de gewenste analyses. Het bureau vertaalt deze (strategische) onderzoeksagenda naar een tactisch en een operationeel jaarplan/meerjarenplan, die geformuleerd zijn in termen van de PDCA-cyclus². Naast kwaliteitsborging en de verantwoording die het CvE daarover aflegt, heeft het kwaliteitsbeleid daarmee tevens een ontwikkelingsgerichte functie.

Het kwaliteitsbeleid van CvE betekent dat het realisatieproces in de examenketen en de concrete producten (examens, normen, syllabi etc.) die daaruit ontspruiten, onder zorgvuldige kwaliteitsmonitor staan. De kerntaken van het CvE vergen een jaarlijkse evaluatie c.q. borging, te verantwoorden in het jaarverslag. Voor het bureau is daarbij ook actualisering van de werkprocessen van belang.

Terwijl de implementatie van het kwaliteitszorgsysteem plaatsvindt, investeert het college in een strategische onderzoeksagenda (bijvoorbeeld met het oog op nieuwe taken voor het CvE). Het auditten en zich laten adviseren over de rol, positie en verantwoordelijkheid van het college en zijn bureau is hierbij een belangrijk hulpmiddel. Behalve het borgen van betrouwbare examens en valide realisatieprocessen door kwaliteitszorg en audits, heeft het college ook een onafhankelijk instrument nodig om transparantie en legitimiteit te bevorderen. De onderzoeksagenda is er daarom ook op gericht om het kwaliteitszorgsysteem te voorzien van een (internationaal) wetenschappelijk anker.

Het college is ervan overtuigd dat betrouwbare examens namelijk óók buiten de examenketen gevalideerd moeten worden.

Het college zal in 2011 èn 2012:

1. investeren in samenwerking binnen de keten en in een (proactieve) regierol van het CvE;
2. kunnen vertrouwen en bouwen op een verantwoordings- en ontwikkelingsgericht kwaliteitszorgsysteem;
3. vormgeven aan een eigen, onafhankelijke onderzoeksagenda.

Een voorbeeld van dit voornemen is de onderzoekslijn die het college voorstaat parallel aan het implementeren van de regierol op de centrale eindtoetsing in het primair onderwijs. Cito is uiteraard de primaire adviseur op dat gebied, maar juist op dit voor het college volledig nieuwe werkveld is het van belang te kunnen beschikken over aanvullende, externe, wetenschappelijk gefundeerde analyse. Het budget hiervoor is verdubbeld.

Externe juridische ondersteuning wordt aangewend voor bedrijfsjuridische zaken (opstellen overeenkomsten) en ten behoeve van juridische ondersteuning voor het CvE bij eventuele klachtenafhandeling. *Dit budget is met € 20.000 verhoogd voor eventuele proceskosten door verplaatsing van dit deelbudget van collegekosten (hoofdstuk 3) naar kwaliteitszorg en analyse.*

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
4.3.1	kwaliteitszorg en analyse			
	additionele verzoeken aan (keten-) partners	10.000	30.000	
	(statistisch) onderzoek en analyse	100.000	50.000	
	opstellen werkprocessen / ketenafspraken	30.000	30.000	
	in- / externe audit(s)	50.000	70.000	
	externe juridische ondersteuning en proceskosten	30.000	30.000	
	expertise kwaliteitsmanagement	40.000	-	
	totaal kwaliteitszorg en analyse	260.000	210.000	84.379

² Het systeem voor kwaliteitszorg van CvE gaat ervan uit dat de organisatie bij het werken aan kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering steeds vier stappen doorloopt. Deze vier processtappen, afkomstig van de verbetercyclus van Deming, zijn: Plan, Do, Check, en Act/Adapt.

4.3.2 Informatie en communicatie

Het CvE ziet zichzelf als het knooppunt van kennis en expertise op het gebied van de centrale examinering in Nederland, waarbij het CvE zich ontptoet als regisseur en zich ontwikkelt tot gezaghebbend orgaan.

Het (externe) communicatiebeleid moet aan het behalen van deze doelstelling een bijdrage leveren. En richt de pijlen daarom op de ketenpartners, het scholenveld, de politiek en de samenleving (beroepenveld en burgers).

In het communicatieplan van het CvE 2011 – 2013 wordt deze doelstelling geconcretiseerd door een aantal actuele, concrete vraagstukken en opgaven te onderscheiden, waaraan verschillende communicatie-activiteiten worden opgehangen:

- profileren en positionering van het CvE als regisseur in de examenketen
- de activiteiten van de verschillende disciplines van CvE herkenbaar tot één gezicht smeden
- vergroten betrokkenheid en bevorderen samenwerking met ketenpartners
- vergroten bereik en actieve deelname examenbetrokkenen, belanghebbende organisaties en maatschappij
- verbeteren signaal- en monitoringfunctie (wat speelt er in het veld en in de samenleving?)
- versterken kennismakelaarsfunctie: kennis verzamelen, zonodig bewerken en verspreiden zodanig dat andere organisaties deze kennis kunnen uitdragen
- verbeteren interne communicatie

Daarnaast zullen ontwikkelingen als het toevoegen van nieuwe taken naar verwacht gevolgen hebben voor zowel de communicatie in zijn algemeenheid als wel voor de verschillende communicatie-onderdelen (o.a. huisstijl en opzet en structuur van de website).

Voorlichting examenbetrokkenen en -kandidaten

De examenkrant is het medium voor het CvE om eindexamen kandidaten vmbo en havo/vwo voor te lichten over het examenrooster, toegestane hulpmiddelen enz. In 2010 is er op kleine schaal een lezersonderzoek verricht naar de examenkrant. De resultaten hiervan hebben aanleiding gegeven om wijzigingen in de examenkrant 2011 in vorm en inhoud door te voeren.

Onder andere op basis van een korte vragenlijst in 2011 over de examenkrant - afgenoem door het Laks én geïntegreerd in de gebruikersenquête digitale examinering - wordt in 2012 een verdere koers voor de komende jaren uitgestippeld. Dit gaat echter verder dan alleen voorlichting aan kandidaten. Het voorlichtingsbeleid behelst dan ook de gestructureerde informatieverstrekking aan scholen (examensecretarissen, mentoren, docenten en kandidaten) over de centraal examenperiode en de voorbereiding daarop. Gedacht wordt onder andere aan een examenconferentie of voorlichtingsmiddagen voor docenten en bij docentopleidingen, publicaties in vakbladen en een periodiek verschijnende digitale nieuwsbrief aan examensecretarissen.

CvE-website

Het jaar 2011 is gebruikt voor het evalueren van de herstructurering (fase 2) van www.cve.nl. Er is gekeken naar statistieken en bezoekersaantallen, en naar manieren om deze bezoekers beter van dienst te kunnen zijn (zoektermenanalyse). Op grond van deze analyses worden veranderingen doorgevoerd ten aanzien van de zoekfunctie, de vindbaarheid van veelgezochte termen (onder meer doorverwijzing naar www.examenblad.nl) en aanpassingen gedaan in de structuur van de website. De offerte van PDC is verhoogd met € 50.000 voor uitbreiding met mbo, stexNT2, stexVO ontwikkelingen in het takenpakket van het CvE.

In 2012 zal ook worden gekeken in hoeverre de website ook ingezet kan worden als kennismedium voor intern gebruik.

Actief persbeleid

Elk jaar wordt de pers voorafgaand aan de examencampagne voorzien van een persmap met daarin actuele informatie over de komende centraal examenperiode. Echter, een deel van de persvragen die aan het CvE wordt gesteld komt voort uit een kennislacune bij journalisten wat de logistiek van het maken van examens VO betreft. Idee is om deze lacune te vullen door voor de pers inzichtelijk te maken hoe examens VO tot stand komen. Mogelijkheden hiervoor zijn ofwel een werkbezoek op locatie organiseren dan wel in samenwerking met een omroep/productiebedrijf een reportage hierover laten maken.

Profilering CvE

Het CvE zal zich ook in 2012 wederom in diverse publicaties, voorlichtingsbrochures en op bijeenkomsten presenteren.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
4.3.2	communicatie			
	beheer websites	200.000	140.000	116.727
	examenlijn	20.000	25.000	17.579
	examenkrant	80.000	80.000	145.642
	jaarverslag	25.000	25.000	
	voorlichtingsmateriaal	40.000	20.000	29.027
	voorlichtingsbijeenkomsten / congres	50.000	30.000	20.267
	uitbouwen huisstijl/toolkit	5.000	5.000	
	bijdrage beeldbank	5.000	5.000	
	briefing leden Tweede Kamer	-	7.000	
	persvoorlichting	10.000	10.000	
	totaal informatie en communicatie	435.000	347.000	329.242

4.3.3 Officetaken en automatisering

Voor de secretariële en administratieve ondersteuning was aan formatie 3,9 fte beschikbaar. Dit is uitgebreid met een extra secretaresse naar 4,9 fte.

Naast het personeel van het bureau CvE werken een kleine 500 personen in ruim 100 commissies. Voor de calculatie van de urenvergoedingen, vacatures en reiskosten van al deze zgn. examenbetrokkenen is in 2009 opdracht gegeven voor de bouw van een webapplicatie. Na aanvankelijke stagnatie is in het cursusjaar 2010-2011 de doorontwikkeling afgerond en is het uitgerold over alle examenbetrokkenen. Papieren declaraties behoren daarmee tot het verleden. Er is controle over de geldstromen, iedereen heeft plaats en tijd onafhankelijk inzage in zijn gegevens, die bovendien gekoppeld zijn aan de planning van vergaderingen en de postregistratie. Met DUO-Groningen wordt onderzocht of deze applicatie verder ontwikkeld kan worden om ook de registratie en betaling van de circa 2.000 examenbetrokkenen voor de staatsexamens met deze webapplicatie te digitaliseren. Daarmee komen deze gegevens voor de manager staatsexamens VO bij het CvE beschikbaar. Hiervoor is ruimte opgenomen onder de projecten.

Voor het systeembeheer wordt niet gebruik gemaakt van Atos, die de automatisering bij OCW verzorgt, maar van ESN, die meerdere kleine buitendiensten van OCW in zijn klantenbestand heeft. De ervaringen in 2010 zijn goed.

De post bedrijfsvoering algemeen moet gezien worden als een post onvoorzien. Bij afwijkingen van de begroting van enige omvang, wordt OCW geraadpleegd, bij kleine zaken kan deze begrotingspost worden aangesproken.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
4.3.3	officetaken en automatisering			
	portikosten	10.000	10.000	10.167
	telecommunicatie	25.000	20.000	18.256
	kantoorbenodigdheden	30.000	25.000	27.293
	huur webserver	-	12.000	-
	systeembeheer en onderhoud	35.000	30.000	30.057
	afschrijvingslasten ICT	25.000	35.000	48.251
	beheer webapplicatie	10.000		
	bedrijfsvoering algemeen	10.000	25.000	-
	totaal officetaken	145.000	157.000	134.024

4.3.4 Huisvesting

Van het statige pand aan de Muntstraat 7 te Utrecht wordt na het vertrek van de Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) in maart 2011 volledig in gebruik door het bureau CvE. De kantoorruimte en vergadercapaciteit zijn hierdoor verruimd. Met de Riksgebouwendienst is voor de Muntstraat 7 een huurovereenkomst gesloten met een looptijd van vijf jaar.

In 2010 bleek de huur die de Rgd in rekening brengt, door bijkomende kosten hoger te zijn dan begroot. Ook het wegvalLEN van de onderhuurvergoeding van NHW leidt tot hogere netto huisvestingslasten voor het CvE.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2012	2011	2010
4.3.4	huisvesting			
	huur Muntstraat	190.000	185.000	188.017
	vergoeding NHW		15.000-	60.070-
	huur Muntkade (tot 1-10-2010)		-	35.574
	zaalhuur	20.000	20.000	16.043
	catering en kantine	20.000	20.000	20.388
	energie en water	20.000	23.000	15.140
	beveiliging	10.000	15.000	2.652
	huishoudelijke dienst	55.000	55.000	50.419
	schoonmaak	30.000	20.000	26.473
	onderhoud gebouw	20.000	20.000	13.920
	afschrifving aanpassingen Muntstraat	30.000	30.000	51.175
	afschrifving inventaris	25.000	25.000	9.858
	totaal huisvesting	420.000	398.000	369.590

5 Partners en uitvoeringsorganisaties

5.1 Inleiding

In het voorliggende werkprogramma dient het CvE – vanuit een wettelijke verplichting - de werkzaamheden op te nemen van DUO en Cito op het gebied van de centrale examens en de staatsexamens.

Daarnaast werkt het CvE samen met anderen, c.q. voeren anderen in opdracht van het CvE werkzaamheden uit ten behoeve van de CvE-taak.

- De SLO is betrokken bij de productie van syllabi voor de centrale examens VO en de centraal ontwikkelde examens mbo.
- Met het Bureau ICE en de Stichting Cito heeft OCW een dienstverleningsovereenkomst tegen ARVODI voorwaarden gesloten voor de productie van de opgaven voor de staatsexamens NT2. De overeenkomst heeft een looptijd tot en met 2011. V
- Het Parlementair documentatiecentrum (PDC) verzorgt de websites van het CvE.
- Een nog niet bepaald bedrijf produceert de software voor de computerexamens, dat in een langlopend project met DUO en Cito Europees wordt aanbesteed.
- Maro produceert de software voor de staatsexamens NT2.
- Cito produceert pilotexamens taal en rekenen ten behoeve van het mbo en pilotrekentoetsen voor het vo.
- SLO ontwikkelt een rekentoetswijzer voor 2F en 3F ten behoeve van de centrale rekentoetsen in het vo. De voorzitters van de betreffende vaststellingscommissies CvE nemen deel aan de rekentoetswijzercommissie.

Het bureau BiZZdesign heeft in 2009 een beschrijving en analyse gemaakt van de wijze waarop de processen van het CvE plaats vinden en van de verschillende deelprocessen daarin:

- productie en vaststelling centrale examens
- staatsexamens, met daarin onderscheiden:
  - opstellen, vaststellen en wijzigen van het examenreglement;
  - inschrijven kandidaten;
  - totstandbrengen vakinformatie;
  - construeren examens;
  - distribueren examens;
  - afnemen schriftelijke examens;
  - verwerken examenresultaten;
  - afnemen mondelijke examens;
  - afhandelen onregelmatigheden;
  - afhandelen klachten en bezwaren.

Deze deelprocessen (werkprocessen) zijn afzonderlijk beschreven inclusief de wettelijke taak, de betrokkenheid en de rol van de diverse ketenpartners

Het CvE voert intensief en op reguliere basis overleg met de ketenpartners over hun activiteiten tijdens een jaar-beleidscyclus. Onderwerpen zijn dan kosten, prestatiecriteria en leveringsvoorwaarden. De huidige bedragen worden hieronder per partner afzonderlijk weergegeven. De opname daarvan in dit werkplan betekent dat het CvE vanuit zijn verantwoordelijkheid om de kwaliteit van de diverse onderwijsexamens te kunnen waarborgen, deze activiteiten, prestatiecriteria en leveringsvoorwaarden noodzakelijk acht. Het adviseert het ministerie derhalve om voor zover van toepassing aan de betrokken partners hiervoor de middelen beschikbaar te stellen.

5.2 DUO

DUO is een belangrijke partner van het CvE. DUO heeft een eigen wettelijke taak op het terrein van de centrale examens. Deze bestaat uit:

- de vermenigvuldiging en distributie van examenopgaven, ook in alle bijzondere uitvoeringen
- de pooling voor de tweede correctie
- de registratie van examenresultaten

Bij de uitvoering van deze werkzaamheden maakt DUO veelvuldig gebruik van derden, zoals Lijnco, Dedicon, G4S, etc.

Voor de staatsexamens NT2 heeft DUO geen eigen wettelijke taken, en voor de staatsexamens VO enkele in het Staatsexamenbesluit genoemde. Maar DUO voert wel in zeer overwegende mate de CvE taak voor alle staatsexamens uit.

DUO voert dus twee soorten werkzaamheden uit:

- werkzaamheden voor de eigen taken, zoals omschreven in wet- en regelgeving. Deze worden in dit hoofdstuk beschreven.
- werkzaamheden ten behoeve van taken van het College voor Examens. Deze komen aan bod in de hoofdstukken per onderwijssector.

Voor de werkzaamheden die DUO uitvoert ten behoeve van de taken van het CvE zullen CvE en DUO een convenant opstellen, waarin de betreffende taken en kwaliteitseisen zijn beschreven, waarin is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt, welke taken het zelf uitvoert en welke hij door DUO laat uitvoeren. Dat convenant bouwt voort op de bestaande praktijk, maar zal daar niet geheel identiek aan kunnen zijn.

Ook wordt onderscheid gemaakt tussen de werkzaamheden en de inzet van personeel van DUO. Het college doet geen uitspraken over deze inzet, terwijl de werkzaamheden zelf zijn opgenomen in de hoofdstukken 6 (staatsexamens VO), 7 (centrale examens) en 8 (staatsexamens NT2).

5.2.1 Werkpakket en kosten in KOMEX

Voor de calculatie van de budgetten van DUO is in het verleden het Kostprijsmodel examens (Komex) ontwikkeld. Dit is een uitgebreide spreadsheet waarin de werkelijkheid van het afgelopen jaar wordt geëxtrapoleerd voor de volgende jaren. Komex omvat niet de kosten van alle ketenpartners, maar uitsluitend die van DUO, terwijl het CvE (en OCW) wel behoeft heeft aan een integraal kostprijsmodel. Het CvE en DUO hebben in 2010 het initiatief genomen om dit nieuwe kostprijsmodel te ontwikkelen.

Doorrekenen van werkpakket en kosten in KOMEX op basis van de realisatie in 2010 en gecorrigeerd op verwachte ontwikkelingen in 2012.

De uitgangspunten bij de KOMEX begroting voor 2012 zijn de volgende:

- De financiële realisatie 2010 is het vertrekpunt van het model om tot de begroting 2012 te komen. De realisatie is op het tabblad 'Invoer van kosten volgens DUO' opgevoerd.
- De realisatie van de productvolumes 2010 is het 2^e vertrekpunt van het model. Deze gegevens zijn opgevoerd op het tabblad 'Invoer van basisgegevens'.
- De referentieraming 2011 van OCW (dd 10-2-2011) is het uitgangspunt voor de productvolumes die worden verwacht voor de centrale examens.
- De kosten in verband met drukwerk zijn naar beneden bijgesteld (ongeveer 1 mln euro) i.v.m. de gunning van het contract aan een nieuwe drukker: Lijnco.
- De volgende scenario's voor de staatsexamens zijn in overleg met de afdeling Examendiensten opgevoerd op het tabblad 'Invoer van scenario's'. Het betreffen ontwikkelingen tov de productvolumes van 2010:
  - Examens VSO + 20%
  - Staatsexamens VO + 5%
  - Staatsexamens NT2 + 20%
  - Aangewezen vakken - 15%
  - Extra examenmoment -100%
- Staatsexamens Curaçao is verwijderd uit KOMEX2012. In 2011 worden op Curaçao voor het laatst staatsexamens georganiseerd.
- Het voornemen bestaat om in 2012 op Bonaire een staatsexamenlocatie in te richten.
- De indexering van de taakvergoedingen is voor 2011 0%. Voor 2012 is ook van dit percentage uitgegaan.
- In KOMEX is rekening gehouden met herinvesteringskosten ivm toetslocaties. Deze post zal worden benut voor het vervangen van pc's en andere hardware op toetslocaties en eventuele herindeling van locaties om inburgeringszalen ook voor NT2 inzetbaar te maken.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
5.2.1	collegekosten			
	centrale examens: distributie, 2e cor. en drukwerk	2.036.616	2.723.000	3.074.618
	VAVO	119.974	241.000	159.463
	onvoorzien BVE deel	34.000	34.000	-
	onvoorzien OCW deel	193.000	193.000	-
	totaal collegekosten	2.383.589	3.191.000	3.234.081

5.2.2 Ontwikkelingen buiten KOMEX

Werkpakket afdeling ED

Het werkpakket voor de afdeling Examendiensten verandert in 2012 niet wezenlijk. De ontwikkeling van digitale examensoftware leidt in 2012 nog niet tot een ander uitvoeringsproces. Er zal wel capaciteit gemoeid zijn met het testen van applicaties en het draaien van pilots. De uren daarvoor zijn in de projectbegroting meegenomen, maar er zal beroep op ervaren medewerkers van ED worden gedaan om dit uit te voeren. Verder zien we al jarenlang een stijging van staatsexamens. Dit leidt tot druk op de afdeling en staat op gespannen voet met de taakstelling die binnen de Rijksoverheid wordt opgelegd. De pilot meerdere examenmomenten loopt af. Daarentegen is weer meer capaciteit nodig voor staatsexamens voor de algemene vakken van het VMBO BB/KB.

Voor NT2 is nu de verwachting dat de groei in aantallen zich in 2012 stabiliseert. In 2011 is een beweging in gang gezet naar verhoudingsgewijs meer vast personeel. Voor zover die beweging nog tot onvoldoende doorstroming heeft geleid zal deze beweging in 2012 worden voortgezet.

Voor zover uitbreiding van capaciteit van toetslocaties wordt gerealiseerd en dus het aantal afnames verder stijgt, zal dit ook tot meer personele inzet leiden. Niet alleen in de voorbereiding en verwerking van resultaten, maar ook in het toezicht op de toetslocaties zelf. Naast het NT2 examen is voor het werkpakket een kleine groei van het personeelsbestand nodig; ca. 2 fte. Dit is afgezien van eventuele invoering van algemene vakken BB/KB voor het Staatsexamen.

Overige ontwikkelingen

- Voor het staatsexamen VO is het zeer wenselijk om een procesverbetering door te voeren in het aanmelden en direct online betalen van het examen. Indien dat ingericht wordt met DigiD is er tweezijdig digitaal verkeer met persoonsgegevens mogelijk tussen DUO en de kandidaat. In de loop van 2011 zal duidelijk moeten worden welke investering hiervoor nodig is.
- Er bestaat al lang een wens voor een roosterprogramma. Roosteren gebeurt nog overwegend handmatig.
- In 2011 wordt onderzocht of examenbetrokkenen hun declaraties digitaal kunnen gaan indienen. Het CvE heeft een portal laten maken voor declaraties van vaksectieleden. Die portal kan wellicht worden ingezet voor examenbetrokkenen van het staatsexamen. Daarvoor moeten eventueel nog enige initiële kosten worden gemaakt.

Omschrijving	verwijzing hoofdstuk	WP2012 fte	WP2012 budget	WP2011 fte	WP2011 budget
Examendiensten DUO					
personeelskosten		46,4	3.533.000	46,9	3.855.000
personeel DUO i.v.m. Komex NT2	zie Hfdst.8	10,2-	1.308.000-	7,8-	765.000-
personeel DUO i.v.m. organiseren examens		36,2	2.225.000	31,8	2.384.000
meerwerk TMP's	n.v.t.			7,2	706.000
materiële kosten i.v.m. organiseren examens			327.000		306.000
uitvoeringstoetsen			-		285.000
aansluiting EOS op Basis Admin,			-		34.000
Persoonsgegevens (BAP)BSN					
totaal examendiensten DUO			2.552.000		3.715.000

De personeelskosten DUO i.v.m. NT2 in de voorgaande begrotingstabel betreft het personeel van DUO dat voor de staatsexamens NT2 werkt. Deze kosten vallen onder de verantwoordelijkheid van het CvE en zijn verwerkt in hoofdstuk 8 van dit werkprogramma.

5.3 Cito

De Stichting Cito verricht werkzaamheden in de keten van de centrale examens op grond van een wettelijke bepaling in de SLOA. Een en ander is uitgewerkt in de Meerjarige Examen Productie Planning (MEPP).

MEPP 2012

De begroting 2012 van Cito is gebaseerd op de MEPP 2012, een zeer uitgebreide spreadsheet, waarin gedetailleerd is weergegeven hoeveel werk het is de examens te construeren. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen de reguliere werkzaamheden en de extra werkzaamheden, zoals pretesten of standaardsetten ten behoeve van de normhandhaving en computerversies naast de papieren versies van de examens.

De MEPP op zich is afgeleid van de concept Hoofdlijnenbrief 2012-2013 van het ministerie van OCW.

De financiering van de Cito begroting komt voor het grootste deel uit de zogenaamde WVO mantel en voor een klein deel uit artikel 6.2b van de SLOA wetgeving. Dit artikel regelt de aanvullende subsidie voor de werkzaamheden die verband houden met de vernieuwing van de examens.

Daarbij wordt aangetekend dat in het werkprogramma 2011 nog vijf posten uit additioneel nog als p.m. waren opgenomen. Waar mogelijk zijn deze vervangen door de reële aanvragen.

Cito dient de realisatiecijfers over 2010 in juni 2011 in te dienen. Door de overgang naar een nieuwe financieel systeem zijn die gegevens nu nog niet vorhanden en is de kolom resliataie 2010 leeg.

Naast de bovenstaande wettelijke taken van Cito heeft het ministerie van OCW een dienstverleningsovereenkomst Staatsexamens NT2 voor de jaren 2008, 2009, 2010 en 2011 afgesloten met Cito voor de onderdelen luisteren en spreken. Een vergelijkbare dienstverleningsovereenkomst heeft het ministerie afgesloten met het Bureau ICE voor de onderdelen lezen en schrijven. Omdat het hier wettelijke taken van het CvE betreft, zijn deze niet hier maar onder hoofdstuk 8 opgenomen.

nr. begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
5.3 Cito	d.d.15-3-2011	d.d.12-3-2010	
Productie vwo-havo-vmbo TL examens voor pilot meerdere examenmomenten (PME)	-		219.725
Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens	401.000	398.000	
Extra productie papieren examens BB AV	452.400	570.473	
Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2012-2013	1.452.588	1.488.437	
Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito	-		29.000
Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy')	58.800	287.763	
Experimentele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot	2.176.041	1.266.523	
Voorbeeldexamens aardrijkskunde nieuwe programma vmbo	221.003	-	
Beroepsgericht schrijven Nederlands cspe	169.550	59.200	
Herinrichting Nederlands gedocumenteerd schrijven havo-vwo begeleiding pilot	294.079	38.802	
Vervolgonderzoek tweede correctie centrale examens	p.m.		
onderzoek normeringsmethodiek nav rapport Sytsma en Hooijtink	200.000	200.000	
Ondersteuning normering juni- en augustusexamens	216.880	was onderdeel pme	
Syllabi ontwikkeling bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo	p.m.	via SLO project	
Ondersteuning operationeel houden Examen Tester	190.000	p.m.	
Taal en rekenen mbo 2,3,4	p.m.	p.m.	
Rekentoets VO	p.m.	p.m.	
Referentiesets toetsen doorlopende leerlijnen	p.m.	p.m.	
totaal VO additioneel	5.832.341	4.557.923	
Examenproductie alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	8.149.067	8.594.532	
Examenproductie algemene vakken havo/vwo	4.701.045	4.960.902	
CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	1.888.992	1.859.551	
CG algemene vakken havo/vwo	1.737.236	1.854.805	
Normhandhaving	365.395	385.578	
COMPEX	400.000	500.000	
totaal WVO mantel inclusief BTW	17.241.735	18.155.368	
Landbouw vmbo examens EL&I	1.493.964	1.400.017	
totaal Cito	24.568.040	24.113.308	

5.4   *Andere uitvoerders*

SLO heeft deskundigheid en een taak op het terrein van de leerplanontwikkeling en is derhalve een partner voor het CvE voor de ontwikkeling van syllabi en documentatie. De door SLO bijgehouden vakdossiers zijn voor het CvE eveneens van (strategisch) belang. Deze vakdossiers kunnen het college belangrijke evaluatieve aanwijzingen en handvatten bieden. SLO speelt tevens een rol bij diverse vakvernieuwingen.

6 Staatsexamens VO

De staatsexamens VO zijn een taak van het CvE. DUO verzorgt het grootste deel van de werkzaamheden die voortvloeien uit de wettelijke taken van het CvE.

Het deel van de wettelijke CvE-taken die door DUO worden uitgevoerd is vastgelegd in een convenant dat CvE en DUO zullen afsluiten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt, welke taken het zelf uitvoert en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk. In het convenant worden alle werkzaamheden van DUO beschreven, voor de overzichtelijkheid zijn ook die ten behoeve van de eigen DUO-taken opgenomen.

De kosten zijn voor 2012 geprognosticeerd met het kostprijsmodel Komex 2012. De inzet van het personeel van DUO en van het bureau CvE is hier niet in opgenomen. De vergelijkende cijfers komen uit Komex 211 en de realisatie 2010 uit de Komex rapportage.

6.1 Werkzaamheden DUO

Het leeuwendeel van de kosten van de staatsexamens VO gaat op aan de vergoeding van de werkzaamheden van 2.000 externe examenbetrokkenen. DUO maakt in 2011 voor de registratie van de examenkandidaten en de examenbetrokkenen gebruik van het programma EOS (Examen Organisatie Systeem).

Als bij het CvE de webapplicatie Mendix operationeel is, kan dit worden uitgerold naar de examenbetrokkenen van de staatsexamens. In 2012 zullen deze personen hun persoonlijke gegevens, de aard en omvang van de werkzaamheden en eventuele onkosten gaan registreren in deze webapplicatie. DUO controleert en autoriseert deze gegevens en geeft voor de vergoeding van de werkzaamheden van de examenbetrokkenen digitale betalingsopdrachten aan het college, die ze doorstuurt naar OCW. De vacatures/taakvergoedingen en reis-en verblijfkosten zijn daarom vanaf 2012 ondergebracht bij 6.3 eigen activiteiten.

De examenbetrokkenen ontvangen een vergoeding per transactie. In onderstaande tabel is het aantal transacties van de ca. 2.500 examenbetrokkenen verdeeld per functie weergegeven en de procentuele verdeling van de € 1.891.000 en € 626.000 die in 2010 aan vacatures of taakvergoedingen respectievelijk reis- en verblijfkosten wordt uitgegeven. Voor 2011 is nog geen prognose bekend.

Naast de kosten zijn in de begrotingstabel ook de ontvangen examengelden opgenomen. DUO schrijft de kandidaten in en regelt de inning van de examengelden in EOS.

nr.	begrotingspost	bron	begroting	begroting	realisatie
			2012	2011	2010
6.1	staatsexamens VO werkzaamheden DUO	Komex 2012	Komex 2011	Komex rap. 2010	
	vacatiegelden/taakvergoed.	naar eigen activiteiten	1.659.000	2.008.000	
	reis- en verblijfkosten	615.000	712.000		
	examenlocaties + distributie	248.000	195.000	247.000	
	ex.drukwerk incl.dlpoma's	56.000	42.000	91.000	
	admin.kosten externen	59.000	74.000	68.000	
	diverse vergoedingen	308.000	181.000	286.000	
	vast bedrag staatsexamens VO	22.000	-		
	diverse kosten & onverdeeld	64.000	48.000	61.000	
	subtotaal staatsexamens VO	757.000	2.814.000	3.473.000	
	af: ontvangen examengelden	682.000-	587.000-	649.000-	
	totaal werkzaamheden DUO	75.000	2.227.000	2.824.000	

6.2 Staatsexamenlocatie Bonaire

Bonaire, St. Eustatius en Saba zijn sinds 10-10-2010 Nederlandse gemeenten geworden. Ten behoeve van de staatsexamens in Caribisch Nederland wordt op Bonaire een staatsexamenlocatie ingericht. Vanaf 2012 kan op Bonaire een volledig Nederlands staatsexamen volgens Nederlandse regels worden afgelegd. De verwachting is dat ongeveer 50 kandidaten hiervan in 2012 gebruik gaan maken. Wellicht wordt daarvan ook gebruik gemaakt door leerlingen van een school op Curaçao die tot 2011 in het kader van een overgangsmaatregel in staat werden gesteld op Curaçao staatsexamen af te leggen. De kosten van staatsexamenafname op Bonaire zijn hoog omdat niet voldoende deskundigen lokaal beschikbaar zijn en ze zijn ook afhankelijk van het nog zeer ongewisse aantal deelnemers.

Daarnaast worden kandidaten op Bonaire en Sint Eustatius in de gelegenheid gesteld om het landsexamen (equivalent van ons staatsexamen) af te leggen van Curaçao respectievelijk Sint Maarten, om hun eerder behaalde Antilliaanse cijferlijst tot een diploma te completeren. De inschrijfkosten voor deze landsexamens zijn verre van kostendekkend. Aan de examenbureaus van Curaçao en Sint Maarten worden de extra gemaakte kosten op declaratiebasis vergoed. Deze zullen sterk afhankelijk zijn van de deelname.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2012	2011	2010
6.2	Staatsexamens Bonaire			
6.2.1	Examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv. Huur examenruimte 12+5 dagen Reis- en verblijfkosten examenleiding Vacaties en onkostenvergoeding Subtotaal Examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv.	6.885 32.500 21.000 60.385		
6.2.2	Werving examinatoren voor de mondelinge examens: Voorbereiding in Nederland met 20 examinatoren Werving 20 examinatoren uit de Caribisch Nederland Vacaties, reis- en verblijfkosten sollicitatiecommissie Subtotaal Werving examinatoren voor de mondelinge examen	8.700 7.500 9.500 25.700		
6.2.3	Mondelinge examens Stelpost examenlocatie Vacatiegelden examinatoren en examenleiding Reis- en verblijfkosten examinatoren en examenleiding Subtotaal Mondelinge examens	5.000 78.255 127.815 211.070		
6.2.4	Logistieke kosten: distributie, opslag en examendrukwerk Totaal bruto kosten Staatsexamens Bonaire	10.500 307.655		
6.2.5	Examengelden 40 fulltime en 30 parttime kandidaten Totaal netto kosten Staatsexamens Bonaire	26.190- 281.465		

6.3 Eigen activiteiten

Kwaliteitsborging

Belangrijk speerpunt de komende jaren (2011-2013) is de kwaliteitsborging van met name de college-examens. Om deze kwaliteitsborging te realiseren wordt geïnvesteerd in onderzoek naar de kwaliteit van de mondelinge en schriftelijke college-examens en scholing en training van (nieuwe) examenbetrokkenen. Kwaliteitszorg is onderdeel van het staatsexamenbedrijf, dus in 2012 niet meer als apart project opgenomen. In het werkprogramma 2011 was als project het onderzoek (0-meting) naar de kwaliteit van de college-examens begroot op € 25.000. Bij nader inzien is het beter in 2011 in één keer een totaalbeeld te schetsen dan kleinere deelonderzoeken te spreiden over een aantal jaren en een onderzoek te doen met een meer wetenschappelijke onderbouwing. Het is van belang op korte termijn een goede analyse ter beschikking te hebben over de kwaliteit van de mondelinge examens (objectiviteit en inhoudelijke validiteit) om de jaren erna met eventuele verbeterpunten aan de slag te gaan.

Zowel betrokkenen binnen het CvE als de inspectie willen graag weten hoe het er met de mondelinge college-examens voor staat. Een extra aanjager is de legitime vraag hoe valide en

objectief de mondelinge toetsen van de staatsexamens zijn, als de commissie staatsexamens gevraagd gaan worden de (school)examens van een VO school over te nemen, zoals dat in het voorstel m.b.t. de escalatieladder verwoord wordt. De bedoeling is dat in 2013 deze maatregel in gaat.

Examenbetrokkenen

Over 2010 en 2011 zijn hier alleen de kosten van de algemeen examenleider opgenomen. Zoals hierboven vermeldt kunnen vanaf 2012 alle examenbetrokkenen via de webapplicatie Mendix worden geregistreerd en betaald.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
6.3	eigen activiteiten			
6.3.1	kwaliteitsborging			
	nulmeting-onderzoek examenlocatie Amersfoort door Cinop (literatuurstudie, observatie, gesprekken)	-	32.000	-
	idem Tilburg		32.000	
	idem Zwolle		32.000	
	verbeterplan n.a.v. nulmeting-onderzoek	10.000	-	-
	voorjaarsconferentie	10.000	-	-
	najaarsconferentie	6.000	-	-
	scholing/training			
	- kernteam	2.000	-	-
	- examinatoren	12.000	-	-
	- voorzitters	8.000	-	-
	- toetsconstructeurs	5.000	-	-
6.3.2	examenbetrokkenen			
	vacatures en taakvergoedingen	2.053.000	40.000	31.306
	reis- en verblijfkosten	601.000	15.000	10.582
	totaal	2.707.000	151.000	41.888

7 Centrale examens

Bij de centrale examens VO is van oudsher een groot aantal organisaties betrokken.

Het examen wordt afgenoem door en onder de verantwoordelijkheid van de scholen, en maakt deel uit van het gehele eindexamen dat zij afnemen. De productie is bij Cito, en de logistiek en distributie bij DUO.

Het College voor Examens is verantwoordelijk voor de inhoud,..

Bij centrale examens zijn achtereenvolgens van belang:

- syllabi
- examenopgaven
- normering
- evaluatie

Dit alles in een cyclisch proces.

7.1 Syllabi

De examenprogramma's worden vastgesteld door de Minister. Examenprogramma's geven in hoofdlijn aan welke kennis, inzichten en vaardigheden nodig zijn bij een bepaald vak. Voor het centraal examen geeft dat examenprogramma niet genoeg houvast aan examenmakers en opleiders. Vandaar dat sinds de inwerkingtreding van de globale examenprogramma's (1 augustus 2007), de CEVO en nu het CvE opdracht heeft om de eisen voor het centraal examen te specificeren in syllabi. Voor alle vakken die centraal worden geëxamineerd wordt een syllabus tot stand gebracht, vaak leunend op het uitgebreide programma zoals dat voor 1 augustus 2007 gold. Deze syllabi zijn informatie voor scholen, leerboekschrijvers en lerarenopleidingen, bij de voorbereiding op het centraal examen

In de wet CvE is de syllabus tevens een algemeen verbindend voorschrift, een eis van deugdelijkheid voor scholen. De syllabi gelden pas nadat de Minister ze heeft goedgekeurd. De Minister kan de goedkeuring alleen onthouden wegens strijd met de wet of strijd met het algemeen belang, niet om - bij voorbeeld - vakinhoudelijke redenen.

Een syllabus geldt voor het centraal examen van een bepaald jaar, maar de meeste syllabi worden van jaar op jaar niet of nauwelijks bijgesteld.

In de volgende gevallen is een nieuwe syllabus of een grondige herziening van een syllabus nodig:

1. Als uit evaluatie en maatschappelijke signalen blijkt dat de geldende syllabus niet meer voldoet.
2. Bij een vak waar de c.e. stof geregeld wisselt.
3. Bij een nieuw vak of een nieuw examenprogramma dat met een centraal examen wordt afgesloten.

In deze gevallen wordt een syllabuscommissie ingesteld, bestaande uit een voorzitter, enkele leden en ondersteuning van SLO en Cito. De leden van een syllabuscommissie ontvangen vacatiegelden conform het vacatiegeldenbesluit, tenzij hun werkgever een taakvergoeding wenst te ontvangen.

Voor de volgende vakken zijn syllabuscommissies actief, waarbij de hiervoor genoemde redenen zijn vermeld en toegelicht:

Vak	Sector	Reden	Toelichting
Aardrijkskunde	vmbo		Afgerond in 2011
Aardrijkskunde	H/V	1.	Groot onderhoud + CBT
Economie	vwo	1.	Bijstelling werkversie na evaluatie pilot t.b.v. reguliere examen vanaf 2014
Filosofie	H/V	2.	4 jaarlijkse aanpassing van examenonderwerp
Geschiedenis	H/V	2.	Examenonderwerp Verenigde Staten (regulier met tijdelijke afwijking)
Maatschappijwetenschappen	H/V	3.	Ingrijpende vernieuwing examenprogramma, in dit geval afzonderlijke ontwikkeling vereisend van havo- en vwo-syllabus
Natuurwetenschappelijke vakken	H/V	3.	Verwachte implementatie nieuwe examenprogramma's

Vak	Sector	Reden	Toelichting
Oriëntatiekennis (geschiedenis nieuw)	H/V	3.	Opbouw syllabus corpus (van pilot naar regulier)
Tehatex	H/V	2.	Periodieke aanpassing van de examenthema's
Wiskunde	H/V	3.	Herziening syllabus nieuw programma in pilotfase

nr.	begrotingspost		begroting	begroting	realisatie
			2012	2011	2010
7.1	syllabuscommissies				
	aardrijkskunde havo-vwo (tijdelijk)	30.000			
	aardrijkskunde vmbo (tijdelijk)	-	15.000		8.570
	economie vwo (tijdelijk)	-	40.000		
	filosofie (permanent)	20.000	25.000		33.038
	geschiedenis (permanent)	5.000	10.000		9.409
	maatschappijwetensch. havo en vwo (tijdelijk)	20.000	40.000		17.219
	natuurwetenschappelijke vakken (tijdelijk)	10.000	95.380		14.249
	oriëntatiekennis (geschied.nieuw)	20.000	20.000		
	tehatex (permanent)	1.000	7.000		1.094
	wiskunde (tijdelijk)	55.000	55.000		33.384
	onderhoud/herziening syllabi	-	-		800
	evaluatie en definitief maken				
	experimentele syllabi	10.000	15.000		251
	totaal syllabuscommissies	171.000	322.380		118.013

Bij een groot aantal vakken met name in het havo en vwo speelt een ingrijpende vakvernieuwing.

In bovenstaande tabel zijn deze vakken benoemd als tijdelijk.

Een vakvernieuwing doet een groot beroep op vaksecties, syllabuscommissies en de bureauorganisatie van CvE. Op dit moment wordt overlegd over invoeringsplannen van met name de natuurwetenschappelijke vakken maar spelen ook ontwikkelingen rondom de andere vakken. Beleidskeuzes van OCW (temporiseren, versneld invoeren, beëindigen) kunnen grote invloed hebben op de kosten. Dat zal vooral doorwerken bij de syllabuscommissies maar ook bij de vaksecties. Op dit moment kan daarover nog niets worden gezegd.

Wel is al enige jaren een halve fte projectformatie beschikbaar voor de extra werkzaamheden in samenhang met de vernieuwingen. Ongeacht de beleidskeuzes voor de nabije toekomst is die halve formatieplaats ook in 2012 tenminste noodzakelijk. Zie hoofdstuk 11.

7.2 Examenopgaven

De WCVE geeft als taak aan het college ondermeer het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven voor de centrale exams. Hierbij zet het college de taak van de CEVO vrijwel ongewijzigd voort. Er zijn twee veranderingen:

- de beoordelingsnormen dienen bij algemeen verbindend voorschrift te worden vastgesteld, dat wil zeggen door het college zelf
- datzelfde geldt voor de normering van de exams

Per tijdvak worden na de vaststelling van de errata van dat tijdvak de beoordelingsnormen door het college bij verzamelregeling vastgesteld. De regeling van de normering behoeft ook goedkeuring van de Minister.

De constructieopdrachten worden door de directeur van het bureau CvE aan Cito verstrekt. De rol en samenstelling van de vaksecties blijft ongewijzigd. De vaksectie heeft mandaat van de directeur om de examenopgaven vast te stellen. Hoewel het correctievoorschrift door het college wordt vastgesteld, blijft de vaksectie binnen het CvE verantwoordelijk voor de inhoud.

De taakvergoeding van leden en voorzitter wordt berekend op grond van het aantal vast te stellen exams en de tijd die daarvoor nodig is. De grootte van de begrotingspost kan worden verklaard uit het zeer grote aantal centrale exams in drie tijdvakken, met daaraan toegevoegd digitale exams, experimentele exams en bezemexamens, waarbij soms twee (of meer) exams van hetzelfde vak lange tijd naast elkaar bestaan.

Fries

CvE gaat onderzoeken wat nodig is om het vak Fries in GL TL, havo en vwo gelijk te trekken in de constructie- en vaststellingssystematiek met de andere kleine talen. Hiervoor is nodig dat naast een eerste tijdvak ook minimaal twee examens per genoemd niveau voor het tweede tijdvak op de plank komt te liggen in geval van calamiteiten. Voor de constructie Cito betekent dit een verhoging van de constructiefactor voor twee jaar:

Fries GL/TL + 2 x 1,8 vp. Totaal dus 2,0 vp

Fries havo + 2 x 1,5 vp. Totaal dus 2,0 vp

Fries vwo + 2 x 1,5 vp. Totaal dus 2,0 vp

Voor de vaksectie CvE betekent dit een verhoging van de vaststellingsfactor voor twee jaar:

Fries GL/TL + 2 x 0,4. Totaal dus factor 2,0

havo + 2 x 0,4. Totaal dus factor 2,0

vwo + 2 x 0,4. Totaal dus factor 2,0

aantallen 2010-2011	secties	leden+voorzitters	uren
havo/wo	23	78	17.217
vmbo/havo/wo	5	17	2.912
vmbo algemeen	15	56	13.195
vmbo beroepsgericht	33	103	15.414
vmbo landbouw	1	9	3.222
totaal	77	263	51.960

De taakvergoeding aan de vaksectieleden is gebaseerd op de salarisschalen in de onderscheiden onderwijssectoren. CAO-ontwikkelingen worden zo nodig met terugwerkende kracht verwerkt. In de begroting van 2011 is, ten aanzien van de BTW-heffing uitgegaan van de feitelijke situatie: slechts een deel van de scholen geeft aan dat over de 'uiteen' BTW verschuldigd is. Indien (achteraf) door scholen BTW geclaimd wordt, wordt deze claim gehonoreerd en zo nodig een begrotingswijziging voorgesteld. Naast de taakvergoeding ontvangen de vaksecties een vergoeding voor reis- en verblijfkosten en een kleine vaste onkostenvergoeding. Totaal komt dit neer op circa 5,5% van de taakvergoeding.

nr.	begrotingspost	uren	tarief	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
7.2	vakcommissies	2010-2011				
	havo-wo	18.961	54,00	1.024.000	1.100.000	1.035.174
	vmbo algemeen	14.363	47,00	675.000	711.000	695.203
	vmbo landbouw	3.222	47,00	151.000	159.000	incl.vmbo bg
	vmbo beroepsgericht	15.414	47,00	724.000	769.000	833.156
	subtotaal incl. gemid. 6% BTW en 1% loonstijging	51.960		2.574.000	2.739.000	2.563.533
	opslag voor reis-, verblijf, en onkostenvergoeding		5,5%	142.000	151.000	97.712
	totaal vakcommissies			2.716.000	2.890.000	2.661.245

7.3 Normering

De kosten voor normering zijn bij CvE traditioneel laag. Het grootste deel van de gegevensverwerking en het rekenwerk wordt verricht door Cito. De tijd die vaksecties steken in advisering is opgenomen in de aan vaksecties toegekende tijd. Wat overblijft is de beperkte bureautijd die standaard was opgenomen in de taak van de sectormangers. Beleidswijzigingen, de meer formele benadering vanwege de noodzakelijke goedkeuring door de Minister en de wens om de kwetsbaarheid van de organisatie te verminderen en dus de kennis van normering breder te maken, maken dat die beperkte tijd (het was circa twaalf vergaderingen per jaar, plus voorbereiding, circa 30 "mandagen") zeker verdrievoudigt. Dat moet in de formatie tot uitdrukking komen. Daarnaast is het gewenst dat CvE te zijner tijd over een eigen "rekentank" beschikt die niet alles overdoet wat o.a. door Cito en inspectie wordt gedaan, maar wel helpt de juiste vragen te stellen. Hiervoor is een project opgenomen.

7.4 Evaluatie

Evaluatie is één van de vier onderdelen van het examenopgavenproces en kwam tot nu toe alleen impliciet in de begroting voor. Evaluatie is een vast onderdeel van het werk van vaksecties en clustermanagers, dat door de nadruk op kwaliteitszorg verder zal worden geprofessionaliseerd. Een belangrijke stap is de ontwikkeling in samenwerking met en op voorzet van Cito van het project "klantgericht werken", waarbij de afnemers (in dit geval de docenten) systematisch worden bevraagd over het examen. Een dergelijke enquête is alleen zinvol als de invaller er iets van terug ziet. Deze follow up via de vakverenigingen is een tijdrovende zinvolle activiteit die zijn weerslag heeft op de formatie.

7.5 Koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland

In de begrotingen van CEVO was voor koninkrijkszaken een bedrag van € 20.000 opgenomen. Het ging daarbij om goede afspraken met de Nederlandse Antillen en Aruba omtrent de door hen onder hun verantwoordelijkheid aangenomen centrale examens die deels gelijk zijn aan de Nederlandse centrale examens (nopend tot overleg over de keuze van de vakken in relatie met het rooster voor de centrale examens), en die deels ervan zijn afgeleid (waarvoor goede afspraken met betrekking tot verantwoordelijkheid en afwikkeling nodig waren, en waarmee ook kosten voor aanpassing waren gemoeid).

In 2011 en de eerste jaren daarna zijn de kosten fors hoger. Dat is een gevolg van de staatsrechtelijke herziening die zijn beslag kreeg op 10 oktober 2010. De eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba maken vanaf die datum deel uit van Nederland en vallen dus onder het werkterrein van het College voor Examens. En voor Curaçao, Sint Maarten en Aruba blijft de samenwerking als voorheen met een verantwoordelijkheid die op Curaçao en Sint Maarten wordt verplaatst van landsregering Nederlandse Antillen naar eilandregering.

Voor Bonaire en Sint Eustatius geldt een overgangsregeling om te zorgen dat kandidaten niet lopende de rit met veranderende regels worden geconfronteerd. Dat leidt ertoe dat kandidaten in 2011 en een aantal jaren daarna (afhankelijk van de leerroute) onder de "oude" Antillenexamens vallen maar dan wel onder de verantwoordelijkheid van het college. Dat vergt goede afspraken tussen het college en het huidige Examenbureau van de Nederlandse Antillen (ETE) en zijn rechtsopvolger op Curaçao. Daarnaast moet het college zich voorbereiden op de situatie na de overgangsperiode als de Nederlandse onderwijswetgeving geheel op de centrale examens op de BES-eilanden van toepassing is. De in het werkprogramma opgenomen kosten betreffen vooral examens geleverd door ETE Curaçao, en vergoeding van gemaakte kosten ten behoeve van logistieke en administratieve afhandeling aan de examenbureaus van Curaçao en Sint Maarten. Saba behoudt de Engelstalige examens geleverd door CXC op Barbados en TVET op Jamaica, en examens Nederlands als tweede taal vanuit Cambridge. Ook dat gebeurt onder verantwoordelijkheid van CvE en vereist het maken van goede afspraken met deze overigens zeer professionele organisaties. *Hiervoor wordt de begroting 2011 gewijzigd, er is € 60.000 voor opgenomen.*

De bescheiden € 5.578 aan uitgaven in 2010 geven geen goed beeld van de kosten van de diverse werkbezoeken aan het Caribische deel van het Koninkrijk. Door de verwerking in P-direkt worden deze verwerkt in de loonkosten van het bureau.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
7.5	koninkrijksrelaties en Caribisch Ned.			
	algemene kosten CvE	50.000	50.000	5.578
	overgangsregeling Bonaire, St. Eustatius	350.000	350.000	
	engelstalige examen Saba	60.000	60.000	
	landsexamens	30.000	30.000	
	totaal koninkrijksrelaties en Car.Ned.	490.000	490.000	5.578

7.6 Overige activiteiten

Centrale examens op de computer

Een deel van de centrale examens wordt op de computer afgenoemt. Het CvE heeft ook hier de regiefunctie binnen de examenketen en is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van

d deze computerexamens. In 2011 is een aanbesteding gestart voor nieuwe examensoftware (zie project 11.6 Nieuw examensysteem voor digitale examens).

Werkzaamheden zijn onder andere voorlichting aan het veld, het voeren van de regie over de examenketen inzake computerexamens en het uitvoeren van de aanbesteding, inclusief het opstellen van eisen en criteria.

Voor 2010 waren hiervoor aparte begrotingsposten opgenomen. Vanwege de geringe omvang en de overlap met andere begrotingsposten, is hier voor 2011 van afgezien.

De aanbesteding voor de nieuwe computer examen software (CES) is om een aantal redenen vertraagd. Het gevolg hiervan is dat het huidige product ExamenTester langer ingezet zal worden voor de afname van digitale centrale examens. Gezien deze langere horizon, is het zinvol om alsnog een aantal verbeteringen in ExamenTester door te voeren om aan een aantal pijnpunten van de scholen tegemoet te komen (€ 30.000).

Diverse groepen en commissies

Naast de syllabus- en vakcommissies zijn meerdere commissies en adviesgroepen actief, zoals de verkenningscommissie COE's taal en rekenen; de resonansgroep verkenning mbo 1,2,3; de resonansgroep mbo ICT; ontwikkelcommissie taal en rekenen; pilot Nederlands vmbo; projectgroep beeldende vakken; begeleidingscommissie filosofie VO; ICT adviesgroep.

Een deel hiervan is als projectgroep voor een bepaalde periode ingesteld. Deze worden verantwoord onder de projecten in hoofdstuk 11. Voor de meer permanente groepen en commissies is in de begrotingstabel ruimte opgenomen voor de vacaties en reis- en verblijfkosten.

Wervingskosten commissieleden

Voor het aantrekken van leden en -voorzitters van zowel de vakcommissie (zie 7.2.) als de hiervoor genoemde groepen en commissies, worden advertenties geplaatst in vakbladen en landelijke dagbladen.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
7.6	overige activiteiten CE			
	centrale examens op de computer	30.000	-	-
	diverse groepen en commissies	25.000	25.000	3.947
	werving commissieleden	20.000	20.000	21.914
	totaal overige activiteiten CE	75.000	45.000	25.861

8 Staatsexamens NT2

In tegenstelling tot de staatsexamens VO is bij de staatsexamens NT2 geen sprake van een wettelijke taakverdeling tussen DUO en het College voor Examens. Het CvE heeft wat betreft de staatsexamens NT2 een taak naast het ministerie van OCW. Vanaf 2012 is het CvE gedelegeerd opdrachtgever en sluit het CvE nieuwe contracten met commerciële partijen.

Door de expertise en de aanwezige capaciteit bij DUO laat het college een groot deel van zijn taken door DUO uitvoeren, waarvoor het CvE en DUO een convenant zullen sluiten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt en welke taken het zelf uitvoert, en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk.

De kosten zijn geprognosticeerd met het kostprijsmodel Komex 2012. De vergelijkende cijfers komen uit Komex 2011 en de realisatie 2010 uit de Komex rapportage.

De staatsexamens NT2 groeien nog steeds. Programma I zit vrijwel altijd op alle locaties op 100% zaalbezetting. Programma II kent alleen in Amsterdam een 100% bezetting, op de andere locaties is dit niet altijd het geval. Met veel creativiteit is geprobeerd de capaciteit uit te breiden om aan de groeiende vraag te kunnen voldoen. De noodzakelijke uitbreiding in Amsterdam komt door procedurele problemen en bezuinigingen niet van de grond.

Punt van bijzondere aandacht vormen de ontvangen examengelden. DUO schrijft de kandidaten in en regelt de inning van de examengelden in EOS. Indien betaling uitblijft volgt automatische uitsluiting van deelname aan het examen, maar door de tijd die nodig is voor de verwerking van de betalingen, is er toch gemiddeld 10% no-show. Uitbreiding van de elektronische betaalmogelijkheden, moet hier verandering in brengen.

Het ministerie van OCW heeft in 2007 een dienstverleningsovereenkomst Staatsexamens NT2 voor de jaren 2008, 2009, 2010 en 2011 voor de onderdelen luisteren en spreken afgesloten met Cito. Een vergelijkbare overeenkomst voor de onderdelen lezen en schrijven werd toen afgesloten met het Bureau voor Interculturele Evaluatie BV, kortweg ICE.

Momenteel wordt met het Ministerie voor de opvolging van de huidige dienstverlenings-overeenkomsten een aanbesteding gestart, met een looptijd van twee jaar en een optionele verlenging van nog eens twee jaar. Hierdoor kan beter worden ingespeeld op de ontwikkelingen rond NT2. Dit werkprogramma loopt vooruit op de aanbesteding. Daarom is uitgegaan van een extrapolatie van de begrotingen van 2011, waarbij gebruik gemaakt is van de prognose van het aantal kandidaten door DUO.

Tot slot zijn eigen activiteiten opgenomen. De vergoeding aan de drie commissieleden is voor 2011 met € 20.000 verhoogd voor de aanbesteding. Daarnaast zijn hier ook de kosten opgenomen van het Steunpunt Staatsexamens NT2 op de Arbeidsmarkt en de website Staatsexamen NT2. Beide worden verzorgd door het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) van de Universiteit van Amsterdam.

nr.	begrotingspost	aantal	tarief	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
8	staatsexamens NT2					
8.1	werkzaamheden DUO			3.000	7.000	3.000
	vacatiegelden/taakvergoed.			720.000	569.000	600.000
	examenlocatiekosten			6.000	1.000	8.000
	examendrukwerk incl.diploma's			3.000	2.000	-
	administratieve kosten			31.000	-	26.000
	diverse vergoedingen			953.000	1.035.000	597.000
	directe personeelskosten			4.000	28.000	4.000
	diverse kosten & onverdeeld			2.000	-	4.000
	procesgebonden kosten			355.000	-	359.000
	toegerekende concernoverhead			2.077.000	1.642.000	1.601.000
	subtotaal werkzaamheden DUO			1.471.000-	989.000-	1.226.000-
	ontvangen examengelden			606.000	652.000	375.000
8.2	Cito: luisteren en spreken					
	constructie, testen, analyse en samenstelling			372.312	364.020	421.870
	afname luisteren en spreken			593.904	607.385	710.023
	genormeerd bedrag per kandidaat					
	spreken	13.000	50,55	657.150	693.840	676.900
	training beoordelaars			33.139	32.489	31.661
	onderzoek			53.933	52.875	70.973
	projectmanagement en overleg			65.918	99.875	
	totaal exclusief BTW			1.776.355	1.850.484	1.911.427
	BTW		19%	337.507	351.592	363.171
	totaal Cito: luisteren en spreken			2.113.862	2.202.076	2.274.598
8.3	ICE: lezen en schrijven					
	constructie, testen, analyse en samenstelling			583.890	532.820	629.601
	vaste kosten afname lezen en schrijven			411.908	403.152	518.470
	beoordeling per kandidaat					
	schrijven	13.000	16,90	219.700	215.540	207.480
	calamiteiten helpdesk			14.750	25.875	
	onderzoek			51.800	50.800	
	projectmanagement, overleg, alg.kosten en ICT			150.722	164.796	
	totaal exclusief BTW			1.432.770	1.392.983	1.355.551
	BTW		19%	272.226	264.667	257.555
	totaal ICE: lezen en schrijven			1.704.996	1.657.650	1.613.106
8.4	eigen activiteiten					
	commissieleden		3	113.000	133.000	48.219
	ITTA: steunpunt en website	(2010 via OCW)		57.894	56.441	350
	totaal eigen activiteiten			170.894	189.441	48.569
	totaal staatsexamens NT2			4.595.752	4.701.167	4.311.273

9 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo

In de brief aan de Onderwijsinstellingen d.d. 29 januari 2010 over de Implementatie referentieniveaus taal en rekenen mbo heeft de staatssecretaris medegedeeld dat er m.i.v. het schooljaar 2011-2012 pilot afnames plaats zullen vinden van de centraal ontwikkelde examens taal en rekenen voor mbo 4. Voor mbo 1, 2 en 3 gebeurt dat een jaar later.

Dit betekent dat er voor deze pilotexamens vaststellingscommissies actief zijn die deze examens vast gaan stellen volgens de werkwijze zoals die binnen het CvE ook voor de centrale examinering in VO gangbaar is. Daarmee vindt in 2012 dus al een gedeeltelijke overgang plaats van de projectfase naar de reguliere inbedding in het CvE van centrale examinering voor de examens taal en rekenen voor het mbo.

In 2012 worden er ook vaststellingscommissies ingesteld die voor taal en rekenen de centraal ontwikkelde examens voor mbo 2 en 3 (2F) vast gaan stellen.

Dit betreft pilotexamens die voor 2F in het 1e pilotjaar (2012-2013) en voor 3F in het 2e pilotjaar (2012-2013) afgenoem worden.

Naast de reguliere activiteiten die plaats vinden in 2012 (zoals het vaststellen van de pilotexamens) vinden er nog steeds projectactiviteiten plaats die beschreven zijn in het Implementatieplan versie 2. Dit plan is in april 2010 vast gesteld door OCW en geldt als aanvulling op het Implementatieplan van februari 2009.

De kosten voor 2011 voor de vaststellingscommissies voor de COE's Nederlandse taal en rekenen 3F vallen hoger uit dan van te voren begroot. Dit heeft twee oorzaken.

Het eerste betreft het toevoegen van een lid aan beide commissies. Dit toegevoegde lid is afkomstig uit het ontvangende/naast hoger gelegen onderwijs, in het geval van 3F is dat het hoger beroepsonderwijs. De tweede verklaring van de gestegen kosten is dat de schatting van het aantal vast te stellen eenheden te bescheiden bleek. Het gaat om het vaststellen van items voor 3 eenheden, waar in de oorspronkelijke begroting is gerekend met 2,5 eenheden. De begroting voor 2011 is daarom naar boven bijgesteld.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
9	centrale examens mbo			
	vaststellingscommissies			
	taal niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	79.800	13.300	-
	rekenen niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	79.800	13.300	-
	taal niveau 4	79.800	79.800	-
	rekenen niveau 4	79.800	79.800	-
	subtotaal taakvergoeding	319.200	186.200	-
	bijkomende (reis)kosten	5.50%	17.600	10.200
	totaal vaststellingscommissies		336.800	196.400

10 Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs

Met ingang van het schooljaar 2013-2014 worden de referentieniveaus voor taal en rekenen ook een onderdeel van de het eindexamen VO. Het College voor Examens is daarom gestart met de voorbereidingen hiervoor. In 2011 worden de syllabi van de centrale examens Nederlands herzien en een infrastructuur opgezet voor rekenen om de centrale rekentoetsen vast te stellen en te normeren. In onderstaande tabel staan de begrote kosten hiervoor onder elkaar.

nr.	begrotingspost	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010
10	taal & rekenen voortgezet onderwijs			
	taal syllabi 2F,3F,4F (vanaf mrt.2011)	4.800	4.800	-
	rekenen 2F (vanaf mrt.2011)	55.900	28.300	-
	aanpassen rekentoetswijzer 2F (vacaties)	4.600	2.500	-
	rekenen 3F (vanaf mrt.2011)	55.900	28.300	-
	aanpassen rekentoetswijzer 3F (vacaties)	4.600	2.800	-
	subtotaal taakvergoeding/vacaties	125.800	66.700	-
	bijkomende (reis)kosten	5.50%	6.900	3.700
	totaal taal & rekenen voortgezet onderwijs	132.700	70.400	-

Syllabi centrale examens Nederlands aanpassen aan referentieniveaus

De referentieniveaus voor de Nederlandse taal worden getoetst via de bestaande centrale examens Nederlands in het voortgezet onderwijs. In hoeverre de huidige centrale examens hier voor aangepast dienen te worden, wordt bekeken door een syllabuscommissie voor de syllabi Nederlands van het voortgezet onderwijs. *Deze is actief sinds begin 2011 en zal naar verwachting in september van dat jaar met aangepaste syllabi in concept komen.* Verder zal in de aanloop naar 2013-2014 van de huidige infrastructuur gebruik gemaakt worden. De huidige vaksecties zullen de examens dan vaststellen met inachtneming van de op de referentieniveaus aangepaste syllabi. De syllabi zullen in 2012 na een zorgvuldig afstemmings- en vaststellingstraject door CvE definitief worden vastgesteld.

Pilots rekenen in 2012 en 2013

Via een centrale toets zal van rekenen worden vastgesteld of de kandidaat die in 2013-2014 examen doet aan het bijbehorende referentieniveau voldoet. *Omdat het hier om een voor het CvE nieuw te toetsen leerinhoud gaat, worden hier ook voor beide niveaus nieuwe vaststellingscommissies ingericht (één voor 2F en één voor 3F), te starten in het voorjaar van 2011. Tot die tijd zullen de reeds aangetrokken voorzitters van deze commissies alvast deelnemen aan de rekentoetswijzercommissie. Dit is de commissie die onder leiding van de SLO de referentieniveaus 2F en 3F operationaliseert tot een kader voor de te ontwikkelen centrale rekentoetsen vo.*

In 2011 starten de vaststellingscommissies met het vaststellen van varianten voor één afnameperiode in 2012 volgens de rekentoetswijzer. In 2012 worden de voorbereidingen getroffen voor een uitgebreide pilot in 2013. De uitbreiding betreft de herkansingsperiode. In 2012 wordt ook rekening gehouden met kosten die gemoeid zijn met het aanpassen van de rekentoetswijzer op basis van ervaringen met het construeren, vaststellen, afnemen en normeren van de eerste toetsen met deze wijzer als basis.

11 Projecten

Naast de structurele activiteiten zijn er tal van projecten, zowel voor de centrale als voor de staatsexamens. Voor projecten waarbij naast het CvE ook door ketenpartners kosten gemaakt worden, zijn die kosten wel in dit hoofdstuk opgenomen maar in een aparte tabel.

Omdat projecten vaak een meerjarig karakter hebben, is hierna een meerjarig overzicht opgenomen over de jaren 2009 tot en met 2015. Na het overzicht volgt een toelichting op de afzonderlijke projecten.

In verband met de uitvoering van nieuwe taken of adviesaanvragen van het departement is uitbreiding van de personeel is opgenomen. Toelichting per sector:

- In dit Werkprogramma is een uitbreiding opgenomen vanwege de werkzaamheden ten behoeve van een keurmerk in het mbo. Behalve een projectmedewerker, die op de loonlijst staat, is in 2011 inzet van 2 adviseurs via projecten noodzakelijk (project 11.14).
- Voor de sector PO is met ingang van april 2011 een kwartiermaker aan de slag gegaan. Het is de bedoeling in ongeveer een half jaar tijd de werkzaamheden af te ronden. Op basis van de ingezette ontwikkeling valt te verwachten dat aansluitend een verdubbeling van deze formatie het begin zal zijn van centrale eindtoetsing in het primair onderwijs onder regie van het CvE. De eindrapportage van de kwartiermaker zal uitsluitsel geven over de toekomstige personele inzet ten behoeve van dit nieuwe beleidsthema (project 11.15).
- In het VO is de introductie van een rekentoets een nieuwe fenomeen: geen schoolexamen, geen centraal examen, maar een centrale rekentoets. Het CvE bepaalt in welke vorm de rekentoets VO wordt afgenomen en wanneer dat in het schooljaar gebeurt. De voorbereiding op deze toets vraagt aanvullende capaciteit en deskundigheid (project 11.16).

In de begroting 2011 waren enkele projecten opgenomen die niet meer in de vergelijkende cijfers voorkomen. Hierna is aangegeven welke projecten het betreft onder vermelding van het projectnummer in het werkprogramma 2011 en waarom ze zijn geschrapt. De overgebleven projecten zijn vernummerd.

Oud 10.11 Printing on demand

Het voorgestelde experiment is door de overschakeling naar Lijnco overbodig geworden.

Deel 10.12 Extra items pretesten Luisteren I

Door de directie BVE is dit rechtstreeks met Cito afgehandeld.

Oud 10.13 Digitale college-examens

Dit is reeds in 2010 door en voor rekening van DUO gerealiseerd.

Oud 10.14 Kwaliteitsborging college-examens

Dit is uit de projectsfeer gehaald en ondergebracht bij hoofdstuk 6.

Projecten: aandeel CvE

nr.	begrotingspost	begroting 2014	begroting 2013	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010	realisatie 2009
11	projecten						
11.1	ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking			75.000	75.000	7.333	
11.2	vernieuwing Nederlands havo en vwo			1.500	12.000	1.145	
11.3	ontwikkeling opvolger Binas / Biodata			6.500	6.500		
11.4	uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen			30.000	50.000	37.961	
11.5	voorbereiding centrale examens mbo niveau 4: syllabus en voorbeeldexamen			81.250	81.640	112.233	128.005
	niveau 1,2,3: prototypen, syllabus en voorbeeldexamen			85.800	85.150	84.469	54.989
	organisatie en examinering (ICT)			67.600	67.600	58.963	-
	projectformatie clustermanager 70% t.l.v. BVE			56.979	55.862	9.038	
11.6	nieuw examsysteem voor digitale examens						
	kwaliteitsborging extern	6.000	12.000	34.000	127.558		
	brede projectmanager	153.938	94.562	200.853	378.249		
	projectondersteuning	35.186	35.186	82.100	140.744	325.968	
11.7	onderzoek examensoftware en schoolsystemen			10.000	10.000		
11.8	onderzoek taalgebruik vmbo examens	UU		36.000	-	35.557	
11.9	staatsexamens NT2						
	digitalisering schrijfexamens			120.000	200.000	41.897	
	onderzoek ontwikkeling Programma III-examen			p.m.	10.000		
	extra voorbeeldexamens voor Programma I				-	30.000	
11.10	beroepsgericht schrijven nederlands			15.000			
11.11	naar toetsitembanken voor BB en KB			20.000			
11.12	onderzoek normering ce's en aangescherpte uitslagregels			p.m.	p.m.		
11.13	ondersteuning bij vakvernieuwingbétavakken en normering			72.000	47.000		
11.14	projectmedew. keurmerk mbo 1 fte per 1-4-2011			p.m.	67.147		
	ondersteuning bij advies kerumerk mbo				-	160.000	
11.15	kwartiermaker eindtoets PO					50.000	
11.16	taal en rekenen VO					24.420	
	totaal projecten	195.124	141.748	1.019.001	1.678.391	718.437	182.994

Projecten: aandeel ketenpartners (volgende pagina)

nr.	begrotingspost	keten-partner	begroting 2014	begroting 2013	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010	realisatie 2009
11	projecten							
11.2	vernieuwing Nederlands havo en vwo	Cito			25.000	25000		
	vernieuwing Nederlands havo en vwo	SLO			1.100	1100		
11.6	nieuw examsysteem voor digitale examens							
	Ontwerpen/bouwen infrastructuur + ondersteunende software	DUO			148.579	594.317		
	Aanschaf hardware	DUO			262.500	262.500		
	Beheer hardware intern	DUO	277.200	277.200	138.600			
	Inhuur hardware + beheer drukke periodes (hosting)	DUO	141.000	141.000	70.500			
	Ontwerpen/bouwen infrastructuur	DUO		25.740				
	Aanschaf hardware	DUO	48.333	96.667				
	Inhuur hardware + beheer drukke periodes	DUO		6.500				
	Ontwikkelen presentatiesoftware	bedrijf X			212.000	848.000		
	Ontwikkelen logistieke software, inclusief koppelvlakken	DUO			234.000	936.000		
	Onderhoud/uitbreiding van presentatiesoftware	DUO	159.000	159.000				
	Onderhoud/uitbreiding logistieke software	DUO	175.500	175.500				
	Rapportagemodeule	DUO	138.600	138.600	138.600			
	Uitbreiden presentatiesoftware voor NT2	DUO	51.400	205.600				
	Helpdesk	DUO	400.000	400.000	300.000			
	Herscholing VO en MBO	DUO		84.480	42.240			
	Herscholing NT2	DUO	3.168					
	Scholing nieuwe scholen VO en MBO (1 sessie per jaar)	DUO	3.168	3.168	3.168			
	Hardware tokens (17.000 stuks) eerste keer	DUO		459.000	51.000			
	Hardware tokens per jaar	DUO	25.500					
	Token uitrol en ondersteunen eerste keer	DUO		349.272	38.808			
	Token uitrol en ondersteunen per jaar	DUO	38.808					
	Projectorganisatie	DUO	10.280	41.120	331.739	331.739	100.000	
	Inzet Cito	Cito			247.220	520.686		
11.12	Onderzoek normering c.e.'s en aangescherpte uitslagregels	Cito			p.m.	p.m.		
Totaal projecten aandeel ketenpartners			1.478.457	2.556.347	2.245.054	3.519.342	100.000	

Toelichting:

11.1 Ontwikkeling aanpassing digitale examens kandidaten met zintuiglijke beperking

Digitale examens vergen een andere aanpassing voor kandidaten met een visuele beperking dan de papieren examens. Dedicon ontwikkelt vormen die voor deze kandidaten geschikt zijn. De nieuwe techniek, het van jaar tot jaar sterk wisselende aantal kandidaten en de variëteit in beperking maakt dat de definitieve vorm nog niet is gevonden en voortdurend begeleiding en evaluatie nodig is. In 2010 was sprake van onderuitputting door het ontbreken van kandidaten. In 2011 zijn er wel kandidaten.

In 2010 en voorgaande jaren werd onder dezelfde post de ontwikkeling van aanpassingen voor kandidaten met een auditieve beperking bekostigd. Daarvoor is inmiddels een werkbare standaardvorm gevonden tussen Cito en Effatha-Guyot, zodat vanaf 2011 deze kosten vast in de CvE-begroting staan. Het bedrag in de CvE begroting is daarom verlaagd van € 100.000 naar € 75.000.

11.2 Vernieuwing Nederlands havo en vwo

In de pilot 'gedocumenteerd schrijven' schooljaar 2008/2009 is op tien scholen in de klassen 5 havo, 5 vwo en 6 vwo een toets 'gedocumenteerd schrijven' afgenoem als SE. Doel van de pilot was te onderzoeken hoe de vaardigheid schrijven op een valide en verantwoorde wijze terug kan keren in het CE Nederlands havo/vwo.

Na afloop van deze pilot heeft het CvE in 2009 aan Cito opdracht gegeven, om vervolgonderzoek te doen naar correctiemodellen die de beoordelaarsovereenstemming verhogen. Daar kwam echter niet een beoordelingsmodel uit dat tot een betere beoordelaarsovereenstemming leidde.

Opmerkelijk is dat dit niet overeen komt met de resultaten van ander onderzoek van instituten buiten CvE en Cito. Het verschil kan hierbij zitten in de training van docenten.

Omdat de vorm van het beproefde schrijfexamen in de pilot als meest valide wordt gezien en CvE een mogelijkheid ziet om een betere beoordelaarsovereenstemming te kunnen bereiken, wil CvE aan Cito opdracht geven om een vervolgonderzoek uit te voeren in het najaar 2011 en voorjaar 2012, waarbij beoordelaars voorafgaand aan de beoordeling met een globaal beoordelingsmodel, worden getraind.

Begroting onderzoek 2011/2012:

CvE	vacaties en reiskosten klankbordgroep en adviescommissie	€ 1.500
Cito	opstellen instructie; installatie helpdesk; werving en training correctoren; vacaties en reiskosten correctoren; data-analyse; rapportage voor CvE, klankbordgroep en adviescommissie	€ 50.165
SLO	vacaties en reiskosten lid klankbordgroep	€ 2.200

11.3 Ontwikkeling richtlijnen informatieboek exacte vakken

Voor de exacte vakken worden richtlijnen opgesteld waaraan informatieboeken, die zijn toegestaan bij het centraal examen van deze vakken, getoetst kunnen worden. Begin 2011 wordt hier een begin mee gemaakt met een klein groepje mensen (1 persoon per vak). In 2012 worden de werkzaamheden voortgezet, waarbij het aantal betrokken personen per vak zal worden uitgebreid.

11.4 Uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen

In 2009 is een start gemaakt met de automatisering van de (vak)commissies van de toenmalige CEVO. Dit registratiesysteem is een groeimodel en wordt in 2011 uitgerold over de examenbetrokkenen voor de centrale examens. Met OCW wordt de import van betalingsopdrachten naar SAP-OCW onderzocht en in 2011 doorgevoerd. Samen met DUO wordt onderzocht of dit systeem in 2012 ook voor de digitalisering van de examenbetrokkenen van de staatsexamenadministratie bij DUO ingezet kan worden.

11.5 Voorbereiding centrale examens mbo

Het kader voor de uitgaven voor de voorbereidingen centrale examens mbo is het Implementatieplan zoals dat in februari 2009 is vastgesteld in de stuurgroep taal en rekenen (versie gedateerd 12-02-09). Aanvullingen hierop zijn vastgesteld in de stuurgroep van 16-04-10 en verwerkt in de nieuwe versie van het Implementatieplan die ook digitaal gepubliceerd is op de website van CvE. In dat plan is een begroting opgenomen voor fase 1, waarin ook de kosten zijn geraamd voor 2012. Dit werkprogramma is een specificatie en bijstelling van die begroting conform de afspraak die gemaakt is met OCW. Jaarlijks wordt op basis van de voortgang en de werkelijke besteding een specificatie gemaakt van het begrote bedrag.

In het werkprogramma 2011 was 1 fte clustermanager opgenomen onder de loonkosten in hoofdstuk 4. Dit betreft echter projectinformatie, die voor 70% ten laste van BvE komt. De overige 30% komt voor rekening van VO. Dit is met terugwerkende kracht verplaatst naar dit project.

11.6 Nieuw examensysteem voor digitale examens

In 2011 is begonnen met de realisatie van de nieuwe examensoftware en de onderliggende infrastructuur bij DUO. Hiervoor zal (gebaseerd op de planning van 21 april 2010) veel werk worden verzet en hardware worden aangeschaft in 2011 en 2012. Er zullen die jaren dus ook veel kosten worden gemaakt. De verdeling van de kosten over de ketenpartners en de beide jaren is gebaseerd op de oorspronkelijke projectplanning. De kostenverdeling wordt later bijgesteld. De software draagt de naam ComputerExamenSysteem, kortweg CES.

Ontwerpen infrastructuur (kosten van DUO)

Bij DUO wordt een infrastructuur ingericht, waar de examenbestanden, kandidaat-informatie, kandidaat-antwoorden, etc. veilig moeten worden opgeslagen. Daarnaast moeten er koppelingen met bestaande DUO-systemen (zoals BROn) worden gemaakt. Ook moet de nieuwe infrastructuur geschikt zijn om grote aantallen online examenafnames aan te kunnen. Bij een online afname worden door vele kandidaten tegelijkertijd opgaven ingelezen en antwoorden weggeschreven. Het ontwerpen van deze infrastructuur is door DUO gecalculerd op € 742.896,00 in totaal, waarvan 80% in 2011 (€ 594.317) en 20% in 2012 (€148.579)

Aanschaf hardware (kosten van DUO)

Deze post beschrijft de daadwerkelijke aanschaf van de hardware die nodig is bij DUO om bovenstaande infrastructuur op te zetten. Het totaalbedrag is € 525.000, waarvan 50% besteed wordt in 2011 (€ 262.500) en 50% in 2012 (€ 262.500).

Ontwikkelen software CES door JTeam (kosten van CvE)

De nieuwe examensoftware wordt in twee delen opgesplitst. Aan de ene kant staat de logistieke software, nodig voor onder andere het inplannen en het beheren. Aan de andere kant staat de presentatiesoftware, onder andere nodig voor de afname en de correctie. Aangezien DUO verantwoordelijk is voor het onderbrengen en beheren van de gegevens, is de keuze gemaakt om DUO ook de ontwikkeling van de logistieke software te laten doen. Voor de ontwikkeling van de presentatiesoftware is een Europese aanbesteding gestart, die door JTeam gewonnen is. Deze post bevat de kosten die nodig zijn om het product te laten ontwikkelen. Het totaalbedrag hiervoor is € 1.060.000, waarvan 80% besteed wordt in 2011 (€ 848.000) en 20% in 2012 (€ 212.000).

Ontwikkelen logistieke software door DUO (kosten van DUO)

De ontwikkeling van de logistieke sofware wordt door DUO gedaan. Het totaalbedrag hiervan is € 1.170.000. Ook hier wordt 80% in 2011 besteed (€ 936.000) en 20% in 2012 (€ 234.000)

Projectmanagement DUO (kosten van DUO)

DUO maakt vanaf de start van het project (augustus 2010) projectkosten gemaakt, zoals projectleiders en een projectmanager. De € 331.739 bij deze post zijn voor deze projectkosten

Kwaliteitsborging (kosten van CvE)

Voorafgaand aan de aanbesteding zal het CvE samen met DUO een architectuur opstellen (overzicht van alle onderdelen en een eerste plan van aanpak). Voor deze samenwerking is externe expertise nodig in de vorm van een architect.

Door tijdens de realisatiefase experts in te zetten op het gebied van projectvoering, speciale functionaliteit (denk aan verklankingssoftware) en techniek borgt het CvE dat de gewenste kwaliteit ook daadwerkelijk wordt opgeleverd.

De totale kosten in 2011 voor deze ondersteuning is € 127.578 en 2012 € 34.000.

Algemene projectmanager (kosten van CvE)

Binnen het project is een algemene-projectmanager noodzakelijk, die op sensitieve en krachtige wijze alle ketenpartners aanstuurt. De voorkeur is om deze rol niet intern door CvE te laten vervullen, maar extern aan te trekken, met name omdat CvE niet de expertise in huis heeft om leiding te geven aan een softwareontwikkelingsproject. Daarnaast is het CvE ook al sterk bij de ontwikkeling van de nieuwe examensoftware betrokken en is het van belang dat de centrale aansturing een neutraal karakter moet hebben. Voor 2011 is hiervoor € 378.284 begroot en voor 2012 € 200.853.

Projectondersteuning (kosten van CvE)

De administratieve ondersteuning van het project wil het CvE extern beleggen, vanwege het specifieke karakter van dit project. Voor 2011 is hiervoor € 140.744 begroot en voor 2012 € 82.100.

11.7 Onderzoek beveiliging examensoftware

Door de langere inzet van ExamenTester is het gewenst dat de applicatie nogmaals wordt getest op robuustheid met betrekking tot de beveiliging van gegevens. Een extern bureau zal dit onderzoek uitvoeren.

11.8 Onderzoek taalgebruik vmbo examens (NWO-programma Begrijpelijke Taal)

Het eerste onderzoek door de Universiteit Utrecht naar de begrijpelijkheid van taal heeft geresulteerd in het rapport "Slecht begrepen of slecht geleerd?". Op grond van de uitkomsten van dit onderzoek is een vervolgonderzoek gewenst. Het CvE kan met dit onderzoek participeren in een groot onderzoeksproject van de NWO naar Begrijpelijke Taal.

Het gaat daarbij om nader theoretische verkenning; experimenteel onderzoek en de uitwerking van hulpmiddelen voor enerzijds de makers van toetsen (Cito) en anderzijds de toezichthouder op de toetskwaliteit (CvE).

11.9 Staatsexamens NT2

De projecten uit het werkprogramma 2011 zijn geconcretiseerd en het bedrag is verlaagd van € 300.000 naar € 240.000

Digitalisering schrijfexamens

In 2010 is de voorbereiding Digitalisering Schrijfexamens (DSS) ingezet. De ontwikkeling wordt gebaseerd op de uitkomsten van enkele onderzoeken die in 2008 en 2009 zijn uitgevoerd. Waarschijnlijk zullen niet van de ene op de andere dag alle schrijfexamens van blocnote en papier naar het toetsenbord verhuizen. Op grond van de vooronderzoeken lijkt het wijs om nog een zekere tijd beide type examens naast elkaar te laten bestaan. Vanaf 2014 zullen vooral digitale afnames plaats vinden en een deel van de afnames (25%) zal dan met papier en pen zijn. In 2011 zal de eerste experimentele constructie door ICE plaats vinden. Tevens moeten we rekenen op enige aanpassingen in de examensoftware RelanPro; voor dit onderdeel is een voorstel gedaan door de firma Maro.

Onderzoek ontwikkeling Programma III-examen

Het CVE gaat een onderzoek doen naar de wenselijkheid om een NT2-examen in te voeren voor anderstalige volwassenen die op een hoger Taalniveau functioneren. De huidige examens zijn vastgelegd op het CEF-niveau B1 en B2. De vraag is of onderwijsinstellingen, de arbeidsmarkt of kandidaten het noodzakelijk vinden om een diploma NT2 te tonen op het CEF C1-niveau. De commissie Staatsexamens NT2 gaat in het voorjaar 2011 panelgesprekken voeren met de 3 groepen betrokkenen en zal begin september een rapport opleveren.

De minister van OCW heeft het Meyerink-niveau 4F aangewezen als het eindniveau Taal en Rekenen voor vwo-ers. Dat taalniveau is het C1-niveau. De commissie zal in haar rapportage deze beleidskeuze mede in verband brengen met de eigen onderzoeksuitkomsten.

Extra voorbeeldexamens voor Programma I

Deelnemers van het NT2-examen Programma I zijn minder vaardig dan we gewend waren. De slagingspercentages dalen. De opleidingen zouden meer en vaker willen oefenen met de kandidaten voordat zij op examen gaan. Tot 2005 werden jaarlijks voorbeeldexamens gemaakt. Sindsdien is er maar één versie vrij gegeven (Voorbeeldexamens 2009). Er is veel behoefte aan extra voorbeeldopgaven. Bij de samenstelling van de nieuwe examens voor 2012 willen we graag meteen een nieuw Voorbeeldexamen P1 laten samenstellen. Voorbeeldexamens worden samengesteld met (oudere) opgaven die al geruime tijd en in verschillende examens hebben meegedaan.

11.10 Beroepsgericht schrijven Nederlands

In 2010 is de pilot Beroepsgericht Schrijven Nederlands (BSN) gestart. Doel van deze pilot is om te onderzoeken of BB-leerlingen beter Nederlands gaan schrijven als het over een voor hen herkenbaar onderwerp gaat. In de pilot worden in de beroepsgerichte vakken een schrijfopdracht Nederlands afgenoemt die gekoppeld is aan de inhoud van het cspe beroepsgericht. Voor 2011 werd door CvE en Cito de pilot uitgebreid. Op een beperkt aantal scholen werd voor alle beroepsgerichte vakken een schrijfopdracht Nederlands ontwikkeld en afgenoemt. In 2012 wordt

de pilot voor de BB herhaald op meerdere scholen en tegelijkertijd voor een aantal beroepsgerichte bakken uitgebreid naar KB. In de pilot 2012 staan de volgende onderzoeks vragen centraal:

1. Is het mogelijk om voor alle beroepsgerichte programma's gelijkwaardige schrijfopdrachten Nederlands te ontwikkelen?
2. Wat betekent het voor de organisatielast op een school wanneer verschillende beroepsspecifieke opdrachten voor de beroepsgerichte programma's worden afgenoem?

11.11 Naar toetsitembanken voor BB en KB

Enige tijd geleden is de start gemaakt met het onderzoek naar mogelijkheden voor een toetsitembank voor de digitale examens voor BB en KB. Een van de vele voordelen van het werken met een toetsitembank is een betere geheimhouding van de examens. In 2010 is een pilot gestart waarbij onderzocht is wat de mogelijkheden van de toetsitembank is voor de digitale centrale examens voor de algemene vakken in het vmbo (BB en KB). In 2011 worden als proef de eerste toetsen getrokken uit de toetsitembank. In 2012 is het de bedoeling de proef uit te breiden en voor meerdere vakken op deze manier een examen samen te stellen. Om dit te kunnen realiseren is inventariserend onderzoek nodig naar de specifieke eisen van de verschillende avo-vakken. Ook is het nodig de betrokken vaksecties te scholen.

11.12 Onderzoek normering c.e.'s en aangescherpte uitslagregel

In 2012 en 2013 wordt in twee stappen de uitslagregel aangescherpt. Dat zijn niet de prestatie-eisen per vak, maar wel de overall eisen.

Wij hebben een aantal vakken waarbij we normhandhavingstechnieken als pretest en posttest inzetten: negen bij havo en vwo, drie bij GL/TL. Bij de meeste wordt relatief genormeerd: als er geen aanwijzingen zijn dat de populatie vaardiger of minder vaardig is dan in de voorgaande examenjaren, is een belangrijk uitgangspunt bij de normering dat het percentage onvoldoendes ook niet sterk afwijkt van de voorgaande jaren. In een voor het overige stabiele situatie is dat verantwoord. Bij havo en vwo is borging met een tiental vakken, die veel gekozen worden, een redelijk houvast om te voorkomen dat we met de groep meedalen of -stijgen. En bij vmbo werken we weliswaar aan uitbreiding, maar die zal in 2012 en 2013 nog niet op het niveau van havo en vwo zijn.

De aanscherping van de uitslagregel kan leiden tot de volgende mogelijke effecten (die gelijktijdig kunnen optreden):

- Veel meer kandidaten dan voorheen doen wel examen maar slagen niet;
- Scholen gaan strenger selecteren: de zwakkere vwo-leerlingen gaan naar havo, de zwakkere havo-leerlingen naar TL enzovoorts;
- Leerlingen en scholen gaan harder werken om aan de hogere eisen te voldoen.

Als leerlingen in heel Nederland beter gaan presteren om aan de extra eisen te voldoen, dan zouden ze bij een relatieve normering gestraft worden. Immers: de populatie is vaardiger dan in de voorgaande jaren, maar het percentage onvoldoendes is ongeveer gelijk aan dat in de voorgaande jaren.

Als scholen in heel Nederland strenger gaan selecteren om te zorgen dat niet te veel kandidaten zakken, dan treedt precies hetzelfde effect op.

Daarom hebben we harde gegevens nodig over de moeilijkheidsgraad van de c.e.'s van 2012 en 2013 in vergelijking met de voorgaande examenjaren. Deze gegevens zullen vooral van Cito moeten komen. Bij het verschijnen van dit werkprogramma is nog niet duidelijk welke aanpak daarbij gehanteerd zal worden. Daarom is zowel voor Cito als voor het CvE slechts een p.m. post opgenomen en zal, zodra er concrete bedragen genoemd kunnen worden, een aanvulling op dit werkprogramma worden ingediend.

11.13 Ondersteuning bij vakvernieuwing bétavakken en normering

De ingrijpende vakvernieuwing bij alle exacte vakken havo en vwo vormen een flinke extra belasting voor het CvE, zowel bij de sector- als bij de clustermanager. Omdat het hier geen structurele belasting betreft, wordt voorgesteld 0,5 fte projectformatie aan te trekken.

Daarnaast is in paragraaf 7.3 inzake normering al aangegeven dat de beleidswijzigingen, de meer formele benadering vanwege de noodzakelijke goedkeuring door de Minister en de wens om de kwetsbaarheid van de organisatie te verminderen en dus de kennis van normering breder te maken, extra druk leggen op de sectormangers. Hier betreft het geen tijdelijke maar structurele taakverzwarening. Ondersteuning van de sectormangers op dit vlak is goed te combineren met de ondersteuning voor de vakvernieuwing bétavakken. Daarom wordt in eerste instantie ook hier gekozen voor projectformatie. Na realisatie van de vakvernieuwing wordt onderzocht hoe de sectormangers structureel ondersteund kunnen worden.

Voor de gecombineerde taken wordt 1,0 fte projectformatie opgenomen vanaf 1 mei 2011.

11.14 Onderzoek invoering keurmerk beroepsgerichte examens mbo

In het Actieplan *Focus op Vakmanschap 2011-2015* heeft de Minister de expliciete wens opgenomen te komen tot een Keurmerk voor beroepsgerichte programma's in het mbo. Daartoe heeft het CvE een projectgroep in het leven geroepen die onder leiding staat van Ron van der Kooy en overigens bestaat uit Eva Voncken (Actis), Paula Willemse (IVA). Conform het Plan van aanpak 'Advies Keurmerk Examenproducten Mbo' (01.04.11) zijn de werkzaamheden gestart met een oriëntatiefase. Voorziene opbrengst:

- Historische schets van examinering in het mbo vanaf invoering WEB tot heden
- Probleemanalyse.

In de ontwikkelfase zal een aantal scenario's worden beschreven waارlangs de wens van de Minister kan worden gerealiseerd. Uiteindelijk resulteert dit in het najaar van 2011 in een advies aan de Minister.

De inzet van de projectgroep en de facilitering van de werkzaamheden is voor 2011 begroot op € 227.147. In de begroting 2012 is voorlopig uitgegaan van de inzet van 1 fte.

11.15 Eindtoets Primair Onderwijs

De sector PO is een noviteit voor het CvE. De invoer van wetgeving, in 2012, die regelt dat scholen voor primair onderwijs een eindtoets afnemen van alle leerlingen betekent voor CvE de regierol voor een 'nieuw' product, namelijk de totstandkoming en afname van deze toets. De naam van het college zal daardoor wijzigen in "College voor toetsen en examens".

Het project valt uiteen in 2 onderdelen.

- A. Met ingang van april 2011 is kwartiermaker Rebecca Schoon aan de slag gegaan. Het is de bedoeling in ongeveer een half jaar tijd de werkzaamheden af te ronden. Op basis van de ingezette ontwikkeling valt te verwachten dat aansluitend een verdubbeling van deze formatie het begin zal zijn van centrale eindtoetsing in het primair onderwijs onder regie van het CvE. De eindrapportage van de kwartiermaker zal uitsluitsel geven over de toekomstige personele inzet ten behoeve van dit nieuwe beleidsthema.

Voor onderdeel A is de inzet van 1 fte op het niveau van sectormanager voorzien.

Voor de kwartiermaker wordt € 50.000 begroot voor 2011.

- B. De voortvarendheid waarmee het project invoering eindtoets primair onderwijs wordt aangepakt, leidt er toe dat al in 2011 dient te worden begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor invoering van deze toets in het primair onderwijs, in 2012-2013. Een toetswijzer dient tot stand te worden gebracht, en vaststellingscommissies voor de hoofdonderdelen taal, rekenen en wereldoriëntatie moeten worden ingesteld. Daarnaast dient een constructieopdracht aan Cito te worden voorbereid en zal moeten worden aangesloten bij de algemene CvE-werkprocessen en in het bijzonder bij de activiteiten die tot doel hebben de referentieniveaus voor taal en rekenen voor alle niveaus in de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs (en wellicht ook hoger onderwijs) te beschrijven en te ijken.

Voor onderdeel B is de inzet van 2 fte op het niveau van sector-/clustermanager voorzien en zal uitbreiding van de inhoudelijke en administratieve ondersteuning noodzakelijk zijn.

Hierover worden door de kwartiermaker in de loop van 2011 concrete voorstellen ingediend.

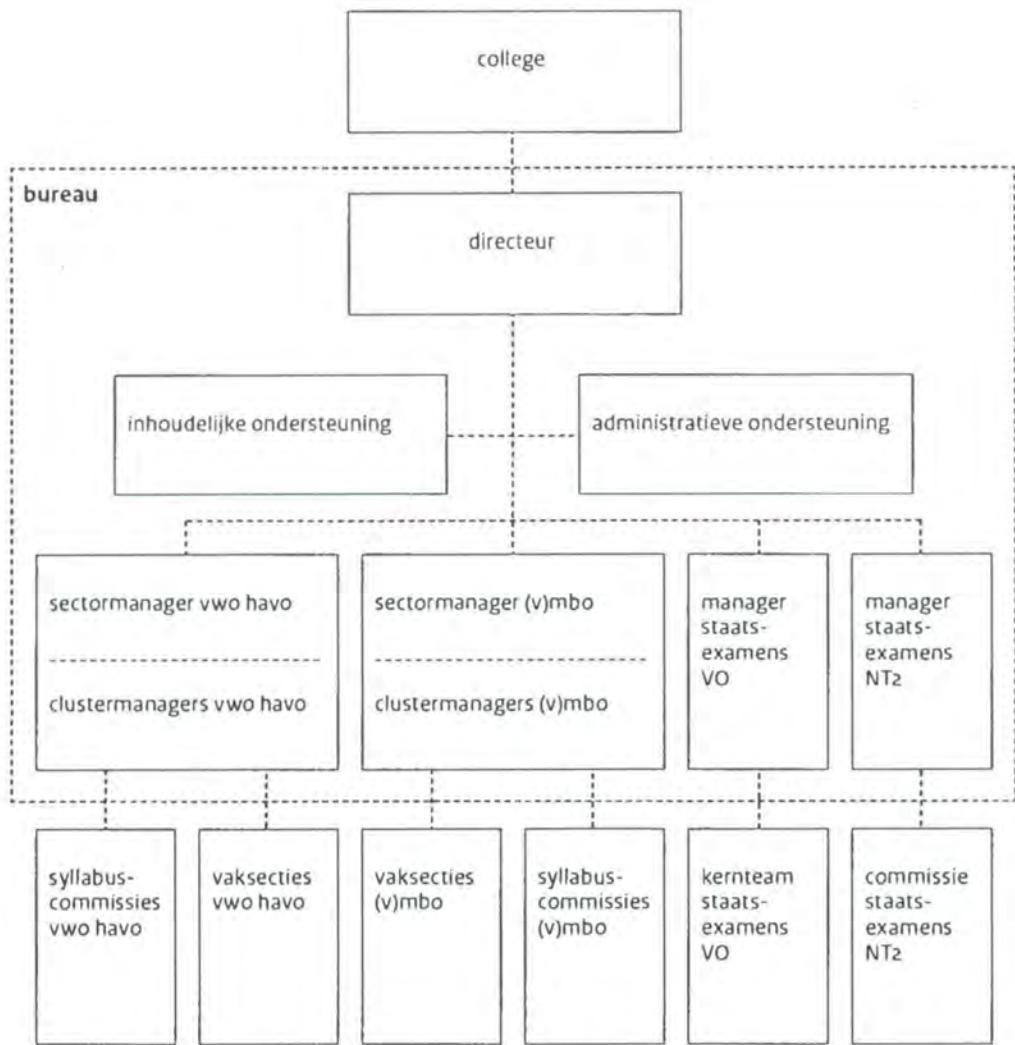
11.16 Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs

In hoofdstuk 10 zijn de kosten van de kosten van de verwerking van de referentieniveaus voor taal en rekenen in het eindexamen VO en de centrale rekentoets opgenomen. De personele invulling door het bureau CvE is nu slechts zichtbaar in de clustermanager taal en rekenen, die op projectformatie is aangesteld en voor 30% voor rekening van VO komt. De toegenomen werkdruk voor MT en ondersteuning is voelbaar, maar is nog niet in dit werkprogramma zichtbaar. In de loop van 2011 worden de formatieve gevolgen met het ministerie afgestemd.

Bijlagen

1. Organogram College voor Examens en personeelslijst bureau CvE
2. Cijfermatige samenvatting begroting 2012

Bijlage 1   Organogram College voor Examens en personeelslijst bureau CvE

Personeelslijst bureau CvE
Situatie per 1-3-2011

managementteam

sectormanager havo/vwo
manager computerexamens
hoofd bedrijfsvoering
sectormanager vmbo
directeur
manager staatsexamens VO
manager staatsexamens NT2

middenmanagemeent

clustermanager taal en rekenen mbo
clustermanager talen en kunstvakken vmbo
clustermanager beroepsgericht economie en landbouw vmbo
clustermanager maatschappijgerichte vakken havo/vwo
clustermanager beroepsgericht zorg & welzijn en techniek vmbo
clustermanager talen en kunstvakken havo/vwo
clustermanager exacte en maatschappijgerichte vakken vmbo
projectleider MBO
clustermanager exacte vakken havo/vwo

staf

senior beleidsmedewerker communicatie
juridisch beleidsadviseur
webbeheerder
medewerker computerexamens
beleidsmedewerker kwaliteit examens

secretariaat en administratie

stagiair
huishoudelijke ondersteuning
medewerker financiële administratie
directiesecretaresse
secretaresse
secretaresse

Bijlage 2   Cijfermatige samenvatting begroting 2012

Alle tabellen in dit werkprogramma zijn ontleent aan een Excel bestand met de begroting 2012. Dit bestand bevat meer details, zoals berekeningen. Het complete bestand is als bijlage bij de begroting opgenomen

begroting 2012 CvE

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht. tarief	begroting 2012	begroting 2011	realisatie 2010	specificaties
3	collegekosten bezoldiging en vacantes reis- en verblijfkosten representatie externe ondersteuning collegekosten	1+6				
			54.000	54.000	48.258	
			20.000	20.000	3.959	
			10.000	10.000	9.128	
			-	-	43.985	
			84.000	84.000	105.330	
4	bureau CvE					
4.2	personeel bureau CvE					
4.2.1	loonkosten	fte	96,5% gpl (mix)			
	reguliere formatie	23,2	74.828	1.736.000	1.702.000	1.442.346
4.2.2	overige personele kosten					
	scholing	2,0%		35.979	35.275	15.140
	overig incl. bewust belonen	1,5%		26.984	26.456	19.212
	reis- en verblijfkosten	23,2	4.000	92.800	92.800	82.176
	uitzendkrachten			-	-	161.198
	overige personele kosten			156.000	155.000	277.725
	personeel bureau CvE			1.892.000	1.857.000	1.720.072
4.3	huisvesting en organisatie					
4.3.1	kwaliteitszorg, onderzoek en analyse					
	additionele verzoeken aan (keten)partners			10.000	30.000	
	(statistisch) onderzoek en analyse			100.000	50.000	
	opstellen werkprocessen / ketenafspraken			30.000	30.000	
	in- / externe audit(s)			50.000	70.000	
	externe juridische ondersteuning en proceskosten			30.000	30.000	
	expertise kwaliteitsmanagement			40.000		
	totaal kwaliteitszorg en analyse			260.000	210.000	84.379
						2% uit lumpsum
						per fte 300,00
						per fte 4.000,00
						per uur 32,00
						schaal
						S15 111.086
						S14 101.199
						S13 91.320
						S12 81.398
						S11 72.051
						S10 64.664
						S8 51.467
						S7 46.506
						S6 43.252
						S5 41.151
						2012 +2%
						2011 +3%
						2010=100%

4.3.2	communicatie beheer websites examenlijn examenkrant jaarverslag voorlichtingsmateriaal voorlichtingsbijeenkomsten / congres uitbouwen huisstijl/toolkit bijdrage beeldbank briefing leden Tweede Kamer persvoorlichting communicatie	PDC+Mendix	200.000 20.000 80.000 25.000 40.000 50.000 5.000 5.000 - 10.000 435.000	140.000 25.000 80.000 25.000 20.000 30.000 5.000 5.000 7.000 10.000 347.000	116.727 17.579 145.642 29.027 20.267 329.242
4.3.3	officetaken en automatisering portikosten telecommunicatie kantoorbenodigheden systeembeheer en onderhoud afschrijvingslasten ICT hosting webapplicatie bedrijfsvoering algemeen officetaken en automatisering	ESN Mendix	10.000 25.000 30.000 35.000 25.000 10.000 10.000 145.000	10.000 20.000 25.000 30.000 35.000 12.000 25.000 157.000	10.167 18.256 27.293 30.057 48.251 134.024
4.3.4	huisvesting huur Muntstraat vergoeding NHW huur Muntkade (tot 1-10-2010) zaalhuur catering en kantine energie en water beveiliging huishoudelijke dienst schoonmaak onderhoud gebouw afschrijving aanpassingen Muntstraat afschrijving inventaris huisvesting		190.000 15.000- 20.000 20.000 20.000 10.000 55.000 30.000 20.000 30.000 25.000 420.000 1.260.000 3.152.000	185.000 60.070- 35.574 20.000 20.000 15.000 55.000 20.000 20.000 30.000 25.000 398.000 1.112.000 2.969.000	188.017 16.043 20.388 15.140 2.652 50.419 26.473 13.920 51.175 9.858 369.590 917.235 2.637.306
	bureau CvE				

5	partners en uitvoeringsorganisaties			
5.2	DUO-Groningen			
5.2.1	programmakosten Komex 2012 centrale examens: distributie, 2e cor. en drukwerk VAVO onvoorzien BVE deel onvoorzien OCW deel totaal programmakosten Komex 2012	2.036.616 119.974 34.000 193.000 2.383.589	2.723.000 241.000 34.000 193.000 3.191.000	3.074.618 159.463 - - 3.234.081
5.2.2	DUO apparaatskosten personeelskosten i.v.m. organiseren examens -/ verantwoord onder staatsexamens NT2 matenile kosten i.v.m. organiseren examens uitvoeringstoetsen aansluiting EOS op Basis Administratie Persoonsgegevens (BAP)/BSN totaal DUO apparaatskosten	3.533.000 1.308.000- 327.000 - 2.552.000 4.935.589	3.855.000 765.000- 306.000 285.000 34.000 3.715.000	onbekend 956.000- onbekend onbekend onbekend onbekend 6.906.000
5.3	DUO-Groningen Cito omschrijving Productie vwo-havo-vmbo TL examens voor pilot meerdere examenmomenten (PME) Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens Extra productie papieren examens BB AV Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2012-2013 Herziening examenprogramma maatschappijwetenschappen havo/vwo bijdrage Cito Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy') Experimentele examens vernieuwde vakken havo/vwo pilot Voorbeeldexamens aardrijkskunde nieuwe programma vmbo Beroepsgericht schrijven Nederlands cspe Herinrichting Nederlands gedocumenteerd schrijven havo-vwo begeleiding pilot Syllabi ontwikkeling bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo Vervolgonderzoek tweede correctie centrale examens onderzoek normeringsmethodiek nav rapport Ondersteuning normering juni en augustusexamens Ondersteuning operationeel houden Examen Tester Taal en rekenen mbo 2,3,4 Rekentoets VO Referentiesets toetsen doorlopende leerlijnen totaal VO additioneel Examenproductie alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	begroting 2012 d.d.15-3-2011 - 401.000 452.400 1.452.588 - 58.800 2.176.041 221.003 169.550 294.079 p.m. p.m. 200.000 216.880 190.000 p.m. p.m. p.m. 5.832.341	begroting 2011 d.d.12-3-2010 219.725 398.000 570.473 1.488.437 29.000 287.763 1.266.523 59.200 38.802 via SLO project was onderdeel pme p.m. p.m. p.m. 4.557.923	realisatie 2010 - 3.715.000 onbekend 8.149.067 8.594.532

Examenproductie algemene vakken havo/vwo	4.701.045	4.960.902				
CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	1.888.992	1.859.551				
CG algemene vakken havo/vwo	1.737.236	1.854.805				
Normhandhaving	365.395	385.578				
COMPEX	400.000	500.000				
totaal WVO mantel inclusief BTW	17.241.735	18.155.368				
 Landbouw vmbo examens EL&I	 1.493.964	 1.400.017				
 totaal Cito	 24.668.040	 24.113.308				
 totaal partners en uitvoeringsorganisaties	 29.503.629	 31.019.308	 3.234.081			
 6 staatsexamens VO						
 6.1 werkzaamheden DUO vacatiegelden/taakvergoed. reis- en verblijfkosten examenlocaties + distributie ex.drukwerk incl.diploma's admin.kosten externen diverse vergoedingen vast bedrag staatsexamens VO diverse kosten & onverdeeld subtotaal staatsexamens VO ontvangen examengelden staatsexamens VO	Komex 2012 naar 6.3 eigen activiteiten 248.000 56.000 59.000 308.000 22.000 64.000 757.000 682.000 75.000	Komex 2011 615.000 195.000 42.000 74.000 181.000 - 48.000 2.814.000 587.000 2.227.000	Komex rap.2010 2.008.000 712.000 247.000 91.000 68.000 286.000 - 61.000 3.473.000 649.000 2.824.000	VO 1.089.000 336.000 237.000 29.000 25.000 229.000 22.000 64.000 2.031.000 682.000- 1.349.000	VSO 936.000 258.000 10.000 26.000 34.000 78.000 - - 1.342.000 - 1.342.000	aangew.vakken 28.000 7.000 1.000 - 1.000 38.000 - - 38.000
 6.2 staatsexamenlocatie Bonaire						
6.2.1 Examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv: Huur examenruimte 12+5 dagen Reis- en verblijfkosten examenleiding Vacaties en onkostenvergoeding Subtotaal Examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv:	6.885 32.500 21.000 60.385					
6.2.2 Werving examinatoren voor de mondelinge examens: Voorbereiding in Nederland met 20 examinatoren Werving 20 examinatoren uit de Caribisch Nederland Vacaties, reis- en verblijfkosten sollicitatiecommissie Subtotaal Werving examinatoren voor de mondelinge examens:	8.700 7.500 9.500 25.700					
6.2.3 Mondelinge examens Stelpost examenlocatie Vacatiegelden examinatoren en examenleiding Reis- en verblijfkosten examinatoren en examenleiding Subtotaal Mondelinge examens	5.000 78.255 127.815 211.070					
6.2.4 Logistieke kosten: distributie, oplag en examendrukwerk Totaal bruto kosten staatsexamenlocatie Bonaire	10.500 307.655					
6.2.5 Examengelden 40 fulltime en 30 parttime kandidaten Totaal netto kosten staatsexamenlocatie Bonaire	26.190- 281.465					
 6.3 eigen activiteiten CvE						
6.3.1 kwaliteitsborging onderzoeken (nulmeting) stand van zaken college-examens door Cinop verbeterplan n.a.v. nulmeting	- 10.000	96.000 -	-			

voorraarsconferentie		10.000	-	-
najaarsconferentie		6.000	-	-
scholing/training				
- kernteam		2.000	-	-
- examinatoren		12.000	-	-
- voorzitters		8.000	-	-
- toetsconstructeurs		5.000	-	-
6.3.2 examenbetrokkenen				
vacaties en taakvergoedingen		2.053.000	40.000	31.306
reis- en verblijfkosten		601.000	15.000	10.582
totaal eigen activiteiten CvE		2.707.000	151.000	41.888
totaal staatsexamens VO		3.063.465	2.378.000	2.865.888
7 centrale examens				
7.1 syllabuscommissies		30.000	via vaksectie	
aardrijkskunde havo-vwo (tijdelijk)		-	15.000	8.570
aardrijkskunde vmbo (tijdelijk)		-	40.000	
economie vwo (tijdelijk)		20.000	25.000	33.038
filosofie (permanent)		5.000	10.000	9.409
geschiedenis (permanent)		20.000	40.000	17.219
maatschappijwetensch. havo en vwo (tijdelijk)		10.000	95.380	14.249
natuurwetenschappelijke vakken (tijdelijk)		20.000	20.000	
orientatiekennis (geschied.nieuw)		1.000	7.000	1.094
tehatex (permanent)		55.000	55.000	33.384
wiskunde (tijdelijk)		-	-	800
onderhoud/herziening syllabi		10.000	15.000	251
evaluatie en definitief maken experimentele syllabi		171.000	322.380	118.013
syllabuscommissies				
7.2 vakcommissies	uren	tarief	aantallen 2010-2011	secties
havo-vwo	18.961	54,00	1.100.000	1.035.174
vmbo algemeen	14.363	47,00	675.000	695.203
vmbo landbouw	3.222	47,00	151.000	153.265
vmbo beroepsgericht	15.414	47,00	724.000	679.891
subtotaal incl. gemid. 6% BTW en 1% stijging	51.960		2.574.000	2.739.000
opslag voor reis- en verblijfkosten en onkostenvergoeding	5,5%		142.000	151.000
vakcommissies			2.716.000	2.890.000
				2.661.245
7.5 koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland			aantallen 2010-2011	secties
algemene kosten CvE		50.000	50.000	5.578
overgangsregeling Bonaire, St. Eustatius		350.000	350.000	-
engelstaalige examen Saba		60.000	60.000	-
landsexamens		30.000	30.000	-
totaal koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland		490.000	490.000	5.578
7.6 overige activiteiten CE				
centrale examens op de computer		30.000	-	-
diverse groeperingen, waaronder ICT adviesgroep		25.000	25.000	3.947
wervingskosten commissieleden		20.000	20.000	21.914
overige activiteiten CE		75.000	45.000	25.861
centrale examens		3.452.000	3.747.380	2.810.697

8	staatsexamens NT2						
8.1	werkzaamheden DUO vacatiegelden/taakvergoed. examenlocatiekosten examendrukwerk incl.diploma's administratieve kosten diverse vergoedingen directe personeelskosten diverse kosten & onverdeeld procesgebonden kosten toegerekende concernoverhead subtotaal werkzaamheden DUO ontvangen examengelden werkzaamheden DUO	Komex 2011			23.267	examenkandidaten	
	progr.kst	3.000	6.000	3.000			
	progr.kst	720.000	569.000	600.000		exclusief uitbreiding Amsterdam	
	progr.kst	6.000	1.000	8.000			
	progr.kst	3.000	2.000	-			
		31.000	-	26.000			
	app.kst	953.000	1.035.000	597.000			
	progr.kst	4.000	28.000	4.000			
		2.000	-	4.000			
		355.000	-	359.000			
		2.077.000	1.641.000	1.601.000			
	progr.kst	1.471.000-	989.000-	1.226.000-			
		606.000	652.000	375.000			
8.2	luisteren en spreken constructie, testen, analyse en samenstelling afname luisteren en spreken genormeerde bedrag per kandidaat spreken training beoordelaars onderzoek projectmanagement en overleg totaal exclusief BTW BTW luisteren en spreken	372.312 593.904 657.150 33.139 53.933 65.918 1.776.355 337.507 2.113.862	364.020 607.385 693.840 32.489 52.875 99.875 1.850.484 351.592 2.202.076	421.870 710.023 676.900 31.661 70.973 2.274.598			
8.3	lezen en schrijven constructie, testen, analyse en samenstelling afname lezen en schrijven genormeerde bedrag per kandidaat schrijven calamiteiten helpdesk onderzoek projectmanagement en overleg, alg.afnamekosten en ICT totaal exclusief BTW BTW lezen en schrijven	583.890 411.908 219.700 14.750 51.800 150.722 1.432.770 272.226 1.704.996	532.820 403.152 215.540 25.875 50.800 164.796 1.392.983 264.667 1.657.650	629.601 518.470 207.480 51.800 103.600 1.355.551 257.555 1.613.106	tarief 1.295 549.080 229.215 51.800 103.600	tarief 590 34.810 132.160 14.750 47.122	vast - 50.533

8.4	eigen activiteiten CvE commissieleden ITTA: steunpunt en website nieuwsbrief Staatsexamens NT2 op de Arbeidsmarkt brochure Overzicht Examentrainingen Stex.NT2 website onderhoud helpdeskfunctie taal exclusief BTW BTW ITTA: steunpunt en website totaal eigen activiteiten CvE	3		113.000	133.000	48.219	tarief	tarief	
				21.470	20.426	via OCW	154	70	vast
				10.135	10.398	via OCW	18.480		2.990
				7.805	7.606	via OCW	7.280		2.855
				9.240	9.000		6.930		875
				48.650	47.430		350		
				9.244	9.012	via OCW			
				57.894	56.441		350		
				170.894	189.441		48.569		
					4.595.752	4.701.167	4.311.273		
staatsexamens NT2									
9	centrale examens mbo vaststellingscommissies taal niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011) rekenen niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011) taal niveau 4 rekenen niveau 4 subtotaal taakvergoeding bijkomende (reis)kosten totaal vaststellingscommissies				79.800	13.300	-		
					79.800	13.300	-		
					79.800	79.800	-		
					79.800	79.800	-		
					319.200	186.200	-		
					17.600	10.200	-		
					336.800	196.400	-		
10	taal & rekenen voortgezet onderwijs taal syllabi 2F,3F,4F (vanaf mrt.2011) rekenen 2F (vanaf mrt.2011) aanpassen rekentoetswijzer 2F (vacatures) rekenen 3F (vanaf mrt.2011) aanpassen rekentoetswijzer 3F (vacatures) subtotaal taakvergoeding/vacatures bijkomende (reis)kosten totaal taal & rekenen voortgezet onderwijs				4.800	4.800	-		
					55.900	28.300	-		
					4.600	2.500	-		
					55.900	28.300	-		
					4.600	2.800	-		
					125.800	66.700	-		
					6.900	3.700	-		
					132.700	70.400	-		
11	projecten aandeel CvE	2014	2013	2012	2011	2010			
11.1	ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zintuiglijke beperking			75.000	75.000	7.333			
11.2	vernieuwing Nederlands havo en vwo			1.500	12.000	1.145			
11.3	ontwikkeling opvolger Binus / Biodata			6.500	6.500	-			
11.4	uitbreiding registratiesysteem examenfunctionarissen			30.000	50.000	37.961			
11.5	voorbereiding centrale examens mbo								
	niveau 4: syllabus en voorbeeldexamens			81.250	81.640	112.233			
	niveau 1,2,3: prototypen, syllabus en voorbeeldexamens			85.800	85.150	84.469			
	organisatie en examinering (ICT)			67.600	67.600	58.963			
	projectformatie clustermanager 70% t.l.v. BVE			56.979	55.862	9.038			
11.6	nieuw examensysteem voor digitale examens								
	kwaliteitsborging extern	6.000	12.000	34.000	127.558				
	brede projectmanager	153.938	94.562	200.853	378.249				
	projectondersteuning	35.186	35.186	82.100	140.744	325.968			
11.7	onderzoek examensoftware en schoolsystemen			10.000	10.000	bijv. beveiligingscontrole			
11.8	onderzoek taalgebruik vmbo examens			36.000	-	35.557 Universiteit Utrecht			
11.9	staatsexamens NT2			120.000	200.000	41.897 Maro			
	digitalisering schrijfexamens								

onderzoek ontwikkeling Programma III-examen extra voorbeeldexamens voor Programma I		p.m.	10.000		
11.10 berroepsgericht schrijven nederlands		15.000	30.000		
11.11 naar toetsitembanken voor BB en KB		20.000			
11.12 onderzoek normering ce's en aangescherpte uitslagregels		p.m.	47.000		
11.13 ondersteuning bij vakvernieuwing bétavakken en normering		72.000			
11.14 projectmedew. keurmerk mbo 1 fte per 1-4-2011		p.m.	67.147		
ondersteuning bij advies keurmerk mbo			160.000		
11.15 kwartiermaker eindtoets PO			50.000		
11.16 taal en rekenen VO: projectformatie clustermanager 30% t.l.v. VO		24.420	23.941	3.873	
subtotaal projecten aandeel CvE	195.124	141.748	1.019.001	1.678.391	718.437
11 projecten aandeel ketenpartners	2014	2013	2012	2011	2010
11.2 vernieuwing Nederlands havo en vwo			25.000	25.000	Cito
vernieuwing Nederlands havo en vwo			1.100	1.100	SLO
11.6 nieuw examensysteem voor digitale examens					
Ontwerpen/bouwen infrastructuur + ondersteunende software			148.579	594.317	DUO
Aanschaf hardware			262.500	262.500	DUO
Beheer hardware intern	277.200	277.200	138.600		DUO
Inhuur hardware + beheer drukke periodes (hosting)	141.000	141.000	70.500		DUO
Ontwerpen/bouwen infrastructuur			25.740		DUO
Aanschaf hardware	48.333	95.667			DUO
Inhuur hardware + beheer drukke periodes		6.500			DUO
Ontwikkelen presentatiesoftware			212.000	848.000	bedrijf X
Ontwikkelen logistieke software, inclusief koppelvlakken			234.000	936.000	DUO
Onderhoud/uitbreiding van presentatiesoftware	159.000	159.000			DUO
Onderhoud/uitbreiding logistieke software	175.500	175.500			DUO
Rapportagemodule	138.600	138.600	138.600		DUO
Uitbreiden presentatiesoftware voor NT2		51.400	205.600		DUO
Helpdesk	400.000	400.000	300.000		DUO
Herscholing VO en MBO		84.480	42.240		DUO
Herscholing NT2		3.168			DUO
Scholing nieuwe scholen VO en MBO (1 sessie per jaar)	3.168	3.168	3.168		DUO
Hardware tokens (17.000 stuks) eerste keer		459.000	51.000		DUO
Hardware tokens per jaar	25.500				DUO
Token uitrol en ondersteunen eerste keer		349.272	38.808		DUO
Token uitrol en ondersteunen per jaar	38.808				DUO
Projectorganisatie	10.280	41.120	331.739	331.739	DUO
Inzet Cito			247.220	520.686	Cito
11.12 onderzoek normering ce's en aangescherpte uitslagregels		p.m.			Cito
subtotaal projecten aandel ketenpartners	1.478.457	2.556.347	2.245.054	3.519.342	100.000
totaal projecten	1.673.581	2.698.095	3.264.056	5.197.732	818.437
totaal generaal			47.584.402	50.363.387	16.783.012

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

College voor Examens
t.a.v.
Postbus 315
3500 AH UTRECHT

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl
Contactpersoon

WP 2012

at

(10)

IPC 2650

Onze referentie
353170
Bijlagen
1

Datum   **13 JAN. 2012**
Betreft   Beschikking werkprogramma 2012

Geachte

Op 6 juli 2011 heeft u aan onze minister het werkprogramma 2012 overhandigd. In dit werkprogramma geeft het CvE een uiteenzetting van haar maatschappelijke opdracht en de te verwachten activiteiten en kosten van de gehele examenketen.

Ten aanzien van de maatschappelijke opdracht om te komen tot goede examens geeft het CvE een duidelijk beeld over hoe zij haar rol en taak ziet voor het heden en de toekomst en welke doelen en prioriteiten zij daarbij stelt.

In het tweede deel van het werkprogramma beschrijft en begroot het CvE de voorgenomen activiteiten en kosten voor de structurele en projecttaken voor het kalenderjaar 2012. Daarbij heeft het CvE de totale kosten in de examenketen inzichtelijk gemaakt, dus ook de kosten en activiteiten van haar ketenpartners DUO en Cito.

In deze brief ga ik in op de activiteiten en kosten van het College en het Bureau, welke zijn weergegeven in het basisarrangement, en enkele projecten. De opgenomen posten van de ketenpartners staan buiten beschouwing van deze brief. Accordering van deze posten verloopt via afzonderlijke besluitvormingsprocedures.

Basisarrangement

De opgenomen posten in het basisarrangement betreffen de collegekosten, bureaukosten en de structurele taken en kosten ten aanzien van de staatsexamens VO, centrale examens VO en Staatsexamens Nederlands als tweede taal (NT2). Voor de kosten die Cito B.V. en Bureau ICE maken ten behoeve van de Staatsexamens NT2 zult u, conform de volmacht van 19 september 2011, een afzonderlijke beschikking ontvangen.

Tevens zijn de kosten opgenomen van de vmbo landbouw examens ter grote van € 151.000. Met het Ministerie van EL&I is afgesproken dat deze gelden via OCW naar het CvE worden overgeboekt.

Mede namens de minister van EL&I, keur ik de begroting voor deze activiteiten goed. In het bijgevoegd overzicht is een specificatie gegeven van de geaccordeerde begrotingsposten uit het basisarrangement. Hierbij opgemerkt dat

in de post personeelskosten is 1 FTE uitbreiding meegenomen voor de tijdelijke coördinator taal/rekenen. Dit is via een projectfinanciering van 2 jaar gegaan. De totaalsom van de goedgekeurde begroting basisarrangement is € 6.858.894	Datum
	Onze referentie 353170

Projecten

Als tweede component heeft u in het werkprogramma projectactiviteiten en kosten opgenomen waarmee een totaalbeeld wordt gegeven ten aanzien van de te verwachte activiteiten en kosten voor de komende jaren.

Subsidieaanvragen voor projecten volgen een eigen proces buiten het werkprogramma: gedurende het jaar dient het CvE bij de betreffende directies afzonderlijke projectaanvragen in, voorzien van de door de beleidsdirectie gewenste inhoudelijke specificaties. De betrokken directies maken vervolgens zelfstandig met CvE afspraken over resultaten en verantwoording en geven zelf goedkeuring middels een additionele beschikking op de projectkosten. De projecten worden daarom in principe niet meegenomen in de voorliggende beschikking.

Uitzondering hierop vormen enkele VO projecten. In het bijgevoegde overzicht is een specificatie gegeven van enkele geacordeerde VO projecten en begrotingsposten. Het gaat om een totaalsom van € 756.434.

Overboeking

Het totaal goedgekeurde bedragen basisarrangement en projecten van € 7.615.328 zal in januari 2012 voor € 3.537.314 ten gunste van post 3.01, voor € 516.000 ten gunste van post 3.04 en voor € 3.562.000 ten gunste van 3.50.03.01.

Verantwoording

Verantwoording van de activiteiten en kosten van het CvE vindt op twee manieren plaats. Ten eerste is wettelijk vastgelegd dat het CvE een eindverantwoording aflegt middels een jaarverslag. Hierin staat omschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat de behaalde resultaten zijn. Vanaf 2012 dient het jaarverslag tevens een financiële eindverantwoording te bevatten. De eindverantwoording geeft een compleet overzicht van de uiteindelijke budgetuitputting en een toelichting op de afwijkingen.

Daarnaast stelt het CvE een voortgangsrapportage op welke een periode beslaat van de eerste acht maanden van het jaar. Hierin staat beschreven wat de gedane uitgaven zijn op de datum van opstellen, welke verplichtingen er zijn aangegaan, wat de verwachte uitgaven zijn voor de rest van het jaar en wat de afwijkingen zijn ten opzichte van het werkprogramma.

Beide documenten dienen als verantwoording op het basisarrangement en de projecten. Afspraken over verantwoording over de individuele projecten zijn opgenomen binnen de projectopdrachten en kunnen tussentijds worden besproken met de betrokken beleidsmedewerkers van de directies.

De verantwoordingsrapportage kunt u sturen naar de accountmanager CvE (die zal zorg dragen voor verdere afstemming binnen OCW.

Met vriendelijke groet,
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de waarnemend directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

Datum

Onze referentie
353170

(6)

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

College voor Examens
t.a.v. de heer
Postbus 315
3500 AH Utrecht

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl

Contactpersoon

T +31-70-412 1...
s@minocw.nl
IPC 2650

Onze referentie
353170

Bijlagen
1

Datum   **13 JAN. 2012**
Betreft   Beschikking werkprogramma 2012

Geachte heer

Op 6 juli 2011 heeft u aan onze minister het werkprogramma 2012 overhandigd. In dit werkprogramma geeft het CvE een uiteenzetting van haar maatschappelijke opdracht en de te verwachten activiteiten en kosten van de gehele examenketen.

Ten aanzien van de maatschappelijke opdracht om te komen tot goede examsen geeft het CvE een duidelijk beeld over hoe zij haar rol en taak ziet voor het heden en de toekomst en welke doelen en prioriteiten zij daarbij stelt.

In het tweede deel van het werkprogramma beschrijft en begroot het CvE de voorgenomen activiteiten en kosten voor de structurele en projecttakken voor het kalenderjaar 2012. Daarbij heeft het CvE de totale kosten in de examenketen inzichtelijk gemaakt, dus ook de kosten en activiteiten van haar ketenpartners DUO en Cito.

In deze brief ga ik in op de activiteiten en kosten van het College en het Bureau, welke zijn weergegeven in het basisarrangement, en enkele projecten. De opgenomen posten van de ketenpartners staan buiten beschouwing van deze brief. Accordering van deze posten verloopt via afzonderlijke besluitvormingsprocedures.

Basisarrangement

De opgenomen posten in het basisarrangement betreffen de collegekosten, bureaukosten en de structurele taken en kosten ten aanzien van de staatsexamens VO, centrale examens VO en Staatsexamens Nederlands als tweede taal (NT2). Voor de kosten die Cito B.V. en Bureau ICE maken ten behoeve van de Staatsexamens NT2 zult u, conform de volmacht van 19 september 2011, een afzonderlijke beschikking ontvangen.

Tevens zijn de kosten opgenomen van de vmbo landbouw examens ter grote van € 151.000. Met het Ministerie van EL&I is afgesproken dat deze gelden via OCW naar het CvE worden overgeboekt.

Mede namens de minister van EL&I, keur ik de begroting voor deze activiteiten goed. In het bijgevoegd overzicht is een specificatie gegeven van de geaccordeerde begrotingsposten uit het basisarrangement. Hierbij opgemerkt dat

in de post personeelskosten is 1 FTE uitbreiding meegenomen voor de tijdelijke coördinator taal/rekenen. Dit is via een projectfinanciering van 2 jaar gegaan. De totaalsom van de goedgekeurde begroting basisarrangement is € 6.858.894	Datum Onze referentie 353170
---	--

Projecten

Als tweede component heeft u in het werkprogramma projectactiviteiten en kosten opgenomen waarmee een totaalbeeld wordt gegeven ten aanzien van de te verwachte activiteiten en kosten voor de komende jaren.

Subsidieaanvragen voor projecten volgen een eigen proces buiten het werkprogramma: gedurende het jaar dient het CvE bij de betreffende directies afzonderlijke projectaanvragen in, voorzien van de door de beleidsdirectie gewenste inhoudelijke specificaties. De betrokken directies maken vervolgens zelfstandig met CvE afspraken over resultaten en verantwoording en geven zelf goedkeuring middels een additionele beschikking op de projectkosten. De projecten worden daarom in principe niet meegenomen in de voorliggende beschikking.

Uitzondering hierop vormen enkele VO projecten. In het bijgevoegde overzicht is een specificatie gegeven van enkele geacordeerde VO projecten en begrotingsposten. Het gaat om een totaalsom van € 756.434.

Overboeking

Het totaal goedgekeurde bedragen basisarrangement en projecten van € 7.615.328 zal in januari 2012 voor € 3.537.314 ten gunste van post 3.01, voor € 516.000 ten gunste van post 3.04 en voor € 3.562.000 ten gunste van 3.50.03.01.

Verantwoording

Verantwoording van de activiteiten en kosten van het CvE vindt op twee manieren plaats. Ten eerste is wettelijk vastgelegd dat het CvE een eindverantwoording aflegt middels een jaarverslag. Hierin staat omschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat de behaalde resultaten zijn. Vanaf 2012 dient het jaarverslag tevens een financiële eindverantwoording te bevatten. De eindverantwoording geeft een compleet overzicht van de uiteindelijke budgetuitputting en een toelichting op de afwijkingen.

Daarnaast stelt het CvE een voortgangsrapportage op welke een periode beslaat van de eerste acht maanden van het jaar. Hierin staat beschreven wat de gedane uitgaven zijn op de datum van opstellen, welke verplichtingen er zijn aangegaan, wat de verwachte uitgaven zijn voor de rest van het jaar en wat de afwijkingen zijn ten opzichte van het werkprogramma.

Beide documenten dienen als verantwoording op het basisarrangement en de projecten. Afspraken over verantwoording over de individuele projecten zijn opgenomen binnen de projectopdrachten en kunnen tussentijds worden besproken met de betrokken beleidsmedewerkers van de directies.

De verantwoordingsrapportage kunt u sturen naar de accountmanager CvE) die zal zorg dragen voor verdere afstemming binnen OCW.

Met vriendelijke groet,
de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de w
~~enend~~^{mend} directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

Datum

Onze referentie
353170

7

> Retouradres Postbus 315 3500 AH Utrecht

Aan het Ministerie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
t.a.v. de Minister mw. M.J. van Bijsterveldt-Vliegenthart
Rijnstraat 50
2515 XP 'S GRAVENHAGE

Datum 26 juni 2012
Betreft Werkprogramma 2013

Geachte mevrouw de Minister,

Ministerie van OCW	
E-dec Nr.	421 627
Datum Reg.	28 JUNI 2012
Directie	VO
Ter behandeling aan:	
☒ Advies aan/afdoening door bewindspersoon	
☐ Advies aan/afdoening door lid MT-OCW	
☐ Afdoening op directieniveau	
☐ Ter kennisneming	
Afdoening voor: dep 15-U	

Bureau CvE
Muntstraat 7
3512 ET Utrecht
Postbus 315
3500 AH Utrecht
Nederland
www.cve.nl

Contactpersoon
directeur
T 030 2840 700
info@cve.nl

Onze referentie
CvE-12.01591

Bijlagen
1

Het College voor Examens heeft 19 juni jl. in zijn vergadering de herziene versie van het Werkprogramma 2013 vastgesteld. Het is mij een genoegen het u hierbij toe te sturen.

Van deze gelegenheid maak ik graag gebruik door er op te wijzen dat het bureau van het College nog altijd te kampen heeft met onderbezetting. Deze is verklaraarbaar door de groei van taken en verantwoordelijkheden die het College sinds zijn ontstaan in 2009 heeft doorgemaakt. Wat is er sedertdien bijgekomen?

- a. het invoeringstraject en de regie op *centraal ontwikkelde examinering voor Nederlandse taal en rekenen in mbo*;
- b. de *rekentoets VO*;
- c. de ontwikkeling van *referentiesets taal en rekenen van PO, VO en mbo*;
- d. (voorbereiding op) de verplichte *eindtoets primair onderwijs* (voorbereiding op) een *diagnostische tussentijdse toets VO*;
- e. sinds 10-10-10 de regie op centrale examinering en de organisatie van (staats)examens VO in *Caribisch Nederland*;
- f. de ontwikkeling van *nieuw examensysteem voor digitale examens*;
- g. de invoering van *centraal ontwikkelde examens Engels* voor mbo niveau 4;
- h. daarnaast advisering over verschillende thema's, zoals de invoering van een *keurmerk voor beroepsgerichte examens* in het mbo en de invloed van *spelling en grammatica* bij de correctie van centrale toetsen en examens.

En dat zijn alleen nog de additionele taken. Hiermee gepaard gaan thema's als digitalisering van examens, de onderlinge samenhang van de producten, de nog steeds groeiende -zeer kritische- aandacht van en voor betrokkenen zoals ouders van leerlingen, de stijgende aantal kandidaten (mbo, rekentoets vo en nt2) en de met al deze aspecten samenhangende toename van complexiteit.

Ook vorig jaar hebben wij met u over deze thematiek gesproken. Als vervolg zijn er enkele acties uitgevoerd. In enkele gevallen konden medewerkers worden aangetrokken. Soms is voor deze taken projectformatie toegekend, die intern of extern is ingevuld. De noodzaak van een structurele uitbreiding van de formatie blijft evenwel bestaan en in november 2011 werd een uitvoerige nota bij de DGPV ingediend, die voorziet in een groei van de formatie van 23,2 naar 42,2 fte. In de nota werd onderbouwd welke functies veranderd dan wel toegevoegd dienden te

Bureau CvE

worden om de gewenste betrouwbaarheid en kwaliteit van de examens en toetsen te garanderen; nu en in de toekomst.

Datum
26 juni 2012
Onze referentie

Bij de behandeling van de nota werden prioriteiten gesteld en een fasering aangebracht. Op basis hiervan zijn en worden in 2012 meerdere nota's aan de SG voorgelegd en zullen er bij de huidige werkwijze nog vele volgen. Het College heeft begrip voor de benarde financieel-economische omstandigheden die een vanzelfsprekende vervulling van de eigen wensen belemmert. In het belang van de kwaliteit van centrale examinering en toetsing is het desondanks van belang dat afspraken kunnen worden gemaakt over de uitbreidingen –veelal structureel, soms projectmatig- die nodig zijn voor een evenwichtige en continue bedrijfsvoering, het bevorderen van blijvend gezonde werknemers en een vlekkeloos verloop van centrale examens en toetsen.

Het College signaleert het risico van een krappe formatie in relatie tot omvangrijke en complexe werkzaamheden; het wordt onaanvaardbaar groot. Mochten de centrale examens in de nabije toekomst averij oplopen dan zal dat zeker uitstralen op het CvE en het civiel effect dat een Nederlands diploma nog altijd heeft.

Met belangstelling zie ik uit naar uw reacties op het Werkprogramma 2013 en op de gevolgen van de taakuitbreiding van het College voor Examens.

Met vriendelijke groet,

voorzitter College voor Examens

College voor Examens

WERKPROGRAMMA 2013

WERKPROGRAMMA CVE 2013

INHOUD

SAMENSTELLING COLLEGE VOOR EXAMENS PER 1 JANUARI 2012.....	3
LEESWIJZER	4
1 MAATSCHAPPELIJKE OPDRACHT COLLEGE VOOR EXAMENS.....	5
1.1 HET BELANG VAN GOEDE EXAMENS	5
1.2 TAKEN, ROLLEN EN WERKWIJZE OP BASIS VAN VISIE EN MISSIE	5
1.3 ONTWIKKELING	8
1.4 HET COLLEGE	10
2 INLEIDING BEGROTING 2013	11
3 CVE EN KETENPARTNERS	13
3.1 INLEIDING	13
3.2 DUO	13
3.2.1 Werkpakket en kosten in KOMEX	13
3.2.2 Ontwikkelingen buiten KOMEX	14
3.2.3 Staatsexamens VO	15
3.2.4 Staatsexamenlocatie Bonaire	16
3.2.5 Staatsexamens NT2	17
3.3 CITO	17
3.4 ANDERE UITVOERDERS	19
PR.3.5 PROJECTEN MET KETENPARTNERS	20
4 APPARAATSKOSTEN COLLEGE VOOR EXAMENS.....	21
4.1 ALGEMEEN	21
4.2 PERSONEEL BUREAU CVE	21
4.2.1 Bureau	21
4.2.2 Personeel	21
4.2.3 Formatie	22
4.3 ORGANISATIE EN HUISVESTING	23
4.3.1 Kwaliteitsbeleid	23
4.3.2 Communicatiebeleid	24
4.3.3 Officetaken en automatisering	25
4.3.4 Huisvesting	26
5 COLLEGE VOOR EXAMENS	27
6 STAATSEXAMENS VO.....	29
6.1 KWALITEITSBORGING	29
6.2 EXAMENBETROKKENEN	29

7 CENTRALE EXAMENS	30
7.1 SYLLABI.....	30
7.2 VASTSTELLING CENTRALE EXAMENS	32
7.3 NORMERING.....	32
7.4 EVALUATIE	33
7.5 KONINKRIJKSRELATIES EN CARIBISCH NEDERLAND.....	33
7.6 OVERIGE ACTIVITEITEN.....	34
PR.7.7 VERNIEUWING NEDERLANDS HAVO EN VWO	35
PR.7.8 ONTWIKKELING RICHTLIJNEN INFORMATIEBOEK EXACTE VAKKEN	35
PR.7.9 ONDERSTEUNING BIJ VAKVERNIEUWING BETAVALAKKEN EN NORMERING	35
PR.7.10 ONDERZOEK TAALGEBRUIK VMBO EXAMENS (BUDGET 30.000 EURO)	35
PR.7.11 APARTE ZITTING SCHRIJFVAARDIGHEID NEDERLANDS VMBO.....	35
PR.7.12 NAAR TOETSITEMBANKEN VOOR BB EN KB (BUDGET 50.000 EURO)	36
PR.7.13 VERNIEUWING BEROEPSGERICHTE PROGRAMMA'S IN HET VMBO.....	36
PR.7.14 NORMERING C.E.'S EN AANGESCHERpte UITSLAGREGEL.....	36
PR.7.15 DOWNLOADEN (EXAMEN)DOCUMENTEN VIA DE BEVEILIGDE SITE VAN DUO	36
8 STAATSEXAMENS NT2	38
8.1/8.2 DIENSTVERLENINGSOVEREENKOMSTEN CITO EN ICE	38
8.3 EIGEN ACTIVITEITEN.....	38
PR.8.4 STAATSEXAMENS NT2 DIGITALISERING SCHRIJFEXAMENS EN SPREEKEXAMENS	39
PR.8.5 STAATSEXAMENS NT2 ONDERZOEK ONTWIKKELING PROGRAMMA III-EXAMEN.....	39
9 CENTRAAL ONTWIKKELDE EXAMENS TAAL EN REKENEN MBO	41
9.1 VASTSTELLINGSCOMMISSIES COE's.....	41
PR.9.2 VOORBEREIDING CENTRALE EXAMENS MBO	41
PR.9.3 COE's ENGELS IN MBO-4	42
PR.9.4 ONDERZOEK INVOERING KEURMERK BEROEPSGERICHTE EXAMENS MBO	42
10 TAAL EN REKENEN VOORTGEZET ONDERWIJS.....	43
10.1 SYLLABI CENTRALE EXAMENS NEDERLANDS.....	43
10.2 VASTSTELLINGSCOMMISSIES REKENEN	43
10.3 REKENTOETSWIJZERCOMMISSIE.....	43
10.4 REFERENTIENIVEAU S3 VWO.....	43
PR.10.5 TAAL EN REKENEN VOORTGEZET Onderwijs.....	44
PR.10.6 DIAGNOSTISCHE TUSSENTIJDSE TOETS	44
11 EINDTOETS PRIMAIR ONDERWIJS	46
PR.11.2 KWARTIERMAKER EINDTOETS PRIMAIR Onderwijs.....	46
12 SECTOROVERSTIJGENDe THEMA'S	48
12.1 AANPASSING CENTRALE TOETSEN EN EXAMENS VOOR LEERLINGEN MET EEN BEPERKING	48
PR.12.2 ONTWIKKELING AANPASSING DIGITALE EXAMENS KANDIDATEN MET EEN BEPERKING.....	50
PR.12.3 NIEUW EXAMENSysteem VOOR DIGITALE EXAMENS.....	50
PR.12.4 REFERENTIESETS	51
PR. 12.5 UITBREIDING REGISTRATIESYSTEEM EXAMENFUNCTIONARISSEN	51
PR. 12.6 ONDERZOEK EXAMENSOFTWARE EN SCHOOLSYSTEMEN	51
BIJLAGE 1 ORGANOGRAM COLLEGE VOOR EXAMENS EN PERSONEELSLIJST BUREAU CVE	53
BIJLAGE 2A EN 2B CIJFERMATIGE SAMENVATTING BEGROTING 2013	55

Samenstelling College voor Examens per 1 januari 2012

Voorzitter: De heer drs. H.W. Laan
Leden:

Plaatsvervangende leden:

Directeur bureau CvE:

Leeswijzer

Dit is het Werkprogramma 2013 van het College voor Examens. Het bevat voorgenomen activiteiten van het college en geeft invulling aan de wettelijke verplichting, opgenomen in artikel 8 van de Wet College voor examens, dat voorschrijft dat jaarlijks in april een werkprogramma aan de Minister wordt toegezonden. Conform deze voorschriften bevat dit werkprogramma ook een integrale begroting. Daarnaast bevat dit werkprogramma de gegevens die de wettelijke ketenpartners Cito en DUO hebben geleverd.

Hoofdstuk 1 bevat een reflectie op de maatschappelijke opdracht van het College. Nagegaan wordt wat de implicaties zijn van de status van het College en van het tweeledige wettelijke regime: de Wet College voor examens en de Kaderwet ZBO. Deze beide wetten roepen op en nodigen uit tot een verdere verkenning van de verhoudingen, werkwijzen en doelstellingen. In dit hoofdstuk wordt daarom onder meer aangegeven welke activiteiten voor 2013 zijn voorzien onder meer op het terrein van kwaliteitszorg; het onderwerp dat door het College als een absolute prioriteit is aangemerkt. Daarnaast wordt zichtbaar gemaakt welke rollen het College ambieert en hoe het daaraan in 2013 invulling wil geven.

Hoofdstuk 2 bevat de inleiding op de begroting en geeft zicht op de geldstromen –ook de externe– van centrale vormen van toetsing en examinering, waarbij het CvE betrokken is.

Hoofdstuk 3 gaat in op de relatie tussen het CvE en de ketenpartners. Hierin zijn de geplande uitgaven van DUO en Cito opgenomen.

In *hoofdstuk 4* zijn de apparaatskosten begroot, waarbij aangesloten is bij het door OCW vastgestelde APK budget.

De programmagelden en projecten zijn verwoord in de hoofdstukken 5 tot en met 12, waarbij in elk hoofdstuk steeds eerst de REGULIERE ACTIVITEITEN zijn beschreven en vervolgens de PROJECTEN. Voor het onderscheid worden de paragraafnummers van de projecten voorafgegaan door de letters Pr.

Hoofdstuk 5 handt over de uitgaven van het college zelf en beschrijft de koppeling tussen college en bureau en de filosofie die ten grondslag ligt aan het bestuur van de organisatie.

Vervolgens komt een uitwerking van kerntaken in deelgebieden aan bod: de staatsexamens VO (hoofdstuk 6), de centrale examens VO (hoofdstuk 7), de staatsexamens NT2 (hoofdstuk 8), decentraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo (hoofdstuk 9), taal en rekenen VO. Nieuw zijn de hoofdstukken 10 en 11, respectievelijk handelend over de eindtoets primair onderwijs en sector overstijgende aangelegenheden, zoals de aanpassing centrale toetsen en examens voor leerlingen met een beperking.

In het jaar waarop dit werkprogramma betrekking heeft, zal het College voor Examens mogelijk College voor Toetsen en Examens gaan heten. Hiermee is de weg open naar de Centrale Eindtoets Primair Onderwijs, maar ook naar de Rekentoets VO. Het voorliggende werkprogramma ondergaat dus nog een formele gedaantewisseling, maar niet nadat de noodzakelijke wetswijzigingen zijn doorgevoerd. Vooruitlopend hierop is in dit werkprogramma soms al sprake van toetsing en examinering.

Er zijn tweebijlagen:

Bijlage 1: Organogram van het College voor Examens

Bijlage 2: Cijfermatige samenvatting begroting 2013

1 Maatschappelijke opdracht College voor Examens

1.1 Het belang van goede examens.

Het College voor Examens is verantwoordelijk voor centrale examinering. Draagvlak is voor het CvE een belangrijke successfactor: regels worden uitgevoerd en om dat te kunnen doen wordt draagvlak en expertise in het veld gezocht. Die betrokkenheid van het veld is voor het CvE cruciaal: het participatiemotief was, naast het deskundigheidsmotief, hét argument voor de instelling van het CvE als zelfstandig bestuursorgaan. Het CvE stelt examens -en in de toekomst ook toetsen- vast waarvan het veld zich "mede-eigenaar" kan voelen door de gevolgde werkwijze.

Het is de taak van het CvE om namens de overheid de kwaliteit van examens te waarborgen en om scholen en instellingen in staat te stellen de afname van examens vlekkeloos te laten verlopen. Deze taak is belangrijk vanwege het civiel effect dat aan diploma's is verbonden.

Honderdduizenden Nederlanders komen jaarlijks in contact met het werk van het CvE en hebben, bijvoorbeeld als examenkandidaat, werkgever of vervolgopleider, groot belang bij de kwaliteit ervan. De politiek erkent het belang van goede examens en betrouwbare niveauhandhaving meer dan ooit. In de kenniseconomie die Nederland wil zijn, is een stelsel van kwalitatief hoogwaardige examens een factor van grote betekenis.

Bij het College voor Examens (CvE) zijn examens en toetsen in goede handen. Examens en rekentoetsen in het reguliere voortgezet onderwijs, de beroeps- en volwasseneneducatie, de staatsexamens VO en Nederlands als tweede taal (NT2). Mogelijk al in 2013 komt daar op het gebied van toetsing het primair onderwijs bij en in het voortgezet onderwijs zal diagnostische tussentijdse toets een baken van betekenis worden. Daarnaast is CvE ook in 2013 bezig met het beschrijven van de zogenaamde referentiesets taal en rekenen voor de verschillende sectoren in het onderwijs zodat deze basisvaardigheden van leerlingen geborgd én onderling vergelijkbaar zijn. Tenslotte gaan in 2013 de voorbereidingen met het oog op invoering van centraal ontwikkelde examens voor het vak Engels in het middelbaar beroepsonderwijs door als voorzien.

1.2 Taken, rollen en werkwijze op basis van visie en missie

Kernwaarden

Het College voor Examens hanteert de volgende kernwaarden als uitgangspunt bij al zijn handelen: zorgvuldigheid, betrouwbaarheid en integriteit.

Het regisseren van centrale examens vraagt om grote zorgvuldigheid. Wat wordt geregeld moet tot in de finesse worden doordacht, vastgelegd in afspraken en gecontroleerd op de wijze van uitvoering. De interne processen bij het CvE moeten kloppen: op hoofdlijnen en tot op het kleinste detail. Het civiel effect van examens is hiervan rechtstreeks afhankelijk.

Handelen van het CvE dient boven elke vorm van twijfel verheven te zijn. Regels en afspraken worden nageleefd. Adviezen moeten kloppen en de samenleving kan er van op aan dat kwaliteit en niveauhandhaving in goede handen zijn. Het CvE is betrouwbaar. De uitstraling, het imago van CvE wordt er door bepaald. Wat CvE meldt is waar.

Wie zulke vergaande bevoegdheden heeft moet voldoen aan hoge verwachtingen: elke actie dient het algemeen belang. Collegerleden en medewerkers van het bureau staan voor hun zaak, hanteren geen 'dubbele agenda', opereren orecht en beschikken over intrinsieke betrouwbaarheid: zij zijn integer. Zij zeggen wat zij doen en doen wat zij zeggen.

Visie

Om succesvol te opereren zijn draagvlak en expertise uit het veld onmisbaar. In de ogen van het CvE zijn de kennis en ervaring van docenten en andere ervaringsdeskundigen onmisbare factoren voor goede toetsen en examens. En dus is bij de totstandkoming van syllabi of toetswijzers en bij het vaststellen van toetsen en examens de betrokkenheid van deze ervaringsdeskundigen een vereiste. Het College heeft met de instelling van vakcommissies een werkwijze ontwikkelend die deze input waarborgt.

Er is in de ogen van het CvE nog een ander aspect van belang om de zorgvuldige en nauwkeurige werkwijze te waarborgen en dat merkbaar is in de werkwijze van de bureauorganisatie: deze dient in principe foutloos te gebeuren. Dit vraagt om een werkwijze die een nultolerantie kent ten opzichte van misstappen en die wordt gekenmerkt door schakelen tussen sturen en controleren op hoofdlijnen én op detailniveau.

Missie: concretisering van maatschappelijke opdracht

Voor het primaire proces van het College voor Examens betekent dit om namens de overheid de kwaliteit en het niveau van toetsen en examens te waarborgen en om scholen en instellingen in staat te stellen de afname van examens vlekkeloos te laten verlopen. Het adequaat uitvoeren van deze missie is de belangrijkste voorwaarde om het *civiel effect* van de aldus behaalde diploma's te garanderen.

Op grond van genoemde kernwaarden, de beschreven visie en de daarop gebaseerde missie ziet het CvE zichzelf als het knooppunt van kennis en expertise op het gebied van de centrale examinering in Nederland, waarbij het CvE zich ontwopt als regisseur en zich ontwikkelt tot een gezaghebbend orgaan.

Rollen CvE

Het CvE vervult een aantal rollen bij het realiseren van zijn maatschappelijke opdracht. Om de positie van het CvE te verduidelijken is het zinvol daarvan een aantal rollen nader te identificeren en te omschrijven. Het is niet nodig (zelfs onmogelijk) om voortdurend en/of tegelijkertijd in al deze rollen actief te zijn en de onderscheiden rollen zijn ook niet even omvangrijk. De rollen kunnen tegelijkertijd worden vervuld en zijn derhalve goed van elkaar te onderscheiden, maar in de praktijk niet altijd even gemakkelijk te scheiden. Het College voor examens ziet zichzelf als:

- i. *Regisseur van de examenketen*, bezig om werkprocessen te optimaliseren en doelmatigheidsvoordelen te behalen onder meer door de verschillende producten te laten profiteren van eikaars kennis en expertise.
Concreet: regisseur van de intersectorale doorlopende toetslijn taal en rekenen.
- ii. *Borger van het examenniveau* door de jaren heen, onder meer bezig met de verheldering van de normeringsthematiek.
- iii. *Vraagbaak*, actief in het informeren van OCW, andere Rijksdiensten, scholen en andere betrokkenen over aspecten van centraal afgenoemde toetsen en examens, bijvoorbeeld via de Examenlijn of middels uitvoeringstoetsing.
- iv. *Antenne*: dat kansen en bedreigingen signaleert en zoekt naar verbindingen tussen relevante thema's uit het scholen- en maatschappelijke veld. Soms ook in de rol van discussieaanjager.
- v. *Innovator*, ontwikkelingen volgend, nieuwe toets- en werkwijzen onderzoekend en selecterend op basis van bewezen kwaliteit. Het innoveren gebeurt dus op incrementele wijze. Innoveren is hier niet bedoeld als het doelbewust nastreven van vernieuwingen, maar als verbetering na het doorlopen van een cyclisch proces. Verbeteringen worden systematisch geborgd.
- vi. *Expert*, in 2012 bezig verschillende examendisciplines bij elkaar te brengen.

De eerstgenoemde drie rollen vallen onder een gezamenlijke noemer van "het CvE als gezaghebbend orgaan" en hebben prioriteit boven de laatste drie rollen, die zijn samen te vatten als "het CvE als expert".

Taken

Het huidige takenpakket van het CvE staat omschreven in artikel 2 van de Wet College voor examens. De taken hebben betrekking op de examens in vwo-havo-vmbo, de staatsexamens VO, de staatsexamens NT2 – de drie traditionele domeinen – en op examinering in het mbo. Tussen de reguliere examens VO en de staatsexamens VO bestaat veel overeenkomst. Inhoudelijk zijn de centrale examenopgaven identiek. De commissie-examens worden voor deze examens door het CvE afzonderlijk vastgesteld (zoals scholen dat doen bij hun schoolexamens). In de condities en procedures rond de afname zijn er echter aanzienlijke verschillen. Uiteindelijk leiden beide trajecten tot gelijkwaardige diploma's waarvan er enkele honderdduizenden per jaar worden afgegeven.

De staatsexamens NT2 vormen een geheel eigen domein. De examens worden wekelijks afgenoemt in zeven examencentra en bestaan uit twee verschillende niveaus. Niveau één is de drempel voor instroom in mbo, niveau twee geeft toegangsmogelijkheden voor hbo en wo. Het zaaien van opgaven maakt het mogelijk om op continue wijze aanvulling van de opgaven te realiseren.

examensoort	2010	2011	2012
centrale examens VO (1e tijdyak)	206.190	199.725	206.870
staatsexamens VO	4.712	5.137	5.415
staatsexamens NT2 (I & II)	50.330	67.550	90.000*

Tabel: aantal inschrijvingen CvE VO), aanmeldingen (stex VO) en deelname (stex NT2).

Bron: Jaarverslag 2011 College voor Examens en Persmap centraal examen 2012

*prognose

Bij al deze examens zijn de kerntaken van het CvE: het (doen) beschrijven van de examenstof, het vaststellen van de opgaven, de normen en de scores en het geven van voorschriften over de condities van afname (tijdsduur en tijdstip van examens, regeling toegestane hulpmiddelen). Om deze kerntaken te kunnen uitvoeren is het CvE afhankelijk van de keten van organisaties die bij het examenproces betrokken zijn. In deze keten heeft het CvE de rol van regievoerder dat wil zeggen dat de diensten en producten ten behoeve van de examinering van de andere ketenpartners moeten passen binnen het werkprogramma van het CvE.

Het CvE kent wettelijke ketenpartners en niet-wettelijke. De wettelijke zijn Stichting Cito en DUO. Met deze partners vindt structureel en periodiek overleg plaats. In de relatie met de niet-wettelijke ketenpartners (Bureau ICE, SLO en Cito b.v.) is er sinds 1 januari 2012 sprake van gedelegeerd opdrachtgeverschap: daarmee heeft CvE een positie ten opzichte van het ministerie van OCW die is vastgelegd in een heldere set van afspraken.

Naast ketenpartners zijn er veel organisaties die het CvE als stakeholders beschouwt: onderwijs(-raden), vakcentrales, het LAKS, JOB en onderwijsvakverenigingen. Het is van groot belang dat met deze organisaties goed gecommuniceerd wordt; als ZBO heeft het College voor Examens een expliciete zorgplicht.

Werkwijze: wissel/werking

Tussen onderwijs en toetsing/examinering bestaat idealiter een positieve wisselwerking. Enerzijds moeten de toetsen en examens waarvoor het CvE verantwoordelijkheid draagt, aansluiten op het voorafgaand onderwijs. Anderzijds kan een goed(e) toets/examen het onderwijs positief beïnvloeden: het is immers de stip op de horizon waarop de leerkraft zich richt met het onderwijs aan leerlingen, deelnemers of studenten. Deze beoogde wisselwerking wordt gewaarborgd doordat leraren, die lesgeven aan de doelgroep, betrokken zijn bij de totstandbrenging van de syllabi/toetswijzers en de vaststelling van de toetsen/examens.

Een kwalitatief goede toets/examen is valide, betrouwbaar en bevat geen inhoudelijke onvolkomenheden. Een goede toets/examen vraagt van de makers (constructiegroepen van Cito en vaststellingscommissies van CvE) de vaardigheid om zowel gedetailleerd als generalistisch naar het product te kunnen kijken. Gedetailleerd omdat een klein foutje in een examen grote gevolgen kan hebben. Generalistisch omdat bij te kunnen sturen als de aansluiting met het voorafgaand onderwijs daarom vraagt. Heldere procedures waarborgen dat de totstandbrenging is afgestemd op het realiseren van de inhoudelijke doelstellingen. Die afstemming eist een goede samenwerking tussen de betrokken professionals.

Zoals bij veel organisaties geldt voor het CvE dat het primaire proces zich weerspiegelt in de werkwijze van het bureau.

De producten die het CvE-bureau oplevert, hebben als doel de voorwaarden te scheppen voor vlekkeloze afnames in het scholenveld of informatie daarover te bieden. Omgekeerd kunnen ook ontwikkelingen in het scholenveld of de maatschappij de producten van het CvE beïnvloeden. Ook op het niveau van de gehele organisatie is er idealiter een positieve wisselwerking.

De producten (zoals regelingen, mededelingen over de toetsen/examens, voorlichtingsbrochures, jaarverslagen) moeten als regel volledig en foutloos zijn. Daarnaast moeten de producten informatie bevatten die de doelgroep, veelal scholen of stakeholders, als relevant ervaren.

Net als bij vaststellingscommissies, vraagt dit van de bureau-medewerkers de vaardigheid om zowel gedetailleerd als generalistisch te kunnen kijken. Gedetailleerd omdat verkeerde informatie grote gevolgen kan hebben (bv. welke editie van de Bosatlas is toegestaan als hulpmiddel).

Generalistisch om beleidswijzigingen te kunnen vertalen naar inhoudelijke, logistieke en organisatorische gevolgen voor toetsing/examinering (bijvoorbeeld veranderingen in de uitslagregel). Dit vraagt van de medewerkers van het CvE-bureau zowel een gedegen kennis van het primaire proces met al zijn details als van het stelsel en als geheel de positionering van de

toetsen/examens daarin. Het management moet bovendien kunnen schakelen tussen sturen en controleren op hoofdlijnen én op detailniveau. De procedures en de inhoudelijke doelen dienen op elkaar te zijn afgestemd en geborgd in een kwaliteitszorgsysteem, waardoor de voorwaarden voor een professionele cultuur zijn gecreëerd en waarin iedere medewerker van het bureau zijn eigen acties kan duiden in relatie tot de organisatiedoelen en zo de vraag kan beantwoorden: "Doe ik de goede dingen?".

1.3 Ontwikkeling

Het College voor Examens heeft sinds zijn ontstaan in 2009 een stormachtige ontwikkeling doorgemaakt. Niet alleen zijn de wettelijke taken op voortvarende wijze aangepakt; het College kreeg tevens een rol bij de voorbereiding en invoering van plannen die rechtstreeks voortvloeien uit de doelstellingen van het kabinet Rutte.

Aan welke verwachtingen wil het College voor Examens in de komende jaren voldoen? Het scholenveld en de toetslocaties in het land stellen terecht de kwaliteit van de examens en de kwaliteit van de procedures en logistiek daaromheen, voorop. De wetgevende organen hebben - zoals blijkt uit de wetshistorie- ook nog andere verwachtingen. Zij verwachten dat met de instelling van het College de maatschappelijke participatie beter tot uitdrukking wordt gebracht, dat het primaat van de Minister inzake het examenstelsel en de examenprogramma's ondubbelzinnig wordt gewaarborgd en dat de clustering van kennis en expertise binnen het CvE leidt tot meer doelmatigheid, meer transparantie en meer eenduidigheid. De vraag naar meer maatschappelijke participatie bij de totstandkoming van examens, hangt samen met het belang dat de samenleving hecht aan centrale examinering onder regie van de Rijksoverheid. En ook andere verwachtingen die bij de parlementaire wetsbehandeling werden geformuleerd, zijn een uitdrukking van het grote belang dat de samenleving bij kwalitatief hoogwaardige centrale examens heeft. Dat belang wil de Minister -namens de samenleving- op een heldere wijze kunnen waarborgen.

Het college heeft deze maatschappelijke opdracht, om namens de overheid op meer transparante wijze kwaliteitsexamens te laten produceren, aanvaard en heeft de wil uitgesproken om zich te ontwikkelen tot een erkende en voor de samenleving goed zichtbaar, orgaan op examengebied. Daar hoort bij dat het college op het gebied van de centrale examinering ook een toegankelijke bron wordt van informatie voor belanghebbenden uit de samenleving in het algemeen en uit het onderwijsveld in het bijzonder.

ZBO

Als zelfstandig bestuursorgaan valt het CvE onder de Kaderwet zelfstandige bestuursorganen, een wet die een aantal informatie-, sturings- en toezichtsinstrumenten bevat. De nieuwe -en scherper omschreven- verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden tussen de Minister en het College, vraagt voortdurende afstemming over de wederzijdse rollen.

De relatie met de ketenpartners Cito en DUO is opnieuw beschreven. Sinds 2012 maakt het CvE als gedelegeerd opdrachtgever rechtstreeks afspraken met deze ketenpartners.

Aan de formele toezichtsrelatie -met de Onderwijsinspectie- is inmiddels vorm gegeven; de praktische uitwerking draagt bij aan de sfeer van rust en vertrouwen die elementair is als randvoorwaarde voor het genoemde *civiel effect*.

Zowel de Kaderwet ZBO als de Wet College voor examens bevatten veel passages die ertoe strekken de kwaliteit van het CvE te waarborgen, te verhogen of te controleren.

De Kaderwet ZBO regelt allereerst het primaat van de politiek -en daarmee de democratische controle- op het functioneren van de ZBO's, waaronder nu ook het CvE. Deze kaderwet geeft regels over:

- Benoeming, schorsing en ontslag van leden van ZBO's
- Bezoldiging en schadeloosstelling
- Rechtspositie personeel
- Informatievoorziening, sturing, toezicht
- Financiële relatie tussen het ZBO en de betrokken Minister
- Zorgplichten ZBO

De algemene regels over informatievoorziening, sturing en toezicht uit de Kaderwet zijn voor het CvE nader gespecificeerd in de Wet College voor examens. Daar is vastgelegd dat de Minister integraal verantwoordelijk is voor het examenbeleid. Hij blijft te allen tijde verantwoordelijk voor

het examenstelsel en de examenprogramma's en kan zo de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het onderwijs waarmaken.

De informatie van het CvE richting de Minister maar ook richting het afnemend veld en ruimer, richting alle betrokkenen in de samenleving, zal overtuigend moeten aangeven hoe kwaliteit en zorgvuldig handelen gestalte hebben en krijgen.

Kwaliteit

Het CvE is zich er van bewust dat het maatschappelijk en politiek krachtenveld behoeft aan een betrouwbare afsluiting van de verschillende onderwijsvormen waarbij niveauhandhaving cruciaal is. En dat civiel effect van diploma's berust op vertrouwen in de kwaliteit en het niveau van afgelegde examens. De ontwikkeling van een systeem van kwaliteitszorg inclusief een heldere methodiek van niveauhandhaving zijn daarmee niet alleen prioriteiten voor het CvE: ze zijn tevens de onmisbare waarborg voor rust en vertrouwen.

Het bovenstaande maakt inzichtelijk waar de aangrijppingspunten voor een transparant kwaliteitsbeleid in het hele examenproces zitten en wat daarbij de onderscheiden rollen zijn voor Minister en CvE. Vanaf 1 januari 2012 treedt het kwaliteitszorgsysteem van het College voor Examens in werking. Dat betekent concreet dat het door de Inspectie van het Onderwijs gehanteerde Toezichtskader -dat onder meer aandacht schenkt aan bovengenoemde thema's- voluit zal worden gehanteerd.

De CvE visie op kwaliteit is als volgt:

"Alle aandachtsgebieden uit het kwaliteitsssysteem die nodig zijn voor het functioneren van het CvE worden beschreven en aangestuurd, met als doel de organisatie te ontwikkelen tot een organisatie die in staat is op cyclische wijze het primaire proces en zijn kwaliteitszorg integraal in te richten in een continu verbeterproces."

Het College voor Examens realiseert zich bovendien dat de geschatste ontwikkelingen en de nieuwe taken zullen leiden tot veranderingen in de organisatie. De implementatie van nieuwe vormen van toetsing en examinering dient evenwel vlekkeloos te verlopen, zonder dat het hart van de missie van het CvE -het produceren van perfecte examens en een foutloze afname op de scholen en andere instellingen- in gevaar komt.

Toezicht en klachtenregeling.

Het toezicht op het CvE is langs twee lijnen geregeld. Als ZBO heeft het CvE de verplichting elk jaar een beleidsmatig jaarverslag op te stellen en aan de Minister te zenden. Daarin geeft het CvE een eigen weergave van de prestaties in het afgelopen jaar waardoor inzicht in het gevoerde beleid en de verrichte activiteiten wordt gegeven. Dit jaarverslag is openbaar.

Een tweede lijn betreft als genoemd het toezicht door de Inspectie van het Onderwijs. De inspectie gebruikt het jaarverslag van het CvE als eerste bron voor het toezicht en neemt in de toekomst het oordeel over de naleving van de wettelijke voorschriften ook op in het Onderwijsverslag. In het Toezichtskader worden drie domeinen onderscheiden waop het toezicht zich concentreert: wettelijke taken, wettelijke voorschriften en kwaliteitszorg.

De relatie CvE-inspectie is daarmee een dubbele. Immers in voorkomende situaties treedt het CvE ook samen met de inspectie op bij bijvoorbeeld problemen rond de afname van examens.

Personele scheiding van taken bij de Inspectie van het Onderwijs en periodiek overleg beogen het gewenste resultaat: een naar behoren functionerend College voor Examens en een stevige professionele relatie met de Inspectie van het Onderwijs.

Klachten over het CvE kunnen uiteraard ook bij de Inspectie van het Onderwijs worden ingediend. Maar er is ook een tweede weg: Afdeling 9 van de Awb geeft een ieder het recht om over de wijze waarop een bestuursorgaan -en wie onder zijn verantwoordelijkheid werken- zich in een bepaalde aangelegenheid jegens hem of een ander heeft gedragen, bij dat bestuursorgaan een klacht in te dienen. Dat recht betreft dus gedragingen van leden van het College, het bureau en examenbetrokkenen. Het heeft geen betrekking op klachten over de inhoud van een examen of de juistheid van een correctievoorschrift. Integendeel. De Awb ziet examens en beoordelingsnormen als professionele oordelen, waartegen ook geen beroep kan worden ingesteld (Awb 8.4e).

1.4 Het College

Het College voor Examens is zodanig samengesteld dat relevante deskundigheid voor wat betreft het werkveld vorhanden is en dat tegelijkertijd de verschillende samenstellende sectoren vertegenwoordigd zijn. Het vergaderrooster omvat vijf jaarlijkse bijeenkomsten en een jaarlijkse ontmoeting/studiedag met collega's en hun plaatsvervangers.

Kennisontwikkeling door middel van uit te voeren projecten heeft hoge prioriteit. In dit werkprogramma 2013 wordt een aantal projecten genoemd die enerzijds tot doel hebben de bestaande examenpraktijk te optimaliseren en anderzijds betrekking hebben op nieuwe activiteiten. Hoewel deze projecten worden uitgevoerd door medewerkers van het bureau -al dan niet samen met externen of ketenpartners- zal ook het college zelf bij deze ontwikkelingen en vernieuwingen nauw betrokken zijn. Uiteraard door middel van de reguliere rapportages, maar ook door incidenteel te participeren bij lezingen, interne studiedagen of ketenbijeenkomsten.

In meerjarenperspectief zijn er verschillende thema's die om aandacht en/of (voortgezet) onderzoek vragen: toetsvormen, normeringssystematiek, internationalisering, de examinering in Caribisch Nederland en de implementatie van bestaande toetsvormen in gewijzigde context (primair onderwijs) en de centrale invoering van een *diagnosische* toets halverwege het voortgezet onderwijs.

Volgens de wet beschikt het college over een bureau-organisatie, die hiërarchisch ondergeschikt is aan het College. Het College is gebaat bij voortdurende voeding vanuit het bureau, zeker waar het actuele ontwikkelingen met betrekking tot centrale toetsing en examinering betreft.

Bij de start van het CvE is de bureau-organisatie 20% gekort op de nominale omvang en in de beginjaren is de formatieve bezetting niet parallel verlopen aan de nieuwe taken. De aldus ontstane onderbemensing maakt inpassing van nieuwe organisatietaak complex. Als gesteld: de implementatie van nieuwe vormen van toetsing en examinering dient vlekkeloos te verlopen zonder dat het vigerende primaire proces -het produceren van perfecte examens en een foutloze afname op de scholen en andere instellingen- in gevaar komt.

In 2012 is een forse groei van CvE voorzien; in 2013 moet de bureauorganisatie toekomstbestendig gerealiseerd zijn.

Ten slotte

Internationaal gezien neemt Nederland op het gebied van centrale examinering een unieke plaats in. De wijze waarop examenproductie en vaststelling van examens zijn gescheiden, alsmede het draagvlak voor centrale momenten waarop naast instellingsexamens centraal (ontwikkelde) examens worden afgenummerd (PO, VO en mbo) spelen daarbij een rol.

Het CvE zal ook in 2013 zijn taken vervullen conform de verwachtingen die in dit Werkprogramma manifest zijn gemaakt.

De in dit werkprogramma beschreven activiteiten en beleidsvoornemens zijn beoordeeld op hun wenselijkheid en de financiële implicatie. De haalbaarheid is zo realistisch als mogelijk ingeschat in de wetenschap dat de personele capaciteit beperkt is ten opzichte van de geformuleerde doelstellingen. Er kunnen zich omstandigheden voordoen waardoor bijstelling van de doelstellingen en activiteiten noodzakelijk is. Mocht die noodzaak zich voordoen, dan zal daar zowel binnen de organisatie als met betrokken ketenpartners tijdig over worden gecommuniceerd. Een dergelijke aanpassing wordt gemotiveerd voorgelegd door het College.

2 Inleiding Begroting 2013

De begroting in het werkprogramma 2013 is gebaseerd op de geplande activiteiten, waarbij de budgettaire kaders een voorname rol spelen. Bij de calculatie van de budgetten is enerzijds gekeken naar de realisatie van 2011 en het werkprogramma 2012, en anderzijds naar recente en toekomstige ontwikkelingen.

Daarom is gekozen voor drie kolommen met bedragen: begroting 2013, begroting 2012 en realisatie 2011. Bij projecten is soms sprake van een meerjarige looptijd. Deze is, voor zover de budgettering bekend is, tot en met 2014 weergegeven.

In de kolom begroting 2012 is uitgegaan van het werkprogramma 2012. Dat werkprogramma is grotendeels goedgekeurd. In de tabellen zijn de goedgekeurde bedragen groen weergegeven. Een klein deel van het werkprogramma 2012 is nog in behandeling. In de tabellen is dit geel weergegeven. Ook de ontwikkelingen die na het opstellen van het werkprogramma 2012 tot activiteiten hebben geleid, zijn geel weergegeven.

Bij de apparaatskosten is bovendien rekening gehouden met het vastgestelde APK budget voor 2012 en 2013.

Er kan sprake zijn van onvoorzien omstandigheden of ontwikkelingen, die nopen tot extra werkzaamheden en noodzakelijke uitgaven. Vaak gaat het dan om kwesties die snel opgelost moeten worden en die zo mogelijk binnen de beschikbare capaciteit aan mensen en middelen worden gerealiseerd. Daarnaast zijn er omvangrijke ontwikkelingen in het onderwijs, die tot taken voor het college leiden. Conform artikel 8 lid 3 van de WCVE zal het college in voorkomend geval in overleg treden over een aanpassing van dit werkprogramma met OCW. Omdat de wet in deze mogelijkheid voorziet, is in dit werkprogramma bij de diverse onderdelen afgezien van een post 'onvoorzien'.

Naast het gebruik van SAP-OCW voor de financiële administratie is eind 2011 voor de apparaatskosten (APK) gestart met het bestel- en betaalproces "Goudvis" via DUO-Groningen. Voor het werkprogramma betekent dit dat de onderdelen van programmagelden die het karakter hebben van apparaatskosten, niet meer onder programmagelden maar onder de APK geboekt worden. Dit leidt tot een kleine toename van de APK (hoofdstuk 4) en een afname van de programmagelden (hoofdstukken 5 tot en met 12).

Op de volgende pagina is een samenvattend overzicht opgenomen van de begroting 2013 met - ter vergelijking - de cijfers voor 2012. Deze volgt de hoofdstukindeling van de begroting. Onderaan de tabel zijn de totalen per betalende directie weergegeven.

In dit overzicht zijn de sectoroverstijgende kosten van de hoofdstukken 4, 5 en 12 opgenomen in de kolom "Programmagelden CvE via VO". De directie VO is accounthouder voor het CvE is en deze verdeelt de kosten in overleg met de andere directies.

Samenvatting begroting CvE	Apparaatskosten		Programmagelden	
	2013	2012	2013	2012
4 apparaatskosten bureau CvE				
4.1 nog toe te kennen APK budget	77.000	228.000		
4.2 personeel bureau CvE	2.311.000	2.291.000		
4.3 huisvesting en organisatie				
4.3.1 kwaliteitszorg, onderzoek en analyse	260.000	260.000		
4.3.2 communicatie	429.000	435.000		
4.3.3 officetaken en automatisering	165.000	145.000		
4.3.4 huisvesting	483.000	420.000		
5 collegekosten			86.000	84.000
6 staatsexamens VO				
6.1 kwaliteitsborging			55.500	53.000
6.2 examenbetrokkenen			235.000	70.000
7 centrale examens VO				
7.1 syllabuscommissies			265.000	171.000
7.2 vaststellingscommissies			2.753.000	2.716.000
7.5 koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland			490.000	490.000
7.6 overige activiteiten CE			45.000	75.000
P.7 projecten			110.000	151.000
8 staatsexamens NT2				
8.1 luisteren en spreken			2.575.262	2.105.634
8.2 lezen en schrijven			2.068.656	1.934.398
8.3 eigen activiteiten CvE			207.894	185.894
P.8 projecten			400.000	150.000
9 centrale examens mbo			423.640	336.800
P.9 projecten			371.479	291.629
10 taal & rekenen voortgezet onderwijs			310.900	132.700
P.10 projecten			499.420	24.420
11 eindtoets primair onderwijs			90.400	-
P.11 projecten			-	-
12 sector overstijgende thema's			-	-
P.12 projecten			1.109.252	581.014
Totaal OCW directie DPO	3.725.000	3.779.000		
Totaal OCW directie PO			90.400	-
Totaal OCW directie VO incl. sector overstijgend			5.235.072	3824133,516
Totaal OCW directie BVE			5.646.931	4.854.354
Totaal nog te bepalen			400.000	150.000
Totaal LNV			724.000	724.000
Totaal generaal	3.725.000	3.779.000	12.096.402	9.552.487

3 CvE en ketenpartners

3.1 Inleiding

In dit werkprogramma dient het CvE – vanuit haar wettelijke verplichting - de werkzaamheden op te nemen van DUO en Cito op het gebied van de centrale examens en de staatsexamens.

Daarnaast werkt het CvE samen met anderen, c.q. voeren anderen in opdracht van het CvE werkzaamheden uit ten behoeve van de CvE-taak:

- SLO is betrokken bij de productie van syllabi voor de centrale examens VO, de centraal ontwikkelde examens mbo en de rekentoets VO.
- Met het Bureau ICE en Cito BV heeft het CvE een dienstverleningsovereenkomst tegen ARVODI voorwaarden gesloten voor de productie en beoordeling van de opgaven voor de staatsexamens NT2. De overeenkomst heeft een looptijd van 2012 tot en met 2013 en kan met tweemaal een jaar verlengd worden.
- Het Parlementair documentatiecentrum (PDC) verzorgt de websites van het CvE.
- Orange11 (voorheen JTearn en Dutchworks) produceert de software voor de computerexamens, dat in een langlopend project met DUO en Cito Europees is aanbesteed.
- Maro produceert de software voor de staatsexamens NT2.
- Cito produceert pilotexamens taal en rekenen ten behoeve van het mbo en pilotrekentoetsen voor het VO.
- Cito gaat –onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring- onder regie van het CvE de centrale eindtoets PO verzorgen.

Het CvE voert intensief en op reguliere basis overleg met de ketenpartners over hun activiteiten in de jaarlijkse beleidscyclus. Onderwerpen zijn dan kosten, prestatiecriteria en leveringsvoorwaarden. De huidige bedragen worden hieronder per partner afzonderlijk weergegeven. De opname hiervan in dit werkprogramma betekent dat het CvE vanuit zijn verantwoordelijkheid voor de waarborg van de kwaliteit van de diverse onderwijsexamens, deze activiteiten, prestatiecriteria en leveringsvoorwaarden noodzakelijk acht. Het adviseert het ministerie derhalve om voor zover van toepassing aan de betrokken partners hiervoor de middelen beschikbaar te stellen.

3.2 DUO

DUO is een belangrijke partner van het CvE. DUO heeft een eigen wettelijke taak op het terrein van de centrale examens VO. Deze bestaat uit:

- de vermenigvuldiging en distributie van examenopgaven, ook in alle bijzondere uitvoeringen
- de pooling voor de tweede correctie
- de registratie van examenresultaten

Bij de uitvoering van deze werkzaamheden maakt DUO gebruik van derden, zoals Lijnco, Dedicon, G4S, etc.

Voor de staatsexamens NT2 heeft DUO geen eigen wettelijke taken. Voor de staatsexamens VO heeft DUO enkele in het Staatsexamenbesluit genoemde taken. DUO voert echter wel een groot deel van de CvE taak voor beide staatsexamens uit. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de werkzaamheden en de inzet van personeel van DUO. Het college doet geen uitspraken over deze inzet. DUO voert dus twee soorten werkzaamheden uit:

- werkzaamheden voor de eigen taken, zoals omschreven in wet- en regelgeving. Deze worden in subparagrafen 3.2.1 en 3.2.2 beschreven.
- werkzaamheden ten behoeve van taken van het CvE, waarbij . Deze komen aan bod in de subparagrav 3.2.3 tot en met 3.2.5.

Daarnaast zijn er projecten waarbij zowel het CvE als de ketenpartners een rol spelen. Deze zijn opgenomen onder Pr.3.5.

3.2.1 Werkpakket en kosten in KOMEX

Voor de calculatie van de budgetten van DUO is in het verleden het Kostprijsmodel examens (Komex) ontwikkeld. Dit is een uitgebreide spreadsheet waarin de werkelijkheid van het afgelopen jaar wordt geëxtrapoleerd voor de volgende jaren. Komex omvat niet de kosten van alle ketenpartners, maar uitsluitend die van DUO, terwijl het CvE wel behoeft heeft aan een integraal

kostprijsmodel. Het CvE en DUO hebben in 2010 het initiatief genomen om dit nieuwe kostprijsmodel te ontwikkelen, maar ambitie en realisatie liggen nog ver uit elkaar.

De uitgangspunten bij de KOMEX begroting voor 2013 zijn de volgende:

- De financiële realisatie 2011 is het vertrekpunt van het model om tot de begroting 2013 te komen. De realisatie is op het tabblad 'Invoer van kosten volgens DUO' opgevoerd. Uitzondering hierop zijn de personeelskosten en de personeelsopslag. Deze is ingevoerd op basis van het aantal gerealiseerde uren 2011 maar het MA2012 tarief voor Overige taken.
- De realisatie van de productvolumes 2011 is het 2^e vertrekpunt van het model. Deze gegevens zijn opgevoerd op het tabblad *Invoer van basisgegevens*.
- De referentieraming 2011 van OCW (ontvangen dd 10-10-2011) is het uitgangspunt voor de productvolumes die worden verwacht voor de centrale examens.
- De volgende scenario's voor de staatsexamens zijn in overleg met de afdeling Examendiensten opgevoerd op het tabblad 'Invoer van scenario's'. Het betreffen ontwikkelingen t.o.v. de productvolumes van 2011:
  - Examens VSO + 20%
  - Staatsexamens VO + 5%
  - Staatsexamens Bonaire (was Curaçao) + 30%
  - Staatsexamens NT2 + 20%
  - 3^e tijdvak examens + 10%
- De indexering van de taakvergoedingen is voor 2013 op 0,58% gesteld.
- In verband met een wijziging van het Staatsexamenbesluit NT2, worden de verwachte ontvangsten per volledig examen verhoogd van € 90,00 naar € 180,00. Dat betekent een verhoging per onderdeel van € 22,50 naar € 45,00. Hierdoor stijgen de baten uit examengelden. Er is uitgegaan van een verdeling van 1/8 (de eerste 6 weken van 2013, worden in 2012 opengesteld voor aanmelding, maar nog tegen het tarief van 2012) tegen oud tarief, 7/8 tegen het nieuwe tarief.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
3.2.1	programmakosten Komex - taken DUO			
	centrale examens: distributie, 2e cor. en drukwerk	2.684.000	2.036.616	2.674.555
	VAVO	118.000	119.974	116.231
	onvoorzien BVE deel	34.000	34.000	-
	onvoorzien OCW deel	193.000	193.000	-
	totaal programmakosten Komex - taken DUO	3.029.000	2.383.589	2.790.786

3.2.2 Ontwikkelingen buiten KOMEX

Werkpakket afdeling ED

Voor het werkpakket voor de afdeling Examendiensten zijn voor 2013 de volgende zaken van belang.

- De ontwikkeling van digitale examensoftware (CES) leidt in 2013 tot een deels ander uitvoeringsproces vanwege de pilots die worden opgestart. Daarnaast zal er capaciteit gemoeid zijn met de gebruikersinbreng en het testen van applicaties. De uren daarvoor zijn in de projectbegroting meegenomen, maar er zal beroep op ervaren medewerkers van ED worden gedaan om dit uit te voeren. De helpdesk voor CES wordt aanvankelijk in het project opgenomen, dus daarvoor is er geen capaciteitsvraag bij de afdeling.
- Voor NT2 is de verwachting dat er een groei van 20% in het aantal af te nemen examens gaat plaatsvinden. Om de toenemende stroom kandidaten tijdig te kunnen bedienen zijn de aantal examenplekken uitgebreid in Amsterdam en Utrecht.
- In het kader van procesverbeteringen wordt de mogelijkheid van online betalen ingevoerd.
- Voor de roostering, die nu nog overwegend handmatig plaatsvindt, zal een roosterprogramma worden gebouwd.
- De examenbetrokkenen voor de staatsexamens kunnen hun declaraties digitaal indienen via een portal dat het CvE heeft laten maken.
- De invoering van centrale examens in het mbo zal in 2013 leiden tot uitbreiding van het werkpakket van de afdeling ED.

Omschrijving	verwijzing hoofdstuk	WP2013 fte	WP2013 budget	WP2012 fte	WP2012 budget
3.2.2 DUO - ED apparaatskosten					
personeelskosten					
- Komex NT2 *	zie 3.2.5	15,0	1.956.000	10,2	1.308.000
- organiseren examens **		36,6	2.802.000	36,2	2.225.000
- inrichting examens BES eilandenv ***		0,8	56.000		
- slaag/zakregeling ***		0,2	22.000		
- invoering vmbo BB/KB/GL ***		2,6	259.000		
- taal & rekenen mbo ***		p.m.	p.m.		
totaal personeelskosten bruto		55,2	5.095.000	46,4	3.533.000
af: verantwoord via Komex NT2		15,0-	1.956.000-	10,2-	1.308.000-
totaal personeelskosten netto		40,2	3.139.000	36,2	2.225.000
materiële kosten			p.m.		327.000
totaal DUO apparaatskosten			3.139.000		2.552.000
* = Dekking vanuit KOMEX					
** = Lump sum dekking in Basiscontract OCW					
*** = Vroegere 'Te Monitoren Posten', nog niet in Lump sum Basiscontract OCW					

De aftrekpost personeelskosten DUO i.v.m. NT2 in de voorgaande begrotingstabel betreft het personeel van DUO dat voor de staatsexamens NT2 werkt. Deze kosten vallen onder de verantwoordelijkheid van het CvE en zijn verwerkt in subparagraaf 3.2.5.

3.2.3 Staatsexamens VO

Het leeuwendeel van de kosten van de staatsexamens VO gaat op aan de vergoeding van de werkzaamheden van 1.600 externe examenbetrokkenen. DUO maakt voor de registratie van de examenkandidaten en de examenbetrokkenen gebruik van het programma EOS (Examen Organisatie Systeem).

De bij het CvE operationele web applicatie Mendix wordt in 2012 ook bij DUO geïntroduceerd ten behoeve van de examenbetrokkenen van de staatsexamens. Via import van het examenrooster en met een koppeling naar OV9292 kunnen de vergoedingen automatisch worden berekend met Mendix. De examenbetrokkenen controleren en DUO autoriseert de gegevens en exporteert de betalingsopdrachten naar SAP-DUO. Bij het werkprogramma 2012 werd ervan uitgegaan dat deze export via het CvE zou worden doorgestuurd naar SAP-OCW. De vacaties/taakvergoedingen en reis-en verblijfkosten waren daarom ondergebracht in paragraaf 6.2 eigen activiteiten staatsexamens VO: examenbetrokkenen. In dit werkprogramma is deze post teruggeplaatst naar DUO, ook voor 2012.

Naast de kosten zijn in de begrotingstabel ook de ontvangen examengelden opgenomen. DUO schrijft de kandidaten in en regelt de inning van de examengelden in EOS.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2013	2012	2011
3.2.3	staatsexamens VO	Komex 2013	Komex 2012	incl. Curaçao Komex 2011
	werkzaamheden DUO			
	vacatiegelden/taakvergoed.	2.250.000	2.003.000	2.118.058
	reis- en verblijfkosten	732.000	581.000	691.432
	examenlocaties + distributie	243.000	248.000	243.683
	exdrukwerk incl.dilpoma's	78.000	56.000	73.306
	admin.kosten externen	65.000	59.000	72.180
	diverse vergoedingen	326.000	308.000	374.404
	vast bedrag staatsexamens VO	22.000	22.000	-
	diverse kosten & onverdeeld	8.000	64.000	7.611
	subtotaal staatsexamens VO	3.724.000	3.341.000	3.580.674
	af: ontvangen examengelden	633.000-	682.000-	602.416-
	totaal werkzaamheden DUO	3.091.000	2.659.000	2.978.258

3.2.4 Staatsexamenlocatie Bonaire

Ten behoeve van de staatsexamens in Caribisch Nederland is sinds 2012 op Bonaire een staatsexamenlocatie ingericht. Ook in 2013 kan op Bonaire een volledig Nederlands staatsexamen volgens Nederlandse regels, onder de werking van de wet BES-VO, worden afgelegd. De verwachting is dat ongeveer 65 kandidaten hiervan in 2013 gebruik gaan maken. Wellicht wordt ook van deze mogelijkheid gebruik gemaakt door leerlingen van een particuliere school op Curaçao, van een particuliere school op Aruba, van een particuliere school in Suriname en door anderen. De kosten van de staatsexamensafname op Bonaire zijn hoog omdat er door zomervakantie elders nauwelijks lokale examinatoren beschikbaar zijn. Bovendien blijft het aantal deelnemende kandidaten ongewis in ieder geval tot na het tijdstip waarop de voorbereidingen al in een ver gevorderd stadium moeten zijn. De verwachting is dat het aantal deelnemers in 2013 iets zal toenemen.

Daarnaast worden kandidaten op Bonaire en Sint Eustatius in de gelegenheid gesteld om het landsexamen (equivalent van de staatsexamens VO van Curaçao respectievelijk Sint Maarten af te leggen, zodat zij hun eerder behaalde Antilliaanse cijferlijst tot een diploma kunnen completeren. De inschrijfkosten voor deze landsexamens zijn verre van kostendekkend. Aan de examenbureaus van Curaçao en Sint Maarten worden de extra gemaakte kosten op declaratiebasis vergoed. Deze zullen sterk afhankelijk zijn van de deelname.

Onderstaande kostenopstelling van deze nieuwe locatie is niet ontleend aan Komex, maar een inschatting van het CvE.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
3.2.4	Staatsexamenlocatie Bonaire			
3.2.4.1	examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv: huur examenruimte 12+5 dagen reis- en verblijfkosten examenleiding vacaties en onkostenvergoeding subtotaal examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv:	7.230 34.130 22.000 63.360	6.885 32.500 21.000 60.385	
3.2.4.2	werving van ongeveer 35 examinatoren uit NL en CN inclusief de voorbereiding vacaties, reis- en verblijfkosten sollicitatiecommissie subtotaal werving van ongeveer 35 examinatoren uit NL en C	16.500 10.000 26.500	16.200 9.500 25.700	
3.2.4.3	mondelinge examens huur examenlocatie vacatiegelden examinatoren en examenleiding reis- en verblijfkosten examinatoren en examenleiding subtotaal mondelinge examens	7.500 80.000 135.000 222.500	5.000 78.255 127.815 211.070	
3.2.4.4	logistieke kosten: distributie, opslag en examendrukwerk	11.000	10.500	
3.2.4.5	totaal bruto kosten Staatsexamenlocatie Bonaire examengelden 80 kandidaten totaal netto kosten Staatsexamenlocatie Bonaire	323.360 27.500- 295.860	307.655 26.190- 281.465	

3.2.5 Staatsexamens NT2

De kosten zijn met het kostprijsmodel Komex 2013 recht evenredig geëxtrapoleerd op basis van de realisatie 2011. Er worden vraagtekens geplaatst bij deze wijze van extrapoleren omdat op deze wijze geen rekening wordt gehouden met schaalvoordelen ten gevolge van de groei van het aantal kandidaten.

nr.	begrotingspost	aantal	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
3.2.4	staatsexamens NT2			Komex 2013	Komex 2012	Komex 2011
	werkzaamheden DUO		progr.kst	16.000	3.000	13.043
	vacatiegelden/taakvergoed.		progr.kst	709.000	720.000	591.338
	examenlocatiekosten		progr.kst	8.000	6.000	6.442
	examendrukwerk incl.diploma's		progr.kst	9.000	3.000	4.380
	administratieve kosten		progr.kst	2.000	31.000	1.655
	diverse vergoedingen		APK	1.136.000	953.000	946.956
	directe personeelskosten		progr.kst	-	4.000	529-
	diverse kosten & onverdeeld		progr.kst	-	2.000	-
	procesgebonden kosten		APK	820.000	355.000	558.638
	toegerekende concernoverhead			2.700.000	2.077.000	2.121.923
	subtotaal werkzaamheden DUO		progr.kst	3.738.000-	1.471.000-	1.707.714-
	ontvangen examengelden			1.038.000-	606.000	414.209

3.3 Cito

De Stichting Cito verricht werkzaamheden in de keten van de centrale examens op grond van een wettelijke bepaling in de SLOA. Een en ander is uitgewerkt in de Meerjarige Examen Productie Planning (MEPP) en de Meerjarige Opgavenbank Productie Planning (MOPP).

De begroting 2013 van Cito is gebaseerd op de MEPP 2013, een spreadsheet waarin gedetailleerd de werkzaamheden voor de constructie van examens worden weergegeven. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen reguliere werkzaamheden, respectievelijk extra werkzaamheden, zoals pretesten of standaardsetten ten behoeve van de normhandhaving en computerversies naast de papieren versies van de examens.

De MEPP is afgeleid van de concept Hoofdlijnenbrief van het ministerie van OCW.

De financiering van de Cito begroting is gebaseerd op de Wet SLOA. Er wordt onderscheid gemaakt tussen activiteiten ten behoeve van de uitvoering van de Hoofdlijnenbrief (artikel 6.2.a.) en andere onderwijsondersteunende activiteiten (artikel 6.2.b.). Dit laatste artikel regelt de aanvullende subsidie voor de werkzaamheden die verband houden met de vernieuwing van de examens.

Cito legt over de realisatie verantwoording af aan OCW. Derhalve is de kolom realisatie 2011 in onderstaande tabel leeg.

Ten opzichte van het werkprogramma 2012 is sprake van een forse stijging. De vergelijkende cijfers over 2012 zijn opgehoogd met bijna vijf miljoen euro door de toevoeging van de posten Taal en rekenen mbo, Rekentoets VO en Referent/esets toetsen door/opende leerlijn.

De begroting 2013 is ten opzichte van deze bijgestelde begroting 2012 met 3,8 miljoen euro toegenomen. Deze stijging is verdeeld over veel verschillende posten. De rekentoets VO is verantwoordelijk voor een derde deel van de stijging.

Stichting Cito voert bovenstaande wettelijke taken uit.

Daarnaast heeft het CvE een dienstverleningsovereenkomst met Cito BV afgesloten voor de jaren 2012 en 2013, met de mogelijkheid tot verlenging met tweemaal een jaar. Cito BV produceert de opgaven luisteren en spreken Staatsexamens NT2 en beoordeelt de antwoorden. Omdat de betaling via het CvE verloopt, zijn deze bij hoofdstuk 8 opgenomen.

nr. begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
3.3 Cito	10-4-2012	10-4-2012	
Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens	451.000	401.000	
Extra productie papieren examens BB AV	394.683	452.400	
Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2013-2014	1.525.666	1.452.588	
Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy')	59.200	58.800	
Experiment examens vernieuwde vakken havo/vwo pilots	2.372.665	2.176.041	
Syllabi ontwikkeling bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo	p.m.	p.m.	
Voorbeeldexamens aardrijkskunde nieuwe programma vmbo	9.367	221.003	
Beroepsgericht schrijven Nederlands cspe	600.000	169.550	
Hernieuwing Nederlands gedocumenteerd schrijven havo-vwo begeleiding pilot	301.844	294.079	
Najaarscorrectie digitale examens BB en KB	80.000	p.m.	
Vervolgonderzoek tweede correctie centrale examens (subsidie uit 2011 beschikbaar)	p.m.	p.m.	
Onderzoek normeringsmethodiek nav rapport	200.000	200.000	
Ondersteuning normering juni_ en augustusexamens	323.360	216.880	
Ondersteuning operationeel houden ExamenTester	140.000	190.000	
Overgang centrale examens van ExamenTester naar CES	500.000	-	
Taal en rekenen mbo 2, 3, 4	4.504.264	3.555.292	
Rekentoets VO	1.525.515	275.269	
Referentiesets toetsen doorlopende leerlijnen (meerjarige subsidie uit 2011)	-	1.123.942	
totaal additioneel	12.987.564	10.786.844	
Examenproductie alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	8.142.508	8.149.067	
Examenproductie alg. vakken havo/vwo	4.829.604	4.701.045	
Bedrijfsbureau CE (hoort bij examenproductie)	1.193.951	incl.ex.productie	
CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo	1.994.647	1.888.992	
CG alg. vakken havo/vwo	1.905.440	1.737.236	
Normhandhaving	466.762	365.395	
COMPEX	400.000	400.000	
totaal WVO mantel	18.932.912	17.241.735	
landbouw vmbo examens EL&I	schatting 2013	1.400.000	1.493.964
totaal Cito	33.320.476	29.522.543	

3.4 Andere uitvoerders

SLO heeft deskundigheid en een taak op het terrein van de leerplanontwikkeling en is derhalve een partner voor het CvE voor de ontwikkeling van syllabi en documentatie. De door SLO bijgehouden vakdossiers zijn voor het CvE eveneens van (strategisch) belang. Deze vakdossiers kunnen het college belangrijke evaluatieve aanwijzingen en handvatten bieden. SLO speelt tevens een rol bij diverse vakvernieuwingen.

PROJECTEN

Pr.3.5 projecten met ketenpartners

nr.	begrotingspost	partner	begroting 2014	begroting 2013	begroting 2012
P.3.5					
P.3.5.1	vernieuwing Nederlands hv, zie 7.6	Cito+SLO		-	25.000
P.3.5.2	aparte zitting schrijfvaardigheid Ned.vmbo	Cito	306.354	276.731	1.100
P.3.5.3	nieuw examensysteem digitale examens	DUO	1.474.577	2.556.347	1.759.734
	idem	Cito		p.m.	247.220
P.3.5.4	onderzoek normering ce's en aangescherpte uitslagregels	Cito		p.m.	p.m.
totaal projecten			1.780.930	2.833.078	2.033.054

4 Apparaatskosten College voor Examens

4.1 *Algemeen*

Het college heeft voor de uitvoering van zijn taken een bureau, waarvan de personeelsleden rechtspositioneel onder het ministerie van OCW vallen. Zij worden dan ook door de minister benoemd, bevorderd, geschorst en ontslagen na overleg met de voorzitter en de directeur. Het personeel legt uitsluitend verantwoording af aan de directeur van het bureau, en de directeur op zijn beurt aan de voorzitter van het college. De personeelskosten van het bureau CvE zijn begroot in paragraaf 4.2.

De kosten van organisatie en huisvesting zijn opgenomen in paragraaf 4.3 en uitgesplitst in kwaliteitszorg, onderzoek en analyse, informatie en communicatie, officietaken en automatisering en tot slot huisvesting.

Tezamen vormen de personeelskosten en de kosten van organisatie en huisvesting de apparaatskosten (APK) van het CvE. Het ministerie heeft het APK budget voor 2012 en 2013 vastgesteld.

nr.	begrotingspost		begroting 2013	begroting 2012
4.1	apparaatskosten			
	begroting personeelskosten	zie 4.2	1.912.000	1.892.000
	toegekend budget voor structurele nieuwe taken	zie 4.2	399.000	399.000
	begroting organisatie en huisvesting	zie 4.3	1.337.000	1.260.000
	totaal toegekend		3.648.000	3.551.000
	vastgesteld APK budget		3.725.000	3.779.000
	nog in te vullen APK budget		77.000	228.000

4.2 *Personnel bureau CvE*

De bureau-organisatie, in beeld gebracht in een organigram, wordt weergegeven in bijlage 1. De PIOFAH-taken zijn grotendeels ondergebracht bij concernondersteuning op het departement.

4.2.1 Bureau

Het bureau van het CvE is zo samengesteld en georganiseerd dat de verschillende vormen van centrale toetsing en examinering een eigen ontwikkeling kunnen doormaken en tegelijkertijd kunnen profiteren van elkaars nabijheid en wederzijdse beïnvloeding. Het bureau beschikt daarbij over een staf (ict: toepassing en innovatie, regelgeving, communicatie en kwaliteitszorg) en een secretariaat.

Het bureau van het College voor Examens werkt vanuit een situatie waarin kaders duidelijk zijn vastgelegd, afspraken helder worden gemaakt en nageleefd en dialoog op alle niveaus gewoon is. Er heerst een klimaat waarin het voor alle personeelsleden plezierig is zich te ontplooien en er is een stimulans tot ontwikkeling van persoonlijke kwaliteiten.

4.2.2 Personeel

Om de maatschappelijke opdracht ten uitvoer te brengen putten de personeelsleden van het bureau dagelijks vanuit hun reservoir aan kennis, capaciteiten en vaardigheden. De specifieke opdracht aan het bureau van het college vraagt om een personeelssamenstelling waarin het hbo-en wo-denkniveau ruim zijn vertegenwoordigd. De aansturing van de keten en de wisselwerking tussen beleid, beleidsvormers en beleidsuitvoerders vraagt om vakmanschap en leiderschap.

De omgang van personeelsleden onderling, met collega's op het departement, ketenpartners en overige actoren is te kenmerken als open, collegiaal en gericht op resultaat. De grondhouding daarbij is begripvol en vriendelijk.

Er kunnen zich evenwel situaties voordoen waarbij begrip plaats maakt voor onbegrip en vriendelijkheid moeilijk is op te brengen. In zulke gevallen zal in overleg met de eigen leidinggevende een strategie worden gekozen en uitgewerkt om de doelstelling die wordt nastreefd optimaal te realiseren.

Van personeelsleden wordt verwacht dat zij in staat zijn feedback te geven en te ontvangen. Reflectie op het handelen van individuen vindt plaats in de verschillende vormen van intern overleg, in gesprekken tussen medewerkers onderling en in het kader van de gesprekkencyclus. Behalve ontmoeting in georganiseerd overleg en aan de dagelijkse lunchtafel is er minstens tweemaal per jaar een mogelijkheid tot informele ontmoeting bij bijvoorbeeld het personeelsuitje en de nieuwjaarsbijeenkomst.

4.2.3 Formatie

De formatie is bij de start van het CvE vastgesteld op 29 fte, waarvan 20% moest worden ingeleverd wegens de toenmalige algehele taakstelling bij het Rijk, zodat 23,2 fte resteerde. Al bij de start van het CvE in 2009 is door een amendement van de Tweede Kamer de centrale examinering in het mbo aan de taken van het college toegevoegd, zonder formatieve gevolgen. Nadien is de taken- en projectenlijst van het college steeds verder uitgebreid:

- a. het invoeringstraject en de regie op centraal ontwikkelde examinering voor Nederlandse taal en rekenen *in* mbo;
- b. de rekentoets VO;
- c. de ontwikkeling van referentiesets taal en rekenen van PO, VO en mbo;
- d. de verplichte eindtoets primair onderwijs (de huidige Cito-toets);
- e. een diagnostische tussentijdse toets VO(DTT) aan het eind van klas 2 vmbo en klas 3 havo/vwo in de vakken Nederlands, wiskunde/rekenen en Engels;
- f. sinds 10-10-10 de regie op centrale examinering en de organisatie van (staats)examens VO in Caribisch Nederland;
- g. de ontwikkeling van een nieuw examensysteem voor digitale examens;
- h. de invoering van centraal ontwikkelde examens Engels voor mbo niveau 4.

Voor de nieuwe taken is het APK budget structureel uitgebreid met € 399.000 en voor projecten kunnen projectgelden worden toegekend. Dit is voor 2012 naar verwachting toereikend. Voor 2013 zal dit niet het geval zijn. Enerzijds omdat door taakstellingen het APK budget voor 2013 € 54.000 lager is dan voor 2012, anderzijds omdat het takenpakket met de genoemde uitbreidingen niet binnen het APK gerealiseerd kan worden. In dit werkprogramma is echter slechts het vastgestelde APK budget opgenomen.

Voor de noodzakelijke uitbreidingen worden separaat aanvragen ingediend.

Bij de begroting van de personele kosten wordt uitgegaan van Lumpsumbedragen per salarisschaal. De bedragen van 2013 zijn ten opzichte van 2012 niet geïndexeerd.

nr.	begrotingspost	fte	begroting	begroting	realisatie
			2013	2012	2011
4.2	personeel bureau CvE		formatief 28,2	formatief 28,2	formatief 23,2
	loonkosten				
	reguliere formatie	96,5%	1.736.000	1.736.000	1.612.956
	toegekend budget voor structurele nieuwe taken		399.000	399.000	
	uitzendkrachten *		incl.	incl.	101.111
	totaal loonkosten		2.135.000	2.135.000	1.714.067
	overige personele kosten				
	scholing/innovatie	2,0%	36.000	36.000	23.125
	overige kosten incl. bewust belonen	1,5%	27.000	27.000	18.461
	reis- en verblijfkosten	4.000	113.000	93.000	92.384
	totaal overige personele kosten		176.000	156.000	133.970
	totaal personeel bureau CvE uit APK budget		2.311.000	2.291.000	1.848.037

* voor uitzendkrachten wordt geen apart budget toegekend, zij worden uit de reguliere formatie bekostigd

4.3 Organisatie en huisvesting

Het personeel van het bureau CvE dient voor de uitvoering van de werkzaamheden voldoende gefaciliteerd te zijn. Passende huisvesting, goede arbeidsomstandigheden, een hedendaagse ICT infrastructuur en communicatiemiddelen bevorderen optimale prestaties van het personeel.

4.3.1 Kwaliteitsbeleid

Het kwaliteitsbeleid van het CvE faciliteert organisatorische processen en ontwikkelingen en dient als instrument voor de borging van behaalde resultaten. Eerst en vooral richt het CvE daarop een kwaliteitszorgsysteem in. Flankerende speerpunten zijn de borging van ketenprocessen en het initiëren, faciliteren en uitvoeren van onderzoek en analyses. In 2012 en 2013 vervolgt het college de ingeslagen wegen van kwaliteitsbeleid:

1. kunnen vertrouwen en bouwen op een verantwoordings- en ontwikkelingsgericht kwaliteitszorgsysteem;
2. investeren in samenwerking binnen de keten en zijn (proactieve) regierol verstevigen;
3. de juridische bedrijfsvoering aanpassen op nieuwe taken en ontwikkelingen;
4. een eigen, onafhankelijke onderzoeksagenda vormgeven

Kwaliteitszorgsysteem

De borgingscyclus van beleidsvorming, uitvoering, evaluatie en bijstelling zal in 2012 voor het eerst zijn ingericht op grond van het INK managementmodel. Daarmee wordt het kwaliteitszorgsysteem van het CvE operationeel volgens de principes van een Plan-Do-Check-Act-cyclus binnen de tien aandachtsgebieden van het INK-model. Tijdens de implementatie en het doorontwikkelen van zijn kwaliteitszorgsysteem bepaalt het CvE zelf de maatvoering en het instrumentarium. Het gaat om een op het CvE toegesneden schaal en reikwijdte. In 2012 en verder zal ook kennismanagement deel uitmaken van de borgings- en ontwikkelcyclus.

Borging van ketenprocessen

Het kwaliteitsbeleid van CvE betekent dat het realisatieproces in de examenketen en de concrete producten (examens, normen, syllabi etc.) die daaruit ontspruiten, onder zorgvuldige kwaliteitsmonitor staan. De kerntaken van het CvE vergen een jaarlijkse evaluatie c.q. borging, te verantwoorden in het jaarverslag. Voor het bureau is daarbij ook de actualisering van werkprocessen van belang.

Binnen de examenketen vormt het convenant van ketenpartners bij landelijke examens de gewenste kapstok voor de nadere uitwerking van werk- en prestatieafspraken tussen ketenpartners. Per ketenproduct per ketenpartner worden de met elkaar communicerende processen vastgelegd in ketenprocesafspraken. Dit zijn beschrijvingen van en afspraken over de processen die door de keten heen worden uitgevoerd.

Het budget voor werkprocessen & ketenafspraken zal in 2012 en 2013 worden aangesproken voor deze documentatie en modellering van ketenprocesafspraken.

Juridische functie

Externe juridische ondersteuning wordt aangewend voor bedrijfsjuridische zaken (opstellen overeenkomsten) en ten behoeve van juridische ondersteuning voor het CvE bij eventuele klachtenafhandeling.

Onderzoek en analyse

Naast organisatorische en procesmatige faciliteiten en de strategische ontwikkeling van de ketenregie door het CvE, richt het kwaliteitsbeleid zich vanaf 2013 ook op de maatschappelijke legitimering van examens en toetsen. In 2012 investeert het college in zijn onafhankelijke positie als ZBO door een strategische onderzoeksagenda op te bouwen.

Kennismanagement, audits en organisatieontwikkeling gericht op de rol, positie en verantwoordelijkheden van het CvE, zijn belangrijke hulpbronnen voor deze strategiebepaling. De onderzoeksagenda die daaruit voortvloeit, is erop gericht om het kwaliteitsbeleid te voorzien van een (internationaal) wetenschappelijk anker. Het college is ervan overtuigd dat betrouwbare examens namelijk óók buiten de examenketen gevalideerd moeten worden.

Een voorbeeld van dit voornemen is de onderzoekslijn die het college voorstaat parallel aan het implementeren van de regierol op de centrale eindtoetsing in het primair onderwijs. Cito is uiteraard de primaire adviseur op dat gebied, maar juist in dit voor het college volledig nieuwe werkveld is het van belang te kunnen beschikken over aanvullende, externe, wetenschappelijk gefundeerde analyse(s).

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
4.3.1	kwaliteitsbeleid			
	additionele verzoeken aan (keten-) partners	10.000	10.000	
	(statistisch) onderzoek en analyse	100.000	100.000	
	opstellen werkprocessen / ketenafspraken	30.000	30.000	
	in- / externe audit(s)	50.000	50.000	
	externe juridische ondersteuning en proceskosten	30.000	30.000	
	expertise kwaliteitsmanagement	40.000	40.000	
	totaal kwaliteitsbeleid	260.000	260.000	67.352

4.3.2 Communicatiebeleid

Het communicatiebeleid van het CvE geeft vorm en mede sturing aan de missie en doelen van de organisatie als geheel (zoals geformuleerd in hoofdstuk 1) en van de bureauafdelingen op zich. De rol van de afdeling communicatie is om de informatiebehoefte van de doelgroepen te duiden en een plek te geven door onder andere de juiste boodschap te formuleren, mee te denken over de inzet van de meest passende communicatiemiddelen en door werkvormen aan te reiken. De afdeling communicatie adviseert, faciliteert, coördineert, monitort en voert uit. Het is als staf een van de bruggenbouwers tussen de verschillende disciplines en medewerkers. Daarnaast heeft de afdeling communicatie een eigen verantwoordelijkheid in persvoortichting.

Het CvE kiest voor een externe communicatiedoelstelling waarbij het vergroten van transparantie en zichtbaarheid en het organiseren van betrokkenheid van ketenpartners en stakeholders voorop staan.

Om deze communicatiedoelstelling te bereiken is een communicatiestrategie geformuleerd waarin twee speerpunten van belang zijn: informeren en betrekken van de verschillende doelgroepen:

Informeren - zendergericht - door:

- inrichten nieuwe informatiekanalen, structureren bestaande informatiekanalen;

- tot één herkenbaar gezicht smeden van de activiteiten van de verschillende disciplines van het CvE;
- profileren en positioneren van het CvE als regisseur in de examenketen.

Betrekken verschillende doelgroepen – ontvangergericht – door:

- vergroten betrokkenheid en bevorderen samenwerking met ketenpartners;
- vergroten bereik en actieve deelname examenbetrokkenen, stakeholders en maatschappij;
- verbeteren signaal- en monitoringsfunctie (wat speelt er in het veld en in de samenleving op het taakgebied van het CvE?);
- versterken kennismakelaarsfunctie: kennis verzamelen, zo nodig bewerken en verspreiden zodanig dat andere organisaties deze kennis kunnen uitdragen (voorbeeld: Wikipedia normering).

In 2011 en 2012 heeft er naast het continueren van de bestaande communicatie-activiteiten, er veel nadruk gelegen op de invulling van de voorlichtingsrol t.b.v. de nieuwe taken van het CvE. Tevens zijn een aantal onderdelen van de bestaande communicatiemiddelen door de scan gehaald. In 2013 zal er op basis van afwegingenkaders, behoeft- en gebruikersonderzoeken e.d. de communicatiemiddelenmix worden aangepast.

Voor de centraal ontwikkelde examens (COE's) taal en rekenen ten behoeve van het mbo (zie hoofdstuk 9) ontstaat de behoefte aan een website met officiële mededelingen. Het gaat om een website die voor de COE's een vergelijkbare functie zal vervullen als Examenblad.nl voor de centrale examens VO.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2013	2012	2011
4.3.2	communicatiebeleid			
	onderhoud en beheer websites	200.000	200.000	111.450
	examenlijn (opgenomen onder personeel)	-	20.000	19.429
	publicaties en voorlichtingsmateriaal	185.000	174.000	150.361
	abonnementen/nieuwsberichtenservice	10.000	10.000	10.576
	voorlichtingsbijeenkomsten / congres	4.000	31.000	95
	totaal communicatiebeleid	399.000	435.000	291.911

4.3.3 Officetaken en automatisering

Binnen het domein van het secretariële en administratieve team is ondersteuning van het primaire proces de hoofdtaak. Agendabeheer, vergaderingen notuleren, storingsvrije (digitale) werkplekken faciliteren zijn voorbeelden van de interne ondersteuning.

Daarnaast participeren ± 500 personen in meer dan 100 CvE-commissies. Voor de calculatie van de urenvergoedingen, vacatures en reiskosten is een webapplicatie ontwikkeld. Papieren declaraties behoren daarmee tot het verleden. Er is controle over de betalingen, iedereen heeft plaats en tijd onafhankelijk inzage in zijn gegevens. Deze zijn bovendien gekoppeld aan de planning van vergaderingen en de postregistratie. Wekelijks worden gemiddeld 200 betalingen vanuit de web applicatie naar SAP-OCW geëxporteerd.

DUO-Groningen gaat, vanwege dit succes, deze applicatie ook gebruiken voor de registratie en betaling van de circa 1.300 examenbetrokkenen voor de staatsexamens VO. Daarmee komen deze gegevens voor de manager staatsexamens VO bij het CvE beschikbaar.

Er wordt geen gebruik gemaakt van Atos, die de automatisering bij OCW verzorgt maar van ESN. Deze heeft meerdere kleine buitendiensten van OCW in zijn klantenbestand.

De post bedrijfsvoering algemeen moet gezien worden als een post onvoorzien. Bij afwijkingen van de begroting van enige omvang, wordt OCW geraadpleegd, bij kleine zaken kan deze begrotingspost worden aangesproken.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
4.3.3	officetaken en automatisering			
	portikosten	15.000	12.000	11.119
	telecommunicatie	20.000	19.000	21.814
	kantoorbenodigdheden	30.000	30.000	28.222
	systeembeheer en onderhoud	50.000	45.000	40.372
	afschrijvingslasten ICT	25.000	22.000	21.012
	hosting webapplicatie	15.000	12.000	10.710
	bedrijfsvoering algemeen	10.000	5.000	2.373
	totaal officetaken en automatisering	165.000	145.000	135.622

4.3.4 Huisvesting

Het pand aan de Muntstraat 7 te Utrecht is sinds maart 2011 volledig in gebruik bij het bureau CvE. Met de Rijksgebouwendienst is voor de Muntstraat 7 een huurovereenkomst gesloten met een looptijd van vijf jaar, die eindigt op 31 december 2014.

Zoals in de inleiding van hoofdstuk 2 is aangegeven, zijn die onderdelen van programmagelden die het karakter hebben van apparaatskosten, niet meer onder de post programmagelden begroot, maar onder de APK. Dit verklaart de stijging in met name deze post.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
4.3.4	huisvesting			
	huur Muntstraat	190.000	190.000	188.669
	zaalhuur	40.000	30.000	27.515
	catering en kantine	45.000	30.000	33.024
	energie en water	23.000	20.000	20.634
	beveiliging	5.000	5.000	1.402
	huishoudelijke dienst	75.000	70.000	71.742
	schoonmaak	30.000	25.000	21.141
	onderhoud gebouw	20.000	15.000	15.949
	afschrijving aanpassingen Muntstraat	30.000	20.000	22.296
	afschrijving inventaris	25.000	15.000	21.753
	totaal huisvesting	483.000	420.000	424.126

5 College voor Examens

Het college bestaat uit zeven leden: de voorzitter en zes leden. Voor elk van de zes leden is er een plaatsvervangend lid.

In 2013 komen daar als gevolg van gewijzigde wetgeving¹ een lid en een plaatsvervangend lid van de sector primair onderwijs bij. Alle leden en hun plaatsvervangers worden benoemd door de Minister van OCW (WCVE artikel 3 lid 1 en 2).

Kerntaken

Naast het voeren van de regie over de examenketen zijn de kerntaken van het college:

- het tot stand brengen van syllabi voor de centrale examens;
- het tot stand brengen van de opgaven voor de centrale examens in het voortgezet onderwijs met al wat daartoe behoort;
- het zorg dragen dat de scholen het centraal examen kunnen afnemen;
- het uitvoeren en het doen uitvoeren van projecten op het terrein van examens;
- het organiseren, afnemen en corrigeren van de staatsexamens; en
- het vaststellen van de uitslag van staatsexamens en het uitreiken van daarmee samenhangende diploma's, certificaten en cijferlijsten.

Besturingsfilosofie

Het College voor Examens is een zelfstandig bestuursorgaan. De nadruk van de werkzaamheden van de collegeleden ligt op besturen: de Wet College voor examens is hierbij kaderstellend.

In deze wet is bepaald dat het college over een bureau(-organisatie) beschikt. Een bureau dat hiërarchisch ondergeschikt is aan het college.

Het college hanteert het principe van integraal management als besturingsfilosofie. Aan het management en uiteindelijk aan alle medewerkers wordt niet alleen een taak opgedragen, maar ook de daarvoor nodige ruimte en vrijheid gegeven bij de uitvoering. Het bewaken van het totale – integrale – resultaat en het stellen van de kaders waarbinnen de vrijheid kan gelden, vormen de hoofdverantwoordelijkheden van het college.

De schakel tussen het college en het bureau wordt gevormd door de voorzitter van het college en de directeur van het bureau. Intensieve samenwerking en voortdurende afstemming tussen voorzitter en directeur zorgen voor continuïteit, herkenbaarheid en een doelmatige verdeling van taken.

De besturingsfilosofie werkt kaderstellend, integraal en resu/taatverantwoordelijk: Het principe van kaderstellend bestuur houdt in dat een hoger niveau in de organisatie kaders vaststelt voor lagere niveaus. Deze kaders dienen zo te zijn geformuleerd dat de leidinggevenden die deze kaders nader inhoud moeten geven, voldoende ruimte ervaren om werk te maken van de plannen en deze door te voeren met gebruikmaking van eigen ideeën.

Het principe van integraal bestuur wordt op alle niveaus van de organisatie in acht genomen. De term integraal verwijst naar het op elkaar afstemmen van personeel en middelen om de maatschappelijke opdracht van het College te realiseren. De onderlinge verbondenheid van college en beleidsvoorbereiders speelt daarbij een voorname rol.

Het managementteam heeft op een geloofwaardige manier een open oor en oog voor ideeën en voorstellen van de medewerkers. Het managementteam betrekt medewerkers bij het voorbereiden van beleid, besluiten en het doorvoeren van verbeteringen.

Het principe van resu/taatverantwoordelijkheid leidt tot afspraken met personeelsleden (vastgelegd in P-gesprekken) en monitoring daarvan door systematische, interne kwaliteitszorg.

Bestuurskosten

Hieronder zijn de activiteiten en kosten ondergebracht van de taken die aan het college zelf zijn voorbehouden (bestuursreglement, artikel 4)

¹ Wetsvoorstel Eindtoets Primair Onderwijs wordt naar verwachting in de loop van 2012 afferond.

In artikel 5 van het bestuursreglement heeft het college mandaat verleend aan de directeur van het bureau van het College voor Examens ten aanzien van alle aangelegenheden met betrekking tot zijn taak, onverminderd het bovenstaande.

Verder heeft deze begrotingscategorie betrekking op de vergoedingen van de voorzitter, de leden en de plaatsvervangende leden van het college. De functie van voorzitter neemt gemiddeld 1½ dag per week in beslag.

Tenslotte zijn hier de overige collegekosten opgenomen zoals de kosten van vergaderingen, reiskosten, representatie, e.d.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
5.1	collegekosten bezoldiging en vacaties	54.000	54.000	39.522
	reis- en verblijfkosten	20.000	20.000	10.875
	representatie	12.000	10.000	9.617
	collegekosten	86.000	84.000	60.014

6 Staatsexamens VO

DUO verzorgt het grootste deel van de werkzaamheden die voortvloeien uit de wettelijke taken van het CvE op het gebied van de staatsexamens VO.

Het deel van de wettelijke CvE-taken die door DUO worden uitgevoerd, is vastgelegd in een convenant dat CvE en DUO hebben afgesloten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE heeft, welke taken het zelf uitvoert en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk.
De begroting van de kosten van DUO zijn opgenomen in hoofdstuk 3

6.1 Kwaliteitsborging

Belangrijk speerpunt de komende jaren (2011-2013) is de kwaliteitsborging van met name de mondelinge college-examens. Om deze kwaliteitsborging te realiseren wordt geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering van huidige examenbetrokkene en scholing en training van nieuwe examenbetrokkenen. Daarnaast worden procedures aangevuld en verbeterd.

6.2 Examenbetrokkenen

Over 2010, 2011 en 2012 zijn in deze post alleen de kosten van de algemeen examenleider opgenomen. In 2013 wordt dit uitgebreid en krijgt het CvE-deel van het kernteam een contract bij het CvE: de algemeen examenleider (1 fte) en de overige 4 leden van het kernteam (2 fte). Voor de uitvoering wordt zo mogelijk gebruik gemaakt van detachering, zoals dat ook bij de centrale examens VO gemeengoed is.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
6.1	kwaliteitsborging nulmeting-onderzoek examenlocaties door Cinop (literatuurstudie, observatie, gesprekken) verbeterplan n.a.v. nulmeting-onderzoek voorjaarsconferentie najaarsconferentie scholing/training - kernteam - examinatoren - voorzitters - toetsconstructeurs totaal kwaliteitsborging	- 20.000 - 2.500 20.000 8.000 5.000 55.500	- 10.000 10.000 6.000 2.000 12.000 8.000 5.000 53.000	66.261
6.2	kernteam algemeen examenleider overige leden kernteam reis- en verblijfkosten totaal kernteam	1 fte 2 fte 40.000 235.000	65.000 130.000 20.000 70.000	47.461 23.924 71.384
	totaal		290.500	123.000
				137.646

7 Centrale examens

REGULIERE ACTIVITEITEN

Bij de centrale examens VO is van oudsher een groot aantal organisaties betrokken. Het examen wordt afgenoem door en onder de verantwoordelijkheid van de scholen, en maakt deel uit van het gehele eindexamen dat zij afnemen. De productie van examens ligt bij Cito, en de logistiek en distributie bij DUO. Het College voor Examens is verantwoordelijk voor de inhoud van de centrale examens.

Bij centrale examens zijn achtereenvolgens van belang:

- syllabi
- vaststellen centrale examens
- normering
- evaluatie

Deze inhoudelijke stappen vormen een jaarlijks, cyclisch proces.

7.1 *Syllabi*

De examenprogramma's worden vastgesteld door de Minister. Examenprogramma's geven in hoofdlijn aan welke kennis, inzichten en vaardigheden nodig zijn bij een bepaald vak. Sinds hun inwerkingtreding per 1 augustus 2007 zijn de eindtermen in de examenprogramma's globaal gesteld. Voor het centraal examen geeft dat examenprogramma niet genoeg houvast aan examenmakers en opleiders. Vandaar dat het CvE opdracht heeft om de eisen voor het centraal examen te specificeren in syllabi. Voor alle vakken met een centraal examen wordt een syllabus tot stand gebracht, vaak leunend op het uitgebreide programma zoals dat voor 1 augustus 2007 gold. Deze syllabi zijn informatie voor scholen, leerboekschrijvers en lerarenopleidingen, bij de voorbereiding op het centraal examen.

In de wet CvE is de syllabus tevens een algemeen verbindend voorschrift, een eis van deugdelijkheid voor scholen. De syllabi gelden pas nadat de Minister ze heeft goedgekeurd. De Minister kan de goedkeuring alleen onthouden wegens strijd met de wet of strijd met het algemeen belang, niet om - bij voorbeeld - vakinhoudelijke redenen.

Een syllabus geldt voor het centraal examen van een bepaald jaar, maar de meeste syllabi worden van jaar op jaar niet of nauwelijks bijgesteld.

In de volgende gevallen is een nieuwe syllabus of een grondige herziening van een syllabus nodig:

1. Als uit evaluatie en maatschappelijke signalen blijkt dat de geldende syllabus niet meer voldoet.
2. Bij een vak waar de c.e. stof geregeld wisselt.
3. Bij een nieuw vak of een nieuw examenprogramma dat met een centraal examen wordt afgesloten.

In deze gevallen wordt een syllabuscommissie ingesteld, bestaande uit een voorzitter, enkele leden en ondersteuning van SLO en Cito. De leden van een syllabuscommissie ontvangen vacatiegelden conform het vacatiegeldenbesluit, tenzij hun werkgever een taakvergoeding wenst te ontvangen.

Op dit moment spelen meerdere, ingrijpende vakvernieuwingen.

Een vakvernieuwing doet een extra beroep op vaststellingscommissies, syllabuscommissies en de bureauorganisatie van het CvE. Beleidskeuzes van OCW (temporiseren, versneld invoeren, beëindigen) hebben naast organisatorische ook hun financiële impact. Om naast de jaarlijkse, reguliere taken de vakvernieuwingen te kunnen doorvoeren, heeft het CvE een halve fte projectformatie beschikbaar. Deze zal ook in 2013 minimaal noodzakelijk zijn en worden ingevuld. Zie onder projecten in dit hoofdstuk.

Voor de volgende vakken zijn syllabuscommissies actief, waarbij de hiervoor genoemde redenen zijn vermeld, begroot en toegelicht:

nr.	begrotingspost	sector	aard	reden	toelichting	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
7.1	syllabuscommissies							
	aardrijkskunde	havo-vwo (havo+) vwo	tijd. tijd.	1.	groot onderhoud + CBT bijstelling syllabus	30.000 20.000	10.000	- 19.927
	economie							
	filosofie	havo-vwo	perm.	2.	4-jaarlijkse aanpassing van examenonderwerp	20.000	25.000	30.771
	geschiedenis (VS)	havo-vwo	perm.	2.	afgerond in 2011	-	-	13.341
	geschiedenis nieuw	havo-vwo	tijd.	3.	voorlichting over en afronding van syllabus	30.000	30.000	6.057
	maatschappijwetenschappen	havo-vwo	tijd.	3.	ingrijpende vernieuwing ex.programma, met afzonderlijke ontwikkeling voor havo en vwo	25.000	15.000	28.971
	natuurwetenschappelijke vakken	havo-vwo	tijd.	3.	verwachte implementatie nieuwe ex.programma's	-	31.000	88.244
	Nederlands	havo-vwo	tijd.	1.	samenvattingsopdracht c.e. leesvaardigheid vervangen door korte teksten met vragen	3.000	2.000	-
	tehatex	vwo	perm.	2.	periodieke aanpassing van examenthema's	7.000	3.000	13.705
	wiskunde	havo-vwo	tijd.	3.	herziening syllabus nieuw programma in pilotfase	80.000	45.000	3.279
	aardrijkskunde	vmbo	tijd.	1.	afgerond in 2011	-	-	22.156
	sector techniek	vmbo	tijd.	3.	minimaal 2 syllabi	p.m.		-
	sector zorg en welzijn	vmbo	tijd.	3.	minimaal 1 syllabus	p.m.		-
	sector economie	vmbo	tijd.	3.	minimaal 2 syllabi	p.m.		-
	intersectoraal	vmbo	tijd.	3.	minimaal 1 syllabus	p.m.		-
	biologie	vmbo	tijd.	1.	revisie syllabus n.a.v. invoering itembank	10.000		-
	natuur-scheikunde 1	vmbo	tijd.	1.	revisie syllabus n.a.v. invoering itembank	10.000		-
	economie	vmbo	tijd.	1.	revisie syllabus n.a.v. invoering itembank	10.000		-
	geschiedenis	vmbo	tijd.	1.	middelgroot onderhoud	10.000		-
	Engels	vmbo	tijd.	1.	heroverweging positie schrijfvaardigheid	p.m.		-
	Frans	vmbo	tijd.	1.	heroverweging positie schrijfvaardigheid	p.m.		-
	Duits	vmbo	tijd.	1.	heroverweging positie schrijfvaardigheid	p.m.		-
	onderhoud/herziening syllabi							8.876
	evaluatie en definitief maken							-
	experimentele syllabi					10.000	10.000	-
	totaal syllabuscommissies					265.000	171.000	235.325

7.2 Vaststelling centrale examens

De WCVE geeft als taak aan het college ondermeer het tot stand brengen en vaststellen van de opgaven voor de centrale examens. Hiervoor benoemt het CvE per vak een vaststellingscommissie. De constructieopdrachten voor de examenproductie worden door het CvE aan Cito verstrekt, de vaststellingscommissie stelt de opgaven, errata en correctievoorschriften vast. Per tijdvak worden na de vaststelling van de errata van dat tijdvak de beoordelingsnormen door het college bij verzamelregeling vastgesteld.

De rol en samenstelling van de vaststellingscommissies blijft ongewijzigd, de naam is met ingang van 2012 gewijzigd van vakcommissie of vaksectie in vaststellingscommissie.

De taakvergoeding van leden en voorzitter wordt berekend op grond van het aantal vast te stellen examens en de tijd die daarvoor nodig is. De grootte van de begrotingspost hangt samen met het aantal centrale examens verdeeld over drie tijdvakken, met digitale examens, experimentele examens en met bezemexamens, waarbij twee (of meer) examens van hetzelfde vak meerdere jaren achtereen naast elkaar kunnen bestaan.

Als gevolg van de volgende ontwikkelingen bij de digitale centrale examens nemen de vaststellingskosten toe:

- De introductie van CES, het computerexamensysteem dat ExamenTester (ET) gaat vervangen, brengt mee dat er voor 2014, 2015 en wellicht ook 2016, twee versies van ieder digitaal c.e. komen: een CES-versie en een ET-versie. Dit vergt extra controles op de inhoudelijke juistheid van de betrokken vaststellingscommissies.
- In het voorjaar van 2012 is duidelijk geworden dat we rekening moeten houden met de mogelijkheid dat er VO-scholen zullen zijn met een ict-infrastructuur, waarop ExamenTester niet goed werkend te krijgen is. Dit betekent dat we tot en met 2016 zullen moeten zorgen voor de mogelijkheid om terug te vallen naar papieren c.e.'s.
- Bij de digitale c.e.'s BB en KB is het wenselijk om de constructiesystematiek te schoeien op de leest van toetsitembanken.

De taakvergoeding aan de vaststellingscommissieleden is gebaseerd op de salarisschalen in het VO. CAO-ontwikkelingen worden zo nodig met terugwerkende kracht verwerkt. In de begroting van 2011 is, ten aanzien van de BTW-heffing uitgegaan van de feitelijke situatie: slechts een deel van de scholen geeft aan dat over de 'uiteen' BTW verschuldigd is. Indien (achteraf) door scholen BTW geclaimd wordt, wordt deze claim gehonoreerd en zo nodig een begrotingswijziging voorgesteld. Naast de taakvergoeding ontvangen de vaststellingscommissies een vergoeding voor reis- en verblijfkosten en een kleine vaste onkostenvergoeding. Totaal komt dit neer op circa 5,5% van de taakvergoeding.

nr.	begrotingspost	uren	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
7.2	vakcommissies		tarief			
	havo-vwo	17.653	55,00	971.000	1.024.000	954.686
	vmbo algemeen	15.587	45,00	701.000	675.000	648.742
	vmbo beroepsgericht	16.097	45,00	724.000	724.000	704.486
	vmbo lanbouw	3.222	50,00	161.000	151.000	157.950
	subtot.incl.gemid. 6% BTW	52.559		2.557.000	2.574.000	2.465.864
	opslag reis- en verblijfkosten en onkostenvergoeding		8%	196.000	142.000	188.849
	totaal vakcommissies			2.753.000	2.716.000	2.654.713

7.3 Normering

De kosten voor normering zijn bij het CvE traditioneel laag. Het grootste deel van de gegevensverwerking en het rekenwerk wordt verricht door Cito. De tijd die vaststellingscommissies steken in advisering is opgenomen in de aan vaststellingscommissies toegekende tijd. Wat overblijft is de inzet van cluster- en sectormangers.

Beleidswijzigingen, de noodzakelijke goedkeuring door de minister en de wens om de kwetsbaarheid van de organisatie te verminderen, maken dat die inzet (tijdelijk) verdrievoudigt. Het CvE acht het noodzakelijk om kennis van normering breder te spreiden in de bureauorganisatie

en aanvullend te borgen in de keten. Doel van deze beleidsontwikkeling is dat het CvE gaat beschikken over een eigen "rekentank". Dat moet in de formatie tot uitdrukking komen. Deze investering is nodig om de kwaliteit, expertise en innovatie van normeringen van het CvE te borgen, onafhankelijk van zijn adviseurs (Cito) en autonoom ten opzichte van de kwaliteitsmetingen in het onderwijs (inspectie). De rekentank helpt het CvE en zijn ketenpartners om belangrijke beleids- en analysevraagstukken te agenderen. Hij is zeker niet bedoeld om over te doen wat Cito en inspectie naar voren brengen.

7.4 Evaluatie

Evaluatie is één van de vier onderdelen van het examenopgavenproces en kwam tot nu toe alleen impliciet in de begroting voor. Evaluatie is een vast onderdeel van het werk van vaststellingscommissies en clustermanagers, dat door de nadruk op kwaliteitszorg verder zal worden geprofessionaliseerd. Een belangrijke stap is de ontwikkeling van het project "klantgericht werken" (op voorzet van Cito), waarbij docenten systematisch worden bevraagd over het examen. Een dergelijke enquête is alleen zinvol als de invaller er iets van terug ziet. Deze follow up via de vakverenigingen is een noodzakelijke activiteit die zijn weerslag heeft op de bureauorganisatie.

7.5 Koninkrijksrelaties en Caribisch Nederland

De eilanden Bonaire, Sint Eustatius en Saba maken sinds 10 oktober 2010 deel uit van Nederland en vallen onder het werkterrein van het College voor Examens. [Voor Curaçao, Sint Maarten en Aruba blijft de samenwerking als voorheen met een verantwoordelijkheid die op Curaçao en Sint Maarten wordt verplaatst van landsregering Nederlandse Antillen naar eilandregering.]

Voor Bonaire en Sint Eustatius geldt een overgangsregeling om te zorgen dat kandidaten niet lopende de rit met veranderende regels worden geconfronteerd. Dat leidt ertoe dat kandidaten in 2011 en een aantal jaren daarna (afhankelijk van de leerroute) onder de "oude" Antillenexamens vallen maar dan wel onder de verantwoordelijkheid van het College. Dat vergt goede afspraken tussen het CvE en het Examenbureau ETE op Curaçao. Daarnaast moet het CvE zich voorbereiden op de situatie na de overgangsperiode als de Nederlandse onderwijswetgeving geheel op de centrale examens op de BES-eilanden van toepassing is. De in het werkprogramma opgenomen kosten betreffen vooral examens geleverd door ETE Curaçao, en vergoeding van gemaakte kosten ten behoeve van logistieke en administratieve afhandeling.

Saba behoudt de Engelstalige examens geleverd door CXC op Barbados en TVET op Jamaica, en examens Nederlands als tweede taal vanuit Cambridge. Ook dat gebeurt onder verantwoordelijkheid van CvE en vereist het maken van goede afspraken met deze overigens zeer professionele organisaties. Hiervoor wordt in de begroting € 60.000 opgenomen.

Het ontbreken van algemene kosten CvE in 2011 geeft een onvolledig beeld van de kosten van werkbezoeken aan het Caraïbische deel van het Koninkrijk. Via P-direkt worden deze verwerkt in de loonkosten van het bureau.

ETE voert werkzaamheden uit ten behoeve van CvE (c.q. Bonaire en Sint Eustatius).

Er zijn verschillende redenen voor de onderuitputting in 2011. In 2011 en 2012 kampen internationale betalingen met vertraging. Het CvE diende ervoor te zorgen dat betalingen ten goede komen aan het Examenbureau van Curaçao (ETE) in plaats van ongeoormerk in de landskas te verdwijnen. Tenslotte bleek het niet altijd eenvoudig om de kosten voor de Engelstalige CXC-examens voor Sint Maarten en Saba te ontvlechten. Uiteraard zijn alleen de Saba-kosten voor rekening van CvE.

De kosten voor 2013 zijn hoger dan de voor 2012 begrote kosten. Dat vindt zijn oorzaak in het feit dat nu al kosten gemaakt moeten worden voor examens "Nederlandse stijl". Een belangrijk aandachtspunt daarbij is de implementatie van het computerexamensysteem CES op de drie eilanden van Caribisch Nederland. Vanaf 2013 wordt de inhoudelijke screening van de examens uitgebreid, op voor de leerlingen daar herkenbare inhouden. Ook op de begroting van Cito is daartoe een bedrag opgenomen. Op de BES-eilanden moeten rekentoets en Diagnostische Tussentijdse Toets worden geïmplementeerd.

Tenslotte vergen de elkaar snel opvolgende wijzigingen in de examenregelingen in Nederland overleg met zowel de scholen op de BES als de examenbureaus van de andere landen van het Koninkrijk. Overgangsregelingen die niet altijd helder zijn voor alle participanten, zijn een complicerende factor.

In het kader van de samenwerking tussen Nederland, Sint Maarten, Curaçao en Aruba op het gebied van onderwijs wordt gewerkt aan bilaterale overeenkomsten. Een en ander is in ontwikkeling om de goede samenwerking tussen de examenbureaus, zoals in de afgelopen jaren gegroeid, voort te zetten.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2013	2012	2011
7.5	koninkrijksrelaties en Caribisch Ned. algemene kosten CvE overgangsregeling Bonaire, St. Eustatius engelstalige examen Saba landsexamens totaal koninkrijksrelaties en Car.Ned.	50.000 350.000 60.000 30.000 490.000	50.000 350.000 60.000 30.000 490.000	128.121

7.6 Overige activiteiten

Centrale examens op de computer

Een deel van de centrale examens wordt op de computer afgenomen. Het CvE heeft ook hier de regiefunctie binnen de examenketen en is verantwoordelijk voor het beleid en de uitvoering van deze computerexamens. Jaarlijkse werkzaamheden rondom digitale examens zijn onder andere voorlichting aan het veld, en het voeren van de regie over de examenketen inzake computerexamens.

In 2011 is een aanbesteding gegund voor nieuwe examensoftware (zie hoofdstuk 12). In 2011 is begonnen met de realisatie van de nieuwe examensoftware en de onderliggende infrastructuur bij DUO. Dit project wordt vanuit het CvE geleid en inhoudelijk gestuurd.

Diverse groepen en commissies

Naast de syllabus- en vaststellingscommissies zijn meerdere commissies en adviesgroepen actief, zoals de projectgroep beeldende vakken; begeleidingscommissie filosofie VO; ICT adviesgroep. Een deel hiervan is als projectgroep voor een bepaalde periode ingesteld. Deze worden verantwoord onder de projecten in hoofdstuk 13. Voor de meer permanente groepen en commissies is in de begrotingstabbel ruimte opgenomen voor de vacaties en reis- en verblijfkosten.

Hier komt in 2012 de commissie pilot Nederlands havo/vwo bij. Deze commissie onderzoekt een mogelijk invoeringstraject centraal examen schrijfvaardigheid havo/vwo. De kosten voor het CvE zijn nog niet in kaart gebracht. Maar voor het CvE kan gedacht worden aan € 3000,- voor schooljaar 2012-2013. Kosten te maken door Cito en mogelijk ook anderen zijn helaas nog niet bekend. Zodra gereed, zal het CvE de begroting voor het mogelijke invoeringstraject aan OCW voorleggen en bespreken.

Wervingskosten commissieleden

Voor het aantrekken van commissieleden en -voorzitters van zowel de vaststellingscommissie (zie 7.2.) als de hiervoor genoemde groepen en commissies, worden advertenties geplaatst in vakbladen en landelijke dagbladen.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	realisatie
		2013	2012	2011
7.6	overige activiteiten CE centrale examens op de computer diverse groepen en commissies werving commissieleden totaal overige activiteiten CE	- 30.000 25.000 20.000 45.000	30.000 25.000 20.000 75.000	10.958 16.194 27.152

PROJECTEN

Pr.7.7 Vernieuwing Nederlands havo en vwo

In het werkprogramma 2012 was het project vernieuwing Nederlands havo en vwo al opgenomen. Door onduidelijkheid over de planning en de kosten is dit project als zodanig geschrapt. Binnen paragraaf 7.6 is financiële ruimte onder diverse groepen en commissies.

Pr.7.8 Ontwikkeling richtlijnen informatieboek exacte vakken

Voor de exacte vakken worden richtlijnen opgesteld waaraan informatieboeken, die zijn toegestaan bij het centraal examen van deze vakken, getoetst kunnen worden. In 2011 is hier een begin mee gemaakt met een beperkte groep medewerkers (1 persoon per vak). In 2012 worden de werkzaamheden voortgezet en naar verwachting afgerond, waarbij het aantal betrokken personen per vak zal worden uitgebreid. Daardoor geen begrotingspost meer voor 2013.

Pr.7.9 Ondersteuning bij vakvernieuwing bétavakken en normering

De ingrijpende vakvernieuwing bij alle exacte vakken havo en vwo vormen een extra belasting voor het CvE, zowel bij de sector- als bij de clustermanager. Omdat het hier geen structurele belasting betreft, is vanaf 1 maart 2012 een projectmedewerker voor 0,5 fte actief.

Pr.7.10 Onderzoek taalgebruik vmbo examens (budget 30.000 euro)

In 2010 en 2012 zijn door de Universiteit Utrecht onderzoeken uitgevoerd naar de begrijpelijkheid van taal. Het gaat daarbij om nader theoretische verkenning; experimenteel onderzoek en de uitwerking van hulpmiddelen voor enerzijds de makers van toetsen (Cito) en anderzijds de toezichthouder op de toetskwaliteit (CvE). Dit heeft geresulteerd in het rapport "Slecht begrepen of slecht geleerd?" en een nog op te leveren rapport.

Onderzoek naar taalgebruik in de examens is zeer zinvol geweest. De conclusies en adviezen zijn bruikbaar. In 2013 wordt een project uitgezet om de resultaten van de onderzoeken hun weerslag te laten hebben op de kwaliteit van de examens.

Pr.7.11 Aparte zitting schrijfvaardigheid Nederlands vmbo

Vanaf examenjaar 2014 geldt een nieuw examenprogramma Nederlands vmbo. Aan het huidige examenprogramma zijn de referentieniveaus Taal 2F toegevoegd. Er wordt nog onderzocht wat dit voor de huidige centrale examens Nederlands vmbo betekent. Cito doet onderzoek naar de mate waarin de huidige centrale examens al in lijn zijn met de referentieniveaus. De verwachting is dat er vooral op het terrein van de schrijfvaardigheid aanpassingen in het centraal examen nodig zijn. Er zullen naar alle waarschijnlijkheid meer schrijfopdrachten nodig zijn om recht te doen aan referentieniveau 2F en dit betekent dat er een aparte zitting schrijfvaardigheid moet komen. Momenteel loopt de pilot Beroepsgericht Schrijven Nederlands. Deze pilot stopt per 1 augustus 2012 en wordt omgebouwd tot een pilot voor een aparte zitting schrijfvaardigheid. Hiervoor wordt door Cito een aparte projectbegroting ingediend die behalve de kosten voor de pilotactiviteiten ook extra productie zal bevatten. De geschatte kosten voor 2012-2014 zijn ca. € 625.000. Daarbij komen nog de kosten voor extra werkzaamheden van de vaststellingscommissie Nederlands voor de vaststelling van drie aparte examens schrijfvaardigheid.

Kosten voor Cito volgens de Concept projectbegroting 2012-2014:

eerste jaar BB,KB,GT	pilot buiten de examentijd een variant van elk toetsdeel geen papier activiteiten voor de pilot beoordelaars onderzoek	2012-2013 € 54.052 € 25.017 € 20.200 € 99.269
tweede jaar BB,KB,GT	pilot in examen tijd drie maal digitaal examen met negen varianten	2013-2014 € 430.749

papier nodig	€ 29.012
beoordelaars onderzoek twee maal zo groot	€ 40.400
pilot activiteiten	€ 25.017
	€ 525.178

Pr.7.12 Naar toetsitembanken voor BB en KB (budget 50.000 euro)

Enige tijd geleden is de start gemaakt met het onderzoek naar mogelijkheden voor een toetsitembank voor de digitale examens voor BB en KB. Een van de vele voordelen van het werken met een toetsitembank is een betere geheimhouding van de examens. In 2010 is een pilot gestart waarbij onderzocht is wat de mogelijkheden van de toetsitembank is voor de digitale centrale examens voor de algemene vakken in het vmbo (BB en KB). In 2011 zijn als proef de eerste toetsen getrokken uit de toetsitembank. Bij een vak was de proef zo succesvol dat dit examen ook daadwerkelijk ingezet gaat worden. In 2012 is de proef uitgebreid door voor meerdere vakken op deze manier een examen samen te stellen. In 2013 wordt het aantal vakken in het project nog een keer uitgebreid. Om dit te kunnen realiseren is inventariserend onderzoek nodig naar de specifieke eisen van de verschillende avo-vakken. Ook is het nodig de betrokken vaststellingscommissies te scholen.

Pr.7.13 vernieuwing beroepsgerichte programma's in het vmbo

In 2012 is een gestart gemaakt met de uitvoering van het projectplan *Vernieuwing beroepsgerichte programma's in het vmbo voor de sectoren economie, zorg & welzijn en techniek*. In het project levert het CvE een bijdrage door deelname aan de reglegroep, de sectorvernieuwingscommissies en de werkgroepen kern en keuze programma. Onder verantwoordelijkheid van het CvE worden de syllabuscommissies ingesteld.

Pr.7.14 Normering c.e.'s en aangescherpte uitslagregel

In het werkprogramma voor 2012 was vermeld dat, naast de bestaande pre- en posttests, de harde gegevens nodig zijn over de moeilijkheidsgraad van de c.e.'s 2012 en 2013 in vergelijking met eerdere examenjaren. Dit is het gevolg van de aanscherping van de uitslagregel. De c.e.-regel gaat in 2012 in en leidt bij Cito tot activiteiten om gegevens over de moeilijkheidsgraden van c.e.'s te analyseren.

De kernvakkenregel zal in 2013 eveneens leiden tot extra activiteiten, maar bij de verschijning van dit werkprogramma is nog niet duidelijk welke aanpak gevuld zal worden. Daarom is, evenals in het werkprogramma voor 2012, zowel voor het CvE als voor Cito een p.m.-post voor extra activiteiten t.b.v. gegevensanalyse opgenomen. Wel duidelijk is dat het CvE aansluiting heeft bij het project van DUO/Zoetermeer om, in opdracht van OCW, een examenmonitor VO in te richten. De examenmonitor VO voorziet in een behoefte van OCW, het CvE, de inspectie, DUO/Groningen en DUO/Zoetermeer om een platform in te stellen voor informatieproducten en -analyses op (kern)cijfermateriaal. Dergelijk materiaal bevat geen indicaties van moeilijkheidsgraad; die expertise ligt besloten in Cito-analyses. Het platform zal voorzien in passende rapportages die zicht geven op de ontwikkeling van examenresultaten en achtergrondgegevens.

Pr.7.15 Downloaden (examen)documenten via de beveiligde site van DUO

Vanaf januari 2011 zijn DUO, Cito en het CvE met elkaar in gesprek over het verstrekken van (examen)documenten via de beveiligde site van DUO. Een complicerende factor hierbij is om op elk moment op elke positie de geheimhouding van examendocumenten te kunnen waarborgen. Het CvE heeft in dit project de rol van regievoerder.

In het voorjaar 2012 wordt een landelijke test downloaden examendocumenten uitgevoerd. Doelstelling is dat gebruikmakend van de resultaten van de landelijke test, in 2013 in voorkomende passende situaties ook andere examendocumenten via de beveiligde site verzonden kunnen worden.

nr.	begrotingspost	begroting 2014	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
7.	projecten centrale examens VO				
Pr.7.7	vernieuwing Nederlands hv, zie 7.6			1.500	
Pr.7.8	ontwikkeling richtlijnen informatieboek exacte vakken			6.500	
Pr.7.9	ondersteuning bij vakvernieuwing bètavakken en normering		30.000	72.000	
Pr.7.10	onderzoek taalgebruik vmbo examens		30.000	36.000	
Pr.7.11	aparte zitting schrijfvaardigheid Nederlands vmbo	geen aandeel CvE		15.000	
Pr.7.12	naar toetsitembanken voor BB en KB		50.000	20.000	
Pr.7.13	vernieuwing beroepsgerichte programma's in het vmbo	p.m.			
Pr.7.14	normering ce's en aangescherpte uitslagregels	p.m.		p.m.	
Pr.7.15	downloaden (examen)documenten via beveiligde site DUO	p.m.			
totaal projecten centrale examens VO		110.000	151.000		-

8 Staatsexamens NT2

REGULIERE ACTIVITEITEN

In tegenstelling tot de staatsexamens VO is bij de staatsexamens NT2 geen sprake van een wettelijke taakverdeling tussen DUO en het College voor Examens. Het CvE heeft wat betreft de staatsexamens NT2 een taak naast het ministerie van OCW. Vanaf 2012 is het CvE gedelegeerd opdrachtgever en sluit het CvE nieuwe contracten met commerciële partijen.

Door de expertise en de aanwezige capaciteit bij DUO laat het college een groot deel van zijn taken door DUO uitvoeren, waarvoor het CvE en DUO een convenant hebben afgesloten. Daarin zijn de betreffende taken beschreven, is aangegeven welke verantwoordelijkheden het CvE behoudt, welke taken het zelf uitvoert en wat de betreffende SLA's zijn. Het convenant bouwt voort op de bestaande praktijk.

De begroting van de kosten van DUO zijn opgenomen in hoofdstuk 3.

De deelname aan de staatsexamens NT2 neemt nog steeds toe. In 2012 wordt een uitbreiding van 40% extra deelname verwacht. Of die trend zich in dezelfde mate in 2013 voortzet is nog niet duidelijk; mogelijk zijn er effecten van de afloop van de oude inburgeringswetgeving en de verhoging van het inschrijfgeld. Voor Programma I is vrijwel op alle locaties 100% zaalbezetting. Programma II kent in Amsterdam, Utrecht en Zwolle een 100% bezetting, op de andere locaties is dit niet altijd het geval. De capaciteit is uitgebreid om aan de groeiende vraag te kunnen voldoen. De noodzakelijke uitbreidingen in Amsterdam en Utrecht zijn in 2012 gerealiseerd. Daar worden extra zalen toegevoegd. Er is tevens eind 2011 een extra locatie in Rijswijk geopend en er zijn kleinere uitbreidingen geweest in Eindhoven, Amsterdam en Utrecht. Daarnaast zijn de vrijdagen constant ingeroosterd en ook zullen in 2012 zaterdagopenstellingen gerealiseerd worden. In 2010 waren er nog 215 examenplaatsen per dag beschikbaar; in 2012 worden dat er 320.

In 2011 is bijzonder aandacht besteed aan het terugdringen van de no-show; deze was voor Programma I in 3 van de 7 zalen inmiddels opgelopen tot ruim 15%. CvE en DUO hebben verschillende acties ondernomen die zeker effect hebben gehad; toch kan de no-show af en toe nog oplopen tot 10%. De helft van deze wegblitters heeft wel het examengeld voldaan. In 2012 is voorzien in de opstart van een digitale betalingsmogelijkheid. DUO kan kandidaten die 6 weken voor het examen nog geen examengeld betaald hebben alsnog van de lijst halen en die plaatsen aan anderen aanbieden. De betaaltermijnen worden door digitaal betalen veel korter.

8.1/8.2 Dienstverleningsovereenkomsten Cito en ICE

Voor de opvolging van de dienstverleningsovereenkomsten met OCW hebben CvE en OCW in 2011 een aanbesteding gestart voor nieuwe overeenkomsten, met een looptijd van twee jaar en een optionele verlenging van nog eens twee jaar. De toetsontwikkelaars – Bureau ICE en Cito BV – hebben deze aanbestedingen gewonnen. Het CvE is door de minister gemanageerd om een dienstverleningsovereenkomst Staatsexamens NT2 af te sluiten voor de jaren 2012, 2013 (met een uitloopmogelijkheid naar 2014 en 2015) met Cito voor de onderdelen luisteren en spreken en met Bureau ICE voor de onderdelen lezen en schrijven.

De begrotingen van beide instituten bestaan uit vaste uitgaven en afrekenposten. Verschillende afrekenposten vormen het variabele deel van de begrotingen: drukwerk en beoordelaarskosten variëren naargelang aantal deelnemers. Tevens moet er rekening worden gehouden met extra training van nieuwe beoordelaars indien er meer beoordelaars nodig blijken te zijn. Ook wordt er op een later moment bepaald of er voldoende gebruikte items zijn om een voorbeeldexamen mee samen te stellen.

8.3 Eigen activiteiten

Tot slot zijn eigen activiteiten opgenomen. De vergoedingen voor de commissieleden zijn voor 2013 verhoogd vanwege de uitbreiding van werkzaamheden voor vaststelling van uitslagen, e.d. Er is een vijfde commissielid benoemd.

Daarnaast zijn hier ook de kosten opgenomen van het Steunpunt Staatsexamens NT2 en voorlichting over de staatsexamens NT2. Dit wordt (gedeeltelijk) verzorgd door het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA) van de Universiteit van Amsterdam.

De vergelijkende cijfers voor 2012 zijn bijgesteld aan de aanbestede bedragen en het aantal te beoordelen kandidaten is opgehoogd om forse afrekeningen achteraf te voorkomen.

nr.	begrotingspost	aantal	tarief	begroting	begroting	realisatie 2011
				2013	2012	
8	staatsexamens NT2					
8.1	Cito: luisteren en spreken ontwikkelkosten examens afnamekosten exclusief afrekenposten:			328.023 646.354	310.238 609.783	
	- afrekenpost per kandidaat beoordeling spreken	19.000	54,85	1.042.150	657.150	
	- afrekenpost drukwerk spreken				16.516	
	aanvul.werkzaamheden en diensten excl.afrekenpost:			130.069	129.913	
	- afrekenpost beoordelaarstraining			17.490	45.840	
	totaal exclusief BTW			2.164.086	1.769.440	
	BTW		19%	411.176	336.194	
	totaal luisteren en spreken			2.575.262	2.105.634	
8.2	ICE: lezen en schrijven ontwikkelkosten examens afnamekosten exclusief afrekenposten:			550.882 354.555	536.499 345.775	
	- afrekenpost per kandidaat beoordeling schrijven	20.000	22,92	458.400	382.250	
	- afrekenpost drukwerk lezen en schrijven			88.150	87.200	
	aanvul. werkzaamheden en diensten excl.afrekenpost:			230.725	219.285	
	- afrekenpost beoordelaarstraining+voorbeeldexamens			55.655	74.535	
	totaal exclusief BTW			1.738.367	1.825.544	
	BTW		19%	330.290	308.853	
	totaal lezen en schrijven			2.068.656	1.934.398	
8.3	eigen activiteiten commissieleden ITTA: steunpunt en website			150.000 57.894	128.000 57.894	200.051 45.153
	totaal eigen activiteiten			207.894	185.894	245.204
	totaal staatsexamens NT2			4.851.812	4.225.925	659.413

PROJECTEN

Pr.8.4 Staatsexamens NT2 digitalisering schrijfexamens en spreekexamens

In 2010 is de voorbereiding Digitalisering Schrijfexamens (DSS) ingezet. De ontwikkeling wordt gebaseerd op de uitkomsten van enkele onderzoeken die in 2008 en 2009 zijn uitgevoerd. Op grond van de vooronderzoeken werd geoordeeld om nog een zekere tijd beide type examens naast elkaar te laten bestaan. In 2013 zal de helft van het schrijfexamen achter het scherm en toetsenbord worden afgenomen; de andere helft met een boekje. In 2012 wordt ook gewerkt aan het digitaal maken van het opgavenboekje bij het onderdeel Spreken (de spreekopnamen zelf zijn al langer digitaal). Cito zal in de loop van 2012 alle opgaven naar de vereiste software overbrengen. De examensoftware RelanPro is door de firma Maro aangepast.

Om beide digitaliseringsrondes in 2012 te kunnen realiseren is het aangevraagde budget met € 30.000 verhoogd naar € 150.000. Hier staat een jaarlijkse besparing van drukwerk tegenover. Ook DUO bespaart fors door de uitrol van digitaal schrijven en spreken te combineren.

Pr.8.5 Staatsexamens NT2 onderzoek ontwikkeling Programma III-examen

Het CVE heeft een onderzoek gedaan naar de wenselijkheid om een NT2-examen in te voeren voor anderstalige volwassenen die op een hoger Taalniveau functioneren. De huidige examens zijn vastgelegd op het CEF-niveau B1 en B2. De vraag was of onderwijsinstellingen, de arbeidsmarkt en

kandidaten het noodzakelijk vinden om een diploma NT2 te vragen c.q. te tonen op het CEF C1-niveau.

In 2011 zijn panelgesprekken gevoerd met de betrokkenen en is een vragenlijstonderzoek gedaan onder oud-kandidaten. Tevens worden er gesprekken gevoerd met VSNU en HBO-Raad. Het CvE heeft, in overleg met Cito en ICE, toetsmatrijzen ontwikkeld voor de 4 vaardigheden. De voorlopige conclusie is dat er inderdaad veel behoefte is aan een C1-examen NT2.

Op dit moment (maart 2012) is nog niet duidelijk hoe de voorbereidingen en de ontwikkeling van proefitems voor een Programma III-examen gefinancierd zullen worden, waarbij wordt aangetekend dat financiering door de directie BVE niet voor de hand ligt.

nr.	begrotingspost	begroting			realisatie 2011
		2014	2013	2012	
8	projecten staatsexamens NT2	-	-	-	
Pr.8.4	digitalisering schrijfexamens en spreekexamens	-	-	150.000	65.050
Pr.8.5	onderzoek ontwikkeling Programma III-examen	-	400.000	p.m.	10.472
	totaal projecten staatsexamens NT2	-	400.000	150.000	75.522

9 Centraal ontwikkelde examens taal en rekenen mbo

REGULIERE ACTIVITEITEN

9.1 Vaststellingscommissies COE's

In 2012 zijn er vaststellingscommissies actief die voor taal en rekenen de centraal ontwikkelde examens voor mbo 2 en 3 (2F) en mbo 4 (3F) vast stellen. Daarnaast evalueren zij de afgelopen pilotexamens en adviseren zij het CvE over de normering van de examens.

De kosten voor 2012 en verder voor de vaststellingscommissies voor de COE's Nederlandse taal en rekenen 2F en 3F vallen hoger uit dan van te voren begroot. Gebleken is dat het vaststellen van examens op basis van recent beschreven inhouden en in een voortdurend veranderende context meer kost dan de aanvankelijke inschatting die is gemaakt op basis van ervaringen in het VO. Zo is er nog regelmatig deskundigheidsbevordering, afstemming tussen niveaus en sectoren en overleg tussen clustermanager en commissie nodig om het werk goed te kunnen doen. Daarnaast wordt geen enkele keer bij twee opeenvolgende periodes eenzelfde hoeveelheid opgaven vastgesteld, omdat er afnameperiodes zijn bij gekomen. De uren die voor de commissies zijn begroot worden daarom met 10% opslag verhoogd tot de reguliere situatie. Ook wordt een bedrag gereserveerd voor het inhuren van experts voor specifieke deskundigheidsbevordering of studiemiddagen om inhoudelijke afstemming te realiseren.

Daarnaast blijkt dat de vaststelling van alle digitale varianten meer tijd vergt dan van te voren bekend was. Ook hiervoor wordt in 2012 en 2013 meer budget gevraagd.

Tot slot zullen de CvE-commissies ook een rol gaan spelen in de totstandkoming van een terugvaloptie in papieren vorm en zal het CvE moeten waarborgen dat de opleidingen die starten met de nieuwe digitale afnameomgeving over COE's kunnen beschikken die inhoudelijk niet afwijken van de scholen die het huidige afnamesysteem gebruiken. Ook hier zal de vaststellingscommissie bij worden betrokken.

Voor deze twee ontwikkelingen is naar verwachting 10% opslag nodig met ingang van het cursusjaar 2012-2013.

nr.	begrotingspost	begroting		realisatie 2011
		2013	2012	
9	centrale examens mbo			
9.1	vaststellingscommissies			
	taal niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	95.760	79.800	20.390
	rekenen niveau 1,2,3 (vanaf nov.2011)	95.760	79.800	15.067
	taal niveau 4	95.760	79.800	68.630
	rekenen niveau 4	95.760	79.800	71.484
	subtotaal taakvergoeding	383.040	319.200	175.571
	bijkomende (reis)kosten	30.600	17.600	16.789
	inhuren experts	10.000		
	totaal vaststellingscommissies	423.640	336.800	192.360

PROJECTEN

Pr.9.2 Voorbereiding centrale examens mbo

Het kader voor de uitgaven voor de voorbereidingen centrale examens mbo is het Implementatieplan zoals dat in februari 2009 is vastgesteld in de stuurgroep taal en rekenen (versie gedateerd 12-02-09). Aanvullingen hierop zijn vastgesteld in de stuurgroep van 16-04-10 en verwerkt in de nieuwe versie van het Implementatieplan die ook digitaal gepubliceerd is op de website van CvE. In dat plan worden de kosten begroot die verband houden met de pilots ter voorbereiding van de wettelijk verplichte examinering. In 2013 vinden 3 afnameperiodes plaats: in januari/februari: 3F en 2F; in maart/april: 3F en 2F en in november/december: 2F (vanaf 1 augustus 2013 is de examinering van 3F wettelijk verplicht, daarom is voor 3F in het najaar geen

sprake meer van een pilot. Jaarlijks wordt op basis van de voortgang en de werkelijke besteding een specificatie gemaakt van het begrote bedrag.

Gezien de ervaringen in 2010 en begin 2011 rondom de projectvoortgang en de eerste pilotafnames, voorzien we in dit werkprogramma een verhoging van de uitgaven voor projectleiding. De complexiteit van het project neemt toe omdat de schaalgroote waarop instellingen deelnemen ook toeneemt.

Omdat dit voor 3F de laatste stap in de pilotfase is voor de COE's 3F, moet worden geïnvesteerd in het opzetten en beproeven van een medium dat aan de instellingen alle regelingen en benodigde informatie vanuit CvE door geeft die noodzakelijk is om de COE's goed te laten verlopen. Tijdens de looptijd van het pilotproject gebeurt deze communicatie grotendeels via Steunpunt taal en rekenen mbo. Zodra de reguliere wettelijk verplichte examinering plaats vindt, moet er een ander medium zijn (een variant van Examenblad speciaal voor mbo). Zie paragraaf 4.3.2 over informatie en communicatie.

Daarnaast is geconstateerd dat er zich meer ICT-gerelateerde problemen voordoen dan voorzien. Daarom is het aandeel van het onderdeel ICT in de begroting ook hoger. Verwacht wordt dat we om de technische en ICT problemen het hoofd te kunnen bieden, ook gebruik zullen moeten maken van externe deskundigheid en meer aandacht zullen moeten besteden aan publicaties op dit terrein.

Pr.9.3 COE's Engels in mbo-4

De verwachting is dat in 2013 de eerste stappen gezet worden in de voorbereiding van de pilotfase voor COE's Engels voor mbo-4. Als de werkwijze en het stappenplan gevuld worden die ook bij de voorbereiding van de pilotfase voor de COE's taal en rekenen gehanteerd is, zal er in 2013 een implementatieplan vastgesteld moeten worden. Een eerste inhoudelijke stap die gezet moet worden in 2013 is het construeren van een prototype. Daarvoor moet een ontwikkelcommissie in het leven geroepen worden, bemand door betrokkenen en materiedeskundigen uit het veld. De hier gepresenteerde cijfers zijn gebaseerd op de ervaringen die opgedaan zijn met de COE's taal en rekenen in de aanvangsfase.

Pr.9.4 Onderzoek invoering keurmerk beroepsgerichte examens mbo

Dit onderzoek is in 2011 uitgevoerd en afgerond. Opname in het werkprogramma 2013 dient voor de aansluiting bij de realisatiecijfers 2011.

nr.	begrotingspost	begroting		begroting 2012	realisatie 2011
		2014	2013		
9	projecten centrale examens mbo				
Pr.9.2	voorbereiding centrale examens mbo				
	niveau 4: syllabuscommissie incl. projectleiding	44.500	81.250	81.894	
	niveau 1,2,3: syllabuscommissie incl. projectleiding	44.500	85.800	100.061	
	organisatie en examinering (ICT) incl. projectleiding	128.000	67.600	86.961	
	projectformatie clustermanager 70% t.l.v. BVE	56.979	56.979	48.479	
Pr.9.3	COE's Engels mbo	97.500			
Pr.9.4	projectmedew. keurmerk mbo 1 fte per 1-4-2011	-	p.m.		-
	ondersteuning bij advies keurmerk mbo	-	-		201.301
totaal projecten aandeel CvE		-	371.479	291.629	518.697

10 Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs

REGULIERE ACTIVITEITEN

Met ingang van het schooljaar 2013 - 2014 worden de referentieniveaus voor taal en rekenen ook een onderdeel van het eindexamen VO. In 2011 zijn de syllabi van de centrale examens Nederlands herzien en is een infrastructuur opgezet voor rekenen om de centrale rekentoetsen vast te stellen en te normeren.

10.1 Syllabi centrale examens Nederlands

De referentieniveaus voor de Nederlandse taal worden getoetst via de bestaande centrale examens Nederlands in het voortgezet onderwijs. In hoeverre de huidige centrale examens hiervoor aangepast dienen te worden, wordt bekeken door een syllabuscommissie voor de syllabi Nederlands van het voortgezet onderwijs. Deze is actief sinds begin 2011. In de aanloop naar 2013-2014 zal daarnaast van de huidige infrastructuur gebruik gemaakt worden: de huidige vaststellingscommissies zullen de examens vaststellen met inachtneming van de op de referentieniveaus aangepaste syllabi. De syllabi zullen in 2012 na een zorgvuldig afstemmings- en vaststellingstraject door CvE definitief worden vastgesteld.

10.2 Vaststellingscommissies rekenen

Via een centrale toets wordt vastgesteld of een kandidaat die in 2013-2014 examen doet aan het bijbehorende referentieniveau rekenen voldoet. In 2011 zijn daartoe twee vaststellingscommissies samengesteld (één voor 2F en één voor 3F). Deze commissies maken onderdeel uit van de reguliere infrastructuur en zijn ook in 2012 en 2013 actief.

In 2012 worden de voorbereidingen getroffen voor een uitgebreide pilot in 2013. De uitbreiding betreft de herkansingsperiode. In 2013 komen daar toetsen ten behoeve van de staatsexamens VO bij. Daarom is voor de eerste afnameperiode dertig procent meer varianten gepland, om de geheimhouding beter te kunnen waarborgen.

De inspanningen die de commissies moeten leveren in de aanloop naar de reguliere situatie vergen veel overleg, afstemming en scholing. Hiertoe is een ophoging van 15% van de uren voor de leden en voorzitters nodig. Ook wordt een bedrag begroot voor het inhuren van experts voor specifieke deskundigheidsbevordering of studiemiddagen om inhoudelijke afstemming te realiseren.

Daarnaast blijkt dat de vaststelling van alle digitale varianten meer tijd vergt dan van te voren ingeschat was.

Ook voor de rekentoets VO zullen de CvE-commissies een rol gaan spelen in de totstandkoming van een terugvaloptie in papieren vorm en zal CvE moeten waarborgen dat de scholen die starten met de nieuwe digitale afnameomgeving over rekentoetsen kunnen beschikken die inhoudelijk niet afwijken van de scholen die het huidige afnamesysteem gebruiken. Voor deze twee ontwikkelingen is naar verwachting 10% opslag nodig met ingang van het cursusjaar 2012-2013.

10.3 Rekentoetswijzercommissie

Vanaf het najaar van 2012 komen ook de rekentoetswijzers 2F en 3F onder CvE-verantwoordelijkheid. Daartoe wordt een commissie ingesteld. Deze commissie zal jaarlijks actief worden om de toetswijzers rekenen aan te passen indien daar aanleiding voor is.

10.4 Referentieniveau S3 vwo

Tot slot gaat het CvE samen met Cito, vooruitlopend op een definitieve beslissing over de invoering van het referentieniveau 3S voor vwo, in 2012 en 2013 de mogelijke invoering van de rekentoets op dit niveau voorbereiden. Voorlopig is € 150.000 gereserveerd voor het ontwikkelen van voorbeeldmateriaal en het uittesten ervan.

nr.	begrotingspost		begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
10	taal & rekenen voortgezet onderwijs				
10.1	taal syllabi 2F,3F,4F		4.800	4.800	3.855
10.2	rekenen 2F	69.900	55.900	27.903	
	rekenen 3F	69.900	55.900	22.996	
	bijkomende (reis)kosten	11.900	6.900	5.650	
10.3	aanpassen rekentoetswijzer 2F+3F (vacaties)	9.200	9.200	5.732	
10.4	voorbeeldmateriaal t.b.v. niveau 3S vwo	150.000			
totaal taal & rekenen voortgezet onderwijs		310.900	132.700	66.136	

PROJECTEN

Pr.10.5 Taal en rekenen Voortgezet Onderwijs

In hoofdstuk 10 zijn de kosten van de verwerking van de referentieniveaus voor taal en rekenen in het eindexamen VO en de centrale rekentoets opgenomen. De personele invulling door het bureau CvE is zichtbaar in de clustermanager taal en rekenen, die op projectformatie is aangesteld en voor 30% voor rekening van VO komt. In 2013 is de formatie onder de reguliere loonkosten in paragraaf 4.2 opgenomen.

Pr.10.6 Diagnostische Tussentijdse Toets

In schooljaar 2014/2015 wordt er een nieuwe centrale toets geïntroduceerd aan het einde van de onderbouw in het VO. Deze toets is diagnostische van aard en is bedoeld om inzicht te geven in waar de leerling staat halverwege de schoolloopbaan op weg naar het centrale examen. De toets zal worden afgenoemt op de doorstroom relevante vakken: Engels, Nederlands, wiskunde/rekenen. De invoer van wetgeving in 2014, die regelt dat scholen verplicht een diagnostische toets afnemen van alle leerlingen aan het einde van de onderbouw VO, betekent voor CvE de reglerol voor een 'nieuw' product, namelijk de totstandkoming en afname van deze toets.

Het project valt uiteen in 2 onderdelen.

A. Voorbereiding/voorstudie

Met ingang van november 2011 is een kwartiermaker aan de slag gegaan. De kwartiermaker werkt aan een implementatieplan voor de diagnostisch tussentijdse toets die in september 2012 zal worden opgeleverd.

Het implementatieplan zal uitsluitsel geven over de toekomstige personele inzet ten behoeve van dit nieuwe beleidsthema.

Voor de kwartiermaker is € 90.000 begroot voor 2012.

B. Na besluitvorming voorstudie

De voortvarendheid waarmee het project invoering diagnostische tussentijdse toets wordt aangepakt, leidt er toe dat al in 2012 dient te worden begonnen met de voorbereidende werkzaamheden voor invoering van deze toets in het voortgezet onderwijs, in 2014-2015. Een toetswijzer dient tot stand te worden gebracht, en vaststellingscommissies voor de doorstroom relevante vakken: Nederlands, Engels, wiskunde/rekenen moeten worden ingesteld. Daarnaast dient een constructieopdracht aan Cito te worden voorbereid. Tevens zal moeten worden aangesloten bij de algemene CvE-werkprocessen en in het bijzonder bij de activiteiten die tot doel hebben de referentieniveaus voor taal en rekenen voor alle niveaus in de sectoren PO, VO en mbo (en wellicht ook hoger onderwijs) te beschrijven en te ijken.

De keuzes over de omvang van de toets (de te toetsen onderdelen) en de vorm van de toets (diagnostisch, digitaal) gemaakt zullen worden op basis van een voorstudie van Cito en een gezamenlijk advies van Cito en CvE aan het ministerie. Op basis van een rapport (juli 2012) en besluitvorming van OCW (september 2012) kan een betere inschatting worden gemaakt van de voorbereidende kosten van het CvE. De kosten voor de Toetswijzercommissie, vaststellingscommissie en constructieopdracht zijn tot dat besluit gebaseerd op het plan van aanpak (oktober 2011) en begroot op € 475.000.

Voor onderdeel B is de inzet van een clustermanager voorzien en zal uitbreiding van de inhoudelijke en administratieve ondersteuning noodzakelijk zijn. Hiervoor worden door de kwartiermaker in de loop van 2012 concrete voorstellen ingediend.

nr.	begrotingspost	begroting	begroting	begroting	realisatie
		2014	2013	2012	2011
10	projecten taal en rekenen VO				
Pr.10.5	taal en rekenen VO: projectformatie clustermanager 30% t.l.v. VO		24.420	24.420	20.777
Pr.10.6	kwartiermaker diagnostische tussentijdse toets toetswijzercommissies DTT vaststellingscommissies DTT		- 50.000 425.000		10.693
	totaal projecten taal en rekenen VO	-	499.420	24.420	31.470

11 Eindtoets primair onderwijs

REGULIERE ACTIVITEITEN

Eind januari 2012 is het wetsvoorstel centrale eindtoets PO ingediend bij de Tweede Kamer. Behandeling van het wetsvoorstel wordt in 2012 verwacht. De inwerkingtreding van de wet staat gepland voor schooljaar 2013-2014. Het CvE zal vanaf het moment dat de wet inwerking treedt regulier de regie voeren op de uitvoering van de centrale eindtoets PO. Tot de inwerkingtreding van het wetsvoorstel is bij het CvE een kwartiermaker actief op projectbasis. Gedurende het jaar 2013 kan deze taak dus verschuiven naar een reguliere functie. Dan wijzigt de naam van het CvE in CvTE, College voor Toetsen en Examens.

De belangrijkste taken van het CvE op dit werkterrein in 2013 zijn hieronder weergegeven. Voor een meer uitgebreide beschrijving van de werkzaamheden is er een projectplan 'Invoering centrale eindtoets PO'.

Toetswijzers centrale eindtoets PO

In 2012 wordt de toetswijzer taal en rekenen en de toetswijzer wereldoriëntatie voor de centrale eindtoets opgeleverd door de toetswijzercommissies. In het najaar van 2012 zullen deze ter consultatie aan het veld worden aangeboden. Begin 2013 worden de toetswijzers definitief vastgesteld door het CvE en goedgekeurd door de Minister.

Vaststellingscommissies centrale eindtoets PO

In 2012 worden de vaststellingscommissies voor de eindtoets PO samengesteld. Er worden drie vaststellingscommissies gevormd (taal, rekenen en wereldoriëntatie). In 2013 zullen de vaststellingscommissies de eindtoets van 2014 vaststellen. Daarnaast zijn de vaststellingscommissies betrokken bij de evaluaties van de proeftoetsen en het opstellen van de constructieopdracht aan Cito.

Equivalering

Bij de inwerkingtreding van de wet per 1 augustus 2013, is het CvE in 2013 verantwoordelijk voor de centrale eindtoets 2014. Het CvE zal deze centrale eindtoets dan equivaleren en leerlingrapportages aan de scholen sturen en vervolgens met de vaststellingscommissies evalueren.

Communicatie

In 2014 wordt voor het eerst een centrale eindtoets PO worden afgenoem. Omdat er voor scholen veel gaat veranderen houdt het CvE al in 2013 het veld op de hoogte van de invoering, de aanmelding, de verzending van de materialen, de equivalering, de rapportages etc.

nr.	begrotingspost	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
11.1	eindtoets primair onderwijs			
	vaststellingscommissie taal	30.400		-
	vaststellingscommissie rekenen	30.400		-
	vaststellingscommissie wereld oriëntatie	18.300		-
	subtotaal vaststellingscommissies	79.100		-
	bijkomende (reis)kosten	6.300		-
	toetswijzercommissies	5.000		project
	totaal eindtoets primair onderwijs	90.400		-

PROJECTEN

Pr.11.2 Kwartiermaker Eindtoets Primair Onderwijs

Dit project wordt in 2012 afgerond.

nr.	begrotingspost	begroting			realisatie 2011
		2014	2013	2012	
P.11	projecten aandeel CvE				
P.11.1	kwartiermaker eindtoets PO				78.282
	totaal projecten aandeel CvE	-	-	-	78.282

12 Sectoroverstijgende thema's

REGULIERE ACTIVITEITEN

12.1 Aanpassing centrale toetsen en examens voor leerlingen met een beperking

Een beperking mag er niet toe leiden dat een leerling of kandidaat geen examen of toets kan afleggen. Het is daarom noodzakelijk dat centrale toetsen en examens geschikt worden gemaakt voor deelnemers met een beperking. Dat betekent vaak maatwerk.

Nieuwe toetsvormen (digitaal in plaats van papier), nieuwe toetsen (rekentoets VO) en sectoren waarvoor centrale toetsing nieuw is (PO en mbo) maken afstemming noodzakelijk. In dit werkprogramma is daarom gepoogd om de in 2013 op dit terrein te maken kosten integraal in kaart te brengen. Dat betekent niet dat deze kostenpost in zijn geheel deel moet uitmaken van de begroting van het CvE – sommige kosten kunnen wellicht een plaats krijgen in de begroting van Cito, andere kosten horen thuis bij de diverse sectoren van het Ministerie van OCW.

In dit hoofdstuk wordt eerst kort besproken welke aanpassingen bij welke beperking in welke sector nodig zijn en daarna volgt een beschrijving van de kosten per onderwijssector.

Auditieve beperking

Met de komst van digitale examens is ook audio in de centrale toetsing en examinering geïntroduceerd. De aanpassing hiervoor voor dove kandidaten is beperkt in omvang en complexiteit en bestaat uit het vervangen van specifieke luisteropdrachten bij toetsen en examens Nederlands en moderne vreemde talen. De aanpassingen worden verricht door Cito in samenwerking met Effatha-Guyot en kunnen het beste een vast onderdeel vormen van de Cito-begroting voor centrale toetsen en examens: jaarlijks circa € 5.000 voor centrale examens VO en in de toekomst eenzelfde bedrag voor de centrale examens mbo. In het PO speelt op dit moment audio geen rol.

Dyslexie

Voor dyslectische kandidaten is bij de eindtoets PO, de centrale examens VO en mbo levering van auditieve ondersteuning nodig. Op dit moment gebeurt dat met een Daisy met ingesproken tekst (PO en papieren examens VO), ingesproken tekst en kunstmatige spraak in digitale examens VO, spraaksynthese bij papieren examens VO en kunstmatige spraak in de digitale examens mbo. Alle daarmee samenhangende activiteiten worden uitgevoerd door Dedicon.

Visuele beperking

Voor kandidaten met een visuele beperking moet zowel de inhoud van toets en examen (opgaven met een sterk visueel karakter aanpassen, formules lineair maken) als de wijze van aanbieding worden aangepast. Bij digitale examens moet ook de bediening worden aangepast. Deels is dat standaardwerk, deels maatwerk. Elk jaar moeten deskundigen de inhoud van de examens screenen. Nadat vervolgens de inhoudelijke aanpassingen zijn gemaakt, volgt de technische omzetting: omzetting naar een ander programma voor digitale toetsing, omzetting van geschreven tekst naar audio of omzetting in digitale tekst voor brailleleesregels en spraaksynthese en in (papieren) braille. Al dit werk wordt verricht door Dedicon of zal (in de nabije toekomst voor mbo) door Dedicon worden verricht. Voor de examens VO gebeurt dit in samenwerking met de sector staatsexamens VO. Voor mbo en PO bestaat er geen afdeling staatsexamens maar moet een vergelijkbare regeling worden getroffen.

Bijzondere situaties

Er kunnen zich situaties voordoen waarin de standaard-aanpassingen niet voorzien. Te denken valt aan zwaar motorisch beperkte kandidaten. Bij de centrale eindtoets PO kan worden afgewezen van toetsing. Bij de centrale toetsing in VO en mbo is dat niet mogelijk en gewenst. In het VO wordt de aangepaste toetsing gerealiseerd door aanwijzing van een gecommitteerde van staatsexamens die samen met de eigen docent/examinator het examen in aangepaste vorm afneemt en borgt dat daarmee aan de exameneisen is voldaan. In het mbo is geen staatsexamen geregeld maar moet ook in dit geval (waarschijnlijk ook binnen CvE) een orgaan worden gevonden dat deze taak op zich neemt.

Logistiek

In het VO wordt de logistiek van de centrale examens verzorgd door DUO. Voor PO en mbo is het niet het voornen dat op dezelfde wijze te regelen. Met de integrale logistiek neemt DUO voor VO

ook de organisatie op zich van het verzorgen van de levering van aangepaste versies. Voor PO en mbo kan deze taak bij het CvE worden neergelegd, voor PO wellicht gedelegeerd aan Cito. De administratieve infrastructuur daarvoor is echter nog niet aanwezig.

Aanpassingen PO

Auditieve beperking	Geen	
Dyslexie	Levering Daisy-CD. Dedicon	€ 4.500,--
Visuele beperking	Screening inhoud Technische aanpassing (braille, Word) Dedicon	€ 14.500,--
Logistiek	Bestelsite Contact over maatwerk Contact over inhoudelijke aanpassing CvE-'staatsexamens'	€ 5.000,--

NB

De kosten van Dedicon zijn gebaseerd op de huidige uitgaven. Niet te voorzien is of een verplichte eindtoets een (veel) groter beroep gaat doen op aanpassingen voor leerlingen met een beperking. Evenmin kunnen de logistieke kosten nu al goed worden ingeschat.

Aanpassingen VO

Auditieve beperking	Aanpassingen digitale centrale examens (Cito en EffathaGuyot)	€ 5.000,--
Dyslexie	Productie Daisy-CD centrale examens Dedicon Audio in digitale examens Dedicon Aanpassing PDF voor spraaksynthese Dedicon	€140.000,-- € 14.000,-- € 15.500,--
Visuele beperking	Aanpassing papieren examens Dedicon Aanpassing digitale examens Dedicon	€ 80.000,-- € 90.000,--
Maatwerk	Gecommitteerden en overleg CvE-staatsexamens	€ 10.000,--
Logistiek	Binnen integrale DUO-logistiek De kosten zijn ongeveer gelijk aan die in voorgaande jaren, met een lichte verhoging bij digitale examens vanwege de rekentoets.	

Aanpassingen mbo

Auditieve beperking	Aanpassing varianten examen Nederlands In productie Cito, i.o.m. EffathaGuyot	€ 10.000,--
Dyslexie	Geen extra kosten, ingebakken spraaksynthese bij Cito	
Visuele beperking	Aanpassing digitale toetsen taal en rekenen Dedicon	€ 60.000,--
Distributie, logistiek, maatwerk	Opzet en uitvoering organisatie bij CvE Inzet staatsexamengencomiteerden	€20.000,-- € 5.000,--

PROJECTEN

Pr.12.2 Ontwikkeling aanpassing digitale examens kandidaten met een beperking

In het werkprogramma 2012 is € 75.000 aangevraagd. Bij de goedkeuring door OCW is het budget verlaagd naar € 25.000.

Sinds 2011 is een OCW-brede werkgroep actief, die het beleid en de regelgeving onderzoekt en stroomlijnt. Het CvE participeert met 0,5 fte in de werkgroep.

In dit werkprogramma is een aparte paragraaf (12.1) opgenomen over dit onderwerp, wat daarmee verdwijnt uit de projectsfeer

Pr.12.3 Nieuw examensysteem voor digitale examens

Medio 2011 is gestart met het project CES, dat de bouw beoogt van een nieuw computerexamensysteem (CES) en het vormgeven van de ondersteunende diensten die nodig zijn voor de digitale examens. De aanbesteding hiervan kon eerst worden opgestart nadat de opdrachtverlening van het ministerie was ontvangen. Door de latere start, de inmiddels bijgestelde projectplanning en de voorziene toename van het aantal computerexamens is er sprake van een afwijkend financieel beeld over de projectperiode 2011 tot en met 2014.

Voor het aandeel in de kosten van het CvE in 2011 was er sprake van een overschat op de projectbegroting, dat is doorgeschoven naar 2012. Voor 2012 zullen de kosten (met de verschuiving van 2011 naar 2012) het niveau van de Beslisnotitie niet overschrijden.

In 2013 zal er sprake zijn van een hoger kostenniveau ten opzichte van de Beslisnotitie.

Een deel wordt veroorzaakt doordat de aanbesteding duurder is geworden dan ingeschat. Door de eerder genoemde latere start van project, vallen de meerkosten in 2013. Een ander deel wordt veroorzaakt omdat in 2013 additionele projectmanagementcapaciteit en capaciteit voor de kwaliteitsborging nodig is voor de voorbereidingen en realisatie van de uitbreiding c.q. aanpassing van de software en afstemming over de implementatie aan te sturen.

In het kostenaandeel CvE voor 2013 zijn de aanvullende kosten voor het doorontwikkelen van de software voor de nieuwe taken van het CvE (DTT, Rekentoets VO en Verplichte eindtoets PO) niet meegenomen. Deze zullen grotendeels zichtbaar worden in de uitvoeringstoetsen DUO, omdat is besloten de ontwikkeling van CES na 2012 geheel bij DUO te beleggen. Wel zal het CvE de kosten van de vooronderzoeken, de aanpassing van de architectuur, de gebruikers- en ketenintegratietesten en eventuele veldtesten moeten dragen.

De DG DUO heeft op 26-01-2012 een voorstel voor de bijgestelde meerjarenbegroting CES over de periode 2011-2014 ingediend. Op het moment van het afronden van het CvE Werkprogramma 2013 was de reactie op dit voorstel nog niet bekend. In het Werkprogramma 2013 zijn daarom in paragraaf 3.5 de cijfers van het aandeel van DUO van de oorspronkelijke projectbegroting CES opgenomen.

De toewijzing van de middelen nodig voor de aanpassing van CES voor de NT2-examens zijn in de Opdrachtverlening aangehouden. Het CvE gaat voor deze middelen voor 2013 en 2014 een separate aanvraag indienen.

Kosten aanpassingen voor de nieuwe examens (aandeel CvE)

Zoals hierboven is aangegeven zullen de kosten voor de aanpassing van de software (naast andere kosten) in de begroting van DUO zichtbaar worden. Op dit moment heeft het ministerie opdracht gegeven tot het uitbrengen van de uitvoeringstoetsen. Het CvE kan op de uitkomsten niet vooruitlopen. Deze worden later als wijzigingsvoorstel Werkprogramma 2013 ingediend.

Voor het CvE moet er, naast de personele kosten voor het vervullen van de rol van productowner, de volgende kostenposten worden gerekend:

- Per examen zal gedetailleerd in kaart moeten worden gebracht welke aanvullende functionaliteit, datastromen en rapportages zal moeten worden gerealiseerd. De effecten op software, uitwisselingsstandaard voor de examens (DEP/QTI+) en beheer moet worden ingeschat en na besluitvorming in de architectuur worden opgenomen.
Per examen moet worden gerekend met een noodzakelijk budget van € 35.000. Voor 2013 betekent dit (DTT, Rekentoets VO, PO en NT2) een noodzakelijk additioneel budget van € 175.000.
- Het CvE zal de kosten moeten dragen van de gebruikers- en ketenacceptatietesten.
Uitgaande van de ervaring in 2012 zal het in 2013 gaan om een budget van € 150.000

De kosten voor het algemeen projectmanagement en de projectondersteuning zullen in 2013 hoger zijn dan begroot als direct gevolg van de noodzakelijke aansturing van voorbereiding, realisatie en voorbereiding van de implementatie rond de nieuwe examens. € 82.100.

Pr. 12.4 Referentiesets

In 2011 is gestart met het project Referentiesets taal en rekenen. Dit project heeft als doel ervoor te zorgen dat bij de toetsing en examinering van dezelfde referentieniveaus binnen verschillende onderwijslijnen gelijke prestatie-eisen worden gesteld. Op die manier kan de doorlopende leerlijn tussen de schooltypen worden gerealiseerd. Het CvE is verantwoordelijk voor het project, Cito voert het uit.

In 2011 en 2012 heeft Cito de referentiesets van opgaven samengesteld. Naar verwachting zijn de sets eind 2012 door expertpanels inhoudelijk gevalideerd. Ten behoeve van gegevensverzameling worden de sets bij leerlingen uit verschillende schooltypen afgenoemd. Deze gegevensverzameling loopt door tot het voorjaar van 2013. Verder leggen expertpanels een prestatiestandaard op de sets van referentie-opgaven. De werkzaamheden in de eerste helft van 2013 bestaan hoofdzakelijk uit het begeleiden van de constructie van de referentiesets.

Medio 2013 worden zes referentiesets opgeleverd: rekenen 1F 2F 3F, lezen 1F 2F 3F. Naar verwachting zal dan de openbare verzameling referentiesetopgaven gepubliceerd worden. Bij de publicatie van de referentiesets is een passende toelichting cruciaal. De CvE projectleider levert in 2013 daarom een communicatieplan referentiesets op. Voorlichtingsactiviteiten en informatievoorziening over de referentiesets naar scholen, onderzoekers en commerciële toetsontwikkelaars toe staan centraal in de tweede helft van 2013 (informatievoorziening voor laatstgenoemde start al in 2012).

Pr. 12.5 uitbreid registratiesysteem examenfunctionarissen

Dit project wordt in 2012 afgerond. Opname in het werkprogramma 2013 dient voor de aansluiting met het werkprogramma 2012.

Pr. 12.6 onderzoek examensoftware en schoolsystemen

Door het voortgezette gebruik van ExamenTester blijft het onderzoek naar de robuustheid van het pakket langer noodzakelijk.

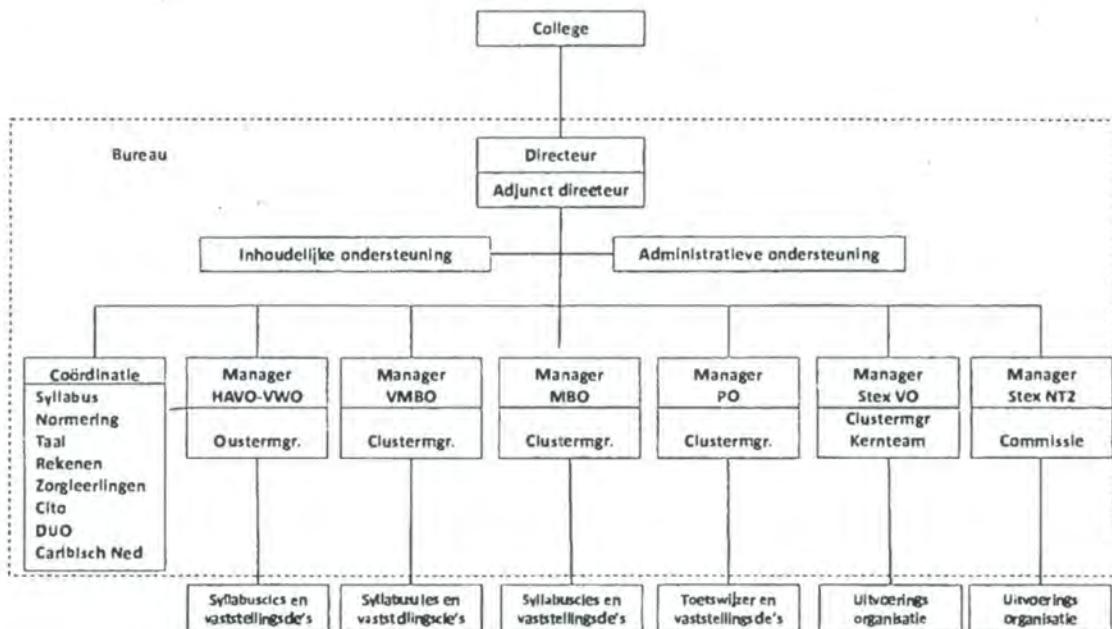
nr.	begrotingspost	begroting 2014	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011
12	projecten sectoroverstijgende thema's				
Pr.12.2	ontwikkeling aanpassing digitale exams voor kandidaten met een zintuiglijke beperking	p.m.		25.000	16.724
Pr.12.3	nieuw examsysteem voor digitale exams kwaliteitsborging extern + beveiligingsscan brede projectmanager projectondersteuning gebruikerstests vooronderzoek aanpassing CES aan nieuwe taken CvE ontwikkelen presentatiesoftware	31.100 91.118 56.073 150.000 175.000 271.400	37.100 228.708 140.744 - - -	516.014	60.300 135.981 261.228 - - 195.788
Pr.12.4	Referentiesets projectleider referentiesets commissies, expertpanels referentiesets	82.000 -	82.000 14.300		1.392
Pr.12.5	uitbreid registratiesysteem examenfunctionarissen	-		30.000	48.794
Pr.12.6	onderzoek examensoftware en schoolsystemen	10.000		10.000	8.592
totaal projecten sectoroverstijgende thema's		260.291	1.109.252	581.014	728.799

Bijlagen

1. Organogram College voor Examens en personeelslijst bureau CvE
2. Cijfermatige samenvatting begroting 2012

Bijlage 1 Organogram College voor Examens en personeelslijst bureau CvE

Dit organogram komt overeen met en is ontleent aan het organisatieadvies van de Galangroep, zoals opgesteld in oktober 2011. Dit advies vormt de basis voor de nota uitbreiding CvE.

Personenlijst bureau CvE
Situatie per ultimo maart 2012

managementteam

directeur
sectormanager havo/vwo
manager computerexamens
hoofd bedrijfsvoering
sectormanager vmbo
manager staatsexamens VO
manager staatsexamens NT2

m/ddenmanagement

clustermanager taal en rekenen mbo
clustermanager talen en kunstvakken vmbo
clustermanager beroepsgericht economie en landbouw vmbo
clustermanager maatschappijgerichte vakken havo/vwo
clustermanager beroepsgericht zorg & welzijn en techniek vmbo
clustermanager talen en kunstvakkenhavo/vwo
clustermanager exacte en maatschappijgerichte vakken vmbo
projectleider mbp
clustermanager exacte vakken havo/vwo

sfaf

senior beleidsmedewerker communicatie
juridisch beleidsadviseur
stafmedewerker en webmaster
medewerker computerexamens
adviseur kwaliteit en analyse

secretariaat en admin/strat/e

secretaresse
coördinator secretariaat
front office examens
huishoudelijke ondersteuning
medewerker financiële administratie
medewerker financiële administratie/secretaresse
secretaresse

projectinformatie

kwartiermaker diagnostische tussentijdse toets
projectmedewerker vakvernieuwing bètavakken
projectleider referentiesets
projectmanagement office CES
ICT ondersteuning COE's mbo
projectmanager CES
medewerker Staatsexamens VO
borging architectuur CES
kwartiermaker eindtoets primair onderwijs
dwarskijker technisch
juridische ondersteuning

Bijlage 2a en 2b Cijfermatige samenvatting begroting 2013

Alle tabellen in dit werkprogramma zijn ontleent aan een Excel bestand met de begroting 2013. Dit bestand bevat meer details, zoals berekeningen. Het complete bestand is als bijlage bij de begroting opgenomen.

Het begint met bijlage 2a die betrekking heeft op de geldstromen die door het CvE beheerst worden.

Daarna volgt bijlage 2b met een opsomming van de begrote kosten van de ketenpartners.

begroting 2013 CvE

nr.	begrotingspost	aantal/looptijd	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011	specificaties
4	apparaatskosten bureau CvE						
4.1	apparaatskosten						
	begroting personeelskosten	zie 4.2		1.912.000	1.882.000		
	toegekend budget voor structurele nieuwe taken	zie 4.2		399.000	399.000		
	begroting organisatie en huisvesting	zie 4.3		1.337.000	1.260.000		
	totaal toegekend			3.648.000	3.551.000		
	vastgesteld APK budget			3.725.000	3.779.000		
	nog in te vullen APK budget			77.000	228.000		
4.2	personeel bureau CvE						
	loonkosten						
	reguliere formate	28.2	fte	61.560	1.736.000	1.736.000	1.612.956
	toegekend APK budget structurele nieuwe taken uitzendkrachten				399.000	399.000	
	overige personele kosten						101.111
	scholing	2.0%			36.000	35.979	23.125
	overig incl. bewust belonen	1.5%			27.000	26.984	18.461
	reis- en verblijfkosten	28.2		4.000	113.000	92.800	92.384
	totaal overige personele kosten (afgerond)				376.000	356.000	133.970
	totaal personeel bureau CvE uit APK budget				2.311.000	2.291.000	1.848.037
4.3	huisvesting en organisatie						
4.3.1	kwaliteitsbeleid						
	additionele verzoeken aan ketenpartners				10.000	10.000	37.729
	(statistisch) onderzoek en analyse				100.000	100.000	
	opstellen werkprocessen / ketenaatspraken				30.000	30.000	29.623
	in- / externe audit(s)				50.000	50.000	
	externe juridische ondersteuning en proceskosten				30.000	30.000	
	expertise kwaliteitsmanagement				40.000	40.000	
	totaal kwaliteitsbeleid				260.000	260.000	67.352
4.3.2	communicatiebeleid						
	onderhoud en beheer website PDC+Menda				200.000	200.000	111.450
	examenlijn				30.000	20.000	19.429
	publicaties en voorlichtingsmateriaal				185.000	174.000	150.361
	abonnementen/nieuwsberichtenservice				10.000	10.000	10.576
	voortgangsbijeenkomsten / congres				4.000	31.000	95
	totaal communicatiebeleid				429.000	435.000	291.911

nr.	begrotingsoost	bijdrage oost	bijdrage west	bijdrage totaal	begroting		realisatie		specificaties
					2013	2012	2012	2011	
4.3.3 officielen en automatisering									
	postkosten			15.000	10.000	11.119			
	telecommunicatie			20.000	25.000	21.814			
	kantoorbedrijfsgelden			30.000	30.000	28.222			
	systeembeheer en onderhoud ESN			50.000	35.000	40.372			
	afschrijvingslasten ICT			25.000	25.000	21.012			
	hosting webaplicaties			16.000	19.000	10.710			
	Media			10.000	10.000	2.373			
	bedrijfsvoering algemeen			165.000	145.000	135.622			
4.3.4 huivering									
	tuur Munstraat			100.000	190.000	188.669			
	zaaihaar			40.000	20.000	27.515			
	catering en karton			45.000	20.000	33.024			
	energie en water			23.000	20.000	20.634			
	beweging			5.000	10.000	1.402			
	huishoudelijke dienst			75.000	65.000	71.742			
	schoonmaak			20.000	30.000	21.141			
	onderhoud gebouw			30.000	30.000	15.949			
	afsluiting aanpassingen Munstraat			25.000	25.000	22.296			
	afsluiting inventaris			483.000	425.000	424.126			
	totaal huivering			1.337.000	1.260.000	919.011			
totaal huivering en organisatie									
				-3.725.000	3.779.000	2.767.048			
totaal apparatuuskosten bureau CvE									

nr.	begrotingspost	actualisatiecijf. t.o.v.	beginning 2013	toesnijding 2012	revenue 2011	specificaties
5	collegekosten					
REGULIERE ACTIVITEITEN						
5.1	bewoeging en vacatures	7 ledem+6 p.v. ledem				
	res- en vertelkosten		54.000	54.000	39.522	
	representatie		20.000	20.000	10.875	
	Iotaal collegekosten		12.000	12.000	9.617	
			88.000	84.000	60.014	
6	staatsexamens VO					
REGULIERE ACTIVITEITEN						
6.1	kwaliteitsborging					
	onderzoeken (inname) stand van zaken collega-examens					
	door Cognac					
	verbeterplannen a.v. inname					
	voortgangscontrole					
	regulaircontrole					
	scholing/training					
	- kandidaten					
	- examinatoren					
	- voorzitters					
	- toetsconstructeurs					
	Iotaal kwaliteitsborging					
6.2	kandidaat					
	algemeen examenieder	1 flc				
	overige kandidaat	2 flc				
	res- en vertelkosten					
	Iotaal kandidaat					
		55.600				
			53.000			
				66.261		
					47.461	
						137.646
	Iotaal staatsexamens VO					
		290.500				
			121.000			
				137.646		
7	centrale examens VO					
REGULIERE ACTIVITEITEN						
7.1	syllabuscommissies					
	absoluutkunde	nvivo-vwo	30.000	10.000	-	
	economie	(nvivo+vwo)	20.000	-	19.927	
	filosofie	nvivo-vwo	20.000	28.000	30.771	
	geschiedenis (VS)	nvivo-vwo	-	-	13.341	
	geschiedenis rechts	nvivo-vwo	30.000	30.000	6.057	
	maatschappijkennischappen	nvivo-vwo	25.000	15.000	28.971	
	natuurwetenschappelijke vaks	nvivo-vwo	-	21.000	88.244	
	Nederlandstal.	nvivo-vwo	3.000	2.000	-	
	taalkunde	vwo	7.000	3.000	13.705	
	wiskunde	nvivo-vwo	80.000	45.000	3.279	
	aardrijkskunde	vmtbo	-	-	22.196	
	sector techniek	vmtbo	-	-	-	
	sector zorg en welzijn	vmtbo	-	-	-	
	sector economie	vmtbo	-	-	-	

nr.	Begradingsoptie	Aantaltoelicht.	Toelof	Begroting		realisatie 2011	realisatie 2012	realisatie 2013	realisatie 2014	realisatie 2015
				begroting	toelof					
	internationale	vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-
	biologie	vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-
	natuurwetenschappen 2	vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-
	economie	vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-
	geschiedenis	vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-
	Engels	vmbo	p.m.	-	-	-	-	-	-	-
	Frans	vmbo	p.m.	-	-	-	-	-	-	-
	Duits	vmbo	p.m.	-	-	-	-	-	-	-
	onderhoudsverzorging systeem	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	evaluatie en definitief maken experimentele systeem	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	total systeemcommissies	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.2	vestigingscommissies	tarief	-	-	-	-	-	-	-	-
	havo-vwo	17.653	55.00	971.000	1.024.000	954.686	-	-	-	-
	vmbo algemeen	15.587	45.00	701.000	875.000	648.742	-	-	-	-
	vmbo beroepsgescht	16.097	45.00	724.000	724.000	704.486	-	-	-	-
	vmbo lattofw	3.222	50.00	161.000	151.000	157.950	-	-	-	-
	subtot. ind. gmedt 6% BTW	52.569	-	-	2.857.000	2.524.000	2.485.894	-	-	-
	opslag reis- en verblijfkosten en	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	ondkostenvergoeding	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	total vestigingscommissies	-	-	-	2.753.000	2.716.000	2.654.713	-	-	-
7.5	Koninkrijksreliëf en Caribisch Nederland	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	algemene kosten CrE	-	-	50.00	50.000	50.000	-	-	-	-
	overgangsregeling Bonaire, St. Eustatius	-	-	350.000	360.000	360.000	128.121	-	-	-
	ongeduldige examen Saba	-	-	60.000	60.000	60.000	-	-	-	-
	landszaken	-	-	30.000	30.000	30.000	-	-	-	-
	total koninkrijksreliëf en Caribisch Nederland	-	-	490.000	490.000	490.000	128.121	-	-	-
7.6	overige activiteiten CE	1188	-	-	-	-	-	-	-	-
	centrale examens op de computer	-	-	-	30.000	30.000	-	-	-	-
	diverse groepsproeven, waaronder ICT, adviesgroep	-	-	25.000	25.000	25.000	10.958	-	-	-
	warenvaakosten commissiesleden	-	-	20.000	20.000	20.000	16.194	-	-	-
	totale overige activiteiten CE	-	-	45.000	45.000	45.000	27.152	-	-	-
	total REGULIERE ACTIVITEITEN	-	-	3.853.000	3.452.600	3.452.600	3.045.310	-	-	-
	PROJECTEN	2014	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.7	vernieuwing Nederlands h.v. zie 7.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.8	ontwikkeling nieuwe informatieboek exacte vakken	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.9	ondersteuning bij valkuurvernieuwing betrekken en norming	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.10	onderzoek taalgedrag vmbo examens	-	-	30.000	30.000	30.000	30.000	-	-	-
Pr 7.11	spante zitting schrijfvriendelijk Nederland, vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.12	naar toetsstuurbank voor BB en KB	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.13	vernieuwing beroepsgescht. programma's in het vmbo	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.14	normering ors en alangterschaps uitdagregels	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pr 7.15	downloaden (examen)documenten via bereigde site DUO	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	total PROJECTEN	-	-	110.000	151.000	151.000	-	-	-	-
	total centrale examens VIO	-	-	3.663.000	3.603.000	3.603.000	3.045.310	-	-	-

nr.	begrotingstoel	verantwoordel.	termijn	begroting	begroting	realisatie	specificaties
				2013	2012	2011	
B. STATSEXAMENS NT2							
REGULIERE ACTIVITEITEN							
8.1	lasturen en spreken						
	onbekende kosten examens						
	- afrekspost exclusief afreksposten:						
	- afrekspost per kandidaat b	19.000		54.865	328.002	310.236	
	- afrekspost drukwerk spreken				846.394	609.783	
	- aannemende werkzaamheden in diensten excl. afrekspost				1.042.150	693.180	
	- afrekspost beoordeelaarsraaming				16.516	16.516	
	total exclusief BTW				130.069	129.913	
BTW	total lasturen en spreken				17.490	45.840	
					2.164.006	1.760.440	
					411.178	336.194	
					2.575.262	2.105.634	
8.2	lesen en schrijven						
	onbekende kosten examens						
	- afrekspost exclusief afreksposten:						
	- afrekspost per kandidaat b	20.000		22.92	354.555	245.775	
	- afrekspost drukwerk leszen en schrijven				458.430	262.286	
	- aannemende werkzaamheden en diensten excl. afrekspost				89.130	67.200	
	- afrekspost beoordeelaarsraaming en voorbeeldkaders				230.735	218.285	
	total exclusief BTW				55.655	74.526	
BTW	total leszen en schrijven				1.738.367	1.625.544	
					330.200	308.855	
					2.068.656	1.934.399	
8.3	eigen activiteiten CvE						
	communicatie						
	ITTA stuurpart en website				130.000	128.000	
	neuwsbrief Statsexamens NT2 op de Arbeidsmarkt				21.470	21.470	
	brochure Overzicht Examenvoorbereidingen Site NT2				10.105	10.130	
	website onderhoud				7.000	7.805	
	helpdesk/kunde				9.240	9.240	
	total exclusief BTW				48.650	49.650	
BTW	ITTA stuurpart en website				9.244	9.244	
	total eigen activiteiten CvE				57.894	57.894	
					207.894	185.594	
						245.204	
totaal REGULIERE ACTIVITEITEN							
PROJECTEN					4.891.812	4.225.915	245.204
Pv 8.1	sites NT2 digitalisering schrijfkaders en sprekeksamen				2013	2012	
Pv 8.2	sites NT2 onderzoek ontwikkeling Programma III-examen				400.000	150.000	10.472
							Marc Cato BV ICE
totaal PROJECTEN							
					400.000	150.000	75.522
totaal statsexamens NT2							
					1.5251.812	4.375.915	320.726

tafel	tafel	tafel	tafel
neuwsbrief brochure website helpdesk	18.460	7.280	2.980
	6.930	875	2.855
	9.240		875

nr.	beoardingsoort	toelichting-id	laadf.	beginng	beginng	beginng	beginng	beginng	beginng
				2013	2012	2011			
9 centrale examens mbo									
REGULIERE ACTIVITEITEN									
9.1	voorbereiding/commissies			95.760	78.800	20.390			
	taal niveau 1,2,3 (vanaf nov-2) 10%*10%			95.760	79.800	15.067			
	rekenen niveau 1,2,3 (vanaf r 10%)*10%			95.760	79.800	68.630			
	taal niveau 4			95.760	79.800	71.484			
	rekenen niveau 4			10%*10%					
	subsidiaar taakvergunning								
	bijkomende (reel) kosten								
	inhuur experts								
	totaal REGULIERE ACTIVITEITEN			423.640	346.800	192.360			
PROJECTEN									
Pr 9.2	voorbereiding centrale examens mbo			44.500	81.250	81.894			
	niveau 4: syllabuscommissie incl. projectleiding			44.500	81.300	100.001			
	niveau 1,2,3: syllabuscommissie incl. projectleiding			125.000	67.600	86.961			
	organisatie en examinering (ICT) incl. projectleiding			56.970	56.919	48.479			
	projectcommissie dijstelformule 70% l.v. BVE			97.500					
Pr 9.3	COE's Engels mbo								
Pr 9.4	projectmedew kalmark mbo 1 flc per 1-4-2011								
	ondersteuning bij advies keurmerk mbo								
	totaal PROJECTEN			371.479	291.829	518.697			
total centrale examens mbo									
10 taal & rekenen voortgezet onderwijs									
REGULIERE ACTIVITEITEN									
10.1	taal syllabs 2F-3F-AF (vanaf mrt/2011 tm voorjaar 2012)				4.400	3.855			
10.2	+15%*10%				69.900	55.900	27.903		
	rekenen 2F				69.900	55.900	22.996		
	+15%*10%				11.900	6.900	5.650		
	bekomende (reel) kosten								
10.3	garantissen rekenen/taalwzr 2F-3F (vacatures)				9.200	9.200	5.732		
10.4	voorbiedmateriaal ontwikkelken en uitstellen niveau 35 vwo				150.000				
	vwestelling/commissies OTT								
	totaal REGULIERE ACTIVITEITEN			316.900	132.100	66.136			
PROJECTEN									
Pr 10.2	projectformate clustermanager 30% l.v. VO				24.420	24.420	20.777		
Pr 10.3	kwalitemarker diagnostische toetsen				50.000		10.693		
	toetswijzercommissies OTT				425.000				
	totaal PROJECTEN			499.420	24.420	31.470			
total taal & rekenen voortgezet onderwijs									

	begrotingsook	centralisatie*	tarief*	begroting 2013	begroting 2012	budgetteerde 2011	Specificaties
11 eindtoets primair onderwijs							
REGULIERE ACTIVITEITEN							
11.1 vaststellingocommissie taal			30.400	-	-	-	
vaststellingocommissie rekenen			30.400	-	-	-	
vaststellingocommissie wereld oriëntatie			18.300	-	-	-	
subtotaal vaststellingocommissies			79.100	-	-	-	
bekomende (nieu) kosten			8%	-	-	-	
toetswijzercommissies			5.000	-	-	-	
totaal REGULIERE ACTIVITEITEN			90.400	-	-	-	
PROJECTEN	2014	2013	2012	2011	78.282		
Pr 11.2 kwaliteitsmaker eindtoets PO			-	-	-	-	
totaal PROJECTEN			90.400	-	78.282		
totaal eindtoets primair onderwijs			90.400	-	78.282		
12 sector overstijgende thema's							
REGULIERE ACTIVITEITEN							
12.1 Aanpassing centrale toetsen en examens voor leerlingen met een beperking			Pr 12.1	-	45.000	16.724	
totaal REGULIERE ACTIVITEITEN			2014	2013	2012	2011	
PROJECTEN							
Pr 12.2 ontwikkeling aanpassing digitale examens voor kandidaten met een zichtbare beperking			20.12.1	-	-	-	
Pr 12.3 nieuw examensysteem voor digitale examens kwaliteitsborging systeem + beveiligingsscan projectondersteuning projectondersteuning gedragskunsttests			31.100	37.100	516.014	60.300	
			91.118	228.700		135.981	
			56.073	140.744		261.228	
				150.000			
				175.000			
				271.400			
Pr 12.4 Referentiebesteden projectbesteden referentiebesteden expertpanelen referentiebesteden			62.000	62.000	14.300	30.000	
						10.000	
Pr 12.5 uitvoering logistiek systeem examendefinities en scholystensystemen			-	-	-	30.000	
Pr 12.6 onderzoek examenaanbieders en scholystensystemen			-	-	-	10.000	
totaal PROJECTEN			260.291	1.109.252	487.014	728.799	
totaal sector overstijgende thema's			260.291	1.109.252	561.614	728.799	
TOTAAL APPARAATSKOSTEN CvE				3.725.000	3.779.000	2.767.648	
TOTAAL PROGRAMMAGELDEN CvE				12.096.402	9.552.487	5.179.438	
TOTAAL BEGROTING CvE				15.821.402	13.331.487	7.946.487	

begroting 2013 ketenpartners

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht.	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011	specificaties	
REGULIERE ACTIVITEITEN								
3.2	DUO-Groningen							
3.2.1	programmakosten Komex centrale examens: distributie, 2e cor en drukwerk VAVO onvoorzien BVE deel onvoorzien OCW deel totaal programmakosten Komex			2.684.000 115.000 34.000 193.000 3.029.000	2.036.616 119.974 34.000 193.000 2.383.589	2.674.555 116.231 - - 2.790.786		
3.2.2	DUO apparaatskosten personeelskosten - Komex NT2 - organiseren examens - inrichting examens BES eilanden - slagg/zakregeling - invoering vmbo BB/KB/GL - taal & rekenen mbo totaal personeelskosten af: Komex NT2 zie 3.2.5	15,0 36,6 0,8 0,2 2,6 p.m.	1.956.000 2.802.000 56.000 22.000 259.000 p.m.	1.308.000 2.225.000 - - - 3.095.000 1.956.000 3.139.000 p.m.	3.533.000 - 2.225.000 327.000 3.139.000 2.552.000			
3.2.3	staatsexamens VO vacatiegelden/taakvergoed. reis- en verblijfkosten examenlocaties + distributie ex.drukwerk incl.diploma's admin.kosten externen diverse vergoedingen vast bedrag staatsexamens VO diverse kosten & onverdeeld subtotaal staatsexamens VO ontvangen examengelden totaal staatsexamens VO	Komex 2013 2.250.000 732.000 243.000 78.000 65.000 326.000 22.000 5.000 3.724.000 633.000- 3.091.000	Komex 2012 2.003.000 581.000 248.000 56.000 59.000 308.000 22.000 64.000 3.341.000 682.000- 2.659.000	Komex rap.2011 2.118.058 691.432 243.683 73.306 72.180 374.404 - 7.611 3.580.674 602.416- 2.978.258	incl. Curaçao 1.038.000 306.000 209.000 37.000 34.000 217.000 22.000 8.000 1.597.000 633.000- 1.238.000	VO VSO aangew. vakken 3TV Bonaire zie 6.2	45.000 55.000 - 1.000 1.000 1.000 - - 103.000 - 103.000	89.000 26.000 18.000 2.000 - 18.000 - - 153.000 - 153.000

nr.	begrotingspost	aantal/toelicht.	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011	specificaties
3.2.4	staatsexamenlocatie Bonaire						
3.2.4.1	examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv. huur examenruimte 12+5 dagen reis- en verblijfkosten examenleiding vacaties en onkostenvergoeding			7.230 34.130 22.000	6.885 32.500 21.000		
3.2.4.2	subtotaal examenleiding 3 pers. 1e tv en 2 pers. 3e tv werving van ongeveer 35 examinatoren uit NL en CN inclusief de voorbereiding vacaties, reis- en verblijfkosten sollicitatiecommissie			63.360	60.385		
3.2.4.3	subtotaal werving van ongeveer 35 examinatoren uit NL en CN mondelinge examens stelpost examenlocatie vacatiegelden examinatoren en examenleiding reis- en verblijfkosten examinatoren en examenleiding			16.500 10.000 26.500	16.200 9.500 25.700		
3.2.4.4	subtotaal mondelinge examens logistieke kosten: distributie, opslag en examendrukwerk			7.500 50.000 135.000 222.500 11.000	5.000 78.255 127.815 211.070 10.500		
3.2.4.5	totaal bruto kosten staatsexamenlocatie Bonaire examengelden 80 kandidaten			323.360 27.500	307.655 26.190		
	totaal netto kosten staatsexamenlocatie Bonaire			295.860	281.485		
3.2.5	staatsexamens NT2	Komex 2013					
	vacatiegelden/laakvergoed.	progr.kst		16.000	3.000	13.043	
	examenlocatiekosten	progr.kst		709.000	720.000	591.338	
	examendrukwerk incl.diploma's	progr.kst		5.000	6.000	6.442	
	administratieve kosten	progr.kst		9.000	3.000	4.380	
	diverse vergoedingen	progr.kst		2.000	31.000	1.655	
	directe personeelskosten	APK		1.136.000	953.000	946.956	
	diverse kosten & onverdeeld	progr.kst		-	4.000	529-	
	procesgebonden kosten	progr.kst		-	2.000	-	
	toegerekende concerntoverhead	APK		820.000	355.000	558.638	
	subtotaal staatsexamens NT2			2.700.000	2.077.000	2.121.923	
	ontvangen examengelden	progr.kst		3.738.000	1.471.000	1.707.714	
	lotaal staatsexamens NT2			1.038.000	606.000	414.209	
	totaal DUO-Groningen			8.516.860	8.482.054	6.183.253	

nr.	begrotingspost	aantaltoelicht	tarief	begroting		realisatie 2011	specificaties
				2013	2012		
3.3	Cito						
	omschrijving			begroting 2012	begroting 2011		
	Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens			10-4-2012	9-4-2012		
	Extra productie papieren examens BB AV			451.000	401.000		
	Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2013-2014			394.683	452.400		
	Experiment geschiedenis examen CHMV ('de Rooy')			1.525.668	1.452.588		
	Experiment examens vernieuwde vakken havo/vwo pilots			59.200	58.800		
	Syllabi ontwikkeling bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo			2.372.665	2.176.041		
			p.m.	p.m.			
	Voorbeeldexamens aardrijkskunde nieuwe programma vmbo			9.367	221.003		
	Beroepsgericht schrijven Nederlands cspe			600.000	169.550		
	Herinrichting Nederlands gedocumenteerd schrijven havo-vwo begeleiding pilot			301.944	294.079		
	Najaarscorrectie digitale examens BB en KB			80.000	p.m.		
	Vervolgonderzoek tweede correctie centrale examens (subsidie uit 2011 beschikbaar)			200.000	p.m.		
	Onderzoek normeringsmethodek nav rapport	en		323.360	216.880		
	Understeuning normering juni_ en augustusexamens			140.000	190.000		
	Ondersteuning operationeel houden ExamenTester			500.000	-		
	Overgang centrale examens van ExamenTester naar CES			4.504.264	3.555.292		
	Taal en rekenen mbo 2, 3, 4			1.525.515	275.269		
	Rekenoef VO				1.123.942		
	Referentielsets toetsen doorlopende leerlijnen (meerjarige subsidie uit 2011)						
	totaal additioneel			12.987.564	10.786.844		
	Examenproductie alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo			8.142.508	8.149.067		
	Examenproductie alg. vakken havo/vwo			4.829.604	4.701.045		
	Bedrijfsbureau CE (hoort bij examenproductie)			1.193.951	incl.ex.productie		
	CG alg. vormende en beroepsgerichte vakken vmbo			1.994.647	1.888.992		
	CG alg. vakken havo/vwo			1.905.440	1.737.236		
	Normhandhaving			466.762	385.395		
	COMPEX			400.000	400.000		
	totaal WVO mantel			18.932.912	17.241.735		
	landbouw vmbo examens EL&I	schatting 2013		1.400.000	1.493.964		
	totaal Cito			33.320.476	29.522.543		
	totaal REGULIERE ACTIVITEITEN			41.837.336	38.004.597	2.736.000	

nr.	begrotingspost	aantal/loslicht	tarief	begroting 2013	begroting 2012	realisatie 2011	specificaties
	PROJECTEN			2014	2013	2012	ketenpartner/uitvoerder
P 3.5						25.000	Cito+SLO
P 3.5.1	vernieuwing Nederlands hv. zie 7.6				276.731	1.100	Cito
P 3.5.2	aparte zitting schrijfvaardigheid Ned. vmbo	306.354			2.556.347	1.971.734	DUO
P 3.5.3	nieuw examensysteem digitale examens	1.474.577				247.220	Cito
P 3.5.4	nieuw examensysteem digitale examens onderzoek normering ce's en aangescherpte uitslagregels		p.m.				Cito
	totaal PROJECTEN	1.780.930		2.833.078	2.245.054		
	totaal ketenpartners			44.670.414	40.249.652		

ge
12

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

College voor Examens
t.a.v.
Voorzitter
Postbus 315
3500 AH UTRECHT

WP 2013
WT

Datum   **05 APR. 2013**
Betreft   Toekenning basisarrangement Werkprogramma 2013

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl
Contactpersoon

IPC 2400

Onze referentie
494947

Uw brief van
28 juni 2012

Uw referentie
CvE-12.01591

Geachte

Op 28 juni 2012 heeft het College voor Examens haar werkprogramma voor 2013 ingediend waarmee de het College uiteenzet wat de voorgenomen activiteiten ten aanzien van de examens in de verschillende sectoren zijn in 2013 en wat de daarmee gemoeide kosten zijn. Daarnaast is tevens inzichtelijk gemaakt wat de verwachte totale kosten zijn van de partners in de examenketen.

Akkoord kosten basisarrangement

Met deze brief ken ik u budget toe voor de kosten van het basisarrangement. Dit omvat de collegekosten, de apparaatkosten voor het bureau CvE en de kosten voor de examens in het VO. Daarnaast zijn in het basisarrangement de kosten opgenomen voor de vmbo landbouwexamens, te weten € 161.000. Met het Ministerie van Economische Zaken is afgesproken dat het budget hiervoor naar OCW wordt overgeboekt ten gunste van het subartikel van het CvE.

Mede namens de minister van EZ, keur ik de begroting voor bovenstaande activiteiten goed. In het bijgevoegde overzicht is een specificatie gegeven van de geaccordeerde begrotingsposten uit het basisarrangement.

Bijzonderheden

- Toekenning van het budget voor de staatsexamens NT2, de centrale examens MBO en individuele projecten vindt separaat plaats via afzonderlijke aanvragen en toekenningen. Gedurende het jaar dient het CvE bij de betreffende directies afzonderlijke projectaanvragen in, voorzien van de door de beleidsdirectie gewenste inhoudelijke specificaties. De betrokken directies maken vervolgens zelfstandig met CvE afspraken over resultaten en verantwoording en geven zelf goedkeuring middels een toekenningsbrief. Tevens verzorgen de directies de bijbehorende budgetoverboeking naar het subartikel van het CvE.
- In het basisarrangement zijn kosten opgenomen voor voorbereidende activiteiten voor de invoering van de centrale eindtoets PO. In afwachting van nadere besluitvorming over de centrale eindtoets ken ik u hiervoor nog geen budget toe. Uiteraard lopen reeds geaccordeerde projecten ter voorbereiding van de invoering van de centrale eindtoets gewoon door en is in 2012 een sectormanager PO aangesteld.

- Voor de volledigheid meld ik dat toekenning van budget voor activiteiten van ketenpartners direct aan betrokken partijen zal gebeuren en niet via het CvE verloopt.
- Ten slotte is er voor wat betreft de apparaatskosten nog een bijzonderheid. Voor apparaatskosten in 2013 is aan het CvE een budget van €3.725.000,- toegekend. De in het werkprogramma 2013 gepresenteerde verwachte kosten die ten laste moeten komen van APK overstijgen het toegekende budget. De voornaamste reden hiervoor is dat het budget voor de examenkosten Caribisch Nederland ooit structureel is toegevoegd aan het APK budget. De verwachte kosten à €490.000,- zijn in uw begroting per abuis ten laste van het programmabudget gepresenteerd. Als de in de begroting opgenomen post 4.1 'Nog in te vullen APK budget' wordt ingezet om het verschil te overbruggen resteert nog een verschil van €383.000,- tussen beschikbaar budget en verwachte kosten. Het CvE zal gedurende 2013 dan ook moeten bijsturen op de uitgaven voor apparaatskosten om binnen budget te blijven.

Verantwoording

Verantwoording over de activiteiten en kosten van het CvE vindt op twee manieren plaats. Ten eerste stelt het CvE gedurende het jaar een voortgangsrapportage op over de eerste zeven maanden van het jaar. In tegenstelling tot eerdere jaren is dit dus een 7-maandsrapportage in plaats van een 8-maandsrapportage, zodat op tijd duidelijk is of budgetten toerijkend zijn dan wel onderuitputting dreigt. In de 7-maandsrapportage is een overzicht opgenomen van het toegekende budget per onderdeel, de gedane uitgaven, de aangegane verplichtingen en de geraamde uitgaven voor de rest van het jaar. Afwijkingen ten aanzien van de begroting in het werkprogramma worden toegelicht. Daarnaast legt het CvE eindverantwoording af middels een jaarverslag. Hierin staan omschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat de daarmee behaalde resultaten zijn. Het jaarverslag bevat tevens een financiële eindverantwoording die een volledig overzicht geeft van de uiteindelijke budgetuitputting en een toelichting op eventuele afwijkingen ten opzichte van het werkprogramma.

Beide documenten dienen als verantwoording op het totaal aan activiteiten van het CvE, zowel het basisarrangement als de projecten. De beide verantwoordingsrapportages kunt u richten aan accounthouder CvE. Verantwoording op de individuele projecten worden daarnaast tussentijds besproken met de betrokken directies.

Ik wens u veel succes met de uitvoering van uw werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,

de directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

Financiële bijlage bij toekenningsbrief basisarrangement CvE 2013

Onderdeel ¹	Aangevraagd	Toekenning door directie/ministerie op subartikel CvE		
		D.PO (95.01)	VO (03.74)	BVE (03.74) Min EZ (03.74)
4. Apparaatskosten	€ 4.108.000,-	€ 3.725.000,- ²		
4.2 Personeel	€ 2.311.000,-			
4.3 Overhead	€ 1.307.000,-			
7.5 Koninkrijksrelaties en CN ³	€ 490.000,-			
Subtotaal/ APK	€ 4.108.000,-	€ 3.725.000,-		
5. Coiegekosten ⁴	€ 86.000,-	€ 78.833,-	€ 7.167,-	
7. VO Examens	€ 3.063.000,-	€ 2.902.000,-		
7.1 Syllabuscommissies	€ 265.000,-			
7.2 Vaststellingscommissies	€ 2.753.000,-			€ 161.000,-
7.6 Overige acdviteiten CE	€ 45.000,-			
10. Taal en rekenen VO	€ 310.900,-	€ 310.900,-		
10.2 Rekenen 2F/3F	€ 151.700,-			
10.3 Rekentoetswijzer 2F/3F	€ 9.200,-			
10.4 3S VWO	€ 150.000,-			
Subtotaal/ programma	€ 3.459.900,-	€ 3.291.733,-	€ 7.167,-	€ 161.000,-
Totaal	€ 7.567.900,-	€ 3.725.000,-	€ 3.291.733,-	€ 7.167,-
				€ 161.000,-

¹ Alleen die onderdelen uit het werkprogramma zijn opgenomen, waarvan goedkeuring plaatsvindt door middel van deze brief.

² Budget reeds toegekend en beschikbaar op het subartikel 95.01.

³ Het budget voor de examenkosten CN is ooit structureel toegevoegd aan het APK budget. Kosten hiervoor worden daarom ook ten laste gebracht van artikel 95.01

⁴ Verdeling van de generieke kosten naar VO en BVE op basis van de historische verdeelsleutel (VO 22/24, BVE 2/24).

6

gedeponeerd u/4

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

College voor Examens
t.a.v. de ..
Voorzitter
Postbus 315
3500 AH UTRECHT

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.rijksoverheid.nl
Contactpersoon

T +31-70-412 ..
minocw.nl
IPC 2400

Datum   **05 APR. 2013**
Betreft   Toekenning basisarrangement Werkprogramma 2013

Onze referentie
494947
Uw brief van
28 juni 2012
Uw referentie
CVE-12.01591

Geachte ..

Op 28 juni 2012 heeft het College voor Examens haar werkprogramma voor 2013 ingediend waarmee de het College uiteenzet wat de voorgenomen activiteiten ten aanzien van de examens in de verschillende sectoren zijn in 2013 en wat de daarmee gemoeide kosten zijn. Daarnaast is tevens inzichtelijk gemaakt wat de verwachte totale kosten zijn van de partners in de examenketen.

Akkoord kosten basisarrangement

Met deze brief ken ik u budget toe voor de kosten van het basisarrangement. Dit omvat de collegekosten, de apparaatskosten voor het bureau CvE en de kosten voor de examens in het VO. Daarnaast zijn in het basisarrangement de kosten opgenomen voor de vmbo landbouwexamens, te weten € 161.000. Met het Ministerie van Economische Zaken is afgesproken dat het budget hiervoor naar OCW wordt overgeboekt ten gunste van het subartikel van het CvE.

Mede namens de minister van EZ, keur ik de begroting voor bovenstaande activiteiten goed. In het bijgevoegde overzicht is een specificatie gegeven van de geaccordeerde begrotingsposten uit het basisarrangement.

Bijzonderheden

- Toekenning van het budget voor de staatsexamens NT2, de centrale examens MBO en individuele projecten vindt separaat plaats via afzonderlijke aanvragen en toekenningen. Gedurende het jaar dient het CvE bij de betreffende directies afzonderlijke projectaanvragen in, voorzien van de door de beleidsdirectie gewenste inhoudelijke specificaties. De betrokken directies maken vervolgens zelfstandig met CvE afspraken over resultaten en verantwoording en geven zelf goedkeuring middels een toekenningsbrief. Tevens verzorgen de directies de bijbehorende budgetoverboeking naar het subartikel van het CvE.
- In het basisarrangement zijn kosten opgenomen voor voorbereidende activiteiten voor de invoering van de centrale eindtoets PO. In afwachting van nadere besluitvorming over de centrale eindtoets ken ik u hiervoor nog geen budget toe. Uiteraard lopen reeds geaccordeerde projecten ter voorbereiding van de invoering van de centrale eindtoets gewoon door en is in 2012 een sectormanager PO aangesteld.

- Voor de volledigheid meld ik dat toekenning van budget voor activiteiten van ketenpartners direct aan betrokken partijen zal gebeuren en niet via het CvE verloopt.
- Ten slotte is er voor wat betreft de apparaatskosten nog een bijzonderheid. Voor apparaatskosten in 2013 is aan het CvE een budget van €3.725.000,- toegekend. De in het werkprogramma 2013 gepresenteerde verwachte kosten die ten laste moeten komen van APK overstijgen het toegekende budget. De voornaamste reden hiervoor is dat het budget voor de examenkosten Caribisch Nederland ooit structureel is toegevoegd aan het APK budget. De verwachte kosten à €490.000,- zijn in uw begroting per abuis ten laste van het programmabudget gepresenteerd. Als de in de begroting opgenomen post 4.1 'Nog in te vullen APK budget' wordt ingezet om het verschil te overbruggen resteert nog een verschil van €383.000,- tussen beschikbaar budget en verwachte kosten. Het CvE zal gedurende 2013 dan ook moeten bijsturen op de uitgaven voor apparaatskosten om binnen budget te blijven.

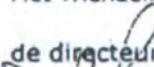
Verantwoording

Verantwoording over de activiteiten en kosten van het CvE vindt op twee manieren plaats. Ten eerste stelt het CvE gedurende het jaar een voortgangsrapportage op over de eerste zeven maanden van het jaar. In tegenstelling tot eerdere jaren is dit dus een 7-maandsrapportage in plaats van een 8-maandsrapportage, zodat op tijd duidelijk is of budgetten toerijkend zijn danwel onderuitputting dreigt. In de 7-maandsrapportage is een overzicht opgenomen van het toegekende budget per onderdeel, de gedane uitgaven, de aangegane verplichtingen en de geraamde uitgaven voor de rest van het jaar. Afwijkingen ten aanzien van de begroting in het werkprogramma worden toegelicht. Daarnaast legt het CvE eindverantwoording af middels een jaarverslag. Hierin staat omschreven welke activiteiten zijn uitgevoerd en wat de daarmee behaalde resultaten zijn. Het jaarverslag bevat tevens een financiële eindverantwoording die een volledig overzicht geeft van de uiteindelijke budgetuitputting en een toelichting op eventuele afwijkingen ten opzichte van het werkprogramma.

Beide documenten dienen als verantwoording op het totaal aan activiteiten van het CvE, zowel het basisarrangement als de projecten. De beide verantwoordingsrapportages kunt u richten aan ... accounthouder CvE. Verantwoording op de individuele projecten worden daarnaast tussentijds besproken met de betrokken directies.

Ik wens u veel succes met de uitvoering van uw werkzaamheden.

Met vriendelijke groet,

 de directeur-generaal Primair en Voortgezet Onderwijs,

Financiële bijlage bij toekenningssbrief basisarrangement CvE 2013

Onderdeel ¹	Aangevraagd	Toekenning door directie/ministerie op subartikel CvE		
		D.PO (95.01)	VO (03.74)	BVE (03.74)
4. Apparaatskosten	€ 4.108.000,-	€ 3.725.000,- ²		
4.2 Personeel	€ 2.311.000,-			
4.3 Overhead	€ 1.307.000,-			
7.5 Koninkrijksrelaties en CN ³	€ 490.000,-			
Subtotaal APK	€ 4.108.000,-	€ 3.725.000,-		
5. Collegekosten ⁴	€ 86.000,-	€ 78.833,-	€ 7.167,-	
7. VO Examens	€ 3.063.000,-	€ 2.902.000,-		
7.1 Syllabuscommissies	€ 265.000,-			
7.2 Vaststellingscommissies	€ 2.753.000,-			€ 161.000,-
7.6 Overige activiteiten CE	€ 45.000,-			
10. Taai en rekenen VO	€ 310.900,-	€ 310.900,-		
10.2 Rekenen 2F/3F	€ 151.700,-			
10.3 Rekentoetswijzer 2F/3F	€ 9.200,-			
10.4 3S VWO	€ 150.000,-			
Subtotaal programma	€ 3.459.900,-	€ 3.291.733,-	€ 7.167,-	€ 161.000,-
Totaal	€ 7.567.900,-	€ 3.725.000,-	€ 3.291.733,-	€ 7.167,-
				€ 161.000,-

¹ Alleen die onderdelen uit het werkprogramma zijn opgenomen, waarvan goedkeuring plaatsvindt door middel van deze brief.

² Budget reeds toegekend en beschikbaar op het subartikel 95.01.

³ Het budget voor de examenkosten CN is ooit structureel toegevoegd aan het APK budget. Kosten hiervoor worden daarom ook ten laste gebracht van artikel 95.01

⁴ Verdeling van de generieke kosten naar VO en BVE op basis van de historische verdeelsleutel (VO 22/24, BVE 2/24).

Ministerie van OCW	
E-doc Nr.	316135
Datum Reg.	14-7-11
Directie	VO

Ministerie van OCW
 Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
 T.a.v.
 Postbus 16375
 2500 BJ DEN HAAG

9

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
13 juli 2011	2011.25/AW/JW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012, reguliere en additionele subsidie

Geachte

Naar aanleiding van de evaluatie van het verloop van de digitale examens, is nader overleg gewenst met het College voor Examens (CvE) over de omvang van de examenproductie.

Gevolg hiervan is dat wij niet in staat zijn om de aanvragen van de reguliere en additionele subsidies 2012 vóór 15 juli 2011 bij u in te dienen.

De verwachting is dat de subsidieaanvragen 2012 aan het begin van week 29 naar u verzonden kunnen worden.

Met vriendelijke groet,

acc 18/1

deponeren
20/7

Lid Raad van Bestuur,
 Portefeuille Onderwijs

10

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
18 juli 2011	2011.27/AW/JW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (reguliere subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van de Wet SLOA het verzoek tot verlening van subsidie in de SLOA mantels aan Cito voor het jaar 2012.

Dit verzoek gaat vergezeld van een overzicht van de verschillende projecten en de bijbehorende standaard projectomschrijvingen.

Ik spreek de verwachting uit dat we op korte termijn een definitief antwoord op de aanvragen van subsidie mogen verwachten. Daar waar toelichting of overleg nog gewenst is, zijn wij gaarne bereid daarover nader met u te communiceren. U kunt daarover contact opnemen met . Hij verzorgt de coördinatie van de SLOA-aanvragen.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur,
Portefeuille Onderwijs

Bijlagen:

De beknopte projectbeschrijvingen van de aanvragen
Een financieel overzicht van de aanvragen

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Constructie centrale examens voor de algemeen vormende vakken en de beroepsgerichte programma's vmbo, exclusief de werkzaamheden van constructiegroepsleden
Projectcode	Cit/w-12-01
Doel activiteit	Constructie centrale examens vmbo, exclusief de werkzaamheden van constructiegroepsleden. Hiervoor is een apart subsidieverzoek ingediend (zie project Cit/w-12-03).
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De examenconstructie vindt plaats in opdracht van het College voor Examens (CvE).
Producten en Diensten	<p>Constructie centrale schriftelijke examens (ese) en praktijkexamens (cspe) vmbo voor de vakken: Nederlands (leesvaardigheid en schrijfvaardigheid), Engels, Frans, Duits, Spaans, Turks, Arabisch, wiskunde, nask 1, nask 2, biologie, economie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer 2, muziek, dans, drama, tekenen, handenarbeid, textiele werkvormen, audiovisuele vormgeving, administratie, handel en verkoop, handel en administratie, mode en commercie, metselen, schilderen, timmeren, bouwbreed, fijnhoutbewerking, bakken, horeca, consumptief breed, elektrotechniek, metaaltechniek, installatietechniek, metalektro, instalektro, grafimedia, transport en logistiek, voertuigentechniek, verzorging, uiterlijke verzorging, zorg en welzijn breed, ICT-route, technologie, SDV, techniek-breed, intersectoraal.</p> <p>De activiteiten bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opdrachten geven constructiegroepen; • Overleg over constructieopdrachten van het CvE; • Verzamelen uitgangsmateriaal • Bewerken, controleren en bespreken uitgangsmateriaal; • Construeren, afstemmen, controleren en bespreken van opgaven en correctiemodellen; • Samenstellen examen(concepten); • Overleg met CvE-vaksecties over vaststelling in fasen; • Gereedmaken voor drukken • Drukproefcorrecties en erratumprocedure; • Normeringadviezen geven; • Publiceren op internet van opgaven, correctievoorschriften, errata en mededelingen over de normering • Evaluatie uitvoeren en publiceren (examenverslag en evaluatie per vak).

Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het gehele jaar plaats. De constructie voor de examens van het jaar x start ongeveer in augustus van jaar x-2. In de periode april – september van het jaar x-1 worden de examens aangeboden ter vaststelling aan de vaksecties. Tot januari van het jaar x worden de examens drukklaar gemaakt. In jaar x worden de examens afgenoem, genormeerd en geëvalueerd.
Doorloop	Doorloop van de cyclische examenconstructie wordt verwacht in 2013 en volgende jaren.
Evaluatie	Jaarlijks vinden na afloop van de examencampagne in samenspraak met het CvE een normering en evaluatie van alle afgenoemde examens plaats. Dit kan leiden tot een aanpassing van de constructieopdracht voor de komende examenconstructie. In september publiceert Cito jaarlijks het examenverslag. Hierin wordt een psychometrische analyse gegeven van de afgenoemde examens. Ook wordt aandacht besteed aan inhoudelijke vernieuwingen. Het examenverslag wordt aan een groot aantal actoren toegezonden. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen het examenverslag downloaden van internet (www.cito.nl).
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 8.212.009 Personele kosten : € 7.909.881 Activiteitenkosten : € 302.128

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Constructie centrale examens algemeen vormende vakken havo/vwo
Projectcode	Cit/w-12-02
Doel activiteit	Constructie centrale examens havo en vwo, exclusief de werkzaamheden van constructiegroepleden. Hiervoor is een apart subsidieverzoek ingediend (zie project Cit/w-12-04).
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De examenconstructie vindt plaats in opdracht van het College voor Examens (CvE).
Producten en Diensten	<p>Centrale examens havo en vwo, 1^e, 2^e en 3^e tijdvak voor de vakken: Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans, Russisch, Turks, Arabisch, Grieks (alleen vwo), Latijn (alleen vwo), wiskunde C (alleen vwo), wiskunde B, wiskunde A, natuurkunde, scheikunde, biologie, economie, management en organisatie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijwetenschappen, filosofie, muziek, tekenen/handenarbeid/textiele werkvormen en kunst algemeen.</p> <p>De activiteiten bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vooroverleg over de constructieopdracht van CvE Verzamelen uitgangsmateriaal Constructie vragen en correctievoorschriften Samenstelling examens Overleg met CvE-vaksectie over vaststelling in diverse fasen Gereedmaken voor drukken Drukproefcorrecties en erratumprocedure Gegevensverzameling bij scholen en normeringsadviezen Plaatsing op internet van errata en mededelingen over de normering Evaluatie uitvoeren en publiceren.
Tijdpad	De start van de examenconstructie voor een vak in een bepaald jaar is afhankelijk van de per examen gevolgde procedure met of zonder pretest i.v.m. normhandhaving. De werkzaamheden vinden gedurende het gehele jaar plaats verspreid over examens van verschillende jaren.
Doorloop	Doorloop van de cyclische examenconstructie wordt verwacht in 2013 en volgende jaren.

Evaluatie	<p>Jaarlijks vindt na afloop van de examencampagne in samenspraak met het CvE een evaluatie van alle afgenumen examens plaats. Dit kan leiden tot een aanpassing van de constructieopdracht voor de komende examenconstructie.</p> <p>In september publiceert Cito jaarlijks het examenverslag. Hierin wordt een psychometrische analyse gegeven van de afgenumen examens. Ook wordt aandacht besteed aan inhoudelijke vernieuwingen. Het examenverslag wordt aan een groot aantal actoren toegezonden. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen het examenverslag downloaden van internet (www.cito.nl).</p>
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 4.801.855 Personele kosten : € 4.624.405 Activiteitenkosten : € 177.450</p>

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Constructiegroepen voor constructie van centrale examens voor de algemeen vormende vakken en de beroepsgerichte programma's vmbo
Projectcode	Cit/w-12-03 (zie ook project Cit/w-12-01)
Doel activiteit	Construeren en becommentariëren van opgaven door docenten ten behoeve van de constructie van centrale examens vmbo.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSOA)	Afstemming over het aantal en de inhoud van examens vindt plaats door overleg van Cito met het CvE. De Citomedewerkers stellen de examens samen, vaksecties van het CvE stellen de examens vast en de leiding van het CvE stelt de N-termen voor de normering vast. De constructiegroepen van vmbo-docenten leveren de examenopgaven aan en becommentariëren examenconcepten.
Producten en Diensten	<p>Vraagconstructie en besprekking van examenconcepten door ervaren docenten (constructiegroepsleden) ten behoeve van de centrale examens vmbo voor de vakken: Nederlands (leesvaardigheid en schrijfvaardigheid), Engels, Frans, Duits, Spaans, Turks, Arabisch, wiskunde, nask 1, nask 2, biologie, economie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijleer 2, muziek, dans, drama, tekenen, handenarbeid, textiele werkvormen, audiovisuele vormgeving, administratie, handel en verkoop, handel en administratie, mode en commercie, metselen, schilderen, timmeren, bouwbreed, fijnhoutbewerking, bakken, horeca, consumptief breed, elektrotechniek, metaaltechniek, installatietechniek, metalektro, instalektro, grafimedia, transport en logistiek, voertuigentechniek, verzorging, uiterlijke verzorging, zorg en welzijn breed, ICT-route, technologie, SDV, techniek-breed, intersectoraal.</p> <p>De activiteiten bestaan uit: Verzamelen uitgangsmateriaal Constructie vragen en correctievoorschriften Beoordelen examenconcepten.</p>
Tijdpad	De productie en becommentariëring van opgaven en examenconcepten van de centrale examens vmbo vinden doorlopend in het jaar plaats. Start van de werkzaamheden voor de examens van het jaar x vindt plaats in augustus van jaar x-2.
Doorloop	Er is een doorloop van de cyclische examenproductie in 2013 en volgende jaren te verwachten.

Evaluatie	De werkzaamheden van de docenten vindt plaats t.b.v. constructie van de centrale examens vmbo. Deze examens worden jaarlijks genormeerd en geëvalueerd. Ook wordt jaarlijks over deze examens verslag gedaan. Het verslag wordt aan de betrokken instanties ter beschikking gesteld (zie ook project Cito/w-12-01).
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 1.892.935 Activiteitenkosten : € 1.892.935

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Constructiegroepen voor constructie centrale examens algemeen vormende vakken havo/vwo
Projectcode	Cit/w-12-04 (zie ook project Cit/w-12-02)
Doel activiteit	Construeren en becommentariëren van opgaven door docenten ten behoeve van de constructie van centrale examens havo/vwo.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	De examenconstructie vindt plaats in opdracht van het College voor Examens (CvE).
Producten en Diensten	<p>Vraagconstructie door ervaren docenten (constructiegroepsleden) voor de examens havo en vwo 1^e, 2^e en 3^e tijdvak voor de vakken: Nederlands, Engels, Frans, Duits, Spaans, Russisch, Turks, Arabisch, Grieks (alleen vwo), Latijn (alleen vwo), wiskunde C (alleen vwo), wiskunde B, wiskunde A, natuurkunde, scheikunde, biologie, economie, management en organisatie, geschiedenis, aardrijkskunde, maatschappijwetenschappen, filosofie, muziek, tekenen/handenarbeid/textiele werkvormen en kunst algemeen.</p> <p>De activiteiten bestaan uit: Verzamelen uitgangsmateriaal Constructie vragen en correctievoorschriften Beoordelen examenconcepten.</p>
Tijdpad	Opgavenconstructie en examenconcepten becommentariëren door constructiegroepsleden vinden gedurende het gehele jaar plaats. De start van de examenproductie voor een specifiek jaar is afhankelijk van de per examen gevolgde procedure bijvoorbeeld met of zonder pretest i.v.m. normhandhaving.
Doorloop	Er is een doorloop van de cyclische examenproductie in 2013 en volgende jaren te verwachten.
Evaluatie	De werkzaamheden van de docenten vinden plaats t.b.v. constructie van de centrale examens havo/vwo. Deze examens worden jaarlijks geëvalueerd. Ook wordt jaarlijks over deze examens verslag gedaan. Het verslag wordt aan de betrokken instanties ter beschikking gesteld (zie ook project Cit/w-12-02).
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 1.763.698 Activiteitenkosten : € 1.763.698

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Normhandhaving centrale examens VO
Projectcode	Cit/w-12-05
Doel activiteit	Uitvoeren normhandhavingsprocedures bij centrale examens voortgezet onderwijs
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Voor de start van een jaar worden samen met CvE aan de hand van de evaluatie van het afgelopen jaar keuzes gemaakt voor welke vakken normhandhavingsactiviteiten zullen worden uitgevoerd en welke procedure wordt gebruikt bij elk vak.
Producten en Diensten	Normeringswerkzaamheden worden uitgevoerd voor vwo-havo en vmbo algemene vakken en beroepsgerichte vakken. De resultaten worden verwerkt in de examens, c.q. voorgelegd aan CvE bij de normering. Aan CvE wordt een verslag van het verloop van de werkzaamheden bij de normering aangeboden. De volgende procedures voor de normhandhaving worden gebruikt: 1. Pretest (ter omvang van een tijdvak) van de examens met referentie-examen. Op basis van de gegevens uit de pretest wordt tijdens de productie het examen zodanig vastgesteld dat de equivalentie met het referentie-examen zo goed mogelijk behouden blijft. 2. Try out van een examen (ter omvang van een tijdvak) met een grote groep leerlingen zodat op basis van de verzamelde psychometrische gegevens definitieve examens kunnen worden samengesteld. 3. Posttest van examens met een referentie-examen. Op basis van de gegevens uit de posttest wordt tijdens de normering een met een referentie-examen equivalente normeringsterm vastgesteld. 4. Standaardsetting. Hierbij wordt een groep experts gevraagd om of het niveau van een examen te vergelijken met een referentie-examen of om per opdracht voor een hypothetische grenskandidaat de te verwachten score aan te geven. Beide methoden leveren een cesuur voor het nieuwe examen op gebaseerd op een kwalitatieve oordelen van experts.
Tijdpad	<p>De werkzaamheden vinden verspreid over het jaar plaats. Er zijn verschillen per procedure:</p> <p><u>Pretest</u> De pretest wordt twee jaar voor een examenafname uitgevoerd in maart/april, de resultaten worden verwerkt in september/oktober. De organisatorische voorbereiding van de pretest vindt plaats in september/oktober en januari.</p> <p><u>Try out</u> De try out wordt twee jaar voor een examenafname uitgevoerd gedurende het hele jaar afhankelijk van de organisatorische mogelijkheden op scholen. Ook de voorbereidende werkzaamheden vinden verspreid over een jaar plaats.</p> <p><u>Posttest</u> De posttest wordt uitgevoerd in mei direct na de examendatum. De</p>

	<p>data worden verwerkt voor de normeringsvergadering. De organisatorische voorbereiding bestrijkt de maanden september/oktober en februari/maart.</p> <p><u>Standaardsetting</u></p> <p>Standaardsetting wordt uitgevoerd enige maanden voor een examen wordt afgenoem.</p>
Doorloop	In verband met de cyclische examenproductie is er een doorloop van de activiteiten voor 2013 en volgende jaren.
Evaluatie	Jaarlijks vindt na afloop van de examencampagne in samenspraak met CvE een evaluatie van de gevolgde normhandhavingsprocedures plaats. Dit kan leiden tot een aanpassing van deze procedures en de keuze van de vakken waarvoor normhandhaving wordt toegepast.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 360.587</p> <p>Personele kosten : € 230.937</p> <p>Activiteitenkosten : € 129.650</p>

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Innovatie activiteiten voor digitale centrale examens (voorheen COMPEX) van havo, vwo en vmbo
Projectcode	Cit/w-12-06
Doel activiteit	<p>In het project "Innovatie activiteiten voor digitale centrale examens" wordt bij Cito een vijftal activiteiten uitgevoerd ter ondersteuning van de centrale examens met gebruik van de computer:</p> <p>1. Experimentele trajecten digitale examens Aftasten van de mogelijkheden van een digitaal examen voor vakken door het laten afnemen van experimentele digitale examens.</p> <p>2. Coördinatie ontwikkeling tools t.b.v. dataverwerking digitale examens Het verwerken van de gegevens van de digitale centrale examens vereist andere instrumenten en processen dan de verwerking van de gegevens van de papieren centrale examens. Binnen het project worden hiervoor tools ontwikkeld en geïmplementeerd.</p> <p>3. Technische ondersteuning productie digitale examens ICT-toepassingen vormen belangrijke onderdelen van de digitale centrale examens. Toetsdeskundigen en CvE vaksecties worden bij de ontwikkeling van deze toepassingen geadviseerd en ondersteund. Binnen het project worden generieke richtlijnen opgesteld in samenspraak met CvE. Verder worden algemene flashtekniken ontwikkeld voor gebruik binnen de digitale examens.</p> <p>4. Hergebruik digitale examens Vanaf de start van de digitale examens vmbo zijn steeds varianten van elk examen geheim gehouden met het oog op hergebruik in latere jaren. Om hergebruik mogelijk te maken is gestart met het ontwikkelen van technieken voor het gebruik van opgavenbanken bij het samenstellen van varianten van digitale centrale examens BB en KB.</p> <p>5. Kwaliteitszorg bij digitale examens De ontwikkeling en implementatie van innovatieve ICT-toepassingen in digitale centrale examens vereisen nieuwe werkprocessen en nieuwe en aanvullende procedures die binnen het project worden beschreven en toegepast.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	<p>Bij het maken van keuzen en het uitvoeren van de activiteiten werkt het project nauw samen met de relevante partijen buiten Cito (m.n. scholen, CvE, DUO en beleidsmakers bij OCW). Het CvE heeft zijn beleid verwoord in de notitie 'Duidelijk Digtalaal'</p> <p>Jaarlijks wordt een uitwerking van het beleid in concrete activiteiten met Cito afgesproken. Het CvE geeft zo opdracht voor de productie van experimentele examens en de implementatie van examens op</p>

	<p>scholen. CvE medewerkers zijn betrokken bij het overleg over de inhoud en de uitvoering van de examens.</p> <p>De inhoud, randvoorwaarden en de voortgang van het project worden gepland en bewaakt in overleg tussen medewerkers van CvE, DUO en Cito. Ook OCW is betrokken bij het overleg over de voortgang van de implementatie van de digitale examens en het beleid daaromtrent.</p> <p>Scholen zijn bij het project betrokken omdat bij hen de software wordt uitgeprobeerd en de examens worden afgenummerd. Aan examensecretarissen, systeembeheerders, docenten en leerlingen worden in enquêtes en bijeenkomsten vragen gesteld over het verloop van de digitale examens.</p>
Producten en Diensten	<p>Voor 2012 zijn de volgende activiteiten gepland:</p> <p>Voor de volgende vakken worden pilots op scholen met (proef)examens uitgevoerd: nask vmbo, aardrijkskunde havo, kunst algemeen havo/vwo, muziek vmbo, muziek havo/vwo. Daarnaast zijn er de standaard digitale examens.</p> <p>Hier voor worden technische specificaties ontwikkeld, handleidingen gemaakt, informatie op internet gezet en evaluaties gehouden.</p> <p>Er worden adviezen gegeven over de opzet en beperkingen van digitale examens aan de toetsconstructeurs, er worden handleidingen gemaakt, testen op scholen met software en examens uitgevoerd en geëvalueerd. Er wordt onderzoek gedaan naar de technische beperkingen van digitale examens bij de diversiteit van netwerksystemen op scholen.</p> <p>Technieken voor het gebruik van opgavenbank voor itemselectie en semi-automatische examensamenstelling worden ontwikkeld en in de praktijk beproefd.</p> <p>Een ICT manager coördineert de activiteiten en overlegt intensief met CvE vertegenwoordigers. De ICT manager stuurt ook de noodzakelijke aanpassingen aan de software aan.</p> <p>Er is contact tussen ontwikkelaars van techniek en inhoud, examensecretarissen, docenten en systeembeheerders van scholen..</p> <p>Er is regelmatig overleg tussen beleidsmakers en uitvoerders.</p>
Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het gehele jaar plaats.
Doorloop	Doorloop van dit eerder gestarte meerjarig project is voorzien voor de komende jaren.
Evaluatie	<p>De resultaten van het gebruik van experimentele examens worden geëvalueerd door middel van schriftelijke en mondelinge instrumenten. De scholen worden geënquéteerd en er worden evaluatiebijeenkomsten met hen georganiseerd. De resultaten worden middels een verslag en gesprekken met het CvE en beleidsambtenaren op meta niveau geëvalueerd. De voortgang van het opgavenbankproject wordt mede bewaakt door CvE. De ontwikkelde richtlijnen en handleidingen worden ter goedkeuring aan CvE voorgelegd.</p>
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 400.000</p> <p>Personele kosten : € 350.000</p> <p>Activiteitenkosten : € 50.000</p>

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie: Marktgroepmanager Telefoonnummer:
Projectnaam	Ontwikkeling Leerling- en onderwijsvolgsysteem VSO
Projectcode	Cit/rd-12-01 (vervolg op Cit/rd-11-01)
Doel activiteit	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opzetten van een leerling- en onderwijsvolgsysteem voor het VSO, voor de volgende uitstroombestemmingen: dagbesteding, arbeidsmarktgericht en diplomagericht. Waar mogelijk rekening houdend met de Cito Volgsystemen primair onderwijs en Cito Volgsysteem Voortgezet onderwijs (voorheen LOVS en VAS). 2. Toerusten van de scholen en de leerkrachten voor het gebruik van een leerling- en onderwijsvolgsysteem.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	<ul style="list-style-type: none"> - Afstemming en samenwerking met de vertegenwoordigers uit de clusters (voorheen WEC-Raad), Landelijk werkverband Praktijkonderwijs, Platform Praktijkonderwijs. - Afstemming met het resultaten van het Project Implementatie Leerlijnen (V)SO van (voorheen) de WEC-raad, met als betrokken SLO, KPC Groep, CED-Groep en FI. - Pilotscholen en experts uit de scholen worden in een vroegtijdig stadium betrokken bij uitdenken en uitwerken van onderdelen van het leerling- en onderwijsvolgsysteem - Afstemming met de Referentieniveaus zoals voorgesteld door de Expertgroep Doorlopende Leerlijnen Taal en Rekenen, meer specifiek de diagnostische toetsen en de rekentoets in het voortgezet onderwijs. - Afstemming met VOx voor wat betreft de relatie met de ontwikkelde leermiddelen.
Producten en Diensten	<p>Het project zal in de komende jaren opleveren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Methodeonafhankelijke toetsen voor de meest relevante leergebieden voor de drie uitstroomprofielen in het VSO, namelijk dagbesteding, arbeidsmarkt en diplomagericht. Inclusief informatie over referentieniveau en met in acht neming van de doorlopende leerlijnen. Bij de ontwikkeling van de arbeidsmarktgerichte toetsen wordt het PrO betrokken. - Instrument om de voortgangsregistratie en diagnostische informatie uit de toetsen zichtbaar en bruikbaar te maken voor scholen, zodanig dat het aansluit bij de bestaande praktijk. Hierdoor beschikken scholen over externe referenties inclusief een koppeling met het reguliere onderwijs in zowel PO als VO.

	<p>Voor de uitstroombestemmingen in het VSO betekent dit concreet:</p> <p>VSO dagbesteding (met name Cluster 1, Cluster 2, Cluster 3)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vaststellen opzet toetsconcept, aansluiting bij de toetsactiviteiten taal en rekenen voor de niveaus 1 t/m 12 voor het SO. - Onderzoeken van de mogelijkheden tot aansluiting bij de toetssystematiek voor VSO arbeidsmarktgericht. - Start itemconstructie - Voorbereiding pilot/proeftoetsing <p>VSO arbeidsmarktgericht (met name cluster 1, cluster 2, cluster 4 en Praktijkonderwijs)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Verder uitwerken en onderzoeken van het toets-concept - Item- en toetsontwikkeling - Organiseren van pilots voor het uitproberen van het concept op verschillende locaties voor VSO en PrO - Start en voorbereiding van proefonderzoeken voor arbeidsmarktgerichte leerweg. - Onderzoeken van de mogelijkheden tot aansluiten bij de toetssystematiek van VSO-dagbesteding en VSO-diplomagericht. - Indien mogelijk aansluiting bij vaardigheidslijnen van volgsystemen voor primair en voorgezet onderwijs. <p>VSO diplomagericht:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Uitwerken hoe richtlijnen ontwikkeld voor SO kunnen worden vertaald naar VAS voor cluster 1,2 en 4. - Onderzoeken van de mogelijkheden tot aansluiting bij de toetsingssystematiek voor VSO arbeidsmarktgericht
Tijdpad	De werkzaamheden vinden plaats van 1 januari 2012 - 31 december 2012.
Doorloop	Doorloop is te verwachten omdat de werkzaamheden in de komende jaren verder worden voortgezet. De ontwikkelwerkzaamheden betreffen namelijk meerjarige activiteiten.
Evaluatie	Toetsen worden door de COTAN (Commissie Test Aangelegenheden Nederland van het Nederlands Instituut van Psychologen) beoordeeld.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 517.000</p> <p>Personele kosten: € 400.000</p> <p>Activiteitenkosten: € 117.000</p>

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Hoofd Research POAO Telefoonnummer:
Projectnaam	Periodieke Peiling van het Onderwijsniveau (PPON)
Projectcode	Cit/exp-12-01
Doel activiteit	Het periodiek verrichten van peilingsonderzoek naar het onderwijsaanbod en de onderwijsleerresultaten in het basis- en speciaal basisonderwijs.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	In opdracht van OCW.
Producten en Diensten	<p>Voor 2011 heeft PPON de volgende activiteiten gepland.</p> <p>Nederlandse taal</p> <ul style="list-style-type: none"> • In mei-juni 2012 is er een peilingsonderzoek gepland voor Leesvaardigheid in de eindgroep van de speciale basisschool. Tegelijkertijd zal dit worden uitgevoerd in de groepen 4 t/m 8 in de basisschool om het niveau van de resultaten van het SBO te kunnen relateren aan die in het basisonderwijs en aan de referentieniveaus. Ook ondersteunende activiteiten, zoals technische leesvaardigheid en woordenschat worden gemeten en er is aandacht voor de leesattitude. Het peilingsonderzoek omvat ook een inventarisatie van het onderwijsaanbod. • Er zal een publicatie worden afferond over de peiling naar de spreekvaardigheid van groep 5 en groep 8 in de basisschool en de eindgroep in het SBO. • De peiling Lezen in groep 8, inclusief ondersteunende activiteiten als woordenschat en technisch lezen, uitgevoerd in 2011, zal worden geanalyseerd en gerapporteerd. • Er zal gestart worden met de voorbereiding van de peiling Luisteren in de groepen 5 en 8 in het basisonderwijs en de eindgroep van het SBO uit te voeren in 2013. <p>Rekenen/wiskunde</p> <ul style="list-style-type: none"> • In mei-juni 2012 is er eveneens een peilingsonderzoek gepland voor Rekenen-wiskunde in de eindgroep van de speciale basisschool.. Tegelijkertijd zal dit worden uitgevoerd in de groepen 4 t/m 8 in de basisschool om het niveau van de resultaten van het SBO te kunnen relateren aan die in het basisonderwijs en aan de referentieniveaus. Het peilingsonderzoek omvat ook een uitgebreide inventarisatie van

	<p>het onderwijsaanbod.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er wordt een publicatie voorbereid over het peilingsonderzoek in groep 8 uitgevoerd in 2011. De analyses zullen plaatsvinden in het begin van het jaar. De rapportage zal afgerond zijn in het najaar. • De resultaten van het peilingsonderzoek in groep 5 uitgevoerd in 2010 zullen worden gepresenteerd op de Panama conferentie. <p>Overige leergebieden</p> <ul style="list-style-type: none"> • Er word een peilingsonderzoek uitgevoerd naar Engels in de basisschool. Dit vind plaats in groep 8. Naast een uitgebreide peiling van het onderwijsaanbod worden ook de vaardigheden van de leerlingen in kaart gebracht. Dit is een gedeeltelijke herhaling van het onderzoek in 2006 en is de vierde peiling Engels. • Om de mogelijkheid van een peiling metacognitie te onderzoeken wordt een inventarisatie van het onderwijsaanbod op dit terrein voorbereid.
Tijdpad	Werkzaamheden vinden plaats van 1 januari 2012 tot 31 december 2012.
Doorloop	Doorloop van de werkzaamheden in dit meerjarig lopende project in volgende jaren is voorzien.
Evaluatie	Over de uitvoering van het project wordt overleg gevoerd met medewerkers van OCW.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 1.458.898</p> <p>Personele kosten: € 1.246.560 (1060 uur)</p> <p>Activiteitenkosten: € 212.338</p>

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Hoofd Psychometrisch Onderzoek- en Kenniscentrum Telefoonnummer:
Projectnaam	Expertisecentrum Onderwijskundige Informatietechnologie
Projectcode	Cit/exp-12-02
Doel activiteit	Het ontwikkelen van een infrastructuur voor informatiesystemen voor bij het onderwijs betrokkenen en het doen van onderzoek op het gebied van computertoetsen.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Voor het ontwikkelen van informatiesystemen zal overlegd worden of samengewerkt gaat worden met scholen en/of organisaties in hun rol van informatie (data) verstrekkers als informatie (data) gebruikers. Voor het aandachtsgebied computertoetsen zal (via de verschillende units van Cito) afstemming plaatsvinden met scholen van het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en de beroeps- en volwasseneneducatie. Daarnaast zal (in voorkomende gevallen) met de Open Universiteit, de Digitale Universiteit, Surf en NEN afstemming plaatsvinden over standaarden die met betrekking tot informatietechnologische producten gehanteerd worden.
Producten en Diensten	Voor 2012 zijn de volgende activiteiten gepland. 1. Het in samenwerking met anderen (verder) ontwikkelen en toegankelijk maken van informatiesystemen waarmee bij het onderwijs betrokkenen (o.a. docenten, scholen, ouders, onderwijsorganisaties) informatie kunnen verkrijgen over kenmerken van en de door leerlingen en/of scholen behaalde prestaties op studietoetsen en/of examens. 2. Het onderzoeken en ontwikkelen van multimedia toetsen voor het beoordelen van competenties van beroepsbeoefenaars. Het betreft hierbij onderzoek naar effectieve methoden om de competenties te beoordelen van docenten en leerlingen in het (beroeps)onderwijs. 3. Disseminatie van het onderzoeks- en ontwikkelingswerk van het expertisecentrum zal o.a. plaatsvinden via: - Cito rapporten en publicaties in (inter)nationale tijdschriften; - presentaties op (inter)nationale conferenties; - de website Toetswijzer die maandelijks door ongeveer zestienduizend bij het onderwijs betrokkenen geraadpleegd wordt.
Tijdpad	1 januari 2012 – 31 december 2012
Doorloop	Het project kent een meerjarige planning en zal ook volgend jaar doorlopen.

Evaluatie	Evaluatie van de publicaties vindt plaats door het wetenschappelijke forum dat de publicaties beoordeelt. Evaluatie van de producten vindt plaats door beoordeling van de doelgroep.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 335.000</p> <p>Personele kosten: € 323.200 Activiteitenkosten: € 11.800</p>

Subsidieverzoek SLOA 2012
Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Hoofd Psychometrisch Onderzoek- en Kenniscentrum Telefoonnummer:
Projectnaam	Expertisecentrum Psychometrie
Projectcode	Cit/exp-12-03
Doel activiteit	Het ontwikkelen van psychometrische en methodologische expertise teneinde (inter)nationale ontwikkelingen op het gebied van de psychometrie en methodologie te kunnen volgen en daaraan bij te dragen.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	Er wordt samengewerkt met verschillende universiteiten: de Universiteit Twente, Universiteit van Tilburg, Universiteit van Amsterdam, de Rijksuniversiteit Leiden, Universiteit Utrecht en de Rijksuniversiteit Groningen.
Producten en Diensten	Voor 2012 zijn de volgende activiteiten gepland. 1. Het (verder) ontwikkelen van psychometrische methoden en technieken waarmee de kwaliteit van meetinstrumenten (toetsen en examens) beter onderzocht en dus bepaald kunnen worden. De werkzaamheden vinden plaats in vier projecten. 2. Het ontwikkelen van software bij de onder punt 1 bedoelde psychometrische methoden en technieken.
Tijdpad	1 januari 2012 – 31 december 2012
Doorloop	Het project loopt door van vorig uitvoeringsjaar en zal ook volgend jaar doorlopen.
Evaluatie	1. De output van voornoemde projecten wordt zoveel mogelijk in de vorm van artikelen aangeboden aan internationale tijdschriften waar de artikelen door experts op het vakgebied beoordeeld worden. 2. Een aantal jaren geleden is een audit door een internationaal expert op het onderhavige gebied verricht. Bedoeld rapport van de audit is ter beschikking gesteld aan OCW. Het voornemen is t.z.t. deze audit te herhalen.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 280.000 Personele kosten: € 276.360 Activiteitenkosten: € 3.640

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Hoofd Psychometrisch Onderzoek- en Kenniscentrum Telefoonnummer: ..
Projectnaam	Expertisecentrum Kennis- en Informatiecentrum (KIC)
Projectcode	Cit/exp-12-04
Doel activiteit	Wetenschappelijke kennis en informatie over toetsen, examineren en evalueren opsporen, selecteren, toegankelijk maken en beschikbaar stellen ten behoeve van bij het onderwijs betrokkenen (leerlingen, docenten, ouders, scholen, opleidingen, onderwijsorganisaties etc.).
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Met Kennisnet en NIWI.
Producten en Diensten	Voor 2012 zijn de volgende activiteiten gepland. 1. Het via de website Toetswijzer toegankelijk maken en beschikbaar stellen van kennis en informatie over toetsen, examens, psychometrie, assessment en kwaliteitszorg. 2. De rubriek Toetsgids binnen Toetswijzer onderhouden en waar nodig uitbreiden met beschrijvingen en beoordelingen door deskundigen van zowel toetsen van Cito en andere organisaties/uitgeverijen.
Tijdpad	1 januari 2012 – 31 december 2012
Doorloop	Het project loopt door van vorig uitvoeringsjaar en zal ook volgend jaar doorlopen.
Evaluatie	Een aantal jaren geleden is een audit door een internationaal expert op het onderhavige gebied verricht. Bedoeld rapport van de audit is ter beschikking gesteld aan OCW. Het voornemen is te zijner tijd deze audit te herhalen.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 146.000 Personele kosten: € 136.416 Activiteitenkosten: € 9.584

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Projectleider Ned. Antillen/Aruba/Internationaal Functie : Telefoonnummer:
Projectnaam	SLOA-bezoeken en tariefverschillen Curaçao – St. Maarten - Aruba
Projectcode	Cit/exp-12-05
Doel activiteit	In de eerste plaats ondersteuning aan Curaçao, Aruba en St. Maarten op het gebied van onderwijs evaluatie, examinering en deskundigheidsbevordering in het kader van het samenwerkingsverband van Nederland met Curaçao, Aruba en St. Maarten In de tweede plaats kennisverspreiding en voorlichting over toetsing en examinering aan bezoekers uit het buitenland, Curaçao, Aruba en St. Maarten.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	
Producten en Diensten	Voor 2012 zijn de volgende activiteiten gepland. 1 Scholing en advisering op het gebied van onderwijs evaluatie, examinering en deskundigheidsbevordering. Het construeren van toetsen en examens en het opstellen en uitvoeren van scholingsplannen voor de invoering van onderwijs vernieuwingen. 2 Het schrijven van notities met betrekking tot examinering en evaluatie. 3 Het organiseren van één- of meerdaagse voorlichtingsbijeenkomsten.
Tijdpad	1 januari 2012 – 31 december 2012
Doorloop	Het is te verwachten dat de jaarlijkse afspraken over te verrichten werkzaamheden op verzoek van het Ministerie van OCW, voor Curaçao, Aruba en St. Maarten zullen worden voortgezet.
Evaluatie	Medio 2012 overleg met betrokken partijen over voortgang activiteiten.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 50.000 Personele kosten: € 9.702 Activiteitenkosten: € 40.298

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito instituut voor toetsontwikkeling	
Contactpersoon	Naam : ..	Functie : Sectormanager centrale examens
Projectnaam	Telefoonnummer : .. Olympiade	
Projectcode	Cit/exp-12-06	
Doel activiteit	Het ontwikkelen en uitvoeren van een selectieprocedure voor een representatief team leerlingen dat aan de Internationale Olympiade (van aardrijkskunde, biologie, natuurkunde, scheikunde en wiskunde) deelneemt.	
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De werkzaamheden worden in een gezamenlijk project van SLO, Stichting Aardrijkskunde Olympiade, Stichting Biologie Olympiade Nederland, Stichting Natuurkunde Olympiade Nederland, Organisatie Scheikunde Olympiade, Stichting Nederlandse Wiskunde Olympiade en Cito uitgevoerd.	
Producten en Diensten	<p>Cito werkt mee aan Olympiades voor aardrijkskunde, biologie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde A en wiskunde. De activiteiten die Cito-medewerkers uitvoeren, lopen uiteen voor de verschillende Olympiades. Opgemerkt dient te worden dat het Cito geen activiteiten verricht voor de Informatica Olympiade. De Wiskunde Olympiade selecteert niet voor de Internationale Olympiade.</p> <p>Hier volgt een korte opsomming van de werkzaamheden van de Citomedewerkers: begeleiden van de constructeurs van opgaven door middel van het geven van de constructie-opdracht en toetstechnische en vakinhoudelijke adviezen, verzorgen van illustraties, eindredactie opgaven. Bij sommige Olympiades draagt de Citomedewerker bij aan de organisatie van de Olympiade en bij het publiceren van artikelen over het verloop en de resultaten van de Olympiade.</p>	
Tijdpad	De werkzaamheden worden gedurende het gehele jaar uitgevoerd.	
Doorloop	Werkzaamheden voor Olympiades keren jaarlijks terug.	
Evaluatie	De verschillende voorrondes worden aan de hand van de resultaten van leerlingen jaarlijks geëvalueerd met de betrokken instanties.	
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 45.377	
	Personele kosten : € 42.336	(36 dagen à € 1.176)
	Activiteitenkosten : € 3.041	

Overzicht SLOA subsidieaanvragen 2012 Cito

Jaar van toekenning: 2012

instelling CITO

mantel WVO

ALGEMEEN		Aanvraag 2012				
Projectcode	Projectnaam	P-component	A-component	Totaal benodigd	Aanvraag	
Cit/w.12-01	Examenproductie alg.vorm.+ beroeps vakken VMBO	€ 7.909.881	€ 302.128	€ 8.212.009	€ 8.212.009	
Cit/w.12-02	Examenproductie alg.vormende vakken HAVO/VWO	€ 4.624.405	€ 177.450	€ 4.801.855	€ 4.801.855	
Cit/w.12-03	CG alg. vorm. + beroeps vakken VMBO		€ 1.892.935	€ 1.892.935	€ 1.469.369	€ 423.566 additioneel aangevraagd Cit/6.2b-12-54
Cit/w.12-04	CG algemeen vormende vakken Havo/VWO		€ 1.763.698	€ 1.763.698	€ 1.763.698	
Cit/w.12-05	Normhandhaving	€ 230.937	€ 129.650	€ 360.587	€ 360.587	
Cit/w.12-06	Innovatie activiteiten dig centr examens (voorheen COMPEX)	€ 350.000	€ 50.000	€ 400.000	€ 400.000	
	subtotaal VO			€ 17.431.084	€ 17.007.518	
	Totaal			€ 17.431.084	€ 17.007.518	

Jaar van toekenning: 2012

Instelling CITO

mantel R en D

ALGEMEEN		Aanvraag 2012			
Projectcode	Projectnaam	P-component	A-component	Totaal	
Cit/rd.12-01	Ontwikkeling Leerlingvolgsysteem	€ 400.000	€ 117.000	€ 517.000	
Cit/exp.12-01	Periodieke peiling van het Onderwijsniveau (PPON)	€ 1.246.560	€ 212.338	€ 1.458.898	
	subtotaal PO			€ 1.976.898	
Cit/exp.12-02	Expertisecentrum Onderwijskundige Informatietechnologie	€ 323.200	€ 11.800	€ 335.000	
Cit/exp.12-03	Expertisecentrum Psychometrie	€ 276.360	€ 3.640	€ 280.000	
Cit/exp.12-04	Expertisecentrum Kennis- en Informatiecentrum (KIC)	€ 136.416	€ 9.584	€ 146.000	
Cit/exp.12-05	SLOA-bezoeken en tariefverschillen Curapao, St. Maarten en Aruba	€ 9.702	€ 40.298	€ 50.000	
Cit/exp.12-06	Toetsontwikkeling olympiade	€ 42.336	€ 3.041	€ 45.377	
	subtotaal algemeen			€ 866.377	
	Totaal			€ 2.832.275	

11

Doorkiesnummer

Datum 19 APR. 2012
Betreft

Onze referentie
OND/ODB-12/23042 U

Uw brief van

Uw referentie

Bijlagen

Subsidiebeschikking

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Gelet op artikel 2, eerste lid, van de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (Stb. 1997, 290);

Gelet op het Besluit van 28 juli 1999 (Stb.1999, 357);

BESLUIT:

Artikel 1 Begripsbepalingen

In deze beschikking tot subsidieverlening wordt verstaan onder:

- a. Minister: de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap;
- b. wet: de Wet Subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (Stb.1997, 290);
- c. CITO: Stichting Cito Instituut voor toetsontwikkeling te Arnhem.

Artikel 2 Doel

De subsidie wordt verstrekt aan het Cito voor de uitvoering van het examenbeleid WVO in 2012 en het uitvoeren van R&D-activiteiten in 2012 op grond van de Hoofdlijnenbrief 2012-2013 van 28 april 2011.

Artikel 3 Verlening en beschikbaarstelling subsidie

1. De subsidie voor de in de bijlage bij dit besluit vermelde projecten wordt verleend tot een bedrag van maximaal € 19.839.793,00 op grond van de op 18 juli 2011 (uw kenmerk: 2011.27/AW/JW) ingediende aanvraag tot subsidieverlening.
2. De subsidie wordt als volgt betaalbaar gesteld onder vermelding van het kenmerk van deze beschikking en **verplichtingnummer 61500-101384**:

Januari	12 %	februari	8,0%	maart	6,8%
April	6,8%	mei	18,8%	juni	6,8%
Juli	6,8%	augustus	6,8%	september	6,8%
Oktober	6,8%	november	6,8%	december	6,8%

3. De subsidie wordt, onder voorbehoud van wijzigingen, vast te leggen in beleidsbeschikkingen, verleend voor de in het eerste lid bedoelde projecten.
4. De projectcode van de in het eerste lid bedoelde projecten is de unieke lettercombinatie met volgnummer, beschreven in de Handleiding subsidiëringmodel Wet SLOA.

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Artikel 4 Voorwaarden voor de subsidieverlening

1. De subsidie wordt per project verleend uitsluitend voor het doel waarvoor zij blijkens de subsidieverlening is bestemd.
2. Indien het project niet of niet geheel is gestart, aanzienlijk is vertraagd of voortijdig wordt beëindigd, informeert het Cito de directie Voortgezet Onderwijs, afdeling Onderwijskwaliteit hier onverwijld schriftelijk over.

Onze referentie
OND/ODB-12/23042_U
Uw brief van
www.ocwduo.nl

Artikel 5 Openbaarheid

1. Cito maakt de met deze subsidie vervaardigde producten en onderzoeksgegevens openbaar aan een ieder, tenzij:
  - a. de privacy van personen in het geding is,
  - b. het bedrijfs- of fabricagegegevens betreft,
  - c. kennis is die moet worden hergebruikt, of
  - d. auteursrechten van derden rusten op bronnen die door Cito zijn verwerkt.
2. Voor zover deze subsidie ziet op onderzoek zijn de voorschriften uit de ARVODI-2011 van overeenkomstige toepassing.
3. Met deze subsidie vervaardigde producten, onderzoeksgegevens of delen daarvan die niet openbaar zijn, worden door Cito niet beschikbaar gesteld aan Cito BV.

Artikel 6 Intellectuele eigendom

1. Het intellectueel eigendom van met deze subsidie vervaardigde producten en onderzoeksgegevens ligt bij de Staat. Daartoe werkt Cito mee aan de totstandkoming van een overeenkomst die ertoe strekt de rechten met betrekking tot intellectuele eigendom ter zake van de gesubsidieerde activiteiten over te dragen aan de Minister.
2. Met betrekking tot de inhoud van de met deze subsidie vervaardigde producten en onderzoeksgegevens ligt het intellectueel eigendom bij de Staat, met uitzondering van producten en onderzoeksgegevens waar auteursrecht van derden op rust.
3. Cito draagt er zorg voor dat zo min mogelijk gebruik wordt gemaakt van materiaal waar auteursrecht van derden op rust.

Artikel 7 Voortgangsverslag

1. Tussen 1 en 15 september 2012 zendt het Cito een tussenrapportage over de resultaten en voortgang van alle projecten aan de directie Voortgezet Onderwijs, afdeling Onderwijskwaliteit van het ministerie van OCW. De vorm van de voortgangsrapportage wordt in gezamenlijk overleg tussen de Minister en Cito vastgesteld.
2. Het Cito kan de Minister in de loop van de subsidieperiode verzoeken om verschuiving van de subsidie per project, indien het Cito dit uit doelmatigheidsoverwegingen noodzakelijk acht. Het verzoek wordt gericht aan de directie Voortgezet Onderwijs, afdeling Onderwijskwaliteit van het ministerie van OCW.
3. Indien niet wordt voldaan aan het gestelde in de artikelen vier, vijf, zes, zeven en acht kunnen de voorschotten worden verlaagd of ingehouden.

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Artikel 8 Verplichtingen CITO

1. Het Cito verstrekt de Minister en de door deze aangewezen personen de gevraagde inlichtingen.
2. Het Cito draagt er zorg voor dat de Minister en de door deze aangewezen personen volledige inzage hebben in boeken en bescheiden.
3. Het Cito verleent de Minister en de door deze aangewezen personen toegang tot de door hem gebruikte plaatsen.
4. Het Cito toont aan de hand van een activiteitenverslag en aan de hand van een financieel verslag, als bedoeld in artikel 8, tweede en derde lid, van de wet Subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten (Stb. 1997a, 290) aan dat de activiteiten waarvoor de subsidie is verstrekt, zijn verricht en dat is voldaan aan de aan de subsidie verbonden verplichtingen (zenden aan DUO/OND/ODV, Postbus 606, 2700 ML Zoetermeer).

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Onze referentie
OND/ODB-12/23042 U

Uw brief van

Uw referentie

Artikel 9 Begrotingsvoorbehoud

De subsidie wordt verleend onder de voorwaarde dat in de Rijksbegroting voldoende gelden ter beschikking worden gesteld.

Artikel 10 Werking

Dit besluit heeft betrekking op het kalenderjaar 2012.

namens deze,
Clustermanager OND/ODB,

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

12

CITO

Postbus 1034
6801 MG ARNHEM

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Regulier
2012

670

Datum 19 APR. 2012
Betreft Reguliere subsidie SLOA 2012;
verplichtingnummer **61500-101384**

Doorkiesnummer

Onze referentie
OND/ODB-12/23035 U

Uw brief van
18 juli 2011

Uw referentie
2011.27/AW/JW

Bijlagen
OND/ODB-12/23042 U

Geachte

Hierbij zend ik u de beschikking tot subsidieverlening betreffende projecten die door Cito in het kader van de Wet subsidiëring landelijke onderwijsondersteunende activiteiten en de Hoofdlijnenbrief voor het uitvoeringsjaar 2012 zijn ingediend.

Deze beschikking is gebaseerd op het door u ingestuurde document (uw kenmerk 2011.27/AW/JW). Daarbij wordt voor de projecten gerekend met een door Cito en OCW overeengekomen dagtarief van € 1.176,00.

Het Cito ontvangt één subsidiebeschikking voor de afzonderlijke mantels WVO en R&D.

U wordt verzocht de op te leveren producten van uw activiteiten 2012 toe te zenden aan uw contactpersoon bij het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Naast deze beschikking zijn ook het Uitvoeringsbesluit Wet SLOA (besluit van 28 juli 1999, gepubliceerd in Staatsblad 1999, 357) en de Algemene wet bestuursrecht van toepassing op de onderhavige beslissingen. Die wetten en regelingen bevatten veel voorschriften die voor de subsidieverstrekking van toepassing zijn, zoals de mogelijkheden tot intrekking en wijziging van de subsidie. Die voorschriften zijn echter niet -nogmaals- in deze beschikking opgenomen.

Ik wens u veel succes bij de uitvoering van de activiteiten.

Dienst Uitvoering Onderwijs
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Heeft u vragen? Neem dan telefonisch contact op met het informatiecentrum of mail naar ico@duo.nl. Het informatiecentrum is op werkdagen van 08.30 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur te bereiken via de telefoonnummers: 079-3232333 (PO), 079-3232444 (VO) of 079-3232666 (BVE/HO). Op www.duo.nl vindt u onder 'Naar DUO-CFI' instellingsinformatie en voorlichting over regelgeving en actuele ontwikkelingen in het onderwijs.

Europaweg 2
2711 AH Zoetermeer
Postbus 606
2700 ML Zoetermeer
T 079 - 323 23 23
F 079 - 323 32 20
www.ocwduo.nl

Hoogachtend,
De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
Clustermanager OND/ODB,

Onze referentie
OND/ODB-12/23035 U
Uw brief van
18 juli 2011
Uw referentie
2011.27/AW/JW

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

(13)
(edoc
316834)

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
18 juli 2011	2011.26/AW/JW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA het verzoek tot verlening van subsidie in het kader van artikel 6.2b aan Cito voor het jaar 2012. Dit verzoek gaat vergezeld van een overzicht van de verschillende projecten en de bijbehorende standaard projectomschrijvingen.

Op moment van schrijven is de set van aanvragen die samenhangen met bovengenoemd kader niet volledig. De reden dat deze aanvragen nog niet ingediend kunnen worden, is dat hierover nader overleg gewenst is met uw Directie VO en PO. Een aantal aanvullende subsidieverzoeken ontvangt u zo spoedig mogelijk.

In overleg met uw ministerie is besloten om de aanvragen met betrekking tot de taal- en rekentoetsen ten behoeve van de doorlopende leerlijnen, pas na het geplande overleg in september 2011 met uw ministerie, op te stellen.

Ik spreek de verwachting uit dat we op korte termijn een definitief antwoord op de aanvragen van subsidie mogen verwachten. Daar waar toelichting of overleg nog gewenst is, zijn wij gaarne bereid daarover nader met u te communiceren. U kunt daarover contact opnemen met de .. Hij verzorgt de coördinatie van de SLOA-aanvragen.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur,
Portefeuille Onderwijs

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer:
Projectnaam	Ondersteuning scholen bij de implementatie van digitale centrale examens
Projectcode	Cit/6.2b-12-02 (vervolg op Cit/6-2b-10-02)
Doele activiteit	<p>Het beleid van CvE is erop gericht om de scholen vmbo, havo en vwo in toenemende mate gebruik te laten maken van de digitale examens. In 2012 nemen bijna alle scholen in het vmbo-BB digitale examens af voor de algemene vakken van de basisberoepsgerichte leerweg. In 2012 worden ook bij de kaderberoepsgerichte leerweg en voor de kunstvakken vmbo/havo/vwo digitale examens op grote schaal ingevoerd. Daarnaast vinden in 2012 diverse pilots met digitale examens plaats in het vmbo-GL/TL, havo en vwo. Doelen van dit project zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) het uittesten van de infrastructuur op scholen ten behoeve van de afname van digitale examens a.d.h.v. een uitgebreide technische systeemcheck; b) het ondersteunen van scholen bij het uitvoeren van de systeemcheck en het aan scholen rapporteren van de resultaten van de systeemcheck; c) het verlenen van support via een ict-examenhelpdesk (telefoon, email en website) d) het geven van voorlichting en ondersteuning aan scholen vmbo, havo en vwo bij de invoering van de digitale examens voorafgaand aan én tijdens de examencampagne 2012 onder andere met behulp van het verstrekken van de benodigde materialen en het organiseren van bijeenkomsten voor scholen.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	<p>De pilot digitale centrale examens wordt georganiseerd samen met CvE. Over de opzet van de systeemcheck, de inhoud van de voorlichtingsmaterialen, de organisatie van de helpdesk en de bijeenkomsten is voortdurend afstemming met de betrokken organisaties. De evaluatie van de digitale examens wordt georganiseerd in overleg met CvE.</p> <p>De stappen in de implementatie van de digitale centrale examens worden besproken in overleg met het ministerie van OCW.</p>
Producten en Diensten	<p>De scholen die (gaan) werken met digitale examens voeren als voorbereiding op de afname van de examens 2012 een systeemcheck en een proef op de som uit. De scholen ontvangen in het kader hiervan diverse materialen. De technische check en de proef op de som van de scholen worden nader beschreven in voorlichtingsbrochures en activiteitenplanningen voor scholen. Scholen krijgen bericht als zij aan de voorwaarden van deelname hebben voldaan. Tijdens de periode van het gebruik van de digitale examens zal een ict examen helpdesk zijn opengesteld voor de scholen. De helpdesk beantwoordt vragen van de scholen op technisch en organisatorisch gebied ten aanzien van digitale examens.</p>

	<p>In mei/juni 2012 wordt het verloop van de afname van de digitale centrale examens bij de scholen geëvalueerd door middel van een enquête. Hier wordt een verslag van gemaakt ten behoeve van de monitoring van de implementatie van de digitale examens bij de scholen. Op verschillende momenten tijdens de examencampagne 2012 worden scholen bevraagd over het functioneren van de examenhelpdesk.</p> <p>Naast de technische ondersteuning wordt er ook voorlichting gegeven in bijeenkomsten voor examensecretarissen en systeembeheerders. De scholen ontvangen naast de examensoftware o.a. handleidingen en voorbeeldmaterialen.</p>
Tijdpad	De werkzaamheden vinden plaats in de loop van 2012.
Doorloop	De ondersteuning vindt jaarlijks sinds de start van het project plaats. Ook in het jaar 2013 en volgende jaren zullen nog werkzaamheden moeten worden uitgevoerd ter ondersteuning van de implementatie en gebruik van de digitale examens.
Evaluatie	CvE bewaakt gedurende het jaar de kwaliteit van de werkzaamheden van Cito in het kader van de pilot. Van het verloop van de implementatie, het gebruik van de digitale examens en het functioneren van de helpdesk wordt een verslag gemaakt dat wordt besproken met CvE.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 401.000</p> <p>Personele kosten : € 181.104 (154 dagen à € 1.176)</p> <p>Activiteitenkosten : € 219.896</p>

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Sectormanager centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Extra productie papieren examens BB AV 2012
Projectcode	Cit/6.2b-12-03 (vervolg op Cit/6-2b-11-3)
Doel activiteit	De centrale digitale examens voor de algemene vakken vmbo BB worden door de meeste maar nog niet alle scholen gebruikt. Er moeten nog aanvullende papieren centrale examens algemene vakken basisberoepsgerichte leerweg vmbo worden geproduceerd om te gebruiken bij die scholen die er niet in slagen digitale centrale examens af te nemen in 2013.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Het CvE stelt vast welke examens worden geproduceerd en ter beschikking gesteld aan de scholen. De CvE-leiding stelt de kwaliteitscriteria vast in de constructieopdracht. De vaksecties van het CvE stellen de examens vast.
Producten en Diensten	Voor de algemene vakken vmbo BB worden papieren centrale examens eerste tijdvak geconstrueerd. Deze examens kunnen worden gebruikt door scholen die er in 2013 nog niet in zijn geslaagd digitale centrale examens algemene vakken basisberoepsgerichte leerweg af te nemen. De resultaten van de kandidaten bij de papieren examens BB worden verzameld ten behoeve van de normering door het CvE.
Tijdpad	De productie vindt plaats in de loop van 2012.
Doorloop	CvE overweegt of het mogelijk is om na constructiejaar 2012 de constructie van de papieren examens te verminderen of te stoppen. Het besluit van CvE is afhankelijk van de mogelijkheden die de scholen hebben om de digitale examens te gebruiken.
Evaluatie	De examens worden in 2013 na afloop van de examenperiode geëvalueerd en genormeerd door de CvE-leiding aan de hand van door Cito verzamelde gegevens. Van het verloop van de centrale examens wordt een examenverslag gepubliceerd op www.cito.nl .
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 452.401 Personele kosten : € 325.562 Activiteitenkosten : € 126.839

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Productie digitale examens algemene vakken vmbo KB 2012-2013-2014
Projectcode	Cit/6.2b-12-04 (vervolg op Cit/6-2b-11-04)
Doel activiteit	<p>Het CVE heeft als beleid dat digitale examens algemene vakken vmbo KB bij scholen worden afgenoem. Deze digitale examens zullen op termijn de papieren examens gaan vervangen. De opzet van de digitale centrale examens KB wordt met het ontwikkelen van deze examens ook onderzocht. Daarbij is aandacht voor aspecten als vergelijkbaarheid van de varianten, geheimhouding, validiteit, passen bij het KB-niveau en betrouwbaarheid.</p> <p>Dit project beoogt de constructie van de digitale centrale examens vmbo KB voor elf algemene vakken.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De CvE-leiding stelt vast welke examens worden geproduceerd en ter beschikking gesteld aan de scholen. De CvE-leiding stelt de kwaliteitscriteria vast in de constructieopdracht. De vaksecties van het CvE stellen de examens vast.
Producten en Diensten	Voor Nederlands, Engels, Frans, Duits, wiskunde, nask-1, biologie, economie, aardrijkskunde, geschiedenis en maatschappijleer 2 worden digitale examens vmbo KB in een aantal varianten per vak geproduceerd. De scholen kunnen de digitale examens in varianten in het eerste en tweede tijdvak van 2013 gebruiken. De examens worden genormeerd en geëvalueerd.
Tijdpad	De constructie van de digitale examens vindt plaats gedurende het gehele jaar 2012, de controle en de normering in het voorjaar.
Doorloop	Er worden controle en normeringswerkzaamheden uitgevoerd voor de digitale examens KB 2012. De constructiewerkzaamheden voor de digitale examens KB 2013 zullen vooral plaatsvinden in 2012. Met de constructie van de digitale examens voor 2014 wordt op het eind van het jaar een start gemaakt. De verwachting is dat de constructie van digitale examens KB ook in volgende jaren zal plaatsvinden.
Evaluatie	De digitale examens KB worden in 2012 na afloop van de examenperiode geëvalueerd en genormeerd door CvE en Cito. Van het verloop van de examens en de reacties van de pilotscholen wordt een verslag gepubliceerd.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 1.452.588 Personele kosten : € 1.202.904 Activiteitenkosten : € 249.684

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling	
Contactpersoon	Naam :	
	Functie :	Clustermanager
	Telefoonnummer :	
Projectnaam	Pilot geschiedenisexamens CHMV ('de Rooy')	
Projectcode	Cit/6.2b-12-06 (vervolg op Cit/6.2b-11-06)	
Doel activiteit	<p>Voortzetting van de pilot waarbij de vorm wordt onderzocht van het nieuwe centraal examen geschiedenis havo en vwo passend voor de scholen die werken met het nieuwe examenprogramma. Daarvoor worden pilot examens ontwikkeld havo en vwo en wordt deelgenomen aan de projectgroep rond de programma- en examenontwikkeling.</p>	
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	<p>Afstemming vindt plaats in de projectgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van IVGD, SLO en Cito. CvE bepaalt jaarlijks het aantal te produceren tijdvakken.</p>	
Producten en Diensten	<ul style="list-style-type: none"> * Participatie (een persoon) in de werkgroep en in de projectleiding * Productie van pilotexamens havo en vwo 2013 * Afronding productie en werkzaamheden rondom afname pilotexamens 2012 <p>Er worden bijdragen geleverd aan een verkenning van het niveauverschil havo-vwo en implicaties voor het CSE. Daarnaast een vakinhoudelijke en toetstechnische bijdrage in de syllabuscommissie geschiedenis havo/vwo. Verder wordt een bijdrage geleverd aan de voorlichting rondom de nieuwe examens.</p>	
Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het hele jaar plaats.	
Doorloop	Voor 2013 wordt doorloop van de werkzaamheden verwacht omdat nog niet voorzien is dat de komende jaren de status van pilotexamens vervangen gaan worden door de status van standaardexamens.	
Evaluatie	De examens worden jaarlijks door CvE en de pilot scholen geëvalueerd. Hiervan wordt een verslag gepubliceerd.	
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 365.531 Personele kosten: € 271.435 Activiteitenkosten: € 94.096	

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Experimentele pilot examens bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo (economie, natuurkunde, scheikunde, wiskunde en biologie)
Projectcode	Cit/6.2b-12-07 (vervolg op Cit/6-2b-11-07)
Doel activiteit	In het kader van de vernieuwing van de examenprogramma's bij de tweede fase zijn groepen scholen gestart die experimenteren met de uitvoering van de nieuwe programma's. Onderdeel van deze experimenten zijn de nieuwe centrale examens die passen bij deze programma's.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Het CvE coördineert in overleg met OCW de aantallen en de inhoud van de centrale examens bij de nieuwe examenprogramma's.
Producten en Diensten	<ul style="list-style-type: none"> * productie van pilotexamens bij nieuwe examenprogramma's havo en vwo (economie, maatschappijwetenschappen, natuurkunde, scheikunde, biologie en wiskunde A, B en C) * productie van voorbeeldexamens maatschappijwetenschappen havo, nieuwe programma (obv de te ontwikkelen syllabus (zie Cit/6.2b-11-05)). * adviseren en ondersteunen CvE bij revisie van werkversies van de syllabi voor de nieuwe programma's * meewerken aan de voorlichting over de examens bij de nieuwe programma's
Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het gehele jaar plaats.
Doorloop	Doorloop van de werkzaamheden in de komende jaren wordt verwacht. Per vak zal in overleg van CvE met OCW worden vastgesteld wanneer de experimentele examens de reguliere kunnen vervangen.
Evaluatie	Door de vernieuwingscommissies zijn groepen scholen bijeengebracht die de inhoud en de uitvoering van de centrale examens zullen evalueren. CvE stelt de normering vast op grond van de resultaten. Verder zullen de examens aan het scholenveld worden aangeboden. De examens zullen in het veld worden besproken. Voor de evaluatie van de nieuwe programma's en de examens kunnen specifieke evaluatiecommissies in het leven worden geroepen door OCW.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 1.803.935 Personele kosten : € 1.254.945 Activiteitenkosten : € 548.990

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Productmanaaer Schoolexamens Telefoonnummer:
Projectnaam	Ontwikkeling schoolexamens nieuwe examenprogramma's havo en vwo biologie, natuurkunde, scheikunde en economie.
Projectcode	Cit/6.2b-12-09 (vervolg op Cit/6.2b-11-09)
Doel activiteit	Voor de vakken economie, natuurkunde, scheikunde en biologie zijn de examenprogramma's grondig herzien door vernieuwingscommissies. Hierdoor verandert de inhoud en de werkwijze bij deze vakken en dient een veranderde toetsing in het kader van het schoolexamen hierbij aan te sluiten. In augustus 2007 zijn de eerste pilotscholen gestart. Het project ontwikkelt samen met docenten van de pilotscholen en andere direct betrokkenen een opzet voor de eigen schoolexamens en daarbij aansluitend voorbeeldopgaven voor de schoolexamens nieuwe stijl gebaseerd op de uitgangspunten van de vernieuwde examenprogramma's. Deze vernieuwde schoolexamenopgaven dienen als kwalitatieve referentiepunten en als inspiratiebron voor de docenten.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Met de ontwikkelgroepen voor de nieuwe examenprogramma's zijn de essenties van de vernieuwing in het schoolexamen besproken. De voorbeeldopgaven worden ontwikkeld samen met pilotscholen en andere direct betrokkenen bij de nieuwe examenprogramma's. De werkwijze bij de schoolexamens van de vier programma's wordt onderling afgestemd.
Producten en Diensten	Coaching van docenten van de pilotscholen bij het ontwikkelen van de vernieuwde schoolexamenopgaven. Cd-rom's voor havo en vwo van de genoemde vakken met <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van voorbeelden voor een vernieuwde opzet van het schoolexamen in het kader van de vernieuwde examenprogramma's • voorbeeldopgaven voor schoolexamens met bijbehorende psychometrische gegevens. De opgaven zullen bij landelijke invoering van de programma's ter beschikking worden gesteld van alle docenten/scholen.
Tijdpad	januari-juni 2008 Voorbereiding en werving pilotdocenten/leden constructiegroepen (zie Activiteitenverslag SLOA 2008) schoojaar 2008-2009 Coaching docenten en ontwikkeling voorbeelden (zie Activiteitenverslag SLOA 2009)

	<p><i>schooljaar 2009-2010</i> Coaching docenten, ontwikkeling voorbeelden en proefafname Economie havo; Natuurkunde havo (zie Activiteitenverslag SLOA 2009)</p> <p><i>schooljaar 2010-2011</i> coaching docenten, ontwikkeling voorbeelden en proefafname Natuurkunde havo; Economie vwo (zie Jaarverslag SLOA 2010)</p> <p><i>2011</i> publicatie CD-roms Economie havo en vwo</p> <p><i>Schooljaar 2011-2012</i> proefafname Natuurkunde havo en vwo, Biologie havo en vwo en Scheikunde havo en vwo</p> <p><i>Najaar 2012</i> publicatie Natuurkunde havo en vwo, Biologie havo en vwo en Scheikunde havo en vwo.</p>
Doorloop	Na 2012 is geen doorloop voorzien.
Evaluatie	Van het verloop van het project zal een verslag worden gemaakt. De conceptopgaven zijn /worden ter beoordeling voorgelegd aan een brede kring van docenten. De resultaten van de proefafnames, zowel kwalitatief als kwantitatief worden in de producten verwerkt.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 107.234</p> <p>Personele kosten: € 86.829</p> <p>Activiteitenkosten: € 20.405</p>

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Slichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Productmanager Schoolexamens Telefoonnummer:
Projectnaam	Pilot schoolexamens nieuwe vakken wiskunde A, B en C
Projectcode	Cit/6.2b-12-10 (vervolg op Cit/6.2b-11-10)
Doel activiteit	Voor wiskunde worden de examenprogramma's grondig herzien door vernieuwingscommissies. Hierdoor verandert de inhoud en de werkwijze bij deze vakken en dient een veranderde toetsing in het kader van het schoolexamen hierbij aan te sluiten. In augustus 2009 zijn de eerste pilotscholen gestart. Het project "Pilot schoolexamens nieuwe vakken wiskunde A,B en C" ontwikkelt in samenwerking met de vernieuwingscommissie CTWO en samen met docenten van de pilotscholen een opzet voor de eigen schoolexamens en daarbij aansluitend voorbeeldopgaven voor schoolexamens nieuwe stijl gebaseerd op de uitgangspunten van de vernieuwde examenprogramma's. Deze vernieuwde schoolexamens dienen als kwalitatieve referentiepunten en als inspiratiebron voor de docenten. Voor Wiskunde D wordt onderzocht of er voorbeeldopgaven en niveauraanduidingen kunnen worden opgesteld.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Samen met CTWO en met de ontwikkelgroepen voor de nieuwe examenprogramma's worden de essenties van de vernieuwing in het schoolexamen besproken. Daarnaast worden de voorbeeldopgaven ontwikkeld samen met pilotscholen voor de nieuwe examenprogramma's. Er komt afstemming over de werkwijze bij de schoolexamens.
Producten en Diensten	Coaching van de docenten van de pilotscholen bij het ontwikkelen van de vernieuwde schoolexamens. Een cd-rom of andere informatiedrager gericht op docenten wiskunde van havo en vwo met <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van voorbeelden voor een vernieuwde opzet van het schoolexamen in het kader van de vernieuwde examenprogramma's • voorbeeldopgaven voor schoolexamens met bijbehorende psychometrische gegevens. De opgaven zullen ter beschikking worden gesteld van de scholen.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden plaats gedurende 2010, 2011, 2012, 2013 en 2014. In 2010 is het project voorbereid, zijn pilotdocenten geworven en

	geïnstrueerd over de kwaliteitsverbetering van schoolexamens en zijn de plannen voor schoolexamens bij de pilotscholen bekeken. schooljaar 2010-2011 coaching docenten bij ontwikkeling/constructie, gebruik en evaluatie schoolexamens schooljaar 2011-2012 coaching docenten bij ontwikkeling/constructie, gebruik en evaluatie schoolexamens, schooljaar 2012-2013 proefafnames op pilotscholen. najaar 2013/voorjaar 2014 publicatie cd-rom havo en vwo.
Doorloop	Doorloop na 2011 is voorzien tot en met 2014 (zie tijdpad hiervoor).
Evaluatie	Van het verloop van het project zal een verslag worden gemaakt. De opgaven worden samen met docenten van scholen ontwikkeld. De conceptopgaven zullen ter beoordeling aan een bredere kring van docenten worden voorgelegd.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 103.080 Personele kosten: € 94.080 Activiteitenkosten: € 9.000

Subsidieverzoek SLOA 2012
Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Productmanaaer Schoolexamens Telefoonnummer:
Projectnaam	Pilot schoolexamens Maatschappijwetenschappen havo en vwo
Projectcode	Cit/6.2b-12-11
Doel activiteit	<p>Voor maatschappijwetenschappen is een vernieuwd examenprogramma ontwikkeld (Vervolgcommissie Maatschappijwetenschappen - commissie Schnabel 2-, sept. 2009) dat qua inhoud en opzet sterk afwijkt van het bestaande programma. Centraal staan sociologische en politicologische kernconcepten die in diverse contexten dienen te worden toegepast. Deze concept-context benadering vereist een andere wijze van toetsing. Niet alleen in het centraal examen maar vooral de toetsen in het kader van het schoolexamen moeten de uitdrukking zijn van de beoogde vernieuwingen. Het accent dient daarbij te liggen op de toetsen die een accent leggen op het analyseren van dwarsverbanden tussen de kernconcepten en de toepassing van de kernconcepten in nieuwe contexten. De domeinen van de vernieuwd examenprogramma's 'Analyse van (onderzoek doen naar) een sociale activiteit' en 'Analyse van (onderzoek doen naar) een politieke activiteit' zijn exclusief bedoeld voor het schoolexamen.</p> <p>In augustus 2011 starten 14 scholen met de pilot maatschappijwetenschappen havo en vwo. Het eerste centraal pilotexamen havo wordt in 2013 afgenomen en in 2014 het pilotexamen vwo. In juli 2011 zijn ten behoeve van de centrale pilotexamens twee werkversies van syllabi voor de pilotscholen verschenen. Deze bevatten eveneens voorbeeldopgaven. Het Cito zal onder verantwoordelijkheid van CvE voor de pilotscholen voorbeeldexamens ontwikkelen.</p> <p>Daarnaast is het ook zeer wenselijk dat voor de schoolexamens voorbeelden van vernieuwde toetsen worden ontwikkeld die recht doen aan de uitgangspunten van de vernieuwde programma's maatschappijwetenschappen. Explicit aandacht zal worden besteed aan de verschillen tussen havo en vwo.</p> <p>Het project "Pilot schoolexamen Maatschappijwetenschappen havo en vwo" zal in samenwerking met de Stuurgroep pilot maatschappijwetenschappen (voorzitter en docenten van de pilotscholen voorbeeldopgaven voor schoolexamens nieuwe stijl ontwikkelen. De vernieuwde schoolexamens zullen dienen als kwalitatieve referentiepunten en als inspiratiebron voor de docenten.</p>
Afstemming van activiteiten	Samen met de Stuurgroep Pilot Maatschappijwetenschappen en

(art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	met de docenten worden de essenties van de vernieuwing in de schoolexamens besproken en vastgelegd. Daarnaast worden de voorbeeldopgaven ontwikkeld samen met de docentengroep. Er komt afstemming over de werkwijze bij de schoolexamens. Er zal ook terugkoppeling en overleg zijn met Citomedewerkers, College voor Examens en leden van de vaksectie die betrokken zijn met de constructie van de vernieuwde pilotexamens.
Producten en Diensten	Coaching van de docenten bij het ontwikkelen van de vernieuwde schoolexamens. Een cd-rom of andere informatiedrager gericht op docenten maatschappijwetenschappen havo en vwo met <ul style="list-style-type: none"> • een beschrijving van voorbeelden voor een vernieuwde opzet van de schoolexamens in het kader van het vernieuwde examenprogramma • voorbeeldopgaven voor schoolexamens De opgaven zullen ter beschikking worden gesteld van de scholen.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden plaats gedurende 2012, 2013, 2014. 2012: Voorbereiding, coaching van docenten, start constructie opgaven en oplevering eerste voorbeeldopgaven havo. 2013: Vervolg constructie opgaven, oplevering voorbeeldopgaven vwo; verwerking resultaten voorbeeldopgaven havo; piloting van de opgaven op de scholen 2014: Verwerking afnameresultaten vwo, Herziening voorbeeldopgaven; voorbereiding publicatie 2014-2015: publicatie voorbeeldopgaven
Doorloop	Doorloop na 2012 is voorzien (zie tijdpad hierboven)
Evaluatie	Van het verloop van het project zal een verslag worden gemaakt. De opgaven worden samen met docenten van scholen ontwikkeld. De conceptopgaven zullen ter beoordeling aan een bredere kring van docenten worden voorgelegd.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 25.000</p> <p>Personele kosten: € 21.168 (18 dagen à € 1176) Activiteitenkosten: € 3.832</p>

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Voorbeeldexamens vmbo aardrijkskunde nieuw programma
Projectcode	Cit/6.2b-12-14
Doel activiteit	In 2011 is het examenprogramma voor aardrijkskunde vmbo BB, KB en GT vernieuwd. In augustus 2013 zullen de scholen starten met onderwijs volgens dit programma. Op dat moment moeten voorbeeldexamens beschikbaar zijn. Deze zullen vanaf 2012 worden ontwikkeld.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De ontwikkeling van de voorbeeldexamens vindt plaats in opdracht en onder toezicht van het CvE. De examens worden vastgesteld door de vaksectie aardrijkskunde van CvE.
Producten en Diensten	Er worden drie voorbeeldexamens ontwikkeld: Een voor de BB-leerweg, een voor de KB-leerweg en een voor de GL en TL leerwegen. De voorbeeldexamens worden ontwikkeld op een manier die vergelijkbaar is met de productie van standaardexamens. Er is <u>niet</u> voorzien in een pilot met scholen om de opgaven of examens uit te proberen op scholen.
Tijdpad	Het werken aan de voorbeeldexamens vindt verspreid over het jaar plaats.
Doorloop	In 2013 zullen de werkzaamheden worden afgerond en zullen de drie voorbeeldexamens aan de scholen worden aangeboden.
Evaluatie	De voorbeeldexamens worden vastgesteld door de vaksectie van het CvE. De voorbeeldexamens zullen na publicatie worden besproken in relevante tijdschriften en bij bijeenkomsten van KNAG.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 221.003 Personele kosten : € 176.735 Activiteitenkosten : € 44.268

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer:
Projectnaam	Centrale examens Fries vmbo/havo/vwo
Projectcode	Cit/6.2b-12-15
Doel activiteit	Tot op heden zijn de centrale examens Fries vmbo/havo/vwo in Friesland geproduceerd buiten de verantwoordelijkheid van CvE. CvE wil de centrale examens Fries op vergelijkbare wijze als de overige centrale examens laten produceren en normeren.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De werkzaamheden vinden plaats in opdracht van CvE. De centrale examens worden vastgesteld door een vaksectie van CvE. De werkzaamheden vinden plaats in samenspraak met de Fryske Akademy.
Producten en Diensten	<p>Productie van de eerste en tweede tijdvakken Fries vmbo/havo/vwo 2013 en deels 2014. De productie van de centrale examens vindt plaats met behulp van constructiegroepsleden die hiervoor een vergoeding ontvangen.</p> <p>De activiteiten bestaan uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vooroverleg over de constructieopdracht van CvE • Verzamelen uitgangsmateriaal • Constructie vragen en correctievoorschriften • Samenstelling examens • Overleg met CvE-vaksectie over vaststelling in diverse fasen • Gereedmaken voor drukken • Drukproefcorrecties en erratumprocedure • Gegevensverzameling bij scholen en normeringsadviezen • Plaatsing op internet van errata en mededelingen over de normering • Evaluatie uitvoeren en publiceren.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het gehele jaar plaats op een wijze die hetzelfde is als de productie van de centrale examens van de overige vakken.
Doorloop	De productie van de centrale examens Fries is voorzien voor de komende jaren.

Evaluatie	Jaarlijks vindt na afloop van de examencampagne in samenspraak met het CvE een evaluatie van alle afgenummerde examens plaats. Dit kan leiden tot een aanpassing van de constructieopdracht voor de komende examenconstructie. In september publiceert Cito jaarlijks het examenverslag. Hierin wordt een psychometrische analyse gegeven van de afgenummerde examens. Ook wordt aandacht besteed aan inhoudelijke vernieuwingen. Het examenverslag wordt aan een groot aantal actoren toegezonden. Scholen voor voortgezet onderwijs kunnen het examenverslag downloaden van internet (www.cito.nl).
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 338.167 Personele kosten: € 237.189 Activiteitenkosten: € 100.978

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Beroepsgericht schrijven Nederlands bij vmbo
Projectcode	Cit/6.2b-12-26 (vervolg op Cit/6-2b-11-26)
Doel activiteit	<p>In het kader van het verbeteren van de taal- en rekenvaardigheid van de leerlingen worden centrale examens vmbo ontwikkeld in overeenstemming met de wettelijke niveau eisen. In dit project wordt beoogd het onderdeel schrijfvaardigheid een zelfstandige plaats te geven in de centrale examinering. Dat wordt gedaan door specifieke schrijfopdrachten BB en KB te ontwikkelen en uit te testen bij leerlingen van pilotscholen. Daarnaast worden schrijfopdrachten ontwikkeld voor de examens GL en TL.</p> <p>De schrijfopdrachten gaan deel gaan uitmaken van het centraal examen Nederlands en zullen door docenten Nederlands worden nagekeken.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De ontwikkeling van de schrijfopdrachten en correctievoorschriften vindt plaats in opdracht en onder toezicht van het CvE.
Producten en Diensten	<p>De volgende producten en activiteiten maken deel uit van het project:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Een format voor schrijfopdrachten Nederlands voor BB, KB, GL en TL ontwikkelen • Een format voor het correctievoorschrift bij de schrijfopdrachten ontwikkelen • Schrijfopdrachten ten behoeve van de pilots construeren • Uitvoeren van pilots in het examenjaar 2011-2012 en 2012-2013 waarbij de schrijfopdrachten door leerlingen worden gemaakt en docenten Nederlands deze beoordelen aan de hand van het correctievoorschrift • Een onderzoek starten naar de betrouwbaarheid van de beoordeling van de docenten Nederlands
Tijdpad	Het werken aan de schrijfopdrachten en het uitvoeren van de pilots vinden verspreid over het jaar plaats.
Doorloop	In 2012 worden schrijfopdrachten BB, KB en GL/TL bij pilotscholen afgenoem en beoordeeld. In 2012 worden meer vakken en scholen in de pilots opgenomen dan in 2011. Er is een doorloop van de pilots en de productie in het jaar 2013 te verwachten. De ontwikkeling van de schrijfopdrachten en voorbeelden samen met pilots op scholen heeft een meerjarig tijdpad. De ontwikkeling is er op gericht de schrijfopdrachten in de komende jaren te laten doorgroeien tot een vast onderdeel van het centraal examen.

Evaluatie	De schrijfopdrachten en correctievoorschriften worden beoordeeld en vastgesteld door een speciale vaksectie van het CvE. Enkele schrijfopdrachten en de correctie worden uitgetest op scholen om het model te evalueren. De pilotscholen worden over hun ervaringen geënquéteerd. Van het project en de pilots zal een verslag worden gemaakt.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 169.550</p> <p>Personele kosten : € 111.720 (95 dagen owk a €1.176)</p> <p>Activiteitenkosten : € 57.830</p>

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Proorammanager Centrale examens Telefoonnummer :
Projectnaam	Herinrichting Nederlands c.q. gedocumenteerd schrijven havo-vwo
Projectcode	Cit/6.2b-12-28
Doel activiteit	<p>Het CvE heeft in overleg met de VLLT het initiatief genomen om te onderzoeken of het mogelijk en wenselijk is bij het centraal examen Nederlands havo en vwo schrijfvaardigheid ('gedocumenteerd schrijven') te toetsen in een eigen zitting naast een zitting voor het toetsen van leesvaardigheid. Dit doet recht aan de breedte van het examenprogramma, waaraan sinds kort op de meeste scholen ook weer literatuur binnen het vak Nederlands is toegevoegd. Door een eigen zitting schrijfvaardigheid kan ook meer aandacht worden besteed aan de beoordeling van de schrijfvaardigheid en productieve vaardigheden. Aandacht voor de beheersing van beide staat in de belangstelling o.a. bij het vervolgonderwijs.</p> <p>De CvE heeft een projectplan opgesteld "Naar een ander examen Nederlands". De werkzaamheden van Cito vallen binnen dit plan. Als deel van het project wordt gezocht naar een betrouwbare methode voor de beoordeling van de schrijfvaardigheid.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	De werkzaamheden vinden plaats onder leiding van de CvE. De voortgang en de resultaten worden met OCW besproken.
Producten en Diensten	Ontwikkelen pilotexamens schrijfvaardigheid Nederlands voor havo <u>en</u> vwo eerste, tweede en derde tijdvak. De toetsdeskundige neemt deel aan de gesprekken met het scholenveld en de betrokken organisaties.
Tijdpad	In 2010 is een verbeterd correctiemodel ontwikkeld bij de schrijfvaardigheidsopdrachten en is een proef uitgevoerd met het ontwikkelen en opstellen van een schaal met voorbeelduitwerkingen, met bijbehorende kwaliteitsbeschrijvingen. In 2011 is deze schaal uitgeprobeerd en zijn de effecten op betrouwbaarheid en beoordelaarsovereenstemming onderzocht. Op basis hiervan wordt de pilot in 2012 en 2013 voortgezet met meer examenaftakes.
Doorloop	Er is doorloop van het project voorzien in 2013 en volgende jaren.
Evaluatie	De pilotexamens en correctievoorschriften (schaalbeoordeling met behulp van voorbeelduitwerkingen) die worden ontwikkeld, worden uitgetest en geëvalueerd. Verder vindt een evaluatie plaats van het beoordelen van de examens in overleg met CvE. Ten behoeve van het project is een begeleidingscommissie bestaande uit deskundigen van het onderwijsveld Nederlands in het leven geroepen.
Gevraagde subsidie 2012	De aanvraag heeft betrekking op de werkzaamheden van het project in 2012 Totaal : € 222.029

	Personele kosten : € 154.609
	Activiteitenkosten : € 67.420

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer:
Projectnaam	Operationeel houden ExamenTester
Projectcode	Cit/6.2b-12-40
Doel activiteit	Voor de digitale centrale examens vmbo/havo/vwo wordt ExamenTester gebruikt. Door het CvE is na een aanbesteding gestart met de ontwikkeling een nieuwe generatie software voor het afnemen van examens. Het is niet te verwachten dat deze nieuwe software op korte termijn het gebruik van ExamenTester zal kunnen vervangen. Daarom zal Cito werkzaamheden moeten verrichten voor het onderhoud en het draaiend houden van de software behorend bij ExamenTester.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De werkzaamheden vinden plaats in overleg met en in opdracht van het CvE.
Producten en Diensten	Het gedurende het jaar 2012 operationeel houden van het programma ExamenTester door het onderhoud aan de Global Server, de databank met de synchronisatiedata en de dataretourdata, Cito Portal voor de aanmelding van de scholen op de databanken.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden gedurende het hele jaar plaats.
Doorloop	Het is te verwachten dat de werkzaamheden ook in 2013 door zullen lopen.
Evaluatie	Het verloop van de digitale centrale examens en dus ook de werking van ExamenTester worden geëvalueerd door CvE.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 190.000 Personele kosten: € 150.000 Activiteitenkosten: € 40.000

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling							
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer :							
Projectnaam	Aanvulling op budgettair kader hoofdlijnenbrief CITO-WVO							
Projectcode	Cit/6.2b-12-54							
Doel activiteit	<p>CvE maakt afspraken met Cito over de productie van de centrale examens. Bij de constructie van de centrale examens voor vwo-havo en vmbo worden kosten gemaakt die niet zijn gedekt in het financieel kader van de mantel WVO in de hoofdlijnenbrief 2011-2012. Middels deze aanvraag voor subsidieverlening worden deze kosten gedekt.</p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>hoofdlijnenbrief 2012</td> <td>€ 17.007.518</td> </tr> <tr> <td>Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06</td> <td>€ 17.431.084</td> </tr> <tr> <td>verschil budgettair kader</td> <td>€ 423.566-</td> </tr> </table> <p>In analogie met voorgaande jaren zal het bedrag van €423.566 in mindering worden gebracht op het aan te vragen bedrag van Cit/w-12-03. Zie ook aanvragen reguliere subsidie.</p>		hoofdlijnenbrief 2012	€ 17.007.518	Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06	€ 17.431.084	verschil budgettair kader	€ 423.566-
hoofdlijnenbrief 2012	€ 17.007.518							
Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06	€ 17.431.084							
verschil budgettair kader	€ 423.566-							
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De activiteiten en de afstemming zijn beschreven in de aanvragen Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06							
Producten en Diensten	De producten en diensten zijn beschreven in de aanvragen Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06.							
Tijdpad	Het tijdpad beslaat geheel 2012 (Zie Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06).							
Doorloop	De examenproductie is cyclisch en zal ook na 2012 worden voortgezet (Zie Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06).							
Evaluatie	Voor deze aanvraag niet relevant (Zie Cit/w-12-01 t/m Cit/w-12-06).							
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 423.566							
	Activiteitenkosten : € 423.566							

SUBSIDIEVERZOEK SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Manaer CE Telefoonnummer:
Projectnaam	Activiteiten in verband met normering
Projectcode	Cit/6.2b-12-61
Doel activiteit	<p>In 2009 heeft een audit van de normeringsprocedure van de examens plaatsgevonden (Hoitink & Sijtsma 2009). Hierin werd aanbevolen om:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De methode van normering inzichtelijker te beschrijven; ▪ De methodiek van equivalering (middels posttest of pretest nader te onderzoeken en op onderdelen te verbeteren of door alternatieven te vervangen); ▪ De gegevensverzameling uit te breiden tot meer examens <p>In het verlengde van de aanbevelingen zullen methodieken ontwikkeld worden waarbij verschillende informatiebronnen gecombineerd kunnen worden bij de ondersteuning van normeringsbeslissingen.</p> <p>Het doel van de voorgestelde activiteiten is de normering van examens transparanter, verantwoorder en zo mogelijk efficiënter te maken.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De conclusies van de audit zijn met CvE besproken en hebben geresulteerd in een plan van aanpak voor 2012 en volgende jaren.
Producten en Diensten	<p>1) Ten behoeve van de documentatie is een 2011 een toegankelijk document op internet gepubliceerd met een beschrijving van een deel van de gehanteerde procedures rondom de normering. Gegeven de complexiteit en de te onderscheiden niveaus van detaillering behoeft de publicatie een aanvulling op diepgang en meer aspecten van de normering. (Deze activiteit vloeit wel explicet voort uit de audit maar komt financieel niet ten laste van dit project).</p> <p>2) De robuustheid van gehanteerde normeringstechnieken zal verder onderzocht worden. De vraag is wat het effect is van de structuur van de data, waarbij leerlingen genest zijn binnen scholen. In combinatie met een multidimensionale inhoud van het examen kan dit een differentieel effect hebben op de geadviseerde N-term en de nauwkeurigheid van de normeringsprocedure.</p> <p>3) Op basis van de onderzoeksresultaten naar andere werkwijzen zoals in 2011 verzameld bij de vakken Engels GT en biologie BB zal een verbeterde normeringsprocedure worden uitgewerkt en uitgeprobeerd bij andere vakken en niveaus, daarbij zal maximaal worden ingezet op het integreren van de populatiemeting in de examenafname. Tegelijkertijd zal ook een literatuurstudie en een secondaire analyse van data van bestaande vergelijkbare procedures worden uitgevoerd.</p> <p>4) In 2012 zal het onderzoek naar het samenvoegen van informatie ter ondersteuning van normeringsbeslissingen worden vervolgd.</p>
Tijdpad	De werkzaamheden worden gedurende geheel 2012 uitgevoerd met een doorloop naar volgende jaren.
	Een belangrijk deel van de activiteiten dat in 2012 zal worden afgerond

Doorloop	zal een doorloop hebben in 2013 en later. Daarnaast zal een deel van het onderzoeks- en ontwikkelingswerk in 2013 gecontinueerd worden. De activiteit genoemd onder 4 zal een looptijd van enkele jaren kennen en zal na uitvoering tot vervolgvoorstellen leiden. De nu gevraagde subsidie heeft betrekking op activiteiten welke in 2012 uitgevoerd worden.
Evaluatie	De voortgang van de werkzaamheden en de opbrengsten worden tijdens het normeringsoverleg met de CvE-sectormanagers besproken.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 150.000 Personele kosten : € 129.360 Activiteitenkosten : € 20.640 (110 dagen à € 1.176)

Subsidieverzoek SLOA 2012
Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Programmamanager Centrale examens Telefoonnummer:
Projectnaam	Normering centrale examens tweede en derde tijdvak
Projectcode	Cit/6.2b-12-75
Doel activiteit	Bij de pilot meerdere examenmomenten zijn nieuwe op kwalitatieve oordelen gebaseerde normeringstechnieken ontwikkeld ten behoeve van de normering van examens waarbij er geen of te weinig afnamedata beschikbaar zijn voor toepassing van technieken die gebaseerd zijn op feitelijke afnamegegevens. Deze technieken zijn vooral van belang voor een goede normering van de tweede en derde tijdvakken. Door het beëindigen van de pilot meerdere examenmomenten zou ook het gebruik van de nieuwe normeringstechnieken beëindigd worden waardoor de kwaliteit van de normering van 2e en 3e tijdvakken achteruitgaat. Om dit te voorkomen dienen we deze aanvraag in om de aanvullende normeringsactiviteiten uit te blijven voeren.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De werkzaamheden vinden plaats in overleg met en in opdracht van het CvE.
Producten en Diensten	Aanvullende normeringsactiviteiten als standaardsetting, resultaatvergelijking tussen tijdvakken en dergelijke toepassen op de normering van examens het tweede en derde tijdvak. CvE voorzien van de resultaten van deze normeringsactiviteiten tijdens de normeringsvergadering.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden vooral in de eerste helft van jaar plaats.
Doorloop	Het is te verwachten dat de werkzaamheden ook in 2013 door zullen lopen en een structureel karakter zullen krijgen.
Evaluatie	Het verloop van de normering wordt in het kader van het normeringsoverleg met het CvE geëvalueerd.
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 113.862 Personele kosten: € 80.262 Activiteitenkosten: € 33.600

--	--

Overzicht SLOA subsidieaanvragen 2012 Cito additioneel

Jaar van toeënning: 2012
Instelling: CITO

Projectcode	Projectnaam	Terrain	P-component	A-component	Total	Opmerkingen
C106-2b-12-02	Ondersteuning scholen bij de implementatie digitale centrale examens	VO	€ 181.104	€ 219.896	€ 401.000	
C106-2b-12-03	Extra productie papieren examens BB AV	VO	€ 325.662	€ 126.839	€ 452.401	
C106-2b-12-04	Productie digitale examens algemene vakken vwo/vwo KB 2012-2013-2014	VO	€ 1.202.904	€ 249.664	€ 1.452.568	
C106-2b-12-05	Pilot gescheiden examen CMV (de Reep)	VO	€ 271.435	€ 94.096	€ 365.531	
C106-2b-12-07	Experimentele pilot examens vennieuwde vakken havo/vwo pilot	VO	€ 1.254.915	€ 548.990	€ 1.803.905	
C106-2b-12-09	Ontwikkeling SE nieuwe examenprogramma's havo en vwo (economie, natuurkunde, scheikunde en biologie)	VO	€ 88.829	€ 20.405	€ 107.234	
C106-2b-12-10	Pilot schoolexamens nieuwe vakken wiskunde A, B en C	VO	€ 94.080	€ 9.000	€ 103.080	
C106-2b-12-11	Pilot schoolexamens maatschappijwetenschappen havo en vwo	VO	€ 21.168	€ 3.832	€ 25.000	
C106-2b-12-14	Voorbereidexamens vwo/aardrijkskunde nieuw programma	VO	€ 176.735	€ 44.268	€ 221.003	
C106-2b-12-15	Centrale examens Fries vwo/havo/vwo	VO	€ 237.189	€ 100.978	€ 338.167	
C106-2b-12-26	Beroepsgerichte schrijven Nederlands bij Csope	VO	€ 111.720	€ 57.830	€ 169.550	
C106-2b-12-23	Hennriching Nederlands cq. gedocumenteerd schrijven havo/vwo	VO	€ 154.609	€ 67.420	€ 222.029	
C106-2b-12-40	Operatiesnelheid houden Examenleider	VO	€ 150.000	€ 40.000	€ 190.000	
C106-2b-12-54	Anvulling op budgettaak kader hoofdlijneninformatie Cito/vwo	VO	€ 423.546	€ 423.546		
C106-2b-12-61	Activiteiten in verband met normering	VO	€ 129.380	€ 20.640	€ 150.000	
C106-2b-12-75	Normering centrale examens 2e en 3e tijdvak	VO	€ 33.600	€ 80.262	€ 113.862	
Totaal:						
					€ 6.638.826	

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

14

edoc 439262

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
5 september 2012	2012.19/AW/JW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. 'Pilot schoolexamen aardrijkskunde vmbo' (Cit/6.2b-12-08).

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Cc

Bijl.:
Aanvraag Cit/6.2b-12-08

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling / KvK 09103470

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Manager Schoolexamens Telefoonnummer:
Projectnaam	Pilot schoolexamen aardrijkskunde vmbo
Projectcode	Cit/6.2b-12-08
Doel activiteit	Voor aardrijkskunde vmbo zijn de examenprogramma's grondig herzien door een programmacommissie. Hierdoor verandert voor de docenten aardrijkskunde de inhoud en de werkwijze. In augustus 2013 starten de scholen met het opleiden volgens het nieuwe programma. De schoolexamens ondergaan ook grote veranderingen.. Het is te verwachten dat veel docenten behoefte hebben aan hulp bij het ontwikkelen van schoolexamens bij de nieuwe onderwerpen zoals ook het KNAG heeft laten weten. Het project "Pilot schoolexamen aardrijkskunde vmbo" ontwikkelt samen met docenten een nieuwe opzet voor het schoolexamen en daarbij aansluitend voorbeeldopgaven voor een schoolexamen gebaseerd op de uitgangspunten van het nieuwe examenprogramma en de handreiking voor het schoolexamen van de SLO. Het gepubliceerde vernieuwde schoolexamen zal dienen als kwalitatief referentiepunt en als inspiratiebron voor docenten aardrijkskunde. Een schoolexamen voor BB, een voor KB en een voor GL TL
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Op basis van de Handreiking aardrijkskunde vmbo van de SLO en samen met de docenten in overleg met KNAG worden de essenties van de vernieuwing in het schoolexamen besproken en vastgelegd. Daarnaast worden de voorbeeldopgaven ontwikkeld samen met de docentengroep.
Producten en Diensten	<p>Op het eind van het project zullen de volgende producten zijn gerealiseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> • coaching van docenten om schoolexamens te kunnen ontwikkelen passend bij het vernieuwde schoolexamen; • een beschrijving van een vernieuwde opzet van het schoolexamen in het kader van het vernieuwde examenprogramma; • voorbeeldopgaven voor schoolexamens; • een cd-rom of andere informatiedrager gericht op docenten aardrijkskunde vmbo met daarop de beschrijving en de voorbeeldopgaven <p>De opgaven zullen ter beschikking worden gesteld van de scholen.</p>

	In 2012 zal de nadruk liggen op het opstarten van de werkzaamheden door een groep te formeren met docenten die de schoolexamens gaan ontwikkelen en gebruiken. De docenten worden hierbij opgeleid om de eisen van het nieuwe programma te doorgroonden en te vertalen in schoolexamenopgaven. In 2012 zal een start worden gemaakt met de feitelijke productie van opgaven.
Tijdpad	De werkzaamheden vinden plaats gedurende 2012, 2013 en 2014. 2012: Voorbereiding met docenten rekruteren, coaching van docenten, start constructie opgaven 2013: constructie opgaven, uittesten van de opgaven op scholen 2014: Verwerking afnameresultaten, bijstellen opgaven en (voorbereiding) publicatie.
Doorloop	Doorloop na 2012 is voorzien voor de jaren 2013 en 2014 (zie tijdpad hierboven)
Evaluatie	Van het verloop van het project zal een verslag worden gemaakt. De opgaven worden samen met docenten van scholen ontwikkeld. De conceptopgaven zullen in samenwerking met KNAG ter beoordeling aan een bredere kring van docenten worden voorgelegd.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 33.516</p> <p>Personele kosten: € 28.224 Activiteitenkosten: € 5.292</p> <p>(24 dagen à 1176)</p>

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

15
edoc 354415

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
13 december 2011	2011.64/JWI/AW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. 'Voorstudie Diagnostische Tussentijdse Toetsen' (Cit/6.2b-12-78).

Deze aanvraag is gisteren al digitaal verstuurd aan en van uw ministerie.

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Cc

Bijlage
Aanvraag Cit/6.2b-12-78

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	<p>Naam : Functie : Sectormanager Centrale Examens havo-vwo/ Coördinator Doorlopende Leerlijnen Telefoonnummer:</p>
Projectnaam	Voorstudie Diagnostische Tussentijdse Toetsen
Projectcode	Cit/6.2b-12-78 (vervolg op Cit/6.2b-11-78)
Doel activiteit	<p>Het uitvoeren van een voorstudie ten behoeve van de constructie van Diagnostische Tussentijdse Toetsen (DTT). Het project is een uitvloeisel van het 'Actieplan beter presteren' voor het voortgezet onderwijs. Dit actieplan voorziet in verplichte toetsen voor de vakken Nederlands, Engels én wiskunde/rekenen aan het einde van de onderbouw in vmbo (leerjaar 2) en havp/vwo (leerjaar 3). Er komen afzonderlijke toetsen voor vmbo-bbl, vmbo-kb, vmbo-gt, havo en vwo. De eerste daadwerkelijke afname van de DTT is – onder voorbehoud van parlementaire goedkeuring – voorzien in het schooljaar 2014 – 2015.</p> <p>Het project Voorstudie DTT omvat de uitwerking van het concept 'diagnostische toets', het beproeven van dit concept op zijn haalbaarheid en het geven van adviezen ten behoeve van een meer definitieve besluitvorming over de opzet en uitvoering van de DTT en over de vervolgplanning.</p> <p>De voorstudie vindt plaats in de periode januari - juli 2012.</p> <p>Voor een uitgebreide beschrijving van de opzet van de Voorstudie zij verwezen naar het 'Plan van aanpak Tussentijdse Toetsen einde onderbouw voortgezet Onderwijs' (Cito, september 2011).</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De werkzaamheden worden afgestemd met het College voor Examens (CvE) en de Stichting voor Leerplanontwikkeling (SLO).
Producten en Diensten	<ul style="list-style-type: none"> - Uitwerking concept 'diagnostische toets'. - Verkenning opzet remediering: aanreiken van oplossingsrichtingen voor verbetering bij lage scores dan wel verrichting van de stof voor excellente leerlingen. - Exemplarische ontwikkeling van diagnostische toetsen voor elk vak voor één niveau (vmbt-gt). Het uitproberen van deze toetsen in een pilot bij enkele scholen. - Het bespreken van de uitkomsten van de pilots via veldraadplegingen van grotere groepen van docenten. - Uitwerking van de gegevensverzameling en rapportage bij de definitieve DTT. - Verkenning meest geschikte tijdspip van afname van definitieve DTT. - Uitwerking geheimhouding en 'verversing' van de definitieve

	<p>DTT.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het opstellen van een advies over de opzet en organisatie van de DTT alsook over de vervolgplanning: te verrichten activiteiten tot aan de eerste afname van de toetsen in schooljaar 2014 -2015. - Participatie aan bijeenkomsten 'Kernteam' DTT' (overleg orgaan van OCW, SLO, CvE en Cito).
Tijdpad	De voorstudie loopt t.e.m. juli 2011 en mondt uit in een advies voor het vervolg.
Doorloop	Mede op basis van het genoemde Cito advies zal CvE voorstellen doen voor het vervolg aan het Ministerie van OCW. Een snelle start met de daadwerkelijke toetsconstructie door Cito na de zomervakantie is gewenst teneinde de eerste afname van DTT in schooljaar 2014 – 2015 te kunnen realiseren.
Evaluatie	Tijdens de voorstudie is een evaluatie van de exemplarische DTT voorzien bij pilots van scholen en via een veldraadpleging van docenten.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 379.038</p> <p>Personele kosten: € 365.038 Activiteitenkosten: € 14.000</p>

edoc 387178

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

16

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
6 maart 2012	2012.02/JW/AW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. 'Datacleaning Pilot Leerwinst/Toegevoegde waarde PO' (Cit/6.2b-12-81).

Deze aanvraag is vrijdag 2 maart jl. al digitaal verstuurd aan en van uw ministerie.

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Cc

Bijlage

Aanvraag Cit/6.2b-12-81

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Marktgroep Manager Research Telefoonnummer:
Projectnaam	Datacleaning Pilot Leerwinst/Toegevoegde waarde Primair Onderwijs
Projectcode	Cit/6.2b-12-81 (vervolg op 11-79)
Doel activiteit	Het verkrijgen van een opgeschoond databestand (toets- en achtergrondgegevens op leerling- en schoolniveau) voor een aantal onderzoekspartijen (GION, Universiteit Twente, Stichting Cito) t.b.v. de ontwikkeling van een maat voor Leerwinst (UT, Stichting Cito) dan wel Toegevoegde waarde (GION).
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Afstemming vindt plaats met CED-groep (contacten met de pilotscholen), GION en Universiteit Twente. Verder zijn OCW en Inspectie van het Onderwijs bij de projectgroep betrokken.
Producten en Diensten	Een op basis van historische gegevens opgeschoond data-bestand waarin zowel toets- als achtergrondgegevens van leerlingen zijn verwerkt. De toetsgegevens zijn afkomstig uit het Computerprogramma LOVS, ParnasSys, ESIS, Dot.com en LARS. De achtergrondgegevens zullen zowel uit DOD als uit een door de scholen in te vullen Excel komen. Daarna komen er vier rondes waarin data worden toegevoegd. Omdat het een ontwikkelproject betreft zijn de nu afgesproken werkzaamheden opgenomen. Indien in de toekomst blijkt dat deze werkzaamheden moeten worden uitgebreid zal een aanvullende aanvraag worden ingediend.
Tijdpad	Week 11 tot en met 17 van 2012: ontwikkelwerk, testen, eerste data-cleaning medio meting schooljaar 2011-2012. Daarna worden op de volgende data geïmporteerd: <ul style="list-style-type: none"> o Eind meting 2012, periode april – juni o Seizoensgebonden meting, na de zomervakantie 2012 (alleen voor de scholen die mee doen aan het seizoensgebonden model). Dit is een extra meting voor speciale toetsen, waar mogelijk gevallen zitten aan de import kant, die ingeschatt moet worden. o Midden meting 2013, periode maart - april

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Eindmeting 2013, periode april – juni
Doorloop	De werkzaamheden van dit project vinden plaats in 2012-2013. Het is niet te verwachten dat dit project in volgende jaren zal doorlopen.
Evaluatie	De opbouw van het databestand wordt besproken met de projectgroep Pilot Leerwinst/Toegevoegde waarde.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 63.917,96</p> <p>Personele kosten: € 60.048,00 Activiteitenkosten: € 3.869,96</p>
Gevraagde subsidie 2013	<p>Totaal : € 4.520,00</p> <p>Personele kosten: € 4.440,00 Activiteitenkosten: € 80,00</p>
Totaal gevraagde subsidie 2012 + 2013	Totaal: € 63.917,97 + € 4.520 = € 68.437,97

Ministerie van OCW	
E-doc Nr.	466506
Datum Reg.	4-12-2012
Directie	VO

Ministerie van OCW
 Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
 T.a.v.
 Postbus 16375
 2500 BJ DEN HAAG

17

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
3 december 2012	2012.36/AW/JW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. 'Versnelde Beoordeling Spreken Peiling Engels 2012' (Cit/6.2b-12-84).

Deze aanvraag is nauw overleg met ..... van uw ministerie tot stand gekomen.

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
 Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
 Portefeuille Onderwijs
 Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Bijl.: Aanvraag Cit/6.2b-12-84

Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling / KvK 09103470

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Marktgroepmanager Research Telefoonnummer:
Projectnaam	Versnelde Beoordeling Spreken Peiling Engels 2012
Projectcode	Cit6.2b-12-84
Doel activiteit	<p>In 2012 is in mei/juni een peilingsonderzoek Engels in groep 8 van de basisschool uitgevoerd. Vanwege de beleidsrelevantie van de uitkomsten van deze peiling is de verwerking van deze gegevens versneld uitgevoerd en is de analyse en rapportage al onmiddellijk na de zomervakantie gestart. Voor de meeste onderdelen heeft dat al geleid tot een voorlopige rapportage, te weten voor de onderwijsaanbodpeiling bij de leraren en de directie en voor de toetsen en taken bij leerlingen voor de onderdelen lezen, luisteren, woordenschat en schrijven. Omdat daarmee de begrote uren voor dit onderdeel van PPON waren opgebruikt en er geen capaciteit meer was vanuit de afdeling psychometrie is besloten de verdere analyse en rapportage van de spreektaken op te pakken in 2013. De definitieve rapportage is voorzien voor april 2013, helpt een doorlooptijd betekent die voor PPON al als uiterst kort mag worden betiteld. De getoonde voortvarendheid was alleen mogelijk door meer dan reguliere inzet te plegen bij deze peiling van met name psychometrische ondersteuning.</p> <p>Op verzoek van OCW is de mogelijkheid verkend om de beoordeling van de spreekprestaties Engels van de leerlingen eind 2012 op te starten, opdat de analyse en rapportage meteen in het begin van 2013 kan worden gedaan en mee kan worden genomen in de overwegingen bij de verdere beleidsvorming rond het vak Engels in het primair onderwijs. Daarvoor moet in de derde week van 2013 ook al over de uitkomsten van het domein Spreken van de peiling Engels kunnen worden beschikt.</p> <p>Er is een plan gemaakt en een verkenning gedaan naar de mogelijkheid op korte termijn toch beoordelaars te werven en aan de slag te laten gaan met de leerlingresponsen op de spreektaken. In november gaan 6 beoordelaars aan de slag met 3 spreektaken van circa 350 leerlingen. In december zal de beoordeling en invoering zijn afgerond.</p> <p>Omdat in de reguliere begroting van PPON het deel voor de peiling Engels al is uitgeput en er geen rek zit in de overige werkzaamheden is de enige mogelijkheid voor Cito om dit in de werkzaamheden van PPON voor dit jaar nog mee te nemen een additionele subsidie.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Deze activiteit is afgestemd met OCW en sluit aan op de reguliere peiling in het project PPON (Cit/Exp-12-01).

Producten en Diensten	De activiteit zal een set van beoordeelde spreekprestaties opleveren, verzameld in een databestand, dat klaar staat voor verdere analyse in januari 2013.
Tijdpad	De activiteiten lopen van week 46 tot en met uiterlijk week 52 in 2012.
Doorloop	Er is doorloop naar reguliere activiteiten van het project PPON in 2013.
Evaluatie	De uitkomsten worden met OCW besproken en opgenomen in de Balans Engels in het basisonderwijs voorzien voor 2013.
Gevraagde subsidie 2012	<p>Totaal : € 18.660</p> <p>Personele kosten: € 12.054</p> <p>Activiteitenkosten: € 6.606</p>

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.:
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

18

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
7 oktober 2011	2011.44/JW/AW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte '

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. Aanvullende activiteiten normhandhaving 2012' (Cit/6.2b-12-20).

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Bijlage
Aanvraag Cit/6.2b-12-20

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling	
Contactpersoon	Naam : ... Functie : Sectormanager Centrale examens Telefoonnummer: : (5) 4	
Projectnaam	Aanvullende activiteiten normhandhaving 2012	
Projectcode	Cit6.2b-12-20	
Doel activiteit	<p>Het verzamelen van gegevens opdat voor een representatieve groep van vakken populatie-onafhankelijk genormeerd kan worden.</p> <p>Toelichting:</p> <p>Het handhaven van de prestatie-eisen na invoering van de nieuwe uitslagregeling vereist dat er populatie-onafhankelijk genormeerd kan worden door CvE. Bij de vakken met een pre- of posttest is dat mogelijk, maar voor het merendeel van de vakken wordt geen pre- of posttest uitgevoerd.</p> <p>De 'aanvullende activiteiten voor normhandhaving' in dit project verzamelen voor zes vakken (waaronder Nederlands, Engels en wiskunde) gegevens voor vwo, havo en vmbo-BB, -KB en GT.</p> <p>Op basis daarvan kan per betrokken examen een populatie-onafhankelijk normeringsadvies worden uitgebracht aan CvE en kan een uitspraak over de examenpopulatie als geheel worden gedaan.</p>	
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder e, WSLOA)	De werkzaamheden vinden plaats in afstemming met CvE.	
Producten en Diensten	Uitvoering van 19 standardsettings voor de examens 1e tijdvak en twee posttests.	
Tijdpad	De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd voorafgaand aan de normeringsvergadering van de eerste tijdvakexamens 2012.	
Doorloop	Doorloop in 2013 wordt verwacht met het oog op de invoering van de aanpassing van de uitslagregels.	
Evaluatie	De normeringsadviezen worden beoordeeld door het CvE.	
Gevraagde subsidie 2012	Totaal : € 77.879	Personele kosten: € 45.129 Activiteitenkosten: € 32.750

--	--

edoc 340465

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

19

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
20 oktober 2011	2011.49/JW/AW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie),
de subsidieaanvraag betr. 'Rekentoets VO' (Cit/6.2b-12-71).

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Cc

Bijlage
Aanvraag Cit/6.2b-12-71

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Clustermanaoer Centrale examens Functie : Centrale examens Telefoonnummer:
Projectnaam	Rekentoets VO
Projectcode	Cit/6.2b-12-71 (vervolg op Cit/6.2b-11-71)
Doel activiteit	<p>In 2010 zijn in de Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen rekeneisen voor het primair en voortgezet onderwijs vastgelegd. In de Wet is de invoering van een rekentoets voor het voortgezet onderwijs geregeld. Deze rekentoets is een zelfstandig onderdeel van de examens van het voortgezet onderwijs. Vanaf het schooljaar 2013-2014 zal iedere kandidaat in het voortgezet onderwijs een rekentoets moeten afleggen. In de Wet op het voortgezet onderwijs worden de organisatie en de afname van de rekentoets geregeld. Het College voor Examens (CvE) is verantwoordelijk voor de uitvoering. In de Hoofdlijnenbrief is aangegeven dat Cito belast zal worden met de constructie van de rekentoetsen. Voor de algemene verplichting van een rekentoets zal met behulp van een pilot de optimale inhoud, moeilijkheidsgraad en organisatie op de scholen worden onderzocht.</p> <p>In dit project pilot 2012 centrale rekentoets voortgezet onderwijs zullen de werkzaamheden van Cito als deel van de totale organisatie van de rekentoets worden uitgevoerd.</p>
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	De activiteiten staan onder regie van CvE. Er is regelmatig gemeenschappelijk overleg over de rekentoetsen voor mbo en vo. Bij het afstemmingsoverleg zijn ook SLO en OCW betrokken. Door de samenstelling van de vaststellingscommissies voor de rekentoets is een brede vertegenwoordiging van het onderwijsveld gezocht.
Producten en Diensten	<p>In maart 2012 zal een pilot worden gehouden bij vmbo BB, KB, GL en TL, havo en vwo scholen voor de rekentoetsen van niveau 2F cq 3F. De afname periode is twee weken in maart en er zullen tien varianten van de toetsen voor de beide niveaus 2F en 3F beschikbaar zijn. De scholen kunnen besluiten wel of niet aan deze toetsen deel te nemen. Ten behoeve van deze pilot in 2012 voert Cito de volgende werkzaamheden uit:</p> <ul style="list-style-type: none"> • organisatie van de inschrijving voor de pilot; • deelname aan de rekentoetswijzercommissies 2F en 3F • beschikbaar stellen van het programma ExamenTester en bijbehorende packages van de toetsen voor de scholen; • middels een helpdesk en informatiebijeenkomsten de

	<p>scholen ondersteunen bij de installatie en de afname van de toetsen;</p> <ul style="list-style-type: none"> • ten behoeve van de afname op de scholen een handleiding voor de pilot ontwikkelen samen met CvE; • constructie van in totaal 20 varianten van de rekentoetsen 2F en 3F met behulp van constructiegroepsleden; • digitale packages maken van de toetsen en deze controleren voor zij aan de scholen worden verstrekt; • CvE ondersteunen bij het vaststellen van de toetsen; • ten behoeve van de afstemming met de betrokkenen en het ontwikkelen van een optimale afname praktijk en inhoud, is meer dan een gemiddelde inzet van medewerkers en managers voor overleg noodzakelijk. <p>Ten behoeve van een goede normering zal een standardsetting worden uitgevoerd. Tevens zal gezocht worden naar de wijze waarop de referentiesets in de pilot rekentoets VO een plaats kunnen krijgen.</p> <p>In 2012 zal begonnen worden met de constructie ten behoeve van de pilot 2013. Deze aanvraag is gebaseerd op de gelden en uren zoals die voortvloeien uit het MOPP.</p>
Tijdpad	<p>De werkzaamheden voor de pilot 2012 zijn gestart in april 2011. De afname zal plaats vinden in maart en de evaluatie zal worden afgerond in augustus 2012.</p> <p>De constructie voor de afname 2013 zal in januari 2012 starten. De varianten zullen eind 2012 klaar zijn. Verwacht mag worden dat enige uitloop van deze werkzaamheden tot in 2013 mogelijk is.</p>
Doorloop	<p>De pilot rekentoetsen VO 2012 maakt deel uit van een project dat leidt naar invoering van verplichte rekentoeten in het voortgezet onderwijs. Daarom is te verwachten dat de werkzaamheden in 2012 en 2013 door zullen lopen met nieuwe generaties rekentoetsen.</p>
Evaluatie	<p>Van het verloop van de pilot wordt een verslag gemaakt op basis van de resultaten op de scholen en de ervaringen van de scholen zoals vastgelegd in de enquêtes. Dat verslag wordt besproken met alle stakeholders.</p>
Gevraagde subsidie voor 2012	<p>Totaal : € 888.475,53</p> <p>Personele kosten: € 676.497 Activiteitenkosten: € 211.978,53</p>

edoc 415203

20

Ministerie van OCW
Directie Voortgezet Onderwijs (IPC 2650)
T.a.v.
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

additieel
2012
cito

Datum	Ons kenmerk	Uw kenmerk	Onderwerp
4 juni 2012	2012.06/JW/AW		Aanvraag subsidie wet SLOA 2012 (additionele subsidie)

Geachte

Bijgaand ontvangt u in het kader van artikel 4 van de Wet SLOA 2012 (additionele subsidie), de subsidieaanvraag betr. 'PISA 2015' (Cit/6.2b-12-60).

Deze aanvraag is vrijdag 25 mei jl. al digitaal verstuurd aan van uw ministerie.

Voor eventuele vragen omtrent deze subsidieaanvraag kunt u contact opnemen met
Hij coördineert de SLOA-aanvragen.

Ik zie uw reactie met belangstelling tegemoet.

Met vriendelijke groet,

Lid Raad van Bestuur
Portefeuille Onderwijs
Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling

Cc

Bijlage

Aanvraag Cit/6.2b-12-60

Subsidieverzoek SLOA 2012

Beknopte projectomschrijving

Naam instelling	Stichting Cito Instituut voor Toetsontwikkeling
Contactpersoon	Naam : Functie : Projectleider Telefoonnummer:
Projectnaam	PISA 2015
Projectcode	Cil/6.2b-12-60 (vervolg op Cil/6.2b-10-60)
Doel activiteit	Voorbereiding en uitvoering 'Field Trial PISA 2014", voorbereiding en uitvoering "Main Study PISA 2015" en schrijven nationaal rapport waarin de resultaten van het onderzoek weergegeven worden.
Afstemming van activiteiten (art. 4, lid 3, onder c, WSLOA)	Frequent overleg met de opdrachtgever bij het ministerie van OCW ( ).
Producten en Diensten	<ul style="list-style-type: none"> - 2013: Voorbereiden FT 2014 ontwikkelen van enkele items voor indiening beoordelen van door andere landen ingediende items vertalingen instrumenten (toetsboekjes, vragenlijsten en handleidingen) steekproef trekking scholen werven scholen en toetsleiders - 2014: Uitvoering FT 2014 en voorbereiden MS 2015 training toetsleiders, handboek toetsleiders maken FT afname organiseren en begeleiden beoordelaars werven en trainen data-cleaning werven en trainen ambassadeurs steekproef trekking scholen en werven scholen instrumenten en handboeken aanpassen - 2015: Uitvoering MS 2015 vervolg werven scholen en steekproef trekking in scholen training toetsleiders werven en trainen beoordelaars data-cleaning - 2016: Presentatie nationaal rapport schrijven nationaal rapport waarin belangrijkste conclusies van het peilingsonderzoek weergegeven worden en vergelijkingen met de resultaten van vorige cyclussen opgenomen zullen worden.
Tijdpad	Zie hierboven.

Doorloop	Januari 2013 t/m december 2016
Evaluatie	Op gezette tijden wordt mondeling en schriftelijk de gang van zaken geëvalueerd en wordt deze gerapporteerd aan OCW.
Gevraagde subsidie	<p>Totaal 2013 - 2016: € 1.285.920</p> <p>Personele kosten : € 484.400 Activiteitenkosten : € 801.520</p> <p>Totaal 2013: € 120.600</p> <p>Personele kosten : € 88.960 Activiteitenkosten : € 31.640</p> <p>Totaal 2014: € 322.165</p> <p>Personele kosten : € 159.840 Activiteitenkosten : € 162.325</p> <p>Totaal 2015: € 775.605</p> <p>Personele kosten : € 172.800 Activiteitenkosten : € 602.805</p> <p>Totaal 2016: € 67.550</p> <p>Personele kosten : € 62.800 Activiteitenkosten : € 4.750</p>